

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΒ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 8 ΜΑΙΟΥ 1892

ΑΡΙΘ. 10.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Κορυτσάς Φιλόθεος (πρόεδρος)
Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος Κωνσταντίνος
Δ. Θ. Ξανθόπουλος (ταμίας)
Ιωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεὺς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.
Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὄλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κληρὸν καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση.
Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σ. Μητροπολίτῃ Κορυτσᾶς κ. Φιλοθέῳ Προέδρῳ τῆς τῆν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνοῦσας Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ». — Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐγγραφα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος περὶ τῆς ἐν Καστορίᾳ ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς — Ἐπιστολὴ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου — Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς — Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς ἐπαρχίας Μελενίκου — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ζωγράφεια Ἐκπαιδευτήρια. — Ἐν τῇ σήμερον συγκροτηθεῖσιν κοινῇ συνεδρίᾳ τῶν δύο Διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων, τῆς ἀγ. καὶ ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἀπεφασίσθη ὅπως ἐκδοθῶσι δύο πατριαρχικά σιγγίλια ὑπὸ τὸν τύπον τῶν ἀμφοτέρωθεν ἀποδεκτῶν γενομένων ὄρων τῆς εἰς τὸ μέλλον διοικήσεως καὶ λειτουργίας τῶν δύο ἐν τῇ βασιλευούσῃ Ζωγραφείῳν ἐκπαιδευτηρίων, ἧτοι τῆς ἐν Πέραν ἐνοριακῆς Σχολῆς τῶν ἀρρένων, καὶ τοῦ ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου Παρθεναγωγείου.

Ἡ Α. Ἐξοχ. ὁ Χρηστάκης ἐφένδης Ζωγράφος διὰ τῆς ἰδρύσεως ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν δύο τούτων ἐκπαιδευτηρίων ἐπισπάται θερμότεραν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους καὶ τὰς εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας προβαλλούσης τὰς ἀγαθοεργίας τοῦ εὐσεβοῦς τούτου τέκνου αὐτῆς ὑπόδειγμα πᾶσι τοῖς δυναμένοις συντελέσαι εἰς τὴν πρόοδον καὶ προκοπὴν τοῦ ἔθνους ἡμῶν. Διὸ καὶ ἐνεκρίθη ὅπως ἀρμοδίως διαβιβασθῶσι τῇ Α. Ἐξοχότητι αἱ εὐχαριστίαι καὶ εὐλογίαι τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

— **Χοροστασία.** — Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μεταβὰς τῇ πρωίᾳ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς εἰς Τατάουλα ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐν συρροῇ πυκνοτάτου ἐκκλησιάσματος. Μετὰ τὸ πέρασ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς

μυσταγωγίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐφιλοξενήθη ἐν οἰκίᾳ ὁμογενοῦς ἔνθα προσελθόντες προσεφώνησαν αὐτῇ ἀντιπρόσωποι τῆς Κοινότητος, τῶν ἐκπαιδευτηρίων κλπ. κατόπιν δὲ ζήτησασα ἔλαβε παρὰ τῶν ἀρμοδίων πληροφορίας περὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων τοῦ πολυπληθοῦς τούτου προαστείου καὶ τῇ ἐσπέρᾳ ἐπανέκαμψεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

— **Ἐπίσκεψις.** — Τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Μακαριότης ὁ πατριάρχης πρῶην Ἱεροσολύμων κ. Νικόδημος.

Μετὰ μεσημβρίαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀντεπισκέψατο τὴν Α. Μακαριότητα ἐν τῷ ἐν Φαναρίῳ Ἀγιοταφικῷ Μετοχίῳ.

— **Κληρικὸν Γηροκομεῖον.** — Τῇ πρωίᾳ τῆς τετάρτης ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπιβὰς ἀτμακάτου μετέβη εἰς τὴν νῆσον Πρώτην καὶ ἐπεσκέψατο τὸ αὐτόθι κληρικὸν Γηροκομεῖον ἐξετάσας πάντα τὰ ἐν αὐτῷ λεπτομερῶς ἐν συνοδείᾳ τοῦ σεβ. ἀγ. Χαλκηδόνης κ. Ἰωακείμ καὶ τῆς διευθυνοῦσας αὐτὸ Ἐπιτροπῆς. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μεταβὰς καὶ εἰς τὴν νῆσον Ἀντιγόνην ἐπεσκέψατο τὴν αὐτόθι ἱερὰν Μονὴν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν ἀμφοτέραις ταῖς νήσοις ἐγένετο δεκτὸς μετὰ πολλῶν τιμῶν, τῶν ἐφόρων, διδασκάλων, τῶν μαθητῶν τῆς τε ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ τῆς ἀρμενικῆς ἐξεληθόντων εἰς ὑπάντησιν, τῶν μαθητῶν δὲ φαλλόντων ὕμνον ὑπὲρ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Ἀφοῦ δὲ τῇ ἐσπέρᾳ διενυκτέρευσεν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τῇ πρωίᾳ τῆς χθὲς ἐπανέκαμψεν εἰς Φανάριον.

— **Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως.** — Ἡ Α. Πανιερό-

της ὁ Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως κ. Κωνσταντῖος τηλεγραφικῶς ἐκ Κοζάνης ἐξέφρασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ εἰς τὴν νέαν ταύτην θεόσωστον ἐπαρχίαν μεταθέσει αὐτοῦ.

—*Χειροτονία Σερβίων καὶ Κοζάνης.*— Ἱεουργούσης τῷ παρελθόντι σαββάτῳ τῆς Α. Θεοφιλίας τοῦ ἁγίου Καλλιουπόλεως κ. Δωροθέου ἐν τῷ ἱερῷ ναῶ τοῦ συναϊτικοῦ Μετοχίου προῦχειρίσθη εἰς ἱερέα ἡ Α. Ἱερολογιότης ὁ τέως ἱεροδικόνος καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, ἐψηφισμένος δὲ Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Γεράσιμος Τανταλίδης. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ κυριακῇ ἱεουργούντων τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν ἀρχιερέων Νικομηθείας κ. Φιλοθέου, Δράμας κ. Γερμανοῦ καὶ Κασσανδρείας κ. Προκοπίου ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῶ ἐγένετο ἡ εἰς ἀρχιερέα χειροτονία αὐτοῦ παρισταμένου πολλοῦ ἐκκλησιάσματος. Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας μυσταγωγίας ἡ Α. Πανιερότης ὁ Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Γεράσιμος περιβεβλημένος τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολὴν διένειμε τὸ ἀντίδωρον τῷ ἐκκλησιάσματι, κατόπιν δὲ ἐδέξατο κατ' οἶκον τὰς συγχαρητηρίους προσήσεις τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν καὶ πολλῶν ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

—*Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ.*— Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς χθὲς λαβοῦσα ὑπ' ὄψει αἰτησὶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ζήτησάσης τὸν σχηματισμὸν εἰδικῆς ἐξ ἀρμοδίων Ἐπιτροπῆς μελλούσης νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Εὐχολογίου διώρισεν ὡς μέλη ταύτης τοὺς πανιερωτάτους Μητροπολίτας πρῶην Ἐρσεκίου κ. Ἰγνάτιον, πρῶην Σβορνικίου κ. Διονύσιον, Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Γεράσιμον καὶ τὸν αἰδεσιμώτατον κ. Μακκῆριον Τανταλίδην. Ἡ εἰδικὴ αὕτη Ἐπιτροπὴ ἐργασθήσεται ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ προέδρου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἦτοι τοῦ σεβασμ. Μητροπολίτου Βελεγράδων κ. Δωροθέου.

—*Συγχαρητήρια.*— Ἐπὶ τῇ προχθὲς ἀγομένῃ ἑορτῇ τῶν γενεθλίων τῆς Α. Ὑψηλότητος τοῦ διαδόχου τῆς Ρωσσίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπέστειλε τὸν πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλον μετὰ τοῦ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν γραμματέων κ. Ἰω. Δ. Τανταλίδου ὅπως συγχαρῆ τῷ ἐνταῦθα πρεσβευτῇ τῆς Ρωσσίας Ἐξοχ. κ. Νελίδωφ. Συγχρόνως δὲ ἡ Α. Πανοσιολογιότης διεβίβασε τῷ Ἐξοχωτάτῳ Πρεσβευτῇ τὰς ἐπὶ τῇ ἐντεῦθεν ἀναχωρήσει τῆς Α. Ἐξοχότητος εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

—*Ἀφιξις.*— Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ὁ συνοδικῇ ἀποφάσει προσκληθεὶς ἐνταῦθα πανιερώτατος Μητροπολίτης Νευροκοπίου κ. Γρηγόριος. Ἡ Α. Πανιερότης ἅμα ἀφικομένη διηυθύνθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

—Σήμερον ὠτκτύως ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ἡ Α.

Πανιερότης ὁ νέος Μητροπολίτης Βερροίας κ. Κοσμᾶς. Ἡ Α. Πανιερότης αὐθημερὸν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

—*Μορὴ Βατσκόβου.*— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τοῦ παρελθόντος σαββάτου ἐξελέγη συνοδικῇ ἀποφάσει ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν Μορῆς τοῦ Βατσκόβου ὁ πρῶην δευτερεύων τῶν Πατριαρχείων ἱερολογ. κ. Γαβριήλ, ὅστις τῇ ἐπιούσῃ προχειρισθεὶς εἰς πρεσβύτερον, χθὲς δὲ εἰς ἀρχιμανδρίτην, ἐγκαταλείπει σήμερον τὴν βασιλεύουσαν ἄπερχόμενος εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ.

—*Κήρυγμα τοῦ θείου λόγου.*— Τῇ μεθαύριον κυριακῇ κηρύξει τὸν θεῖον λόγον ἑλληνιστὶ ἐν τῷ ἐν Τζιβαλίῳ ἱερῷ ναῶ ὁ ἱερολογ. κ. Ἱερόθεος Τεκνοπούλος.

—*Κυριακὸν μάθημα ἐν Κορτοσκαλίῳ.*— Ἐν τῷ ἐν Κορτοσκαλίῳ τῇ μεθαύριον κυριακῇ 7 μ.μ. ὦρχ τουρκιστὶ ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ ἱεροκήρυκος ἱερολογ. κ. Ἱεροθέου Τεκνοπούλου γενησομένῳ τουρκιστὶ μαθήματι ἀντικείμενον ἔσται: α'] Τί ἐστὶ πατήρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τί ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς καὶ β'] ὅποιον τὸ κῦρος τῶν συγγραμμάτων τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΙΗ' ΑΙΩΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ*

Γ.

Τὰ καλὰ οὐχὶ μόνον συνιστᾶν χρῆ, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅσης ἐπιμελείας ταῦτα περιέπειν καὶ περιθάλπειν καὶ τῆς ἐσαεὶ αὐτῶν μονιμότητος καὶ ἀσφαλείας τὸν ἐνόοντα τρόπον φροντίζειν. Ὅθεν καὶ τὴν ἱερὰν Ἐκκλησιαστικὴν σχολὴν, τὴν ὁποίαν πρὸ χρόνων τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ συνέστησα εἰς τὴν ἐμὴν πατρίδα Καστορίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Δεσποίνης Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς ἐπονομαζομένης τοῦ Μουζεβίκου, ταύτην βουλόμενος στερεῶσαι ἐν μονιμότητι διηνεκεὶ ἐκ τῶν ὧν μοι ἠλέησεν ὁ πλουσιόδωρος Θεὸς ἐναπέθηκα εἰς τὴν Τζέκαν τῆς ὑψηλοτάτης Ἀριστοκρατίας τῶν Ἐνετῶν εἰς τὸ κοινὸν δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Μάρκου θησαυροφυλάκιον εἰς δύο ποσότητες δουκᾶτα δέκα χιλιάδας καὶ ἑπτακόσια ἑννεήκοντα δύο καὶ γροσᾶτα δέκα πρὸς 3 τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον καὶ ἑτέραν ποσότητα πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν Τζέκαν δουκᾶτα δύο χιλιάδας καὶ τριακόσια τριάκοντα δύο πρὸς δύο τοῖς ἑκατὸν τὸν χρόνον, συμποσομένων πάντων, ἀπαρτίζονται εἰς τὴν Τζέκαν τοῦ ἁγίου Μάρκου δουκᾶτα τὸ ὅλον 13124 καὶ γροσᾶτα 10, τῶν ὁποίων ὁ τόκος γίνεται ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκᾶτα 370 1/2 ἀπὸ τὸ ὅποιον διάφορον ἐδιώρισα μετὰ τὴν ἐπιτροπικὴν μου διάταξιν τῇ ὀρθοδόξῳ ἀδελφότητι τοῦ ἐν Ἐνεταίαις μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκᾶτα εἴκοσι καὶ

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 70—72 τοῦ μετὰ χειρᾶς τόμου.

ἡμῖς τοῖς ἐπιτρόποις ἵνα ἔχωσι τὴν φροντίδα καὶ ἐπιστάσιαν τοῦ λαμβάνειν ἀπὸ τῆς Τζέκας ἅπαν τὸ προειρημένον διάφορον ἦτοι τὰ 370 1/2 δουκάτα καὶ διακρατεῖν αὐτοὺς διὰ τὸν κόπον καὶ τὰ ἐξόδα τῆς Τζέκας τὰ 20 1/2 δουκάτα, τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα 350 δουκάτα τὸ διάφορον ἀφιερῶ τῇ προκειμένῃ ἱερᾷ ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ τῇ ἐν Καστορίᾳ, ἐστὶ δὲ χρέος τοῖς ἐπιτρόποις πέμπειν αὐτὰ μετὰ καλῆς προμηθείας εἰς χεῖρας τοῦ τε κατὰ καιρὸν ἀρχιερέως Καστορίας καὶ τῶν διδασκάλων καὶ ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς ἱερᾶς Σχολῆς διὰ ἀποδεικτικῶν γράμματος καὶ μετὰ πάσης ἀσφαλείας πρὸς τὸ παρέχεσθαι ἀενάως τοῖς καλῶς παρ' ἐμοῦ διαταχθεῖσι προσώποις ἐξ ὧν ἔστω μισθὸς τῷ πρώτῳ διδασκάλῳ ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκάτα 80, τῷ δὲ δευτέρῳ διδασκάλῳ δουκάτα 40, εἰς τε δύο παιδιὰ ἀπὸ τοῦς πλησιεστέροις μοι συγγενεῖς ὅπου νὰ σπουδάζουν εἰς τὴν αὐτὴν σχολὴν ἕκαστῳ ἀνὰ δουκάτα 20, προσέτι καὶ εἰς ἄλλα πτωχὰ ὄρφανὰ παιδιὰ ὅπου νὰ σπουδάζουν πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν Σχολὴν ἕκαστῳ ἀνὰ δουκάτα 15, τὰ ὅποια αὐτὰ παιδιὰ, ἔξω ἀπὸ τὰ δύο τῆς συγγενείας μου, τὰ πέντε νὰ εἶναι μέσα ἀπὸ τὸ Κάστρον, τὰ δὲ ἄλλα πέντε ἀπὸ τὰ χωρία τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας δι' ὑποσχέσεως τοιαύτης, ἵνα χρηματώσιν ἱερεῖς καὶ ἱεροδιάκονοι πρὸς σύστασιν καὶ ἐπίδοσιν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ. Ὅσα δὲ τούτων φανῶσιν ἀπρόκοπα εἰς τὴν μάθησιν τῶν ἱερῶν γραμμάτων, τὰ τοιαῦτα κοινῇ γνώμῃ τοῦ τε κατὰ καιρὸν Ἀρχιερέως Καστορίας καὶ τῶν τυχεύοντων διδασκάλων καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἱερᾶς Σχολῆς ἐκβληθήτωσαν τῆς διορισθείσης ζωοτροφίας καὶ ἀντ' αὐτῶν ἕτερα εὐμαθῆ ἀντικαθίστωσαν. Πρὸς τούτοις νὰ λαμβάνη καὶ ὁ κατὰ καιρὸν πανιερώτατος Μητροπολίτης Καστορίας διὰ τὸ δικαιολόγημα τῆς ἐνορίας τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκάτα 10, ἵνα μὲν ἡ ἑκκλησία καὶ ἡ ἐνορία ἀσύδοτος διὰ βοήθειάν τιναν καὶ περιθαλψῖν τῶν κατὰ καιρὸν διδασκάλων. Προσέτι διορίζω καὶ τοῖς δυοῖν κατὰ καιρὸν ἐπιτρόποις τῆς αὐτῆς ἁγίας Μητροπόλεως Καστορίας δίδοσθαι κατ' ἔτος ἑκατέρῳ αὐτῶν ἀνὰ δουκάτα 10, ὅπως ἔχωσι τὴν ἐπίσκεψιν καὶ φροντίδα τῆς ἱερᾶς Σχολῆς εἰς κάθε περίστασιν καὶ γρεῖαν διὰ τὴν φροντίδα τῶν ἀπ' Ἐνετίας ἐρχομένων χρημάτων ὅσον καὶ εἰς τὰ περιστατικὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἀλλεπαλλήλων συμβεβηκότων τὰ δὲ περιττεύοντα δουκάτα δέκα νὰ φυλάττωνται διὰ γρεῖαν καὶ ἀνακαινισμόν τῶν τειχιῶν καὶ οἰκῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς φημὶ ἱερᾶς Σχολῆς. Ἔστω δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς λήψεως τοῦ τόκου τῆς προειρημένης ποσότητος ἀπὸ τῆς α' ἰουλίου μηνὸς τοῦ παρόντος ἔτους, ἀπὸ τῆς δὲ πληρωμῆς πάντων ἔστω ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ ἀρχομένου, ἀπὸ τῆς δὲ ἔως τότε ἔχω πάντας πληρωμένους ἐκ χειρὸς μου. Πρὸς τούτοις διατίθεμαι ἐν ὅσῳ εὐρίσκονται ἐκ τῆς συγγενείας μου ἄξιοι νὰ γίνωνται διδάσκαλοι τῆς αὐτῆς Σχολῆς, μηδεὶς ἄλλος ἐχέτω ἀδειαν τοῦ σφετερίζειν

καὶ δρᾶττεσθαι τὴν ἐπιστάσιαν ταύτην· ἔτι οἷ τε κατὰ καιρὸν διδάσκαλοι ὀφείλουσι νὰ ἀνέχωνται ἔξω ἀπὸ τὰ προειρημένα δώδεκα παιδιὰ ὅπου εἶναι διωρισμένα εἰς τὴν ζωοτροφίαν ὅσα ἄλλα καὶ ἂν ἔλθωσιν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἱερῶν γραμμάτων νὰ σπουδάζωσι καὶ αὐτὰ ἀμισθὶ καὶ ἀσυνδότης ἀνευ τινὸς προφάσεως. Πρὸς τούτοις προσδιορίζω καὶ τὰ μαθήματα κατ' ὄνομα α' Ὀκτώηχον ὀλόκληρον, β' Ψαλτήριον, γ' Ὁρολόγιον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μεσονυκτικοῦ καὶ ὅλα τὰ διὰ μέσου μέχρι καὶ τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου, δ' εἰς τὸ ἱερὸν Εὐχολόγιον τὰς τρεῖς λειτουργίας τὸ μυστήριον τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, τοῦ γάμου, τοῦ εὐχελαίου, τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μικροῦ τε καὶ μεγάλου ἁγιασμοῦ, τὴν ἀκολουθίαν τῶν τεθνεώτων ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν, ε' τὰ ὀκτὼ μέρη τῆς γραμματικῆς μὲ τρεῖς ποιητὰς Χρυσολωρῶν, Κάτωνα καὶ Φωκυλίδην καὶ ἓνα λογογραφικὸν σὺν τῇ ἀναγκαίᾳ τεχνολογίᾳ. Πρὸς τούτοις ἐρχομένων τῶν χρημάτων ἐκ τῆς Τζέκας τοῦ ἁγίου Μάρκου ὁποίας μονέδος καὶ ἂν εἴη νὰ γίνηται ἡ διανομὴ τούτων ἔμπροσθεν τοῦ κατὰ καιρὸν ἀρχιερέως καὶ τῶν ἐπιτρόπων καὶ διδασκάλων καὶ τῶν δώδεκα ἐμμίθων μαθητῶν ἵνα μὴ συμβαίνει σφετερισμὸς τις καὶ δολιότης ἐν τῷ μέσῳ. Αὕτη καὶ τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ διάταξις τὴν ὁποίαν καὶ βούλομαι νὰ ἦναι ἀδιάσειστος, ἀμετάτρεπτος καὶ ἀμετακίνητος καὶ ἀπαρεγχείρητος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ὅποιος δὲ κκίᾳ φερόμενος ἢ πλεονεξίᾳ τολμήσει διασαλεῦσαι καὶ ἀνατρέψαι ταύτην μου τὴν διάταξιν ἢ τὴν σχολὴν ἢ ὅλως μεταβαλεῖν τι τῶν ἐγγεγραμμένων, ὁποῖος ἂν εἴη ὁ τοιοῦτος ἱερωμένος ἢ λαϊκός, συγγενὴς ἢ ξένος ἐχέτω τὸν παντεπόπτην Θεὸν πολέμιον καὶ πάσας τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις ἀντιταττομένας αὐτῷ καὶ ταῖς πατρικαῖς ἀρχαῖς καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ἔστω ὑπόδικος.

Ἐτεῖ ἀπὸ Χριστοῦ ἁψη' Μαρτίου κ'.

Μέγας Κόμισος Γεώργιος Καστριώτης ἰδία χειρὶ γράφω καὶ ἐπιβεβαιῶ τῇ τε γρησιᾷ σφραγίδι ὑπεσήμανον.

Ὁ ταπεινὸς Οὐγγροβλαχίας Ἀριθμὸς ἐπιβεβαιοῖ.

Ὁ πρῶν Ἀδριανουπόλεως Κλήμης μάρτυς.

Ὁ Ἱεραπόλεως Μάξιμος Μαρῶς μάρτυς.

Ὁ Νύσσης Μητροφάνης μάρτυς.

Ὁ Πωγωνιανῆς Εὐθύμιος μάρτυς.

Κωνσταντῖνος Κατακουζηνὸς Στόλνικος μάρτυς.

Στέφανος Κατακουζηνὸς μέγας Ποστέλνικος μάρτυς.

Ὁ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς σχολῆς διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας Μάρκος ὁ Κύπριος ὁ Πορφυρόπουλος μάρτυς.

Δ.

«Θεὸς ἡγείσθω παντὸς ἔργου καὶ λόγου».

Ἐπειδὴ καὶ τὰ πάντα ματαιότης κατὰ τὸν σοφὸν Ἐκκλησιαστήν, ἢ τε ἀνθρωπίνῃ ὀλόκληρος φύσις τῇ ματαιότητι ἀπαξ ὑπετάγη διὰ τῆς παραβάσεως

τῆς τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς, δι' ἧς καὶ τοῦ παραδείσου ἐξόριστος γέγονε καὶ τῆς πρότερον ἀθανασίας ἐκπτώτος, ἡμῖν ὁ ἐν Τριάδι ὑμνούμενος Θεὸς σωτηρίας ὁδοὺς ὑπέδειξε καὶ τρόπους, καθ' οὓς δεῖ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα ἐπανατρέχειν καὶ ἀθανάτου δόξης καὶ μακαρίας λήξεως ἐπιτυχεῖν μεμνήσθαι δηλαδὴ τῶν ἐσχάτων ἵνα μὴ ἀμαρτήσωμεν κατὰ τὴν τοῦ Σειράχ σοφίαν, καὶ οὐ μόνον ἀσθενείαις προπαλαίοντες, ἀλλὰ καὶ ἐν ὑγιείᾳ διατελοῦντες διηνεκῶς χρῆ ἐκμελετᾶν τὸ ἀσθενές καὶ ἐπίκηρον τῆς ἡμετέρας φύσεως καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἀριστα ἐξοικονομεῖν μετὰ τῶν τῆδε ἀποδημίων . . . Ὅθεν ἀγῶ ἀνθρωπος ὢν καὶ φθορᾶ ὑποκείμενος καὶ τὸν θάνατον ὅσον οὐπω προσδοκῶν, ὡς κλέπτην ἤζοντα, ὑγιῆς ἔτι ὢν καὶ σώας καὶ ἀρτίας τὰς φρένας ἔχων ἠβουλήθη διατρίβασθαι καὶ ἐγγράφως διορίσασθαι τὰ μὲν πάντα κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα: τίνι τρόπῳ δηλαδὴ διοικηθῆναι μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν.

Πρῶτον τοιγαροῦν θερμῇ ψυχῇ ἐκλιπαρῶ τὸν ἐν Τριάδι ὑμνούμενον Θεὸν ὅπως γένηται ἴλεως ἐπ' ἐμοὶ τῷ ἀμαρτωλῷ καὶ τῷ ἀπείρῳ αὐτοῦ ἐλέει ἐξαλειψαί τὸ πλῆθος τῶν ἐμῶν ἀνομιῶν, εἴτα αἰτουῦμαι συγχωρησιν παρὰ πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, συγχωρῶν ἀγῶ πᾶσι τοῖς τε ἐπτακόσι μοι καὶ τοῖς μὴ, ἐξαιρέτως δὲ ὡς πιστὸς δοῦλος δέομαι τοῦ ὑψηλοτάτου μοι αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος, ὡς παρὰ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τιμηθεῖς καὶ ἐν καθαρῷ συνειδότι αὐτῷ δουλεύσας συγχωρήσά μοι εἴτι αὐτῷ ἐξ ἀγνοίας ὡς ἀνθρωπος προσκέκρουκα ἢ ἔσφαλον καὶ ὡς δικαιοτάτος καὶ πρὸς πάντας συμπαθῆς καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν νὰ σώζῃ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὴν ἣν εἶχε καὶ πρὸς ἐμὲ εὐεργετικὴν εὐνοίαν καὶ εἰς τοὺς ἐμοὺς συγγενεῖς καὶ ἵνα προστατεύσῃ εἰς τὸ ἐνεργηθῆναι τὴν παροῦσάν μοι διαθήκην ὡς ἐγὼ διαθέτω.

Πρῶτον βούλομαι . . .

Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ διαθήκη ἡ κατὰ τὴν ἐμὴν βούλησιν γεγονυῖα, ἣν καὶ βούλομαι εἶναι τε καὶ μένειν ἀδιάσειστον ἀπαράγραπτον καὶ ἀνεπιβούλευτον παρὰ παντὸς προσώπου. Ὅστις δὲ τολμήσῃ ἀνατρέψαι ἢ κωλύσαι πρὸς τὸ διανεμηθῆναι τὰ ἐμὰ πράγματα ὡς ἀνωτέρῳ διεθέμην, ὁ τοιοῦτος ὁποῖας ἀν εἴη τάξεως ἢ βαθμοῦ συγγενῆς ἢ ξένος ἐχέτω τὸν παντεπόπτην Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως πολέμιον καὶ πάσας τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις ἀντιταττομένας καὶ τῷ αἰωνίῳ πυρὶ ἔστω ὑπόδικος.

Τῷ ἀψῆ' Μαΐου α'.

Γεώργιος Καστριώτης καὶ ποτε μέγας Κόμισος ἰδίᾳ χειρὶ γράφω καὶ ἐπιβεβαιῶ τῇ τε γνησίᾳ σφραγίδι ὑπεσήμενον.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Τῶν σπουδαίων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἀνδρῶν, αἰδιωτικαὶ ἐπιστολαὶ οὐ μόνον συντελοῦσιν εἰς τὴν

ἱστορίαν, ἀλλ' εἰσὶ διδακτικαὶ ἐν πολλοῖς καὶ ἀπαύγασμα τῶν σοφῶν ἰδεῶν ἐν πᾶσι. Τοιαύτην ἐπιστολὴν ἰδιόχειρον τοῦ κλεινοῦ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου σωζομένην ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἱερᾶς Μονῆς Μ. Λαύρας ἔκρινα καλὸν νὰ δημοσιεύσω, οὐχὶ διὰ τὸ σπουδαῖον περιεχόμενον, ἀλλὰ χάριν σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα, οὗτινος καὶ τὰ ἐλάχιστα ἔργα εἰσὶν ἄξια τιμῆς.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἰς τέταρτον χάρτου γεγραμμένη, καὶ ἐκ τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας τρεμούση χειρὶ μὲν, ἀλλὰ καλλιγραφικῶς κατὰ τὸ πάλαι ἐκκλησιαστικὸν ὕφος, ἀπευθύνεται πρὸς τινὰ ἀρχιμανδρίτην Ἰάκωβον Βαλσαμάκη Λαυριώτην, περιοδεύοντα ἐν Ρωσίᾳ. Φέρει εἰσέτι ἔξωθεν τὴν τοῦ ἰσπανικοῦ κηροῦ σφραγίδα, μεγέθους δραχμῆς, καὶ ἔχουσιν τὸ οἰκόσημον, ἄνωθεν αὐτοῦ τὴν ἀρχιερατικὴν μίτραν, ἀφ' ἐνός, ὡς καὶ ἤδη εἴθισται, τὴν πατερίτζαν, καὶ ἀφ' ἐτέρου σταυρόν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ γράμμασιν κεφαλαίοις τζίφραν δυσανάγνωστον.

Ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Ἀθῶν, τῇ 1 Μαΐου 1892.

Ἀλέξανδρος Ε. Λαυριώτης

Ἡ ἐπιστολὴ ἔχει ὧδε:

Τῷ παροσιωτάτῳ ἐν ἀρχιμανδρίταις καὶ προσφιλεστάτῳ κυρίῳ Ἰακώβῳ τῷ Βαλσαμάκη

Εἰς ΚΙΑΙΒΟΝ

Πανοσιώτατε ἐν ἀρχιμανδρίταις κύρ Ἰακώβε, εἴη σου ἡ Πανοσιότης εὐπράττουσα, καὶ παρὰ Κυρίου κατευθυνομένη ἐν ἅπασιν.

Ἐλαβον καὶ τὸ ἀπὸ ἰουνίου α' φιλικὸν γράμμα τῆς, τὸ διὰ τοῦ κομιστοῦ κύρ Γεωργίου, καὶ σὺν τούτῳ καὶ τὰ δύο σκεύη τῶν γλυκυσμῶν τὰ σταλέντα μοι: ὑπὲρ ὧν καὶ εὐχαριστῶ, βεβαιώνοντάς τιν ὅμως, ὑπὲρ μέλι καὶ ζάκχαρον γλυκυτέρα εἶναι εἰς ἐμὴ ἢ ἀγάπη τῆς καὶ ταύτης διασωζομένης, ἐκεῖνα εἶναι περιττά. Τὸ Αἰκατεριναικὸν Συναῖτικὸν Μοναστήριον τὸ τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης μεγαλοπρεπὲς ἀφιέρωμα, προσδεχθεῖν Κύριος ἄνωθεν ἐξ ἀγίου Κατοικητηρίου αὐτοῦ καὶ εὐδοκήσαι περὶ αὐτὸ, ὡς περὶ τὸν ναὸν τὸν Σολομώντιον. Συγχαίρω περὶ τούτου, ὡς καὶ πρότερον ὑμῖν ἔγραψα, καὶ μετὰ τῶν Συναῖτῶν σεβασμίων πατέρων καὶ μετὰ τῆς Πανοσιότητός Σου οὐχ ἥκιστα. Τῶν μὲν, ὡς τοιοῦτου εὐεργετήματος παρὰ τῆς εὐσεβεστάτης ἡμῶν Αὐτοκρατορίσσης ἀπολελαυκώτων, τῆς δὲ, ὅτι ἐν προσώπῳ αὐτῆς τὸ καλὸν αὐτὸ διαπραχθῆναι ἢ ἀγία Πρόνοια ὠκονόμησε. Χαίρω δὲ οὐδὲν ἥττον, ὅτι καὶ προθύμως βλέπω νὰ ἐπιμεληθῆτε τὴν τοῦ ρηθέντος ἱεροῦ Μοναστηρίου εὐταξίαν τε καὶ διακόσμησιν. Τὸ ὅποιον πρὸ πάντων σᾶς συμβουλεύω νὰ προσέγητε, καθ' ὅσον δύνασθε, νὰ μὴ συγχωρῆτε εὐκόλα, τοὺς εἰς ἐμπορίαν περιερχομένους νὰ εἰσέρχωνται, καὶ νὰ ἔχουν ὡς ἰδίαν καὶ συνήθη τὴν κατασκηνώσιν, καὶ μετὰ φαιμιλιῶν πολυλάκεις, ὡς ἄλλοτε καὶ ἀλλαχοῦ σεσημείωται, οὐκ

ἀνευ σκανδάλου. Μακρὰν τὸ κέρδος, ὅταν ἀκολουθῇ τὸ σκάνδαλον. Τὸ τοιοῦτον ἀργύριον ἔρρέτω· εἰς ἀπώλειαν προφανῆ καὶ ὃν ἄμα καὶ φέρει ἀργύριον.

Ταῦτα τῆς ἀγάπης, εἰλικρινέστατα σημειούμενος. Τῆς ὑμετέρας Πανοσιότητος

εἰς τοὺς ὀρισμοὺς πρόθυμος
καὶ εὐχέτης

† Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ΕΥΓΕΝΙΟΣ

Ἐκ Χερσῶνος, ἰουνίου 22. 1787.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΘ'ΗΜΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Συνεχίζοντες τὴν ἀπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 52 τοῦ περισπουδάστου τούτου περιοδικοῦ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» διακοπεῖσαν περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Μουσικῆς πραγματείας ἡμῶν, ἀφ' οὗ ὅσον ἠδυνήθημεν ἀνεπτύξαμεν προλαβόντως τὸ περὶ τονιαίων διαστημάτων κεφάλαιον, μεταβαίνομεν ἤδη νὰ εἰπώμεν ὅ,τι φρονοῦμεν περὶ ἤχου καὶ ρυθμοῦ, τῶν δύο τούτων σπουδαίων καὶ ἀπαραιτήτων τῆς Μουσικῆς στοιχείων.

Περὶ ἤχου.

Ἦχος, ὡς γνωστὸν, καλεῖται ἡ κυματοειδῆς ἐκείνη κίνησις τὴν ὁποῖαν προξενεῖ πληττόμενον οἰονδήποτε σῶμα, (ὡς λ. χ. χορδῆ, κώδων κ.λ.π.) καὶ εἶναι ὀξύτερος ἢ βαρύτερος ἀναλόγως τῆς ταχύτητος καὶ τοῦ πλήθους τῶν παραγουσῶν αὐτὸν δονήσεων· πρὸς παραγωγήν δὲ ἤχου ἀπαιτοῦνται τρία τινὰ α'] σῶμα, τὸ ὁποῖον παράγει· β'] ὄργανον, τὸ ὁποῖον μεταδίδει (ἀήρ) καὶ γ'] ὄργανον, τὸ ὁποῖον δέχεται (οὖς). Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἤχων, κυρίως εἰπεῖν εἶναι ἀπειρος· διαιροῦνται δ' οὕτοι εἰς δύο· εἰς ἐμμελεῖς καὶ εἰς πεζοὺς· ἔχομεν λοιπὸν φθόγγους ἐμμελεῖς καὶ φθόγγους πεζοὺς (ὄρα «Ἐκκλησ. Ἀληθείαν» ἔτος ΙΑ' ἀριθμὸς 30 σελ. 238 — 239). Τὴν σήμερον ἐξενίκησε κακῶς νὰ καλῆται ἤχος ὁ τρόπος μελωδίας τινὸς καὶ λέγωμεν ἤχος πρῶτος, ἤχος δεύτερος καὶ καθεξῆς, ἀντὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Τρόπος Δώριος, Λύδιος, Φρύγιος κλπ.

Ἄγνοοῦμεν πῶς, ποῖος καὶ διὰ ποίους λόγους ἔδωκαν αὐτοῖς τὸ ὄνομα ἤχος πρῶτος, δεύτερος κλπ. ἀφ' οὗ μάλιστα ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ὅτι τὴν Μουσικὴν ἐλάβομεν παρὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἐπίσης καὶ ἀν δίκαιως ἢ ἀδίκως ἔπραξαν οἱ μετονομάσαντες «τὸ Δώριος ἢ Λύδιος κλπ. πρῶτον ἢ δεύτερον» διὰ λόγους ἐθνικοὺς ἢ θρησκευτικοὺς δὲν γνωρίζομεν. Λέγομεν δὲ μόνον ὅτι Ἦχος καὶ Τρόπος ἀπέχουσι τόσον ἀπ' ἀλλήλων ὅσον ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ τοῦτο διότι, ὡς ἀνωτέρω ὑπεδείξαμεν, Ἦχος οὐδέποτε σημαίνει Τρόπον μελωδίας, ἀλλὰ πάντοτε φθόγγον· κατὰ τὴν ἡμετέραν λοιπὸν ταπεινὴν γνώμην δὲν ἔπρεπε τὸ ὑγιῶς ἔχον «Τρόπος» νὰ ἀφαιρεθῆ, καὶ νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸ κακῶς ἐπινενοημένον ἤχος, ἠθέλο-

μεν δὲ ἐπικροτήσῃ εἰς πᾶσαν πρὸς ἐκνίκησιν τῆς ὀρθῆς ἐκφορᾶς προσπᾶθειαν παντὸς δυναμένου νὰ διορθώσῃ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ μετὰ χαρᾶς θὰ ἐλέγομεν καὶ ἡμεῖς Τρόπος πρῶτος, Τρόπος δεύτερος καὶ καθεξῆς, (ἐξ οὗ καὶ ἡ λέξις τροπάριον) ὡς καὶ ὁ ἀοιδίμος Γεώργιος ὁ Λέσβιος ἐν τῷ πρὸ αὐτοῦ ἐφευρεθέντι μουσικῷ συστήματι ἔπραξε. Καὶ ταῦτα περὶ ἤχου.

Περὶ ρυθμοῦ¹.

Πᾶν ἄσμα εἰς τὸ ἔρρυθμον εἶδος τῆς μελωδίας² ἀνῆκον σύγκειται ἐκ πλειόνων ἰσοχρόνων μερῶν. Τὰ ἰσόχρονα ταῦτα μέρη καλοῦνται πόδες τοῦ ἄσματος καὶ διαστέλλονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ καθέτων γραμμῶν, διαστολῶν καλουμένων· σχηματίζονται δὲ διὰ τῆς συνθέσεως δύο ἢ καὶ περισσοτέρων χρονικῶν παλμῶν· λέγονται χρονικοὶ παλμοὶ αἱ διὰ τῆς χειρὸς ἢ τοῦ ποδὸς ἐκτελούμεναι τακτικαὶ κρούσεις. Καλεῖται χρονικὴ ἀγωγή ἡ διάρκεια τῶν χρονικῶν παλμῶν, τούτέστιν ἡ βραδύτης, ἢ ἡ ταχύτης τῶν τακτικῶν κινήσεων τῆς χειρὸς ἢ τοῦ ποδός. Ἡ συνήθης χρονικὴ ἀγωγή διαπαντ' ἐν δεύτερον λεπτόν τῆς ὥρας εἰς ἕκαστον χρονικὸν παλμόν· ἀλλ' ὅταν τὸ μελωδία ἀπαιτῆ βραδυτέραν ἢ ταχυτέραν χρονικὴν ἀγωγήν, σημειοῦται τοῦτο ἐν ἀρχῇ διὰ τῶν λέξεων ἀργότερον, ἀργότατον, λίαν ἀργόν· ἢ γοργότερον, γοργότατον, λίαν γοργόν. Ἡ κανονικὴ διαίρεσις καὶ τάξις τῶν ποδῶν τούτων καθ' ὀρισμένους κανόνας, οὓς διδάσκει ἡ ρυθμικὴ³, καλεῖται ρυθμός⁴.

Ἐκαστος ρυθμικὸς ποῦς ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο τοῦλάχιστον μέρη, ἅτινα ἔχουσι σχέσιν τινὰ πρὸς ἀλλήλα καὶ ρυθμίζονται, ἤτοι μετροῦνται δι' ἰσοχρόνων τῆς χειρὸς κινήσεων, ὧν ἡ μὲν πρὸς τὰ κάτω καλεῖται

1. Ἄς μὴ νομίσωσιν οἱ ἡμέτεροι ἀνγνώσται ὅτι ἐν τῇ παρούσῃ περὶ ρυθμοῦ πραγματεῖᾳ ἡμῶν θ' ἀπαντήσωσιν ὅ,τι ἐν τοῖς μέχρι τοῦδε θεωρητικοῖς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀναφέρεται· δὲν ἔχομεν σκοπὸν οὔτε νὰ ἀναμασῆσωμεν τὰ περὶ τοῦ θέματος τούτου εἰρημένα, οὔτε ν' ἀνασκευάσωμεν τὰ παρασάγγας ὅλους ἀπέχοντα τῆς γνησίας καὶ ἀληθοῦς φύσεως τοῦ ρυθμοῦ παραληρήματα τῶν ἀναμαστώντων ἀλλήλους μουσικοδιδασκάλων μας.

2. Περὶ ἔρρυθμου καὶ ἀρρυθμοῦ μελωδίας θὰ διηγήσωμεν προσεχῶς.

3. Ἡ ρυθμικὴ δύο τινὰ ἐξετάζει· πρῶτον μὲν τοὺς χρονικοὺς παλμούς, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται πᾶσα ρυθμοποιεῖα, ἤτοι πᾶν ἔρρυθμον μουσικὸν ποίημα, δεύτερον δὲ τὴν εὐτακτον σύνθεσιν τῶν χρονικῶν παλμῶν.

4. «Ρυθμός ἐστι χρόνων εὐτακτος σύνθεσις» κατὰ Νικόμαχον, κατὰ δὲ Ἀριστόξενον «χρόνος διηρημένος ἐφ' ἐκάστῳ τῶν ρυθμίζεσθαι δυναμένων», κατὰ δὲ Λεόφαντον, «χρόνων σύνθεσις κατ' ἀναλογίαν τε καὶ συμμετρίαν πρὸς ἐκυτοῦς θεωρουμένων» καὶ κατὰ Ἀριστοτέλην, «ρυθμῶ δὲ χαίρομεν διὰ τὸ γνῶριμον καὶ τεταγμένον ἀριθμὸν ἔχειν καὶ κινεῖν ἡμᾶς τεταγμένως· οἰκειότερα γὰρ ἢ τεταγμένη κίνησις φύσει τῆς ἀτάκτου· διὰ τὸ ἔθος τρόποις χαίρομεν». Ἡτοι ρυθμὸς ἐν τῇ μουσικῇ σημαίνει τὴν σύνθεσιν καὶ κανονικὴν τακτοποίησιν τῶν χρονικῶν παλμῶν, ἀναλόγως τῆς πορείας ἐκάστου ποδός.

θέσις, ἡ δὲ πρὸς τὰ ἄνω ἄρσις· ἵνα δὲ γείνη ἐπαισθη-
τὴ ἡ τελευταία αὐτῆ διαίρεσις τῶν ποδῶν, ὁ ἐν τῇ
θέσει λαμβανόμενος χρονικὸς παλμὸς ἐκτελεῖται μετὰ
μειζονος δυνάμεως ἢ ἐντάσεως, ὅστις καλεῖται τό-
νος ρυθμικός. Ἐνεκα τούτου ἡ μὲν θέσις καλεῖται
βαρὺν, ἡ δὲ ἄρσις ἐλαφρόν.

Διὰ τοῦ ρυθμικοῦ τόνου διακροῦνται οἱ πόδες εἰς
διαφόρους τάξεις καὶ δὴ ἐν πρώτοις εἰς ἀπλοῦς καὶ
συνθέτους. Καὶ ἀπλοὶ μὲν πόδες καλοῦνται ἐκεῖνοι,
οἵτινες σύγκεινται ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου ρυθμικοῦ τό-
νου, σύνθετοι δὲ ἐκ δύο τριῶν ἢ καὶ τεσσάρων τοιού-
των. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐν ἑκατέρῃ τῶν δύο τούτων
τάξεων διακρίνομεν πόδας ἀρτίους καὶ περιττοῦς.
Καὶ οἱ μὲν ἐξ ἑνὸς ρυθμικοῦ τόνου καὶ μιᾶς ἢ τριῶν
ἄρσεων συγκείμενοι καλοῦνται ἀρτιοὶ ἀπλοῖ· οἱ δὲ ἐξ
ἑνὸς ρυθμικοῦ τόνου καὶ δύο ἄρσεων περιττοὶ ἀπλοῖ.
Ἄρτιοι σύνθετοι, εἶναι οἱ ἀπαρτιζόμενοι ἐξ ἴσων ρυθ-
μικῶν τόνων καὶ ἄρσεων· καὶ περιττοὶ σύνθετοι, οἱ
ἀπαρτιζόμενοι ἐκ δύο ρυθμικῶν τόνων καὶ τριῶν ἄρ-
σεων, ἐκ τριῶν καὶ τεσσάρων καὶ ἐκ τεσσάρων καὶ
πέντε¹. Παρρητητέον δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι ἐκ τῶν
συνθέτων ἀρτίων καὶ περιττῶν ποδῶν τῶν ἀπαρτιζο-
μένων ἐκ πολλῶν ρυθμικῶν τόνων, ὁ πρῶτος ἐστὶν
ἰσχυρότερος τοῦ δευτέρου, ὁ δεύτερος τοῦ τρίτου καὶ
οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἴνα δὲ καταληπτότερα καταστήσωμεν
τὰ ἄνωτέρω, ἐξηγούμεθα ἐπὶ τὸ ἀναλυτικώτερον ὡς
ἐξῆς. Ἐπειδὴ, ὡς προεῖρηται, διὰ τῶν χρονικῶν
παλμῶν διακρίνονται οἱ πόδες, διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ
μάθωμεν αὐτούς. Πρὸς τοῦτο θέτομεν ἐπὶ τινος τρα-
πέζης κύμβαλον ἐστραμμένον πρὸς τὰ ἄνω, κρεμῶ-
μεν δὲ ἄνωθεν αὐτοῦ ἕτερον ἐστραμμένον πρὸς τὰ κά-
τω μὴ ἀπέχοντος, εἰμὴ κατὰ 40 ἑκατοστόμετρα ἐκ
τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης· εἶτα δὲ διὰ κροτάλου κρούο-
μεν πρῶτον τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης κύμβαλον, κατόπιν
τὸ δεύτερον τὸ ἄνωθεν αὐτοῦ, καὶ διὰ τῆς πράξεως
ταύτης ἐκτελεῖται ὁ ἀπλοῦς ἄρτιος ποῦς, ὅστις δη-
λοῦται διὰ τῶν ἀριθμητικῶν σημείων $\frac{2}{4}$ καὶ καλεῖται
ρυθμὸς δίσημος· αἱ δύο δ' αὐταὶ κρούσεις καλοῦνται
χρονικοὶ παλμοί· ἵνα σχηματίσωμεν τὸν ἕτερον ἄρ-
τιον ἀπλοῦν, θέτομεν ὀριζοντίως καὶ ἕτερα δύο κύμ-
βαλα ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν τῶν πρώτων δύο,
εἰς σχῆμα σταυροῦ, καὶ κρούομεν πρῶτον τὸ ἐπὶ τῆς
τραπέζης εἶτα τ' ἄλλα τρία, ἢτοι τὸ ἐκ δεξιῶν, τὸ
ἐξ ἀριστερῶν καὶ τελευταῖον τὸ ἄνωθεν². διὰ τῶν
τεσσάρων τούτων κρούσεων ἐκτελεῖται καὶ ὁ ἄρτιος
ἀπλοῦς ποῦς, ὅστις δηλοῦται διὰ τῶν ἀριθμητικῶν

σημείων $\frac{4}{4}$ καὶ καλεῖται τετράσημος. Προκειμένου δὲ
περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἀπλοῦ περιττοῦ ποδὸς
ἀφαίρουμεν τὸ ἄνωθεν κύμβαλον καὶ κρούομεν μόνον
τὰ τρία, ἢτοι μίαν θέσιν καὶ δύο ἄρσεις· δηλοῦται δὲ
οὗτος διὰ τῶν ἀριθμῶν $\frac{3}{4}$ καὶ καλεῖται τρίσημος. Διὰ
δὲ τοὺς ἀρτίους συνθέτους ἐκτελοῦμεν μίαν κρούσιν
ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ μίαν ἐπὶ τοῦ ἄνωθεν
αὐτοῦ· δηλοῦνται δὲ οὗτοι διὰ τῶν ἀριθμῶν $\frac{6}{8}$ $\frac{12}{8}$ καὶ
καλοῦνται ἐξάσημος, δωδεκάσημος κλπ. Ἐρχόμενοι
εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν περιττῶν συνθέτων ποδῶν,
ἵνα σχηματίσωμεν τὸν ἐκ δύο θέσεων καὶ τριῶν ἄρ-
σεων, κρούομεν πρῶτον τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης εὐρισκό-
μενον κύμβαλον, εἶτα τὸ ἄνωθεν αὐτοῦ, καὶ αὐτὴς τὸ
ἐπὶ τῆς τραπέζης, εἶτα τὸ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστε-
ρῶν, καὶ οὕτως ἔχομεν ἐσχηματισμένον τὸν πρῶτον
σύνθετον περιττὸν πόδα, ὅστις δηλοῦται διὰ τῶν $\frac{5}{8}$.
προκειμένου περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν δύο ἐτέρων
συνθέτων περιττῶν, διὰ μὲν τὸν πρῶτον θὰ κρούωμεν
τρὶς τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τετράκις τὰ ἄνωθεν
αὐτοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὃν ἐξετελέσαμεν τὸν
 $\frac{5}{8}$, ἢτοι τὴν πλεονάζουσαν μίαν ἄρσιν θὰ προσθέτω-
μεν πάντοτε μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ρυθμικῶν τό-
νων ὅσοι ἤθελον εὐρεθῆ ἐντὸς ἑνὸς οἰουδήποτε ποδός·
διὰ δὲ τὸν δεύτερον κρούομεν τετράκις τὸ ἐπὶ τῆς
τραπέζης καὶ πεντάκις τὸ ἄνωθεν αὐτοῦ, καὶ ὁ μὲν
πρῶτος δηλοῦται διὰ τῶν $\frac{7}{8}$, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τῶν
 $\frac{9}{8}$ · καὶ καλοῦνται πεντάσημος, ἐπτάσημος καὶ ἐννεά-
σημος.

Ταῦτα καὶ περὶ ρυθμοῦ, ἐπιφυλαττόμεθα δὲ ὅ-
πως καὶ περὶ ἐρρυθμοῦ καὶ ἀρρυθμοῦ μελωδίας προ-
σεχωρῶς ἀναπτύξωμεν, ὅσον αἱ ἀσθενεῖς ἡμῶν δυνά-
μεις ἐπιτρέπουσιν.

Υ. Γ.—Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 52 καὶ ἡμερομηνίαν
21 φεβρουαρίου ε. ἔ. φυλλαδίῳ τῆς «Ἐκκλησιαστι-
κῆς Ἀληθείας», ἐν σελ. 415, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐλέ-
γομεν καὶ τὰ ἐξῆς. «Ἡ μουσικὴ ἐκ πασῶν τῶν
γλωσσῶν ἔχει τὸν εὐστροφώτερον καὶ λεπτότερον συν-
δυασμὸν ἐπὶ τῶν συστατικῶν αὐτῆς». Παρρητηρήσεως
ἐκ μέρους φίλων τινῶν περὶ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ πνεύ-
ματος τοῦ διαληφθέντος ἀρθριδίου γενομένης, καθῆ-
κον ἐθεωρήσαμεν ν' ἀναπτύξωμεν τοῦτο ἐπὶ τὸ ἀνα-
λυτικώτερον. Ἰδοὺ ἡ ἀνάλυσις. Καθὼς ἡ γλῶσσα ἔχει
τοὺς γραμματικούς καὶ συντακτικούς αὐτῆς κανόνας
καθ' οὓς παράγονται αἱ λέξεις καὶ ἐκ τῶν λέξεων
συναπτομένων ἀπαρτίζονται συντακτικῶς αἱ προτά-
σεις, οὕτω καὶ ἡ μουσικὴ δὲν στερεῖται τοιούτων
κανόνων πρὸς τὴν παραγωγὴν καὶ σύνθεσιν τῶν προ-
τάσεων τῆς μελωδίας· ἡ διχοφορὰ μεταξὺ γλώσσης
καὶ μουσικῆς ἔγκειται ἐν τούτῳ ὅτι ἐν τῇ μουσικῇ
οἱ κανόνες οὗτοι εἶναι λεπτότεροι καὶ τοιοῦτοι, ὧν
καὶ ἡ ἐλάχιστη παράβασις ἐπιφέρει τοσαύτην ἀσυν-
ταξίαν εἰς τὸ μελωδοῦμενον, ὥστε καταστρέφει ὀλο-
σχερῶς τὴν μελωδίαν τοῦθ' ὅπερ δὲν συμβαίνει τόσο
ψηλαφητῶς κατὰ τὴν παράβασιν τῶν γραμματικῶν
καὶ συντακτικῶν ἐνίοτε κανόνων. Ἐξηγούμεθα. Ἐὰν

1. Ἡ χρῆσις τῶν τριῶν τούτων περιττῶν συνθέτων ρυθ-
μῶν παρὰ μὲν τοῖς Εὐρωπαίοις εἶναι σπανιωτάτη, παρὰ δὲ
τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν, συνήθης.

2. Τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης εὐρισκόμενον κύμβαλον πρέπει νὰ
βομβῆ κατὰ ἕν πεντάχορδον ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦ κρεμαμένου ἐπὶ
τὸ βαρὺ· ἢτοι ἐὰν τὸ ἄνω βομβῆ τὸν φθόγγον Κε, τοῦτο νὰ
βομβῆ τὸν φθόγγον Πα· ἐπίσης τοῦτο συμβαίνει καὶ διὰ τὰ
περὶ αὐτοῦ τιθέμενα δύο κύμβαλα, ἢτοι μόνον τὸ ἐπὶ τῆς τρα-
πέζης κύμβαλον θὰ βομβῆ τὸν φθόγγον Πα.

μὲν ἀκούσωμεν ἀναγινωσκόμενον ἐναντίον ὄλων τῶν περὶ ὀρθογραφίας γραμμαικῶν κανόνων τὸ «Κῆροικαι αἰκαίκραζα πρῶς σαὶ ἡσάκουσὼν μου»· πῶς καὶ πόθεν θὰ δυνηθῶμεν διὰ μόνης τῆς ἀκοῆς νὰ ἐννοήσωμεν τὴν φοβερὰν ταύτην καταπάτησιν τῶν κανόνων; Ἐὰν ὁμως καὶ ἡ ἐλάχιστη τῶν μουσικῶν κανόνων γίνῃ παράβασις ἐν τῇ μουσικῇ ἀμέσως καὶ ἐν τῇ παραμικρᾷ ταύτῃ παραχορδίᾳ τῶν τόνων, ἡμιτονίων καὶ λοιπῶν τονιαίων δισστημάτων, (ὅπερ ἐν τῇ μουσικῇ καλεῖται παράχρωσις) ὡς καὶ ἐν τῇ παραμικρᾷ προσβολῇ τοῦ ρυθμοῦ (ὅπερ καλεῖται παραρρυθμισις) ἀμέσως καταστρέφεται ἄρδην καὶ ἐκ θεμελίων ἅπαντα ἡ μελωδία.

Ἐν Μιτυλήνῃ τῇ 21 ἀπριλίου 1892.

Ν. ΣΤΡ. ΠΑΓΑΝΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ*

Τὸν Ἄνθιμον τοῦτον ἐκμετρήσαντα συντόμως τὸ ζῆν ἐν τῇ ἑδρᾷ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ εἰς Μελένικον κατὰ τὸ ἔτος 1737 διεδέξατο ὁ Μελενίκου Κύριλλος ὁ Β', ὁ ἐπικληθεὶς Πελοποννήσιος ἢ Μωραΐτης ὡς ἐκ τῆς εὐάνδρου Πελοποννήσου, ἰδίᾳ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ναυπλίου ὀρμώμενος, ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου τοῦ Ε' τοῦ ἀπὸ Καισαρείας, ἐπωνυμούμενος δ' ἄλλως καὶ Καρχαλος¹. οὗτος ἀκροασάμενος τῶν μαθημάτων ἐν τῇ σχολῇ τῆς ἐν Δημιτσάνῃ Μονῆς τοῦ Φιλοσόφου² καὶ διατελέσας μαθητῆς τοῦ περιωνύμου ἐκείνου διδασκάλου τῆς Πατριάρχου Σχολῆς Μακαρίου τοῦ Πατμίου, παρ' οὗ μάλιστα ἐχειροτονήθη καὶ μοναχός, ἐκυβέρνησε τὴν ἐπαρχίαν Μελενίκου μέχρι τοῦ ἔτους 1745, ὅτε πατριαρχεύοντος τὸ τρίτον Παΐσιου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, συνεπεία τῆς ἐν Καραπούζα ἐπιμονῇ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Κωνσταντίνου τοῦ Μαυροκορδάτου ὑπερορίας τοῦ ἀπὸ Σερρῶν Νικομηδείας Γαβριήλ³ ἐκλήθη ἐπὶ τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Νικομηδείας. Ἡ ἐφεξῆς ἱστορία τοῦ Κυρίλλου τούτου περιέργως πῶς συνέχεται κατὰ Κομνηνὸν μετὰ τῆς τοῦ ἐν ὑπερορίᾳ καταδικασθέντος Γαβριήλ· διότι μετὰ μικρὸν χρόνον λυτρωθεὶς τῆς ὑπερορίας ὁ ρηθεὶς Γαβριήλ τῇ μεσιτείᾳ τοῦ ἀρχιάτρου τῶν Αὐτοκρατορικῶν Ἀνακτόρων Χαγιατηζαδὲ πρὸς τὸν Πατριάρχην Παΐσιον, κινεὶ πάντα λίθον ὅπως καὶ αὐθις καταλάβῃ τὸν θρόνον τῆς Νικομηδείας. Ἀποτυχῶν

ὁμως διορίζεται προεδρικῶς εἰς Ἴφεσον καὶ ἐν ταύτῃ ἤδη ὦν τῇ Μητροπόλει οὐ παύεται προτείνων τῷ Νικομηδείας Κυρίλλῳ ἵνα ἀνταλλάξῃ τὴν Ἴφεσον μετὰ τῆς Νικομηδείας· μὴ εἰσακουόμενος ὁμως, θανόντος τοῦ ποδαλγοῦ Χαλκηδόνος Καλλινίκου, ληστρικῶς ἐπιβαίνει τῆς ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, καὶ ἐπὶ τῷ τολμήματι αὐτοῦ τούτῳ ὡς καὶ ἄλλοις παραπλησίοις ἀδραγαθήμασιν ὀλίγῳ βραδύτερον τῷ 1747 καθαιρεῖται ὑπὸ τε τοῦ πατριάρχου Παΐσιου καὶ τῆς Συνόδου καὶ ἀποστέλλεται εἰς ὑπερορίαν αὐθις εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς ἐν Συρίᾳ Τριπόλεως κειμένην νῆσον Ἀβρέτ ἀδάσῃ. Τὸ μεγαλοῦργον ὁμως αὐτοῦ πνεῦμα καὶ φιλοτάραχον δὲν εὑρίσκει ποσῶς ἡσυχίαν ἐν τῷ ἐρημικῷ τούτῳ καὶ ἀγόνῳ μέρει· ὅθεν καὶ ἐν ἔτει 1748 ἀποδράς λάθρα ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἐξορίας αὐτοῦ ἀφικνεῖται εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ κρυπτόμενος ἐν τινι κατὰ τὸ Πέραν οἰκίᾳ ὁμογενοῦς⁴ συνεννοεῖται μετὰ τοῦ Νικομηδείας Κυρίλλου καὶ πείθει αὐτὸν ἵνα παραχωρήσῃ αὐτῷ τὴν Νικομηδείαν καὶ ἀπαλλάξῃ τῆς καταγνωσθείσης καθαιρέσεως, δεχθῆ δ' ὡς ἀντάλλαγμα τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, ἐφ' ᾧ καὶ ἐκ προτέρων πᾶσαν τὴν σύμπραξιν αὐτοῦ ὑπέσχετο. Ὁ τότε οἰκουμενικὸς πατριάρχης Παΐσιος ὁ ἀπὸ Νικομηδείας μαθὼν τὴν ἔλευσιν τοῦ Γαβριήλ συνεκάλεσε παραυτίκα σύνοδον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημούντων συνοδικῶν ἀρχιερέων, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Νικομηδείας Κύριλλος ὁ ἀπὸ Μελενίκου, καὶ συνοδικῶς ἀπεφασίσθη ἵνα καταδιωχθῇ μὲν ἀφ' ἐνός ὁ δραπέτης Γαβριήλ, διατηρηθῇ δὲ ὁ κυρὸς Παΐσιος ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου. Ἐν τούτοις παρασπονδήσας κατὰ Κομνηνὸν ὁ Κύριλλος Νικομηδείας, ἄλλως ἐβουλεύθη ἵνα πράξῃ μεταβάς εἰς τὴν αὐλήν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου, ἐνδύεται τὴν χλαμύδα τῆς Πατριαρχείας καὶ ἀφικνεῖται ἐν πομπῇ ἀκολούθως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἔνθα ἐπινεύσει καὶ τῆς ὑψηλῆς Πύλης ἀναγορεύεται ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἀθωοῖ δὲ τὸν Γαβριήλ τῆς προκαταγνωσθείσης αὐτῷ ἀποκαθαιρέσεως καὶ ἀποκαθίστησιν εἰς τὸν τῆς Νικομηδείας θρόνον.

Καὶ ταῦτα μὲν ἱστοροῦνται παρὰ τοῦ Κομνηνοῦ περὶ τοῦ Κυρίλλου μέχρι τῆς εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τὸ πρῶτον ἤδη ἀναβάσεώς του· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἄρχεται ὁ βίος τοῦ Κυρίλλου, ὃν οἱ μὲν ἀναλύοντες καὶ ἐρευνῶντες ψέγουσιν, οἱ δὲ ὑπερεπαινοῦσιν. Ἐκ τῶν ἱστορικῶν συγγραφέων τῶν ποιουμένων μνεῖαν τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Ε', ἄλλοι μὲν λάθροι ἐπιπίπτουσι κατ' αὐτοῦ καὶ θεωροῦσιν ὡς αἴτιον πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν σκανδάλων τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, λίαν ἀσκόπως καὶ ἀπρεπῶς ἐπιτιθέμενοι κατ' αὐτοῦ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετοχετεύοντες εἰδήσεις καὶ πληροφορίας ἀνδρῶν, δυσμενέστατα δι' ἰδιαιτέρους λόγους διατιθεμένων

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 63—64 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

1. Ἴδε Πατρ. Πίν. Μ. Ι. Γεδεῶν σελ. 641.

2. Ἴδε αὐτόθι σελ. 642.

3. Συνάμα καὶ ἐκκλησιαστικῶς οὗτος καθήρεθη διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας πάντων τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ Σερρῶν ἐπὶ τῆς ἐκεῖσε ἀρχιερατείας αὐτοῦ. (Ἴδ. Ἀθ. Κομν. ὑψ. ἐκκλῆσ. καὶ Πολιτ. βιβλ. Θ' σελ. 353.

4. Τοῦ ἱατροῦ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου, Λουκῆ ὀνόματι· αὐτόθι σελ. 373.

τῷ Κυρίλλῳ καὶ ὑπερασπιστῶν εἴτε προστατευομένων τῶν ταραξιῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Δυτικῶν, οἵτινες τοὺς πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως ἐπεθύμουν ἵνα ἄγῳσι καὶ φέρῳσι κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς· τοιοῦτοι ἱστορικοί εἰσιν ὁ Βενδότης¹, ὁ Κούμας, ὁ ψευδώνυμος Μαθᾶς, ὁ Κομνηνός, εἰ καὶ ἀποκαλῶν ἐνιαχοῦ αὐτὸν ὀρθόδοξον² μεθ' ὅλην τὴν δυσμένειαν αὐτοῦ, Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος³, Κύριλλος ὁ Λαυριώτης, συντάκτης τῶν ἐκκλησιαστικῶν χρονικῶν⁴. σὺν τούτοις προστεθείσθω καὶ ὁ Γάλλος Baron de Tott ὁ ἄγαν ἐχθρὸς τοῦ Κυρίλλου, ἐκ τῶν δημοσιευμάτων ὅμως τοῦ ὁποῖου ἐν τοῖς περὶ Ταττάρων ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ πληροφοροῦμεθα⁵ τρανῶς περὶ τῆς ἀξίας καὶ τοῦ ἀδιαφθόρου χαρακτήρος τοῦ Κυρίλλου τοῦ Ε'. ἄλλοι δὲ πάλιν λίαν μετριοπαθέστεροι καὶ ἀμερόληπτοι ἄλλως τῶν πραγμάτων κριταί, λίαν κολακευτικῶς ἀποφαίνονται ὑπὲρ Κυρίλλου τοῦ Ε' καταστέφοντες αὐτὸν ἐπαίνοις παντοδαποῖς.

Οὕτω Σέργιος ὁ Μακράιος, ὅστις καὶ ὡς μᾶλλον φιλαλήθει καὶ ἀμερολήπτῳ ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατακολουθοῦμεν, διὰ τῶν ἀκολουθῶν ἐκφραστικώτατα ζωγραφίζει ἡμῖν τὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίλλου τοῦ Ε'. «Ἦν μὲν οὖν ὁ παναγιώτατος κύριος Κύριλλος ὁ Ε' τὸ γένος Πελοποννήσιος, τὴν γνώμην εὐθύς, τὸν τρόπον ἀπλοῦς, εἰ καὶ τισὶ ποικίλος ἐδόκει, πρὸς τὰς πολλὰς μηχανὰς τῶν ἀντιπάλων πολλαχῶς ἀντιτασσόμενος, φιλάρετος, φιλάγαθος, ἐπιεικὴς, φιλομαθὴς τῇ ἀναγνώσει τῶν θείων βιβλίων προσκείμενος, βίον ἡρημένον τὸν τελειότερον, διὸ καὶ ἀγρυπνίας μείζονας καὶ νηστείας συνεχεστέρας ἐποίει, καὶ ἀκολουθίας ἐκκλησιαστικῆς μακροτέρας ἐφίλει καὶ πρὸς πάντας γενναῖος ἐδόκει, ὅξυς τε περὶ τὰ πρακτέα καὶ σφοδρὸς πρὸς τὰ δόξαντα, ἄτρεπτος καὶ ἀδκῆς πρὸς τὰ ἀντιπίπτοντα. Ἐντεῦθεν καὶ ζηλωτῆς τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων διάπυρος ἐγνωρίζετο καὶ παρὰ παντὸς τοῦ λαοῦ διεθρυλλεῖτο καὶ διαφερόντως ἡγαπᾶτο τῇ ἀγλαίᾳ τῶν ἰδίων ἀρετῶν συμπάντων τὰς ψυχὰς καταθέλων καὶ ἐφελκόμενος, εἰ καὶ τὸν ἀληθῆ ζῆλον τοῦ ἀνδρὸς ποικίλως συγκαλυψαὶ ἐτεχνῶντο οἱ διαβάλλοντες, πανοῦργον αὐτὸν ἀποκαλοῦντες, ὥσπερ οἱ αἰρετικοὶ αἰρετικὸν ἐδυσφήμουν τὸν ὀρθοδόξοτατον»⁶.

Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ παρίσταται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Μακράιου Κύριλλος ὁ Ε' ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ πατριαρχείας ὡς πολεμούμενος καὶ διενοχλούμενος ἀπαύστως

ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν δυτικῶν, σφόδρα κατ' αὐτοῦ ἐκμανέντων διὰ τὸν ἀναβαπτισμόν τῶν προσερχομένων τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ λατίνων, ὡς ἀβαπτίστων θεωρουμένων καὶ ὡς ἀδίκως ἐξωσθεῖς τοῦ θρόνου τῇ ραδιουργίᾳ τῶν Δυτικῶν καὶ ἐπὶ τῇ προφάσει δῆθεν ὅτι χρηματικοῖς δανείοις κατεβάρυνε τὴν Ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Παΐσιου, τὸ τέταρτον ἤδη ἀναβαίνοντος τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον¹.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ ἡ πρώτη πατριαρχία Κυρίλλου τοῦ Ε' διήρκεσε κατὰ μὲν τὸν Κομνηνὸν ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1748—1752, κατὰ δὲ Σέργιον τὸν Μακράιον ἔτη δύο καὶ μῆνας ὀκτὼ, δηλονότι ἀπὸ τοῦ 1748—1751², ὅτε καὶ περιωρίσθη εἰς Χάλκην νῆσον μίαν τῶν Κυκνέων, ἀφθόρου ἀπολαύων ὑπολήψεως καὶ τιμῆς παρὰ πάντων καὶ δι' ἀδράς συντηρούμενος ἐκκλησιαστικῆς χορηγίας³.
(ἔπεται συνέχεια).

1. Αὐτόθι σελ. 205 — 206. Ἴδε καὶ Μεσ. βιβλ. Κ. Ν. Σάθα τόμ. Γ' σελ. 203.

2. Ἀληθείας ἔχεται τὸ δεύτερον· ὁ δὲ Κομνηνὸς σφάλλεται κατὰ ἐν ὅλον ἔτος· ὁ Κύριλλος μάλιστα Λαυριώτης ἀναβιβάζει εἰκότως εἰς πέντε ἔτη τὴν πρώτην τοῦ Κυρίλλου Ε' πατριαρχείαν (ἴδε 5' τόμον Ἀθ. σελ. 45).

3. Ἴδε ὑπόμν. Ἐκκλ. Ἱστορ. Σεργ. Μακρ. ἐν Μεσ. βιβλ. Κ. Ν. Σάθα τόμ. Δ' σελ. 206 — 207. Κύριλλος δὲ ὁ Λαυριώτης ἀναφέρει ὡς τόπον ὑπερορίας τοῦ Κυρίλλου ἀντὶ τῆς νήσου Χάλκης τὴν Κύπρον κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ (ἴδε 5' τόμ. Ἀθ. σελ. 45).

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ἀποφάσει τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἀγγέλλεται τοῖς τε διαδίκοις καὶ τοῖς δικηγόροις ὅτι τὸν τεῦθεν, ἐν περιπτώσει καταθέσεως εἰς τὸ γραφεῖον αὐτοῦ εἴτε πληρεξουσίων, εἴτε ἐγγυητικῶν, εἴτε καὶ ἐτέρων ἐγγράφων τουρκιστὶ συντεταγμένων, ὀφείλουσιν ἀνυπερθέτως, ἵνα ἐπισυνάπτωσιν αὐτοῖς καὶ ἐλληνικὴν μετάφρασιν ἀρμοδίως κεκυρωμένην

Ἐκ τοῦ Γραφείου

ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ ἐκφωνηθέντων ὑπὸ τῶν διαπρεπεστέρων ἱεραρχῶν καὶ ἱεροκηρύκων τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας,

ὑπὸ Β. Δ. ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΟΣ

Ἡ ἐξ 64 τυπογραφικῶν φύλλων εἰς 4 τόμους ἀπαρτιζομένη αὕτη «Συλλογὴ» πωλεῖται ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ «Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος», ἐν Φαναρίῳ, Μεγάλῃ ὁδῷ, ἀριθμὸς 15 ὡς καὶ παρ' ἅπασιν τοῖς βιβλιοπωλείοις, ἀντὶ γροσίων 40.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

1. Βενδότης σελ. 77, 78.

2. Κομν. Ὑψ. σελ. 368.

3. Ἴδε Σκαρλ. Βυζ. περιγρ. Κ]πόλεως τόμ. 6' παράρτ. Γ' σελ. 541—542.

4. Ἴδε Κυρ. Λαυρ. Πατριαρ. Χρον. δημοσιευθ. ὑπὸ Μ. Ι. Γεδεών ἐν 5' τόμῳ Ἀθηναίου σελ. 45, 46.

5. Ἀπομνημ. Baron de Tott, τόμ. 6' σελ. 13, 81.

6. Ἴδε ὑπόμν. Ἐκκλ. Ἱστ. Σεργίου Μακράιου ἐν Μεσ. βιβλ. Κ. Ν. Σάθα τόμ. Δ' σελ. 206—207.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΒ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 15 ΜΑΙΟΥ 1892

ΑΡΙΘ. 11.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Κορυτσᾶς Φιλόθεος (πρόεδρος)
Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος Κωνσταντῖος
Δ. Θ. Ξανθόπουλος (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεὺς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μεζίτια ἀργυρᾶ	5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους	3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ	25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση.	

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σ. Μητροπολίτῃ Κορυτσᾶς κ. Φιλοθέῳ Προέδρῳ τῆς τῆν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ». — Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ὀρθοπεδικὴ μελέτη περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ — Ἐγγραφα τοῦ III' αἰῶνος περὶ τῆς ἐν Καστορίᾳ ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς — Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς ἐπαρχίας Μελενίκου — Ἐθνικὰ Φιλανθρ. Καταστήματα: ἐπιτροπὴ ἐλεῶν — Δελτίον κινήσεως τῶν ἐν τοῖς Ἐθν. Φιλ. Καταστήμασι περιθαλπομένων τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος. — Χθὲς μετὰ τὸ τέλος τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας ἡ ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθεν ἐκτάκτως καὶ ἐσκέψατο περὶ τινῶν ἐπειγουσῶν ὑποθέσεων.

— Ἐπετηρὶς Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου. — Τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τοῦ πατρὸς τῶν ἐν Ἀνατολῇ Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων, ὅστις ὑπὸ τὴν ἀμφιλαρῆ καὶ κραταιὰν αἰγίδα τοῦ σεπτοῦ καὶ φιλόλου Ἀνακτοῦ ἡμῶν Σουλτᾶν Ἀβδούλ Χαμητ Χάν ἐκαλλιέργησε καὶ καλλιεργεῖ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα στοχαζόμενος τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ σκοποῦ, ἄγοντος τῆ παρελθούσης Κυριακῆς τὴν ἐπετηρίδα αὐτοῦ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐτίμησε τὴν τελετὴν μεταβάς μετὰ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Ἡρακλείας κ. Γερμανοῦ, Νικημηδείας κ. Φιλοθέου, Ἰωαννίνων κ. Γρηγορίου, Δράμας κ. Γερμανοῦ, Κασσανδρείας κ. Προκοπίου καὶ τοῦ θεοφιλ. χωρεπισκόπου Σταυρουπόλεως κ. Γενναδίου. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ τέως προέδρου τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐξοχωτάτου ἄρχοντος Μεγάλου Ρήτορος Κωνσταντίνου Καλλιάρχου βεβηγενομένην λο-

γοδοσίαν τῶν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος πεπραγμένων τῷ Συλλόγῳ καὶ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ πανηγυρικοῦ ὑπὸ τοῦ ρήτορος τῆς ἡμέρας κ. Α. Χρηστίδου ἱατροῦ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπήγγειλεν ἐκ τοῦ προχείρου πρόσφορον προσλαλιάν, δι' ἧς ἐπεδαφιλεύσατο τῷ Συλλόγῳ τὰς εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, καὶ ἐζήρη τὴν εὐγενῆ καὶ μεγαλόφροναν προστασίαν, ἧς ἀπολαύουσι τὰ γράμματα ἐπὶ τῆς ἐνδόξου βασιλείας τοῦ κραταιοτάτου Ἀνακτοῦ ἡμῶν Σουλτᾶν Ἀβδούλ Χαμητ Χάν.

— Μητροπολίτης Ἐφέσου. — Τῆ πρώτῃ τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ γεραρὸς Μητροπολίτης ἁγιος Ἐφέσου κ. Ἀγαθᾶγγελος. Πρὸς ὑπάντησιν τῆς Α. Σεβασμιότητος ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπέστειλε τὴν Α. Πανοσιολογιότητα τὸν Μέγαν Πρωτοσύγκελλον κ. Κωνσταντῖον, πολλοὶ δὲ ἄλλοι τῶν τε κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἐσπευσαν ἵνα ἀσπασθῶσι τὴν δεξιάν τῆς Α. Σεβασμιότητος. Ἡ Α. Σεβασμιότης διευθυνθεῖσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, παρ' ᾧ ἐπὶ ἰκνὸν ἔμεινε.

Αὐθημερόν δὲ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέψατο κατ' οἶκον τὴν Α. Σεβασμιότητα, ἣτις ἀπὸ τῆς Τρίτης ἐπελάβετο τῶν ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ καθηκόντων Αὐτῆς.

— Μητροπολίτης Σερρών. — Ὁ πανιερώτατος Μητροπολίτης Σερρών κ. Γρηγόριος διὰ γράμματος αὐτοῦ ἠγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν αἰσίαν εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ ἐπαρχίαν ἀφίξιν καὶ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ποιμνίου γενομένην αὐτῷ θερμὴν καὶ ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν, πολλῶν ἐκ τῶν προκρίτων καὶ διακεκριμένων πολιτῶν ἐξεληθόντων εἰς ὑπάντησιν καὶ δεξίωσιν τῆς

Α. Πανιερότητος εἰς ἱκανὴν ἀπὸ τῆς πόλεως Σερρών ἀπόστασιν.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ τετάρτῃ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ὁσίου πατρὸς Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἀγόντων τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος αὐτῶν τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν Ἡρακλείας καὶ Δράμας ὡς καὶ τῶν πανοσιολ. ἀρχιμανδριτῶν κ. Γερμανοῦ Γρηγοῶ, διευθυντοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ κ. Γερμανοῦ Ἀποστολάτου, Ἐπιτρόπου τοῦ παναγίου Τάφου ἐνταῦθα, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπεσκέφατο καὶ συνεχάρη τοῖς μὲν σεβασμιωτάτοις Μητροπολίταις αὐτοπροσώπως, τοῖς δὲ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίταις διὰ τῶν πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Κωνσταντίου, καὶ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Κωνσταντίνου Ἀλεξανδρίδου.

— *Ἀφιξεις.* — Τῇ πρωτῇ τῆς τετάρτης ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσιν ὁ ἡμέτερος ἀρχισυντάκτης ἱερολογ. κ. Γεράσιμος Δωρίζας, ὃς καθ' ἃ ἐγγράφη, εἶχεν ἀποσταλῆ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μετ' ἐντολῆς ἐξαρχικῆς, χάριν τῶν συμφερόντων τῆς παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Βατσκόβου. Τῇ Α. Ἱερολογιότητι παραστάση χθὲς ἐνώπιον τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἐξεφράσθη ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ καὶ τελεσφόρῳ διεξαγωγῇ τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ ἐντολῆς.

— *Ἡ ἐν Χίῳ Νέα Μορῆ.* — Οἱ ὁσιώτατοι πατέρες τῆς ἐν Χίῳ ἱερᾶς Νέας Μορῆς δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν, διαβιβάσθησαν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου ἀγίου Χίου κ. Κωνσταντίνου, ἠτήσαντο τὴν τροποποίησιν τοῦ 44 ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ διέποντος τὰ τῆς ἱερᾶς Μορῆς. Τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον ἀφορᾷ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἀκινήτων τῆς Μορῆς κτημάτων. Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος, ἐγκρίνας τὴν ὑποβληθεῖσαν αἴτησιν, ἀπεφάσισε τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἀρχαίου καθεστώτος, καθ' ὃ τὰ κτήματα τῆς εἰρημένης Μορῆς, ἀναπαλλοτρίωτος διαμένοντα ἰδιοκτησία αὐτῆς, θὰ μεταβιβάζωνται μὲν κληρονομικῶς εἰς τοὺς ὑποτακτικούς τῶν δι' εἰκονικοῦ ἐγγράφου κατόχων αὐτῶν γινομένων πατέρων, ἐπ' ὀνόματι τῶν ὁποίων θὰ ὦσιν ἐγγεγραμμένα, θὰ διατελῶσιν ὅμως ἔσκει ἀναπαλλοτρίωτος περιουσία τῆς ἱερᾶς Μορῆς.

— *Κήρυγμα τοῦ θείου λόγου.* — Τῇ μεθαύριον κυριακῇ ὁ ἱερολογ. ἱεροκῆρυξ κ. Ἱερόθεος Τεκνόπουλος κηρύξει τὸν θεῖον λόγον ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Παναγίας ἐν Μουχλίῳ.

Μετὰ μεσημβρίαν τῇ 7 ὥρα γενήσεται τουρκιστὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Νηπιαγωγείου τὸ ἐν Κοντοσκαλίῳ τακτικὸν κυριακὸν μάθημα, οὗ ἀντικείμενον ἔσται α] τίς ἦν ὁ κύριος κανὼν τῆς χριστιανικῆς πίστεως κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ β] συνέχεια τοῦ κύρους καὶ τῆς ἀξίας τῶν συγγραμμάτων τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Ὁ γνωστὸς καὶ διαπρεπὴς γυμνασιάρχης νῦν δὲ καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Μαίθαϊος Παρανίκας εὐηρεστήθη νὰ πέμψῃ ἡμῖν τὴν ἀκόλουθον ἐμβριθῆ πραγματείαν «περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ», ἣν ἀσμένως δημοσιεύομεν.

«Ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῖν γέγονεν εἰς Χριστὸν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιοθῶμεν». (ΠΑΥΛ, Γαλ. Γ', 24).

Ὁ Θεός.

Ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος φιλόσοφος Ἀριστοτέλης, τὸν κόσμον παρατηρῶν καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐρευνῶν, ἀποφάινεται: «ἀρχαῖος μὲν οὖν τις λόγος καὶ πάτριός ἐστι πᾶσιν ἀνθρώποις, ὡς ἐκ Θεοῦ πάντα καὶ διὰ Θεοῦ ἡμῖν συνέστηκεν, οὐδεμίαν δὲ φύσιν αὐτῆ καθ' ἑαυτὴν ἐστὶν αὐτάρκης ἐρηλωθεῖσα τῆς ἐκ τούτου σωτηρίας»¹. Ὁ δὲ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους φιλόσοφος καὶ γνώστης ἐμπειρότατος τῶν νόμων καὶ τῆς ἀρχῆς καὶ διαμορφώσεως τῶν γλωσσῶν καὶ θρησκειῶν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μάλιστα τῆς κυριωτάτης μερίδος αὐτῆς, τῆς ἀρίας ὁμοφυλίας, ὁ περιώνυμος γλωσσολόγος Max Müller λέγει «οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες παρήγον τὴν λέξιν *ἄνθρωπος* ἐκ τοῦ *ἄνω ἀθρεῖν*, ὃπερ σημαίνει *παρατηρεῖν* πρὸς τὰ ἄνω. Ἐὰν δὲ ἡ ἔτυμολογία αὕτη εἶναι ὀρθὴ ἢ μὴ, δὲν ἐξετάζομεν, βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος βλέπει πρὸς τὰ ἄνω καὶ αὐτὸς μόνος ζητεῖ πρὸς τὰ ἄνω μίαν ἀρχὴν γενικὴν ὅλων τῶν ὄντων, τοῦ κόσμου, ζητεῖ τέλος νὰ γνωρίσῃ τι, τὸ ὁποῖον αἱ αἰσθήσεις καὶ ὁ νοῦς του δὲν δύναται νὰ τῷ παράσχῃ»².

Ὁ ἄνθρωπος ἀποκτῶν πρῶτον μερικὰς συγκεκριμένας γνώσεις περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν πέριξ ὄντων, ἀμέσως παρατηρῶν ἀνυψοῦται πρὸς τὰ ἄνω, ἕως οὗ φθάνει τὸ βλέμμα του, κατανοεῖ ὅσα βλέπει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ τηλεσκοπίου· διὰ δὲ τῆς ἀστρονομίας κατενόησε καὶ ἐξήγησεν ἀκριβῶς ταῦτα· ἀλλὰ πέραν τῶν ἀπερχόντων ἐκτάσεων, τὰς ὁποίας ἀνοίγει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὸν νοῦν ἡμῶν τὸ τηλεσκόπιον καὶ ἔτι περισσότερον θέλει ἀνοίξει, τί εἶναι; Τί εἶναι πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὰ κάτω, πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις; ποῦ τελειώνει τέλος πάντων ὁ κόσμος; Ὑπάρχει ὄριόν τι εἰς τὰ ὀρώμενα καὶ πέραν αὐτοῦ τοῦ ὀρίου τί εἶναι; Τοῦτο λέγει ὁ ἄνθρωπος· ὅλοι ἐπιθυμοῦμεν νὰ μάθωμεν τί εἶναι ἔξω τῆς γῆς, ἕως ποῦ ἐκτείνεται ὁ κόσμος οὗτος, τὸν ὁποῖον βλέπομεν καὶ ἐννοοῦμεν καὶ θυμᾶζομεν. Οὕτω προβαίνοντες εὐρίσκομεν, ὅτι πέραν τῆς μικρᾶς Γῆς, τὴν ὁποίαν κατοικοῦμεν, εἶναι ἕτεροι κόσμοι ἀκαρίθμητοι, συστή-

1. Ἀριστ. περὶ κόσμου β.

2. Einleitung in die Religionswissenschaft σελ. 16. Strassburg. 1874.

ματα δηλαδή πλανητικά ως τὸ ἡμέτερον πλείστα, εἶναι τέλος τὸ ἄπειρον. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἄπειρον τοῦτο ὁ ἄνθρωπος προσπαθεῖ νὰ ἐρευνήσῃ κατὰ τὸ δυνατόν. Καίτοι δὲ ἀδυνατεῖ νὰ κατανοήσῃ καὶ περιλάβῃ τοῦτο, παρατηρεῖ ὅμως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τάξιν εἰς τε τὴν γῆν, τὴν ὁποῖαν κατ'οικεῖ, καὶ εἰς τὸν ἀχανῆ οὐρανόν, ὅστις φαίνεται ὅτι ἐπικάθηται αὐτῆς. Τῷ ὄντι καθ' ἑκάστην βλέπει τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα καὶ δύοντα εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, τοὺς ἀστέρας ἐπίσης. Βλέπει τὴν τακτικὴν κίνησιν τῆς γῆς, τὴν τακτικὴν ἐπάνοδον τῶν ὥρων τοῦ ἔτους καὶ τὰς συνεπειὰς αὐτῶν. Ὅλα ταῦτα βλέπει ὁ ἄνθρωπος ἐπαναλαμβάνόμενα τακτικώτατα ἐν ἡμέραις καὶ ἐν χρόνῳ τακτῶ καὶ ἀμεταβλήτῳ! Ζητεῖ λοιπὸν διὰ τοῦ λόγου νὰ ἐξιχνιάσῃ τὴν αἰτίαν τῆς τάξεως αὐτῆς, συλλογιζόμενος δὲ τὴν εὐρίσκει. Δὲν τὴν βλέπει βεβαίως διὰ τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ τὴν βλέπει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς, διὰ τῆς διανοίας· τὴν ἐννοεῖ, καὶ ἐκεῖ σταματᾷ λέγων καὶ πιστεύων ὅτι ὑπάρχει μία πρωταρχικὴ αἰτία τῆς θαυμασίας αὐτῆς τάξεως τοῦ κόσμου, καὶ εἰς αὐτὴν ἐπαναπαύεται, ἡσυχάζει πλέον καὶ αἰσθάνεται μακαρίαν ἀπόλαυσιν, διότι ἐνόησε διὰ τοῦ λόγου τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου, ὅπερ ἐπεθύμει. Οὕτω σκεπτόμεθα καὶ αἰσθανόμεθα ὅλοι ἀνεξαίρετως οἱ ἄνθρωποι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πρώτην ἀρχὴν φθάνοντες ἡσυχάζομεν. Τί ἐξάγομεν ἐκ τῆς καθολικῆς ταύτης μαρτυρίας ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος; Ὅπως δὴποτε καὶ ἂν ὀνομάσωμεν τὸ ἄπειρον καὶ τὴν ἄπειρον αὐτοῦ ἀρχὴν καὶ αἰτίαν, εἴτε κόσμον, εἴτε πᾶν, εἴτε φύσιν, τὸ πᾶν τοῦτο, ἢ ἡ φύσις, ἔχει μίαν αἰτίαν, πρώτην ἀρχὴν, τὴν ὁποῖαν ζητοῦσιν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀνεξαίρετως, ἢ δὲ πρώτη αἰτία ἔχει καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς. Καὶ τὴν μὲν πρώτην αἰτίαν ταύτην ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ καταβολῆς κόσμου μέχρι τῆς σήμερον, ἀπὸ τῶν πρώτων μέχρι τῶν ἐσχάτων, ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ Νεύτωνος μέχρι τοῦ ἐσχάτου ἀμαθοῦς ὀνομάζουσι Θεόν, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἐλεύθερον καὶ ἐλευθέρας βουλῆς προῖόν ὀνομάζουσι κόσμον, ὃν ἐθεώρησαν καὶ θεωροῦσι κτίσμα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς λοιπὸν κατὰ τὴν γενικὴν ὁμολογίαν ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ἡ ἄπειρος καὶ παντέλειος αἰτία τοῦ παντός, τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς νοήσεως· εἰς τὸν Θεὸν δὲ εὐρίσκει ὁ πεπερασμένος ἄνθρωπος τὴν λύσιν τῶν ἀμφιβολιῶν αὐτοῦ περὶ τοῦ κόσμου, εἰς αὐτὸν ὡς πρὸς τὸν πόλον ἢ μαγνητικὴν βελόνην, ἀποβλέπει πάντοτε, μετ' αὐτοῦ θέλει νὰ ἐνωθῇ καὶ αὐτὸν ὡς πλάστην λατρεύει, αὐτὸν θεωρεῖ πατέρα παντοκράτορα, αἰώνιον, πᾶνσοφον δημιουργόν, Θεὸν πανάγαθον καὶ δικαιοκρίτην. «Ταῦτα χρὴ περὶ Θεοῦ διανοεῖσθαι δυνάμει μὲν ὄντος ἰσχυροτάτου, κάλλει δὲ εὐπρεπεστάτου, ζωῇ δὲ ἀθανάτου, ἀρετῇ δὲ κρατίστου, διότι πᾶση θνητῇ φύσει γενόμενος ἀθεώρητος, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων θεωρεῖται»¹.

1. Ἀριστ. ἱ. α'.

Λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Ἐπισκοποῦντες ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὸ ἀνθρώπινον γένος βλέπομεν, ὅτι οἱ λαοὶ τῆς γῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων γνωστῶν χρόνων μέχρι τῆς σήμερον λατρεύουσι τὸν Θεόν· ἔχουσι ὅλοι θρησκείαν, ὡς λέγομεν συνήθως, ἕκαστος δὲ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἀντιλήψεως αὐτοῦ. Πανταχοῦ ναοὶ, βωμοὶ, τεμένη, δένδρα ἱερά, λίθοι ἱεροὶ, ξόανα καὶ ἄπειρα τοιαῦτα πρόκεινται τεκμήρια τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ ἢ τῶν θεῶν. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τῆς ἐπὶ γῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ, εἴτε ὑλικώτερον, εἴτε πνευματικώτερον ἐν μυρίαῖς φωναῖς, γλώσσαις καὶ σχήμασι δόξαν ἀναπέμπει τῷ Θεῷ καὶ ἐκ μυρίων γλωσσῶν ὁ Θεὸς ἐξαγγέλλεται. «Πάντες θεῶν χατέουσι ἄνθρωποι» λέγει ὁ θεῖος Ὅμηρος¹. Τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς γενικῆς τοῦ ἀνθρώπινου γένους θρησκευτικότητος δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν θεολόγων, τῶν φιλοσόφων, τῶν ἀνθρωπολόγων, περιηγητῶν καὶ ἄλλων, κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μάλιστα μεγάλοι σοφοὶ ἤρξαντο σπουδαίως ἐνασχολούμενοι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Συγκριτικὴν Θεολογίαν.

Καθὼς τὰ ἄτομα διὰ τὴν διάφορον αὐτῶν ἀνάπτυξιν διαφέρουσιν ἀλλήλων κατὰ πολλὰ, οὕτω καὶ οἱ λαοὶ καὶ κατ' ἄλλα καὶ δὴ κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος. Ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι ἕκαστον ἔθνος εἶχε καὶ ἔχει ἰδιοφυίαν τινά, τὴν ὁποῖαν δὲν εἶχεν, ἢ δὲν ἔχει ἕτερον ἄλλο πολίτευμα π. χ., ἄλλην θρησκείαν, ἄλλας τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ βίον ἐν γένει δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν εἶχον οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἄλλον οἱ Ἰσραηλίται, καὶ ἄλλον οἱ Ἕλληνες, καὶ ἄλλον οἱ Ῥωμαῖοι, ἐπίσης διαφόρως ἔχουσι καὶ οἱ νεώτεροι λαοί· καὶ ἐξ αὐτῶν πάλιν μεθ' ὅλην τὴν συχνοτάτην ἐπικοινωνίαν ἕκαστον ἔθνος καὶ ἕκαστος λαὸς ἔχει τὴν ἰδιοφυίαν του καὶ τὴν εἰς τὸν χαρακτῆρά του ἰδιόζουσαν ἀνάπτυξιν. Οἱ λαοὶ εἶχον καὶ ἔχουσι ἐν γένει θρησκείαν, ἀλλ' αὕτη κατὰ τὴν ἀντίληψιν καὶ φαντασίαν ἕκαστου διέφερε παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς. Οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Ἕλληνες ἦσαν καὶ οἱ δύο πολυθεῖσται, ἀλλ' ἄλλοι ἦσαν οἱ θεοὶ τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἄλλοι οἱ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ πολυθεΐα καὶ μονοθεΐα.

Ἡ πολυθεΐα τῶν ἀρχαίων, ὡς καὶ πολλῶν βαρβάρων εἰσέτι λαῶν, εἶναι βεβαίως παρεκτροπὴ τῆς ἀληθοῦς ιδέας τοῦ Θεοῦ, θεωρουμένου αἰτίας πρωταρχικῆς τοῦ κόσμου, ὡς προείπομεν, καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ θρησκεία ὅπως δὴποτε λογικὴ καὶ ἀληθής. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἀναζητήσωμεν τὴν ὀρθὴν ιδέαν περὶ Θεοῦ εἰς τὰ μονοθεϊκὰ θρησκευτά. Οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ἡ καθαρῶτερα ἰδέα περὶ Θεοῦ ἔγκειται ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ: «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ

1. Ὀδ. Γ. 48.

προσκυνεῖν» (Ἰω. 4, 24). Ἡ θρησκεία λοιπὸν ἐκείνη, ἣτις διδάσκει, ὅτι ὁ μὲν Θεὸς εἶναι εἷς καὶ πνεῦμα, πάσης ὕλης ἀμέτοχον, διὰ δὲ τοῦτο πανταχοῦ παρὸν καὶ τὰ πάντα πληροῦν, ἡ δὲ λατρεία αὐτοῦ ἡ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ γιγνομένη, μακρὰν δηλαδὴ πάσης δεισιδαιμονίας καὶ πλάνης, ἡ θρησκεία, λέγω, ἣτις κηρύττει τὸν μὲν Θεὸν πνεῦμα, τοὺς δὲ λατρεύοντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ ποιῶντας τοῦτο, εἶναι λογικὴ θρησκεία ἱκανοποιῶσα πληρέστατα τὴν ἀπαίτησιν τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου· διότι ὁ λόγος μᾶς ἀνάγει εἰς μίαν ἀρχὴν τοῦ κόσμου καὶ ταύτην πνευματικὴν, ἄυλον καὶ προσωπικὴν, δηλαδὴ εἰς τὸν Θεόν, περὶ οὗ εἶπε τὸν ἀνωτέρω λόγον ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. Λογικῶς λοιπὸν σκεπτόμενοι θέλομεν ἀναζητήσῃ τὴν καθαρὰν περὶ Θεοῦ ἰδέαν εἰς τὸν μονοθεϊσμὸν ἐν γένει.

Ἐκ τῆς ἱστορίας μανθάνομεν, ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου Θεοῦ παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις ὑπῆρχε κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ λαὸς οὗτος ἦν λαὸς κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικὸς. Εἶναι γεγονὸς ἱστορικὸν ἀνκνίρητον, ὅτι ἐνῶ ἄλλα ἔθνη τῆς γῆς ἀνυψώθησαν καὶ ἔπεσον, οἱ δὲ συνενοῦντες αὐτὰ δεσμοὶ διεσπάρθησαν, αὐτὰ δὲ διελύθησαν καὶ τὰ τμήματά αὐτῶν συνεχωνεύθησαν ἢ ἀπώλοντο μεταξὺ ἄλλων ἰσχυροτέρων καὶ πολυπληθεστέρων, οἱ Ἑβραῖοι, τὸ γένος τοῦ Ἀβραάμ, διαμένουσιν ἔτι ὡς ἀδιέφθορον λείψανον χρυσοῦ, μηδαμῶς φθειρόμενον ὑπὸ τῆς τυρροῆς τῶν κυμάτων τῶν χρόνων, τὰ ὅποια ἐξήλειψαν ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἄλλα ἔθνη νεώτερα ἀκόμη. Καὶ ἵνα παραλίπω τοὺς Σίνας, τῶν ὁποίων τὴν ἱστορίαν δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς, ὅλοι οἱ ἄλλοι λαοὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀνεμίγησαν, ἐτροποποιήθησαν καὶ μετεβλήθησαν ὅπωςδὴποτε· ποῖον ἄλλο ἔθνος τῆς ἀρχαιότητος διασώζεται μέχρι τῆς σήμερον ἀμιγές, ἀνόθευτον καὶ διατηροῦν τὴν θρησκείαν καὶ τὰς παραδόσεις του τὰς αὐτὰς περίπου πάντοτε διὰ μέσου τῶν αἰώνων; Μόνος ὁ παράδοξος λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ, παράδοξος ἐν τῇ ἀρχαιότητι, παράδοξος καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις καὶ εἰς ἐκπληξιν κινῶν ἡμᾶς, διασώζεται ἀμιγῆς καὶ ἀνόθευτος μέχρι τῆς σήμερον καὶ ἵσταται μοναδικὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἐπαθε τὰς μεγαλειτέρας καταστροφάς, ὑφίσταται τὰς δεινοτέρας ταλαιπωρίας, ἦτο καὶ εἶναι ἀντικείμενον περιφρονήσεως ὄλων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, ἀπέβαλε τὰ πάντα καὶ ἱερωσύνην καὶ τὴν γλῶσσαν του αὐτὴν· διατί δὲ διατηρεῖται μέχρι τῆς σήμερον ζωηρότατος ἐν τῇ φαινομένῃ νεκρώσει, ἀκμαῖος ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν, εὐθυμὸς ἐν μέσῳ τῶν διωγμῶν; διατί δὲ συνεχωνεύθη ὡς τοσοῦτοι ἄλλοι λαοὶ τῆς γῆς ἐν μέσῳ ὄλων σχεδὸν τῶν ἐθνῶν; Διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι ἐμμένει πιστὸς εἰς τὸν Θεὸν τῶν πατέρων του, εἰς τὸν Θεὸν τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ· αὕτη δὲ ἡ ἐμμονὴ καὶ ἐπιμονὴ αὐτοῦ τὸν κάμνει νὰ διέρχεται ἀβλαβῶς τὰ παντοῖα κύματα τῶν αἰώνων. Τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον καὶ μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ εἶναι ἄξιον βαθυτέρας μελέτης.

Οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἐκαλλιέργησαν τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, ὡς οἱ Ἕλληνες ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Δὲν ἐφάνη παρ' αὐτοῖς οὔτε Ὅμηρος, Πλάτων, ἢ Ἀριστοτέλης, Σοφοκλῆς, Φειδίας ἢ Πραξιτέλης· οὐδὲν τοιοῦτον· διατί; διότι τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἦτο διάφορον τοῦ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Ἕλλην πολίτης ἐλεύθερος, ἠδύνατο νὰ ἀναπτυχθῇ ἐλευθέρως κατὰ τὴν κλίσιν του, ὁ Ἑβραῖος ὁμῶς ἐθεώρει καὶ θεωρεῖ ἔτι ἑαυτὸν λαὸν ἅγιον, λαὸν περιούσιον, λαὸν τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἑβραῖος ἀναγινώσκει καὶ τὴν σήμερον ἔτι, ὅτι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων του, ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ, ἐν ἀρχῇ ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· ὅτι αὐτὸς ἐκάλεσε τὸν γενάρχην αὐτῶν Ἀβραάμ ἀπὸ τῆς γῆς τῆς εἰδωλολατρείας, ὅπως καταστήσῃ αὐτὸν ἀρχηγὸν μεγάλου γένους καὶ ἀπειροπληθοῦς. Ἦκουε καὶ ἀκούει πάντοτε περὶ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ «Ἐγὼ εἶμι ὁ Θεὸς ὑμῶν καὶ ὑμεῖς λαὸς μου». Ταῦτα ἀκούων τὸ πάλαι ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ, βλέπων δὲ τοὺς ἄλλους λαοὺς λατρεύοντας πολλοὺς θεοὺς καὶ ὁμοιώματα θεῶν, δικαίως ἐκαυχᾶτο, ὅτι αὐτὸς μόνος ἐγνώριζε τὸν ἀληθῆ Θεόν, οἱ δὲ λοιποὶ εὕρισκοντο ἐν τῇ πλάνῃ. Εἶχον δὲ δίκαιον νὰ φρονῶσιν οὕτω περὶ τῶν θεῶν τῶν ἄλλων ἐθνῶν· ἄς παραβλάσωμεν τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ, τὸν ἐνιαῖον καὶ ἐν Πνεύματι Θεόν, τὸν αἰώνιον, τὸν δίκαιον, τὸν οἰκτίρμονα καὶ πολυέλεον πρὸς τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνικῶν, καὶ ἵνα παραλίπω τοὺς ἄλλους, πρὸς τοὺς θεοὺς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ὑπάρχει σύγκρισις; Οὐδεμία.

Ἡ πολυθεΐα τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ μονοθεΐα τῶν Ἑβραίων.

Ἄνδρες ἀληθῶς σοφοί, φιλόλογοι καὶ ἱστορικοὶ ἔξοχοι, μελετήσαντες κατὰ βίβλος τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα καὶ δὴ καὶ τὴν ἑλληνικὴν θρησκείαν, ὡς οἱ Γερμανοὶ Doellinger, Schœmann, Preller, Max Müller, ἀξιόλογα ἐκδόντες συγγράμματα, ἀποφαίνονται περὶ τῶν θεῶν τῶν Ἑλλήνων ὧδε. «Οἱ Ἕλληνες λέγει ὁ Schœmann, ἐθεώρουν τὴν φύσιν ζῶσαν καὶ ἐνεργοῦσαν τῇ ἐνεργείᾳ ὄντων προσωπικῶν, ταῦτα δὲ, ἂν καὶ διάφορα τῆς ὕλης, τὴν ὁποίαν ἐκυβέρνησαν ὁμῶς στενότατα συνδεδεμένα μετ' αὐτῆς, ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτῶν ἐδηλοῦτο μόνον ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ τῆς ἐνεργείας των, ἔξω δὲ ταύτης οὐδεμίαν δύναμιν εἶχον· δηλαδὴ ἦσαν αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως, τὰς ὁποίας οἱ Ἕλληνες ἐπροσωποποίησαν καὶ ἀπέδωκαν εἰς αὐτὰς ἐνέργειαν ἀτομικὴν, διότι οὕτω σκέπτεται ὁ ἄνθρωπος. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ θρησκεία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦτο προσωποποίησις τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως καὶ ἀποθέωσις αὐτῶν, οἱ δὲ οὕτω γενόμενοι θεοὶ ἔπραττον ὡς ἄνθρωποι»¹.

Τοσοῦτο δὲ ἦτο τὸ πλῆθος τῶν θεῶν των καὶ τοσοῦτον ποικίλη ἡ μυθολογία των, ὥστε ὁ Preller, ὁ ἐκδοὺς τὴν ἀρίστην Ἑλληνικὴν μυθολογίαν, λέγει.

1. Griechische Alterthümer 11, 128—9

«Τόσον ποικίλα καὶ ἀσαφῆ καὶ εὐμετάβλητα εἶναι τὰ περὶ τῶν θεῶν τῶν Ἑλλήνων λεγόμενα, οἱ μῦθοι, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τίποτε γενικῶς ὠρισμένον οὔτε περὶ τοῦ εἴδους οὔτε περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν»¹.

Ἀκούσωμεν τί λέγει περὶ τούτου καὶ ὁ Max Müller. «Ὅσῳ μᾶλλον θαυμάζομεν τὴν ἐγγενῆ τοῖς Ἑλλησι μεγλοφυΐαν, τόσῳ μᾶλλον ἐκπληττόμεθα διὰ τὴν ἀτελῆ καὶ ἀλλόκοτον θρησκείαν αὐτῶν. Οἱ ἀρχαιότατοι φιλόσοφοι τῶν Ἑλλήνων ἐγίνωσκον, ὡς καὶ ἡμεῖς, ὅτι οἱ θεοὶ, ἐὰν πρέπη νὰ εἶναι θεοὶ, ἢ πρέπει νὰ εἶναι τέλειοι, ἢ νὰ μὴ εἶναι παντάπασιν. Ὅτι ὁ Θεὸς πρέπει νὰ εἶναι εἷς καὶ οὐχὶ πολλοὶ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχη μίση, οὔτε πάθη. Καὶ ὁμοῦς οἱ Ἕλληνες, ὁ λαὸς, ἐπίστευον πολλοὺς θεοὺς καὶ ἀπέδιδον εἰς αὐτοὺς καὶ μάλιστα εἰς τὸν Δία ὅλα σχεδὸν τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια φέρουσιν αἰσχύνην εἰς τὸν ἄνθρωπον. Οἱ Ἕλληνες ποιηταὶ ἀποστρέφονται σχεδὸν ὀρμεμφύτως πᾶν ὑπερβολικὸν ἄμετρον καὶ τερατώδες· καὶ ὁμοῦς συνήθως ἀναφέρουσι περὶ τῶν θεῶν τὰ πράγματα, τὰ ὅποια καὶ τοὺς ἀγριωτέρους ἐρυθροδέρμους ἤθελον κινήσει εἰς φρίκην· π. χ. ὁ Οὐρανὸς ἠκρωτηριάσθη ὑπὸ τοῦ Κρόνου, ὁ Κρόνος κατέπιε τὰ τέκνα του καὶ μετὰ ὅλα ἔτη τὰ ἐξήμεσεν· ὁ Ἀπόλλων ὁ ἐξοχώτερος τῶν θεῶν των, ἐκρέμασεν ἐπὶ δένδρου τὸν Μαρσύαν καὶ τὸν ἐξέδειρεν· ἡ Δήμητρα, ἀδελφὴ τοῦ Διὸς, ἔφαγε μέρος τῶν ὠμων τοῦ Πέλοπος· ὅτι οὗτος ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Ταντάλου καὶ προσηνέχθη βρώμα εἰς τοὺς θεοὺς. Δὲν ἐπιθυμῶ, λέγει ὁ μέγας γλωσσολόγος, νὰ συμπληρώσω τὸν κατάλογον τοιούτων φρικαλέων παραδόσεων καὶ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐνδιατρίβω εἰς ἐγκλήματα τὰ ὅποια δὲν περιγράφονται, καὶ τὰ ὅποια ὁμοῦς οἱ λίαν πεπολιτισμένοι Ἕλληνες ἀπροκλύπτως ὤφειλον νὰ λέγωσιν εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ θυγατέρας των, ὅταν ἤθελον νὰ διδάξωσιν αὐτὰ περὶ τῶν θεῶν καὶ ἡρώων των. Τὴν ἀντίθεσιν ταύτην τῆς θρησκείας πρὸς τὸν ἀξιοθαύμαστον πολιτισμὸν τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζομεν ἀίνιγμα, καὶ ἤθελον εἶναι ἀίνιγμα, ἐὰν οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ δὲν ἠσχύοντο διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἡρώων πόθεν προῆλθον οἱ μῦθοι οὗτοι; Εἰρήσθω λοιπὸν πρὸς τιμὴν τῆς Ἑλλάδος, ὅτι οἱ φιλόσοφοι αὐτῆς, μολονότι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξηγήσωσι τὴν ἀρχὴν τούτων, τοὺς ἐθεώρουν ὁμοῦς ἀτόπους καὶ τοὺς ἀπεστρέφοντο ἀνέκαθεν. . . . Εἶναι ἀληθές, ὅτι οἱ φιλόσοφοι εἶχον περὶ θεῶν καθαρωτέρους ἰδέας, ἀλλ' ἡ θρησκεία ἦτο στενωῶς συνδεδεμένη μετὰ τῆς πολιτείας καὶ ἦτο πολὺ ἐπικίνδυνον νὰ ἐκφράσῃ τις τοιαύτας ἰδέας ἐλευθέρως, διότι ἐτιμωρεῖτο, ὡς ἐτιμωρήθη ὁ Ἀναξαγόρας καὶ ὁ Σωκράτης. Ὁ λαὸς ὁμοῦς τὰ ἐπίστευε, τὰ ἐθεώρει ἱερά, τὸ κράτος τὰ εἶχε καθιερώσει, καὶ διὰ τοῦτο, εἰ καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἐξοχοὶ ἄνδρες ἀπεδοκίμαζον τοὺς μύ-

θους, ἔμεινεν ὁμοῦς ἡ θρησκεία μέχρι τέλους, τοῦλάχιστον οἱ τύποι, ἱερά καὶ ἀθικτος»¹.

Ὁ δὲ Doellinger πρὸς ἄλλοις λέγει, ὅτι «οἱ περὶ θεῶν μῦθοι συνετέλουν εἰς τὴν κάλυψιν σπουδαιοτάτων ἐγκλημάτων ἀτόμων καὶ κοινοτήτων»².

(ἔπεται συνέχεια)

ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΙΗ' ΑΙΩΝΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ*

Α'.

Τῆς ἡμῶν Μετριότητος μετὰ τῶν παρευρεθέντων Ἀρχιερέων προκαθημένης ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ Μονῇ τοῦ τιμίου προφήτου Προδρόμου τῇ πλησίον τῆς Μοσχολέως κειμένη, ὄφθη ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης Βελεγράδων κύριος Ἰγνάτιος, καὶ ἐκουσίῳ γνώμῃ αὐτοῦ καὶ προαιρέσει ἐζήτησεν ἀφιερωθῆναι ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ ταύτῃ Μονῇ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Νικολάου τοῦ λεγομένου εἰς τὸ Βάστανι εἰς σύνορον χώρας Μπαμπούνας τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰσπαθίας εὐρισκομένης, τὸ ὅποιον ὡς ἀρεστὸν καὶ εὐλογον, καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν γνώμῃ κοινῇ καὶ τῶν παρευρεθέντων αὐτῆς ἀρχιερέων, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἀπεφάσισεν, ὡς ἀπὸ τὴν σήμερον ἡ ἐκκλησία ἐκείνη τοῦ ἀγίου μου λέγω Νικολάου νὰ εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὸ ἅγιον τοῦτο Μοναστήριον τοῦ τιμίου Προδρόμου, καὶ νὰ λέγηται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μετόχιον τοῦ διαληφθέντος Μοναστηρίου μέχρι τεματίων αἰῶνος, καὶ μηδεὶς πλέον ἀπὸ τοῦδε τῶν κατὰ καιρὸν ἀρχιερατευόντων ἐκεῖτε ἔχειν ἰδιοποιηθῆναι ἢ σφετερισθῆναι ἐν οὐδεμῆδενί τρόπῳ· ὅτι καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δῆλωσίν τε καὶ ἀσφάλειαν ἐγγράφη Συνοδικῶς καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον βεβαιωτικὸν ἐπίγραμμα καὶ ἐστρώθη ἐν τῷ θείῳ τούτῳ Κώδικι, καὶ ὅστις τῶν μεταγενεστέρων βουληθεῖ ἐκείνην διασεῖσαι ἢ ἀποξενῶσαι ἔστω ἀφωρισμένος καὶ ἀσυγχώρητος· καὶ οὕτω ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμεθα³. Ἐν ἔτει, ἀρχαίᾳ μηνὶ μαίῳ Δ'.

Πρώην Ἀρχιερέων Γρηγόριος—Σισαρίου Ζωσιμᾶς—
Βελεγράδων Ἰγνάτιος—Μογλενῶν Διορύσιος—
Πρεσπῶν Παρθένιος—Καστορίας Διορύσιος—Πελαγονείας Ἰάκωβος—Δυρραχίου Δαριήλ—Κόρρας καὶ Μόκρας Ἀρσένιος·

1. Vorlesungen über die Wissenschaft der Sprache
σελ. 426—8.

2. Heidenthum und Judenthum σελ. 255.

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 74—76 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

3. Ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις δῆλον ὅτι ἐγένετο ἀρχιεπισκοπεύοντος τοῦ Γερμανοῦ τοῦ ἀπὸ πρώην Πατρῶν, ὅστις διεδέξατο ἐν τῷ ἀρχιεπισκοπῷ θρόνῳ Ἀρχιερέων τὸν Γρηγόριον τῇ 6 μαΐου 1691. Κατέστρωται δὲ ἡ παρούσα πρᾶξις ἐν ἀρχαίῳ Κώδικι εὐρισκομένῳ ἐν Μοσχολέῳ τῆς ἐπαρχίας Κορυτσᾶς, ἐν ᾧ ὑπάρχει καὶ ἡ ἐξῆς σημείωσις, ἀμετὰ διχκοσίους πενήντα ἢ καὶ τριακοσίους χρόνους ἀπ' οὗ ἐθεμελιώθη ἡ Μοσχόπολις, εἰς τοὺς χιλίους ἐξακοσίους τριάκοντα μ. Χ. ἐκτίσθη τὸ ἱερὸν Μοναστήριον τοῦ ἐν

B'.

Ραφαήλ ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν Ἀ' Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Βουλγαρίας.

Ὁ Ἀχριδῶν Φιλόθεος—Ὁ Ἀχριδῶν Ἰωσήφ ἐπιβεβαιοί

Περιερχομένης τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ὡς τὸ κατ' ἔθος, πρὸς διοικήσιν καὶ ἐπίσκεψιν τῶν τε τοῦ ἡμετέρου θρόνου σταυροπηγίων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν τελούντων ἐπισκόπων, εὔρηται πλησίον τῆς πολιτείας Μοσχοπόλεως Μοναστήριον εἰς ὄνομα τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου τιμώμενον, σταυροπηγίου μὲν ὄνομα περιφέρον ἐκ τῶν πρὸ αὐτῆς Πατριαρχῶν ἐκπαλαι δοθέν, Κωδικέλου δὲ τοῦ μὴ ὑπ' ἐξουσίᾳ τινὸς τῶν Μητροπολιτῶν διατελεῖν, ἀλλὰ παντελεύθερον εἶναι, ὡς καὶ ἄλλοις σταυροπηγίοις ἐνεστὶν εὔρεῖν, ὑστερούμενον· καὶ δὴ ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν Μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, μὴ καλῶς ἔχειν τὸ πρᾶγμα κρίνασα ἀποφαίνεται, καὶ ἀμετατρέπτως καὶ ἀπαρασαλεύτως διὰ τοῦ παρόντος Συνοδικοῦ γράμματος ἐπικυροῖ, τοῦ λογιζέσθαι καὶ ἀληθῶς ὑπάρχειν τὸ ρηθὲν Μοναστήριον σταυροπήγιον τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ θρόνου, καὶ εἶναι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς παντελεύθερον· καὶ δίδωσιν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν τῶ τανῦν τῆς αὐτῆς Μονῆς ἡγουμένῳ τέκνῳ ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κυρίῳ Δανιὴλ, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὁμοίως ἀλληλοδιαδόχως, τὸν τοῦ ἡγεμονεύειν ἐνταῦθα κληρὸν λαχοῦσι, καλεῖν ἀκωλύτως, οἷους ἂν τῶν ἀρχιερέων θελήσειε (μὴ ὑπ' ἀργείας ὅμως ἢ καθαιρέσεως τελούντων) καὶ δίδόναι αὐτοῖς ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν τοῦ θείαν μυσταγωγίαν τούτοις ἐκτελεῖν, χειροτονίας τε πράττειν, ἐγκαίνια ἐκπληροῦν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἡμετέραν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν ἐν αὐτῇ ἔχειν τοῦ τε εὐλογεῖν καὶ ἀγιάζειν, καὶ ἐν τῷ ἀρχιερατικῷ θρόνῳ ἵστασθαι, καὶ ταῦτα πάντα γενέσθαι, ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν συνθρόνου τῆς ἐγκαθιδρύσεως· ὅθεν εἰς ἀσφάλειαν καὶ βεβαίωσιν τῶν δοθέντων προνομίων, καὶ παντελεύθερου ἀδείας καὶ ἐξουσίας τῷ ρηθέντι μοναστηρίῳ γέγονε τὸ παρὸν καὶ δι' ἡμετέρας ἰδιοχείρου ὑπογραφῆς ἐσφράγισται καὶ κεκύρωται, καὶ ἐν τῷ Κώδικι τῆς μονῆς τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῆς πλησίον τῆς πολιτείας Μοσχοπόλεως κατεστρώθη καὶ ἔστω εἰς ἐνδειξίν².

αχλθ' ἐν μηνὶ αὐγούστῳ Ἰνδικτιῶνος Ζ'.

Πρῶτον Ἀχριδῶν Ἰγνάτιος—Καστορίας Διονύσιος—Κορυτσᾶς Δανιὴλ—Βελεγράδων Νεκτάριος—Κόρρας καὶ Μόκρας Ἀρσένιος.

Μοσχοπόλει ἀγίου Προδρόμου· ἐξ οὗ καὶ ἀντεγράφη πρό τινων ἐτῶν.

2. Ὁ ἄνω Ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν Ραφαὴλ ἀνερρήθη εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῇ 8 ἰουνίου 1699 καὶ ἐπαύθη τῷ 1708· ὁ δὲ Φιλόθεος Ναουσαῖος τὴν πατρὶδα ἐξελέγη τῷ 1714 καὶ μετὰ τέσσαρα ἔτη ἤτοι τῷ 1718 ἐπαύθη

Γ'.

Διονύσιος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχριδῶν καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν Πατριαρχίας.

Προκαθεζομένης τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ Μητροπόλει Κορυτσᾶς καὶ Σιλασφόρου, μετὰ καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς εὔρεθέντων ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν, εὐλαβεστάτων ἱερέων, καὶ τιμιωτάτων ἀρχόντων αὐτῆς Μητροπόλεως· ἀνεφερον ἡμῖν ὅτε, οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ ἅπαντες οἱ χριστιανοὶ τὴν ὑπόθεσιν· ἔστωντας καὶ νὰ σώζηται ἡ πολιτεία αὕτη ἐλαχίστη ἀπὸ ὀσπιτίων καὶ εἰσοδημάτων τοῦ ζωαρκεῖσθαι τὰ πρὸς αὐτάρκειαν τῶν ἱερέων· ἐπειδὴ καὶ οἱ βασιλικοὶ νόμοι, οὕτως ἐδικτάξαν καὶ διώρισαν, ὅτι ὁ ἱερεὺς νὰ ἔχη ἐπέκεινα τῶν πεντήκοντα ὀσπητίων, καὶ ἄλλα εἶδη καὶ εἰσοδήματα, καθὼς καὶ ὁ Ἀρμενόπουλος δηλοποιεῖ πλατύτερον. Οὕτω βλέποντας καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν στοχαζόμενος τὸ ἄτακτον καὶ μεγάλην ἔνδειαν τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, ὅπου, νὰ μὴ δύνωνται κυβερνηθῆναι οἱ ἱερεῖς ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος, ἀλλ' ἐνθεν κἀκεῖθεν μελέτην ποιησαμένων διατρίβοντες καὶ εἰς βιωτικὰς φροντίδας καὶ μερίμνας βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς ἐνδείας, ὃ μὲν δὴ καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, βλέπομεν δίκαιον καὶ εὐλογον καὶ ἀποφύνομεν εἰς τὸ ἐξῆς ὅτι ἐκείνη ἡ πρώτη ἀταξία ὅπου ἐπλύθεναν οἱ ἱερεῖς, καὶ χωρὶς διακριτικῆς γνώμης ἐχειροτονοῦσαν ὅστις καὶ ἂν ἔτυχε, δίχως νὰ ἔχουσι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον πρὸς ζωοτροφίαν αὐτῶν. Ὁ μὲν ἀπὸ τοῦ νῦν ἀποστρέφομεν τὴν ἀταξίαν, καὶ νὰ ἔλθῃ ἐκείνη ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξις καὶ εὐπρέπεια, ὅπου οἱ νόμοι ἀπεφάσισαν καὶ αἱ Σύνοδοι ἐθέσπισαν μὲ τὰς σφραγίδας τῶν εὐσεβῶν βασιλέων. Διότι καὶ Παῦλος ὁ ἀπόστολος ὁ τῆς ἐκλογῆς σκευὸς λέγει πρὸς Κορινθίους α' ἐπιστολῆς οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται· καὶ ἐπειδὴ οἱ νόμοι ὀρίζουσι τοιοῦτοτρόπως, ἀποφασίζομεν συνοδικῶς, καὶ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμεθα, ὅτι ἐπέκεινα τῶν πέντε ἱερέων καὶ ἓνα ἱεροδίακονον νὰ μὴ χειροτονηθῇ, ἀναπαύον-

δι' ἄλλους τε πολλοὺς ἐπιβαρυντικούς λόγους, καὶ διότι ἐγνώσθη ὅτι οὗτος διὰ κανονικοῦς λόγους ἕνεκ παρικοπῶν τοῦ εἶχε καθαιρεθῆ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ἱερομόναχος ἔτι ὢν ἐπὶ τῆς πατριαρχίας Κυρίλλου τοῦ Δ'· ὁ δὲ Ἰωσήφ Ἀρχιεπίσκοπος τυγχάνει μεταγενέστερος, διότι φαίνεται ἀναγορευθεὶς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν τῷ 1746 καὶ ἐγκατέλιπε τὸν θρόνον τῷ 1751, εἶτα πάλιν τῷ 1755 φαίνεται τὸν αὐτὸν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς θρόνον κατέχων, κατὰ συνέπειαν ἢ ἄνω Συνοδικῆ πρᾶξις ἐγένετο ἐπὶ Ραφαὴλ τοῦ ἀπὸ πρῶτον Χερρονήσου, ὡς τοῦτο δῆλον γίνεται καὶ ἐκ τῆς θέσεως τῆς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πρᾶξεως τεθείσης ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ἐξεγράφη δὲ ἡ παροῦσα πρᾶξις ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχαίου Κώδικος εὑρισκομένου ἐν Μοσχοπόλει.

τας εἰς ἐξ αὐτῶν, νὰ χειροτονηθῇ ὁ ἱεροδιάκονος ἱερεὺς, καὶ εἰς τὸν ἴδιον τόπον, νὰ ἐκλέξετε ἕτερον ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἕτερον ἄξιον πρόσωπον ἀντ' αὐτοῦ διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν ἀριθμὸν τὸν ἐξ ἱερωμένων προσώπων ὅπου προέφημεν· τότε εἰμπορεῖ ὁ γνήσιος ἀρχιερεὺς νὰ χειροτονηθῇ ἐκεῖνον ὅπου ἀγαποῦν καὶ εἶναι βίου ἀρετῆς ἀπαρεμπόδιστον· λοιπὸν ὁ ἱεροδιάκονος νὰ ἔχῃ χρέος ἀπαραίτητον, τὰς κυριακὰς καὶ τὰς δευποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἑορτὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου νὰ συλλειτουργήσῃ ἀκαταπαύστως, διὰ νὰ ἔχῃ τὸν μισθὸν του ἐπίσης καὶ μὲ τούτους ἱερεῖς, καὶ ὅστις ἤθελε φανῆ ἐνάντιος ἢ ἀπειθῆς τῆς Συνοδικῆς ἀποφάσεως, καὶ παραβλέψῃ τὸ ψήφισμα τῷ παρόντι κώδικι νὰ ἔχῃ τὰς ἀρὰς τῶν ἀγίων ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων· καὶ εἰς τὴν περὶ τούτων δήλωσιν ἐγράφη τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα, καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ θείῳ κώδικι τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως ταύτης καὶ ἔστω εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν¹. 1713.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ*

Ἐκ τῆς ἡσυχίας ὅμως ταύτης καὶ τῆς ἀπραγμοσύνης ἀπεσπᾶσθη ὁ Κύριλλος ἕνεκα τοῦ ἐπομένου δεινῶς συνταράξαντος κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου τὴν Ἐκκλησίαν γεγονόςτος. Ἐν τοῖς περιχώροις τῆς Νικομηδείας ἐνεφανίσθη μοναχὸς τις Αὐξέντιος ὅστις διὰ τῶν περὶ ἀναβαπτισμοῦ τῶν προσερχομένων τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ λατίνων διδασκαλιῶν αὐτοῦ ἐπήνεγκε μεγάλην ἀναστάτῳσιν παρὰ τῷ λαῷ καὶ ἐγέννησε μεγάλην καταφορὰν αὐτοῦ κατὰ τοῦ πατριάρχου Παΐσιου, ὃν ἐπίστευον πάντες πλέον ὡς Ἀρμένιον καὶ λατινόφρονα. Ἐντεῦθεν ὁ πατριάρχης Παΐσιος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου νομίσας ὅτι τῇ συνεργείᾳ τοῦ πρώην πατριάρχου Κυρίλλου ταῦτα διεφηνίζοντο, ἐσκέφθη ἵνα ὑποβάλλῃ εἰς ἀνάκρισιν οἰονεῖ περὶ τούτου τὸν Κύριλλον καὶ πληροφορηθῇ οὕτω τὴν ἀλήθειαν². καὶ ὁ μὲν Κύριλλος ἐνόρκως ἐβεβαιούτο ὅτι οὐδεμίαν γινῶσιν εἶχε τοῦ τοιοῦτου τοῦ Αὐξεντίου κινήματος, οὐδὲ συμμετοχὴν ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ἡ μανία τοῦ λαοῦ τοσοῦτον ἐκορυφώθη διὰ τὸ διέβημα τοῦτο τοῦ πα-

* 1. Ο Διονύσιος χῖος τὴν πατρίδα ἀνηγορεύθη Ἀρχιεπίσκοπος τῷ 1709 καὶ κατέλιπε τὸν Ἀρχιεπισκοπὸν θρόνον πυχθεὶς τῷ 1714. Ἡ παρούσα πρᾶξις εὐρίσκειται κατεστρωμένη ἐν ἀρχαίῳ Κώδικι τῆς Μητροπόλεως Κορυτσᾶς, ἐξ οὗ καὶ ἐλήφθη ἐν ἀντιγράφῳ, ἄρχεται δὲ ὁ Κώδιξ ἐκεῖνος ὡς ἐφεξῆς, «Σὺν Θεῷ ἀγίῳ. Κώδιξ τῆς Θεοσώστου καὶ ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Κορυτσᾶς καὶ Σελασφόρου. Ἱεραρχοῦντος καὶ Πατριαρχεούντος τοῦ Μακαριωτάτου λογιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχρῖδῶν κυρίου κυρίου κύρ Παρθενίου τοῦ ἐκ Κορυτσᾶς. Ἀπὸ Χριστοῦ, α/οσ'.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 79—80 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

2. Ἴδε ὅπου. Ἐκκλ. Ἱστορ. Σεργ. Μακρ. σελ. 210.

τριάρχου Παΐσιου ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν ἐφησυχάζοντα Κύριλλον πολλῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ὥστε μετὰ τινὰς ἡμέρας ὅτε ὁ Παΐσιος κατέβη τῶν Πατριαρχείων ὅπως καταπρῦνῃ τὸ κατ' αὐτοῦ μαινόμενον πλήθος, συνελήφθη ὑπ' αὐτοῦ, ἐδάρη ἀνηλεῶς καὶ μύλις ἐσώθη τῇ παρεμβάσει τῆς Ἀρχῆς¹. Τοιοῦτοτρόπως παρκιτηθέντος κατ' ἀνάγκην ἀναπόδραστον τοῦ Παΐσιου καὶ περιορισθέντος ἐν τῇ νήσῳ Χάλκη, ἐξελέγη τὸ δεύτερον ἡδὴ κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν τοῦ λαοῦ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Κύριλλος ὁ Ε' τῇ 7 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1752².

Ἐπὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ταύτης Πατριαρχείας Κύριλλος ὁ Ε' οὐκ ἐπαύσατο μεριμνῶν ὑπὲρ τε τῆς διευθετήσεως τῶν οικονομικῶν ἰδίως πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας· ὑποβληθείσης εἰς ὑπέρογκα χρέη, ὡς καὶ ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν γραμμάτων καὶ τῆς παιδείας ἀπανταχοῦ ἀνεξαιρέτως³. συνέστησε δὲ καὶ Νοσοκομεῖα τὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως τῷ 1752 καὶ τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔξω τοῦ Ἑπταπυργίου δαπάνῃ τῆς συντεχνίας τῶν παντοπωλῶν τῷ 1743⁴. Ἄλλ' ὅτι ἰδίως ὑπερύψωσεν ἐνώπιον πάντων τὸν Πατριάρχην Κύριλλον τὸν Ε'. ὑπῆρξεν ἡ ἐγκαθίδρυσις καὶ σύστασις ἐν Ἀθωνί λαμπρᾶς καὶ περιπόστου Ἀκαδημίας⁵ ἐν ἔτει 1753 τῇ κοινῇ συνεισφορᾷ τῶν Ἀρχιερέων καὶ λοιπῶν κληρικῶν τοῦ θρόνου μεγάλως συντελεσάσης εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου καὶ προωρισμένης κυρίως εἰς μόρφωσιν τοῦ πνεύματος τῶν διὰ τὴν ἱερωσύνην προωρισμένων νέων καὶ τῇ προτροπῇ καὶ ἀκαμάτῳ συνεργασίᾳ αὐτοῦ· διότι ἀποδεξάμενος μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας τὸ περὶ συστάσεως τοιαύτης ἐν Ἀθωνί Σχολῆς τοῦ τότε προηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπεδίου Μελετίου σχέδιον παρχρῆμα ἐνήργησεν πρὸς ἀνέγερσιν εὐρυχωροτάτου οἰκοδομήματος Σχολῆς προσκαλεσάμενος ἐπιμόνως ὡς διευθυντὴν αὐτῆς ἐκ Κοζάνης τὸν πολὺν Εὐγένιον τὸν Βούλγαριν ἔνθα τέως τὴν σχολὴν διήθθυνε καὶ συνδιδασκάλους ἐν αὐτῇ διορισάμενος Νεόφυτον Ἱεροδιάκονον τὸν Καστοκαλυβίτην καὶ τὸν Μεσολογγίτην Παναγιώτην τὸν Παλαμᾶν. Ὡς ἐκ τούτου πληθὺς μαθητῶν συνέρρεε πανταχόθεν εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος Ἀθωνιάδα Σχολὴν ὅπως διακούσῃσι τοῦ περιφήμου.

1. Ἴδε Ἐκκλ. Ἱστορ. Σεργ. Μακρ. σελ. 214.

2. Ὁ Κομνηνὸς καὶ πάλιν λανθάνεται λέγων ὅτι ἐν ἔτει 1753 ἕνεκα τῆς ἐπιγενομένης ταρχῆς ὑπὸ τῶν τοῦ Αὐξεντίου ὀπαδῶν, μετεκλήθη εἰς τὸν θρόνον Κύριλλος ὁ Ε' καθόσον καὶ πάλιν κατὰ ἐν ἔτος σμικρύνει τὸν χρόνον καὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ πατριαρχείας.

3. Ἴδε Σεργ. Μακρ. Ἐκκλ. Ἱστ. σελ. 218—219.

4. Ἴδε Πατρ. Πίν. Μ. Ι. Γεδεῶν σελ. 847.

5. «Καὶ δὴ . . . συνεχρότησεν ἐν τῷ Ἀθωνί μεῖζόν τι Ἀκαδημίας ἢ Λυκείου, ὅσον καὶ θειοτέρων λόγων ἢν διδασκαλεῖον καὶ τελειότερας ἀρετῆς καταγωγίον καὶ τοιοῦτον, οἷον δυστυχοῦσι τοῖς Γραικοῖς οὐδέπω ἐφάνη φροντιστήριον». (Ἴδε Σεργ. Μακρ. Ἐκκλ. Ἱστ. Σελ. 218—219.)

τούτου διδασκάλου τοῦ γένους, εἰς ἣν μετὰ τὴν πα-
ραίτησιν τοῦ Εὐγενίου ἐστάλη ὡς σχολάρχης ὑπὸ τῆς
Ἱ. Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆ πρωτοβου-
λίᾳ καὶ φροντίδι Σεραφεῖμ τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως,
καλλίστου κατὰ Μακρῶν Πατριάρχου ὁ ἐκ Μετσό-
βου τῆς Ἡπείρου Νικόλαος ὁ Ζαρχούλης μαθητῆς τοῦ
Βαλάνου ἐν Ἰωαννίνοις, διδάξας ἐπὶ τινα χρόνον ἐν
Τρίκκῃ καὶ μετὰ τὴν ἐξ Ἀθῶνος ἀναχώρησίν του ἐν
τῇ Αὐθεντικῇ σχολῇ Ἰασίου¹.

(ἔπεται συνέχεια)

ΕΘΝΙΚΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΩΝ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἡ ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Κατα-
στημάτων Ἐπιτροπὴ Ἐλεῶν γνωστὸν ποιεῖ τῷ σε-
βαστῷ κοινῷ ὅτι ἡ συλλογὴ συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν ρη-
θέντων Καταστημάτων ἐν τῇ πρωτενοῦσῃ καὶ τοῖς
προαστείοις διεγερεῖται διὰ τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῆς
εἰσπρακτόρων ἀπέναντι διπλοτύπων ἀποδείξεων ὑπο-
γεγραμμένων ὑπὸ τοῦ ταμίου καὶ σσημασμένων τῇ
σφραγίδι τῆς Ἐπιτροπῆς.

Εἰς τὴν δὴλωσιν ταύτην ἠναγκάσθη νὰ προβῇ ἡ
Ἐπιτροπὴ, ἐπειδὴ ἄγνωστοί τινες καταχρῶμενοι
τῆς ἐμπιστίας καὶ φιλανθρωπίας τοῦ δημοσίου περιά-

1. Ἴδε Σεργ. Μακρ. Ἐκκλ. Ἱστ. σελ. 229. — Ἡ Ἀθωνικὴ
Σχολὴ εἰ καὶ διήρκεσε περίπου πενταετίαν, οὐχ ἥττον μεγά-
λως συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστη-
μῶν. (Ἴδε καὶ Ἀποθ. τῶν ὡφ. γνώσεων ἔτους 1848 σελ. 171.

γουσι κιβώτια καὶ συλλέγουσιν ἐράρους δῆθεν ὑπὲρ
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, πρὸς
ἰδίαν αὐτῶν ὠφέλειαν. **Οὐδὲν κιβώτιον** περιάγε-
ται ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων,
ἐφ' ᾧ καὶ ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τοῦ δημοσίου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 8 Μαΐου 1892.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐπιτροπῆς.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ἀποφάσει τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἀγ-
γέλλεται τοῖς τε διαδίκοις καὶ τοῖς δικηγόροις
ὅτι τούντεῦθεν, ἐν περιπτώσει καταθέσεως εἰς
τὸ γραφεῖον αὐτοῦ εἴτε πληρεξουσίων, εἴτε
ἐγγνητικῶν, εἴτε καὶ ἐτέρων ἐγγράφων τουρ-
κιστὶ συντεταγμένων, ὀφείλουσιν ἀνυπερθέτως,
ἵνα ἐπισυνάπτωσιν αὐτοῖς καὶ ἐλληνικὴν με-
τάφρασιν ἀρμοδίως κεκυρωμένην

Ἐκ τοῦ Γραφείου

ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ ἐκφω-
νηθέντων ὑπὸ τῶν διαπρεπεστέρων ἱε-
ραρχῶν καὶ ἱεροκηρύκων τῆς ὀρθοδό-
ξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας,

ὑπὸ Β. Δ. ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΟΣ

Ἡ ἐξ 64 τυπογραφικῶν φύλλων εἰς 4 τόμους
ἀπαρτιζομένη αὕτη «Συλλογὴ» πωλεῖται ἐν τῷ
γραφείῳ τοῦ «Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος», ἐν Φαναρίῳ,
Μεγάλῃ ὁδῷ, ἀριθμὸς 15 ὡς καὶ παρ' ἅπασι τοῖς
βιβλιοπωλείοις, ἀντὶ γροσίων 40.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΣΙ ΠΕΡΙΘΑΛΠΟΜΕΝΩΝ
τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου 1892.

	Οἱ κατὰ τὴν 1 Ἀπριλίου εὑρεθέντες		Οἱ καθ' ἔθλον τὸν μῆνα								Οἱ κατὰ τὴν 30 Ἀπριλίου μείναντες		ἔθλον
	ἄνδρες	γυναῖκ.	Εἰσελθόντες		τὸ ἔθλον	Ἐξελθόντες		Ἀποθανόντες		ἄνδρες	γυναῖκ.		
			ἄνδρες	γυναῖκ.		ἄνδρες	γυναῖκ.	ἄνδρες	γυναῖκ.				
Ἀσθενεῖς	225	46	315	45	631	277	29	54	14	209	48	631	
Γηροκομούμενοι	90	21			111					90	21	111	
Φρενοβλαβεῖς	277	137	5	1	420	9	5	1	1	272	132	420	
Ὀρφανοὶ	145				145	3				142		145	
Περιορισμένοι	2	1	1		4					3	1	4	
Προσωπικόν	113	32	3	1	149	7	1	1		108	32	149	
	852	237	324	47	1460	296	35	56	15	824	234	1460	

Ἐν Γαλατῇ, τῇ 6 Μαΐου 1892.

Ἐκ τοῦ Γενικοῦ Γραφείου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.
ὁ Διευθυντῆς **Ε. ΚΑΒΑΔΑΣ.**

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΒ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 22 ΜΑΙΟΥ 1892

ΑΡΙΘ. 12.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Κορυτσάς Φιλθέος (πρόεδρος)
 Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος Κωνσταντίνος
 Δ. Θ. Ξανθόπουλος (ταμίας)
 Ίωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεὺς)
 Ἀλκιδιάδης Μαυράκης.
 Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὄλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
 διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκαλοὺς 3
 ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
 ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση.
 Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται
 Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σ. Μητροπολίτῃ Κορυτσᾶς κ. Φιλθέῳ Προέδρῳ τῆς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνοῦσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ». — Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια

Τοῖς συνδρομηταῖς τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Τῶν ἀπαραιτήτων ὑλικῶν δαπανῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φύλλου μὴ ἐπιτρεπουσῶν τὴν ἐπ' ἀόριστον καθυστέρησιν τῶν συνδρομῶν αὐτοῦ, παρακαλοῦνται πάντες οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν συνδρομὰς παρελθόντων καὶ ἤδη ἀρξάμενου ἔτους καθυστεροῦντες, ὅπως ἐπισπεύσωσι τὴν ἀπότισιν αὐτῶν, συντελοῦντες οὕτως εἰς τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ δημοσιογραφικοῦ ὄργανου τῶν Πατριαρχείων.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ὁρησκευτικὴ μελέτη περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ — Ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἡ κριτικὴ ἐπιστήμη (συνέχεια καὶ τέλος) — Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῆς ἐπαρχίας Μελενίκου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης. — Τῆς σεβαστῆς Ἐφορείας τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς ὑποβαλοῦσης τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Τρίτης ἔκθεσιν ἀφορῶσαν εἰς τὰς πρὸς τὴν Σχολὴν καθυστερούσας ἐπιχορηγήσεις ἐνίων ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν, ὅπως τηλεγραφικῶς πρῶτον κοινοποιηθῇ τοῖς ἀγίοις ἀρχιερεῦσιν ὅτι ὀφείλουσιν ἐντὸς εἴκοσι καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἵνα ἐμβάσωσιν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Θεολογ. Σχολῆς τὰς καθυστερουμένας δόσεις αὐ-

τῶν ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει, παρερχομένης τῆς ὀριζομένης ταύτης προθεσμίας, θὰ μεταβῶσι πρὸς εἰσπραξίν οἱ ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου διορισθέντες ἑξάρχου, ὧν τὰ ὀδοιπορικὰ ἐξοδα θέλουσιν ἐπιβαρύνει τὸ ταμεῖον τῶν ὀφειλόντων.

— Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον. — Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν ἱσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης τελοῦμένου μνημοσύνου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου ἐθνικοῦ εὐεργέτου καὶ ἰδρυτοῦ τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου Κωνσταντίνου Ζάππα, οἱ σεβασμιώτατοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς Ἡρακλείας κ. Γερμανός, Ἰωαννίνων κ. Γρηγόριος καὶ Δράμας κ. Γερμανός ἐτέλεσαν χθὲς τὴν θεῖαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐν τῷ ἐν Πέραν ἱερῷ ναῷ τῆς ἀγίας Τριάδος.

Ἐπειδὴ δὲ, ὡς ἔθος, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἄρχονται αἱ ἐτήσιαι γραπταὶ τε καὶ προφορικαὶ ἐξετάσεις τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου, συνωδᾶ τῷ Κανονισμῷ διωρίσθη ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων ἐξεταστικὴ Ἐπιτροπὴ, ἥτις παρισταμένη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐξετάσεων πασῶν τῶν τάξεων ὀφείλει βραδύτερον νὰ ὑποβάλλῃ ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἀποτελέσματος αὐτῶν. Τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης μέλη εἰσὶν οἱ σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Νικομηδείας κ. Φιλθέος, Ἰωαννίνων κ. Γρηγόριος καὶ ὁ ἐλλογιμώτατος γυμνασιάρχης κ. Χριστοφόρος Σαμαρσιδῆς.

— Πατήγυρις ναοῦ. — Χθὲς πανηγυρίζοντος τοῦ ἐν Πέραν ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου, κατὰ μὲν τὸν ἐσπερινὸν ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, τῇ δὲ ἐπαύριον ἐτέλεσε τὴν θεῖαν καὶ ἱερὰν μυσταγωγίαν ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Δωρόθεος, συλλειτουργούντων αὐτῷ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου

Σερβίων και Κοζάνης κ. Γερασίμου και του θεοφιλεστάτου χωρεπισκόπου του Πέραν κ. Γενναδίου.

—Μεγάλη Πρωτοσυγκελλία.— Του τέως πρώτου γραμματέως της Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας κ. Γερασίμου προαχθέντος εις Μητροπολίτην Σερβίων και Κοζάνης, η άγια και ιερά Σύνοδος προβάσα εν τῇ συνεδρίῳ του παρελθόντος σαββάτου εις έκλογὴν ἀντικαταστάτου, διώρισε τοιοῦτον τὸν τέως γραμματέα και βιβλιοφύλακα τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς ἱερολογιώτατον κ. Νικόδημον Βασιλείου.

— Προσέλευσις εις τὴν ὀρθοδοξίαν.— Κόπτης ἱεροδικκονος ἐξ Ἀβυσσηνίας Ἀβδούλ Μισέχ (Χριστόδουλος) τοῦνομα ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν ἀγίῳ ὄρει τὰς διατριβὰς ποιησάμενος, ἀφικόμενος δὲ τῇ παρελθούσῃ ἐβδομάδι εις βασιλεύουσαν ὑπέβαλε τῇ ἀγίῃ και ἱεραῖ Συνόδῳ αἴτησιν περὶ ἀποδοχῆς αὐτοῦ εις τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἡ ἱερά Σύνοδος ἐγκρίνασα ἀπέδεξατο τὴν αἴτησιν και προσεχῶς θέλει προβῆ εις ἐνέργειαν τῶν δεόντων.

—Κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἐν Κορτοσκαλίῳ.— Αἱ ἀξιότιμοι ἐπιτροπαὶ τῶν ἐν Κορτοσκαλίῳ, Βλάχκῃ και Μουχλίῳ ἐκκλησιῶν ὡς και πολλοὶ τῶν ἀκροατῶν ὑπέβαλον τῇ Ἐκκλησίῃ ἀναφορὰν αὐτῶν, ἐν ἣ ἐξαίρουσαι τὰ τελεσφόρα και εὐάρεστα κατὰ πάντα ἀποτελέσματα τοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτόθι διορισθέντος τακτικῶ ἱεροκῆρυκος ἱερολογιωτάτου κ. Ἱεροθέου Γεκνοπούλου γινομένου κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, παρακαλοῦσιν ὅπως χάριν μείζονος θρησκευτικῆς ἐποικοδομήσεως τῶν χριστιανῶν ὑποστηριχθῆ τὸ θεάρεστον ἔργον, ὅπερ μετὰ πολλοῦ τοῦ θρησκευτικῶ ζήλου και προθυμίας ἀξιεπαίνου ἐξακολουθεῖ ἐπιτελῶν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἱεροκῆρυξ. Ἡ ἀγία και ἱερά Σύνοδος ἐπαινέσασα τὸν εὐσεβῆ ζῆλον τῶν ἀναφερομένων προβῆσεται εις ἐνέργειαν τῶν δεόντων.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ*

Ταῦτα λέγουσι περὶ τῆς μυθολογίας και θρησκείας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων οἱ σοφοὶ οὗτοι ἄνδρες, τὸ δὲ ἐξαγόμενον τῶν λόγων αὐτῶν εἶναι τὸ ἐξῆς. Ἡ ἱστορία και ἡ πείρα μᾶς διδάσκει, ὅτι ἡ θρησκεία ἔχει μεγίστην ἐπιρροὴν εις τὴν ἠθικὴν τῶν ἀνθρώπων, εις πολλοὺς λαοὺς μάλιστα ἡ θρησκεία ἔχει τὴν μόνην και ἀποκλειστικὴν ἐπιρροὴν. Θρησκεία και ἠθικὴ παρ' αὐτοῖς εἶναι ταυτόσημα, ὁ ἄνθρωπος ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον λατρεύει. Ἡ θρησκεία διδάσκει τοῦτο, συγχωρεῖ τοῦτο, ἀπαγορεύει ἐκεῖνο, τὸ συγχωρεῖ ὁ νόμος, ὁ ἄνθρωπος δὲ, ὁ ἀνήκων εις αὐτὴν, ὀφείλει νὰ τὸ ἀκολουθήσῃ. Οἷα ἡ θρησκεία, τοιοῦτοι και ἀκολουθοῦντες αὐτὴν.

Ὅσα δὲ ἠθικωτέρα ἡ θρησκεία, τοσούτω ἠθικώτεροι και οἱ ὀπαδοὶ αὐτῆς· τοῦτο εἶναι πανθολογούμενον. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἦσαν λίαν εὐσεβεῖς πρὸς τοὺς θεοὺς των, ἀλλὰ δυστυχῶς ὁποῖοι ἦσαν οἱ θεοὶ των, τοιοῦτοι ἐγίνοντο ἠθικῶς και οἱ λατρεύοντες αὐτούς. Ὁ Schoemann λέγει· «τελετὰς τῆς θρησκείας των οἱ Ἕλληνες εἶχον πλείστας, κατὰ δὲ τοῦτο ἠδύναντο νὰ ὀνομασθῶσιν εὐσεβέστατοι. Ἐὰν δὲ θρησκος και ἠθικὸς εἶναι πάντοτε ταυτόσημα, ἔπρεπεν οἱ Ἕλληνες νὰ εἶναι ἠθικώτατοι· ἀλλ' ὅμως, καίτοι ἀναγνωρίζοντες πολλὰς ἐξόχους και ἠθικὰς αὐτῶν ἰδιότητας, και αὐτοὶ οἱ θερμοτάτοι θαυμασται τῶν Ἑλλήνων δυσκόλως θὰ θεωρήσωσιν αὐτούς πολλὰ ἠθικούς. Ὑπῆρχον βεβαίως οὐκ ὀλίγα ἐξόχα πνεύματα ἀξιοσέβαστα ὡς πρὸς τοῦτο· ἀλλ' ὁ λαὸς ἐν συνόλῳ λαμβανόμενος πρὸς τοὺς λαμπροὺς προτερήμασιν εἶχε και πολὺ μεγὰλα ἐλαττώματα, ἀτινα ἐμποδίζουσιν ἡμᾶς νὰ θεωρήσωμεν αὐτούς κατ' ἐξοχὴν ἠθικούς»¹. Καὶ κατωτέρω· «ἐὰν και μεθ' ὅλα ταῦτα θεωρῶμεν τοὺς Ἕλληνας εὐσεβεῖς, ὀμολογοῦμεν ὅμως ὅτι ἡ θρησκεία των ἦτο ἀνήθικος και οὐδεμίαν δύνανμιν εἶχεν εις βελτίωσιν και ἠθικοποίησιν τοῦ βίου».

Τοιαῦτα εἶναι αἱ περὶ τῆς θρησκείας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων κρίσεις τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν. Ἐὰν πρὸς ταύτην παραβάλωμεν τὴν τῶν Ἑβραίων, ἐὰν πρὸς τοὺς θεοὺς, εις οὓς ὁ Ὅμηρος και ὁ Ἡσίοδος ἀπέδωκαν πάντα τὰ ἀνθρώπινα πάθη, ὡς λέγει ὁ φιλόσοφος Ξενοφάνης², παραβάλωμεν τὸν ἕνα Θεὸν τῶν Ἑβραίων, βλέπομεν ἀναντιρρήτως ἀπειρον διαφορὰν. Ἐπίσης ἀπειρον διαφορὰν εὐρίσκομεν, ἐὰν παραβάλωμεν τὰ ἐλαττώματα τῶν θεῶν τῶν Ἑλλήνων και λοιπῶν ἐθνικῶν, τὰ ὁποῖα βεβαίως ἐμιμοῦντο και οἱ ἄνθρωποι, ὡς ὀμολογοῦν αὐτοὶ οἱ μεγάλοι Ἕλληνες φιλόσοφοι, πρὸς τὸν Δεκάλογον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐν αὐτῷ διδάσκεται ἡ λατρεία τοῦ ἐνός και μόνου Θεοῦ, οὐχὶ ἐν ὀμοιώμασι και εἰδώλοις, ἀλλ' ἡ πνευματικωτέρα και καθαρωτέρα ἠθικὴ, ἡ ἀποχὴ παντὸς κακοῦ ἀπὸ τοῦ πλησίον, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν και τὸν πλησίον, ἣν ἐδίδαξε κατόπιν και ὁ Ἰησοῦς. Ἰδοὺ τί λέγει περὶ τοῦ Δεκαλόγου ὁ Chateaubriand. «Voilà les lois que l'Éternel a gravées non seulement sur la pierre de Sinai, mais encore dans le cœur de l'homme. On est frappé d'abord du caractère d'universalité, qui distingue cette table divine des tables humaines qui la précédent. C'est ici la loi de tous les peuples, de tous les climats, de tous les temps. Pythagore et Zoroastre s'adressent à des Grecs et à des Mèdes. Jehovah parle à tous les hommes: on reconnaît ce père tout puissant, qui veille sur la création et qui laisse également tomber de sa main le grain du blé qui nourrit l'insecte et le soleil qui l'éclaire. Rien n'est ensuite plus admira-

1. Gr. Alterthümer 11, 127. (3) αὐτόθι.

2. Παρβλ. Σέξτου Ἐμπειρικῶ πρὸς Μαθημ. Α', 289, Θ', 193.

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 82---85 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

ble dans leur simplicité pleine de justice, que ces lois morales des Hébreux»¹.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ νόμου τούτου τῶν Ἑβραίων, ἐπὶ τοῦ Δεκαλόγου βασίζεται, ὡς γινώσκουμεν, ἡ ἠθικὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὅτε νομικός τις ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· αὕτη ἐστὶν ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή· δευτέρα δὲ ὁμοίᾳ αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται».² Τὴν ἀγάπην λοιπὸν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, δηλαδὴ πρὸς πᾶντα ἄνθρωπον ὅμοιον ἡμῖν ὡς πλάσμα τοῦ Θεοῦ ἐχαρκατήρισεν ὁ Ἰησοῦς ὡς ὑψιστον ἠθικὸν νόμον, τὴν δὲ ἠθικὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ αὐτοὶ οἱ πολέμιοι αὐτοῦ ὠμολόγησαν καὶ ἐκήρυξαν ἀνυπερβλητον· ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου ἀκολούθως.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγομεν προφανῶς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει θρησκείαν, πιστεύει εἰς τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον εὐρίσκει διὰ μέσου τῶν αἰώνων τῆς ἱστορίας μόνον εἰς τὸν ἓνα Θεὸν τῶν Ἑβραίων, εἰς τὸν Θεὸν τοῦ Ἀβραάμ, τὸν ὁποῖον καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐκήρυξαν³.

Ὁ Χριστιανισμός.

Ἄλλ' εἶναι βέβαιον, ὅτι ἐκ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ κυρίως ἐξῆλθεν ὁ Χριστιανισμός. Δὲν ὁμιλῶ ἐνταῦθα περὶ τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑπερφουδίας αὐτῶν ἀπόψεως, τοῦτο παρλείπω, ἀποτεινόμεναι δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς μὴ παραδεχομένους τὸ ὑπερφυές. Ὅπως δὲ ποτε καὶ ἂν θεωρήσωμεν τὸ πᾶν, ὁ Χριστιανισμός εἶναι γεγονός ἱστορικὸν ὑψίστης σημασίας, διηκὸν ἀπὸ δεκαεννέα ἡδὴ αἰώνων διὰ τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος· εἶναι κοινωνικὸν φαινόμενον, γεγονός ἀναντίρρητον, ἰδέα καὶ διδασκαλία τέλος πάντων θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ μεταδοθεῖσα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ κανονίζουσα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὸν βίον ἡμῶν ὁλόκληρον ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου.

Ἄλλ' ὁ Χριστιανισμός δὲν παρουσιάσθη αἰφνης καὶ διὰ μιᾶς, οὐδέ ἦτο ἄσχετος πρὸς τὰς ἀρχαίας κοινωνίας, ἐξ ἐναντίας εἶχε βαθείας τὰς ρίζας αὐτοῦ ἐν ταῖς κοινωνίαις τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, μάλιστα τῶν Ἑβραίων, συνετέλεσε δὲ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνακαίνισιν αὐτῶν καὶ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ἵνα παραλίπω τὰ ἄλλα ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος.

Ἕλληνας καὶ Ῥωμαῖοι πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Οἱ Ἕλληνες, περὶ τῆς πολυθείας τῶν ὁποίων εἴπομεν ἄνωτέρω τὰ δέοντα, ἀπὸ τοῦ Πελοποννησια-

κοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν ἤρχισαν νὰ διασθεῖρωνται. Αἱ ἀδιάκοποι στάσεις, λέγει ὁ Θουκυδίδης¹, ἕνεκα τῶν ὁποίων πᾶν εἶδος κακοτροπίας ἐγένετο συστηματικὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα· οἱ ἀδιάκοποι ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ ἐσωτερικοὶ σπαραγμοὶ τῶν πόλεων ἐπήνεγκον βαθμηδὸν τὴν ἔκλυσιν τῶν ἠθῶν καὶ τὰς συμπαρομοαρτούσας κακίας καὶ τέλος αὐτὴν τὴν παρακμὴν καὶ πτώσιν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ ἡ θρησκεία εἶχε καταντήσει μόνον τύπος ξηρὸς, αἱ δὲ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ εἶχον ἐξάντηθῆ, ἡ χαλάρωσις τῶν ἠθῶν ἐγένετο τοιαύτη, ὥστε εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἀποθέωσις στρατηγῶν, βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων. Πολλοὶ μάλιστα βδελυττόμενοι τὴν εἰδωλολατρείαν ἐγένοντο προσήλυτοι τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου². Ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἡ Ἑλλάς ἕνεκα τῶν πολέμων καὶ ἄλλων αἰτίων κοινωνικῶν ἦτο ἀραιότατα κατωκνημένη, ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς ἦν ἐλάχιστος. Περὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀλιγανθρωπίας ἰδοὺ τί λέγει ὁ Πολύβιος (150 π. Χ.). «Λέγω δὲ οἷον οὕτως ἐπέσχευεν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἀπαιδία καὶ συλλήβδην ὀλιγανθρωπία, δι' ἣν αἱ τε πόλεις ἐξερημώθησαν καὶ ἀφορίαν εἶναι συνέβαινε, καίπερ οὔτε πολέμων συνεχῶν ἐσχηκότων ἡμᾶς, οὔτε λοιμικῶν περιστάσεων . . . τῶν γὰρ ἀνθρώπων εἰς ἀλαζονείαν καὶ φιλοχρημοσύνην, ἔτι δὲ ραθυμίαν ἐκτετραμμένων καὶ μὴ βουλομένων μήτε γαμεῖν μήτε ἀγάμωσ τὰ γενόμενα τέκνα τρέφειν, ἀλλὰ μόλις ἐν τῶν πλείστων ἢ δύο, χάριν τοῦ πλουσίου τούτους καταλιπεῖν καὶ σπαταλῶντας θρέψαι ταχέως ἔλαθε τὸ κακὸν αὐξήθην³». Ὁ Πλούταρχος λέγει, ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων του, κατὰ τὸν Α' αἰῶνα μ. Χ., ὅλη ἡ Ἑλλάς μόλις ἠδύνατο νὰ παράσχη εἰσέτι τρισχιλίους ὀπλίτας, ὅτι εἶχε περισσοτέρους τάφους ἢ ζῶντας, περισσότερα ἐρείπια, ἢ πόλεις⁴.

Περὶ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες τότε εὐρίσκοντο εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἐξωτερικῆς τῶν δυνάμεως, ὁ Invenalis κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 6' αἰῶνος μ. Χ. λέγει, ὅτι ἡ διαφθορὰ αὐτῶν καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν των λαῶν εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον. Ἐκ τῆς ἀνηθικότητος ταύτης ἠπειλεῖτο ἡ ἐθνικὴ των ὑπαρξίς. Ἐν τῶν δύο ἐφρόνουσιν οἱ βαθύτερον βλέποντες, ἡ ἠθικὴ ἀναγέννησις, ἡ ἐντελῆ πτώσιν καὶ καταστροφὴν. Οἱ φρόνιμοι ἀπέναντι τῆς γενικῆς διαφθορᾶς εἶχον ἀπελπισθῆ περὶ τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας ἀπεφάνθησαν, ὅτι ὁ ἀληθὴς σοφὸς, τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀρετῆς, δὲν ἐφάνη εἰσέτι ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ Κικέρων παρέστησεν ὁποῖαν ἡδονὴν θέλουσιν αἰσθανθῆ οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν ἠδύνατο νὰ ἴδωσι τὴν τελείαν ἀρετὴν ζῶσαν καὶ προσωπικὴν.

1. Γ', 53.

2. Renan vie de Jesus σελ. 13—14.

3. Πολυβ. Ἱστορ. τὰ σωζόμενα ΛΖ', δ'.

4. Doellinger ἔ. ἀ. σελ. 5—6. 691—3.

2. Génie de Christianisme Tom. 1, 68.

1. Ματθ. ΚΒ', 36—40.

2. Max Müller Essais sur l'histoire des religions σελ. 504—5.

Ἦδη ἀπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων, πολὺ δὲ περισσότερον ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν, ἡσθάνοντο τὴν ἀνάγκην οἱ ἄνθρωποι θείας ἐπεμβάσεως πρὸς θεράπειαν τῆς ἐπικρατούσης γενικῆς ἠθικῆς ἐξαχρειώσεως. Ζῶντες δ' ἐν εἰρήνῃ ἐν τῷ ἀπερχντῷ ρωμαϊκῷ κράτει ἐπεθύμουν καὶ ἠλπίζον οἱ συνετώτεροι καὶ ἀνάλογον ἠθικὸν κράτος, βασιλείον ἠθικὸν διαρκές καὶ παρέχον τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς συνειδήσεως, δικασκαλίαν θείαν, σταθεράν καὶ ἱκανοποιούσαν τοὺς πόθους τῆς ψυχῆς των. Ὅλα ταῦτα εἶναι πράγματα ἱστορικὰ μαρτυρούμενα ὑπὸ ὄλων τῶν συγγραφέων. Τί δὲ ἐγένετο; Αἱ ἐλπίδες τῶν τοιούτων καὶ αἱ προαισθήσεις εἶχον καὶ στήριγμά τι. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον τὰ βιβλία τῆς Ἑρυθραίας Σιδύλλης, τὰ ὁποῖα συνεβουλεύοντο, ἵνα μὴ θάνωσι τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐν μεγάλῃ ἀνάγκῃ τῆς πόλεως. Ἐν αὐτοῖς λέγει ὁ Βιργίλιος,¹ ὑπῆρχε χρησμός τις λέγων, ὅτι θέλει γεννηθῆ θεῖόν τι παιδίον. Ἐὰν τὸ παιδίον τοῦτο καταβαῖνον ἐξ οὐρανοῦ φανῆ εἰς τὴν γῆν, θέλει ἐπέλθει νέος αἰὼν, αἰὼν χρυσοῦς. Πράγματι δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀποκαμόντες καὶ ἐξαντληθέντες ἐκ τῶν φοβερῶν ἐμφυλίων πολέμων καὶ ἀλληλοκτονιῶν περιέμενον τὴν νέαν ταύτην τοῦ κόσμου ἐποχὴν. Ὁ Βιργίλιος κολακεύων ἐξήγει εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ὑπάτου Πολλίωνος, ἄλλοι εἰς τὸν τότε ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀνυψούμενον μονάρχην Οὐεσπεσιανόν. Ὅπως δὲ ὑπῆρχον οὐχὶ ὀλίγοι, οἵτινες προησθάνοντο τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς καθαρωτέρας ἐλπίδος των ταύτης. Ἀλλὰ πῶς ἔμελλε νὰ ἐκπληρωθῆ ἡ ἐλπίς αὕτη τῶν συνετωτέρων, οἵτινες ἐπεθύμουν τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἐξαχρειωμένου ἤδη καὶ σεσηπὸτος ἀρχαίου κόσμου;

Εἶπομεν ἤδη, ὅτι ἡ εἰδωλολατρεία οὐδεμίαν ἐπιρροὴν εἶχε πλέον, οὐδ' ἐλπίδα ἠθικῆς ἀναγεννήσεως παρείχεν, ἡ δὲ τότε ἐπικρατούσα φιλοσοφία τῶν Ἐπικουρείων πᾶν ἄλλο ὑπέσχετο ἢ ἠθικὴν ἀνακαίνισιν. Ἐκ τοῦ ἀρχαίου λοιπὸν Ἑλληνικοῦ καὶ ρωμαϊκοῦ κόσμου τοιούτον τι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ προέλθῃ· ἀλλὰ καὶ ὁ ἑλληνισμὸς καὶ ὁ ρωμαϊσμὸς ἄλλως πως συνετέλεσαν εἰς τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ φανῆ ἀλαχοῦ καὶ κατὰ τρόπον ὅπως παράδοξον.

Οἱ Ἑβραῖοι.

Ἀνέφερον ἀνωτέρω τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ εἶπον, ὅτι ὁ λαὸς οὗτος διατήρει τὴν καθαρωτέραν περὶ τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ ἰδέαν. Ὁ παράδοξος οὗτος λαὸς καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους χρόνους, ὁ μοναδικὸς λαὸς, περὶ οὗ ὁ Renan λέγει, ὅτι τὸ ἰδιαίτερον δῶρον αὐτοῦ ὑπῆρξε τὸ νὰ κατέχη ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ τὰ ἄκρα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ὁ λαὸς οὗτος, λέγω, ἦτο κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικὸς. Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐχρησίμευεν ὡς τύπος εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη τῆς εἰδωλολατρείας, ὡς ὄργανον δὲ ἀποκαλύ-

ψεως ὑψηλοτέρων θρησκευτικῶν ἰδεῶν. Τὸ κράτος τοῦ ἦτο συγχρόνως Ἐκκλησία, ὁ δὲ λαὸς ὡς πολιτικὸν καὶ ἔθνικόν σῶμα ἐθεωρεῖτο ὡς ἱερά κληρονομία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἱερατικὸν βασίλειον. Οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τὰς παραδόσεις αὐτῶν ἐθεώρουν ἑαυτοὺς τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐν τῇ Βίβλῳ αὐτῶν βλέπομεν τὸν Θεὸν λέγοντα. «Ἐγὼ Θεὸς ὑμῶν καὶ ὑμεῖς λαὸς μου, ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς», καὶ πλῆθος ἄλλων τοιούτων μαρτυρούντων, ὅτι ὁ λαὸς οὗτος εἶχε τὴν πεποιθήσιν, ὅτι αὐτὸς μόνος εἶναι ἐκλεκτὸς καὶ ἅγιος καὶ αὐτὸς μόνος ἀνήκει εἰς τὸν Θεόν. Καὶ οὐ μόνον εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἀλλ' ἔκτοτε διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐν μέσῳ τοσούτων περιπετειῶν εἶχε καὶ ἔχει ἀπαραλλάκτως τὰς αὐτὰς ἰδέας καὶ τὴν αὐτὴν πεποιθήσιν.

Πρᾶγμα παράδοξον! Γένη καὶ λαοὶ καὶ κράτη ἤλθον καὶ παρῆλθον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἰδέαι διάφοροι θρησκευτικαί, πολιτικαί, φιλοσοφικαὶ καὶ ἄλλαι ἐφάνησαν καὶ τῷ χρόνῳ ἐγκατελείφθησαν ἀναπτυσσόμεναι καὶ τροποποιούμεναι κατὰ τὴν πρόοδον τῶν χρόνων. Μόνον οἱ Ἑβραῖοι, ἵνα παραλίπω τοὺς βαρβάρους λαοὺς τῆς γῆς, μόνον οἱ Ἑβραῖοι μένουσιν ἀκράδαντοι εἰς τὸ παρελθόν των καὶ μάλιστα εἰς τὸ κυριώτερον πάντων, εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των καὶ εἰς τὰς ἐπαγγελίας αὐτῆς.

Ἡ θρησκευτικὴ αὕτη συνείδησις τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ κατήντησε φίλαυτος ὑπερηφάνεια, ὅτι αὐτοὶ καὶ μόνοι εἶναι οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ.¹ Ἐπέμενον καὶ ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὄργανον σωτηρίας εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη, καθὼς πιστεύουσιν ὅτι ὁ Θεὸς ἐπηγγείλατο τῷ γενάρχη αὐτῶν Ἀβραάμ, ὅτι, «ἐν αὐτῷ ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. (Γεν. ΙΒ', 3).»

Οἱ προφῆται τῶν Ἑβραίων.

Παρ' Ἑβραίοις ὑπῆρχε τάξις τις ἰδιαίτερα τοῦ λαοῦ, θεωρουμένη ὡς καλλιτέρα καὶ ἀγιωτέρα, καὶ αὕτη ἦτο ἡ τάξις τῶν Προφητῶν.¹ Οἱ Προφῆται τῶν Ἑβραίων ἔζων καὶ ἔγραφον αἰῶνας ὀλοκλήρους πρὸ Χριστοῦ, αἱ προφητεῖαι των λοιπὸν εἶναι ἀρχαῖαι, πρόκεινται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν πάντων, εἰς αὐτὰς δὲ ἐπίστευον καὶ πιστεύουσιν οἱ Ἑβραῖοι ἐπιμόνως μέχρι τῆς σήμερον.³

Ἀλλὰ τί περιέχουσιν αὗται; Αἱ προφητεῖαι περιέχουσιν ὑποδηλώσεις περὶ ἐνὸς ἀρχηγοῦ λίαν ἐξόχου χαρακτῆρος, τοῦ ὁποῖου ἡ κυριαρχία ἠθέληεν εἶ-

1. Renan ἔ. α' σελ. 12.

2. Doellinger ἔ. α' σελ. 801. Renan ἔ. α' σελ. 7. Reville Protégomènes σελ. 226.

3. Doellinger ἔ. α' Die Messianische Weissagung σελ. 831—836. Αὐγούστου Νικολάου Φιλοσοφικὴ μελέτη περὶ Χριστιανισμοῦ μεταφρ. Γεν. Βράβια καὶ Μαυροκορδάτου Τόμ. Γ', 139—256.

να θριαμβευτική, παγκόσμιος και αιώνιος. Ἡ διδασκαλία αὐτοῦ ἤθελεν εἶναι καθαρὰ καὶ πνευματικὴ, ἡ δὲ κυβέρνησις του εὐλογία οὐ μόνον εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἔθνικούς. Καὶ ὅμως ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἤθελεν εἶναι ταπεινὴ καὶ οὐχὶ σύμφωνος πρὸς τὰ αἰσθήματα τῶν Ἰουδαίων, τὰ δὲ πάθη των μεγάλα. Ἦθελε δώσει τέλος εἰς τὴν ἀρχαίαν οικονομίαν, ἤθελεν ἀποθάνει διὰ τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. Τοιαῦται ἐν συνόλῳ ἦσαν αἱ περὶ μέλλοντος τινος ἀρχηγοῦ ἢ βασιλέως, Μεσσίου, προφητεῖαι τῶν Ἑβραίων, τοῦτο δὲ πρέπει νὰ ἀποδείξωμεν.

Ὁ Μεσσίας! ἰδοὺ τὸ πᾶν εἰς τοὺς Ἑβραίους. Ἐλευσις τοῦ Μεσσίου, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ βίου των! ἡ ἰδέα αὕτη ἦτο σκοτεινὴ, ἀναπτυχθεῖσα βαθμῶν βραδύτερον. Καὶ ἐν τοῖς προφητικοῖς βιβλίοις τὰ περὶ τούτου οὐ μόνον σκοτεινὰ, ἀλλὰ καὶ διεσπαρμένα εἶναι, οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἐξήγουν αὐτὰ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των σαρκικώτερον. Καθ' ὅσον δὲ ἡ πολιτικὴ θέσις των ἐγένετο δυσκολωτέρα, μάλιστα ἀπὸ Πομπηίου καὶ ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Ρωμαίων, τοσοῦτον καὶ αἱ περὶ τοῦ Μεσσίου προδηλώσεις ἐξηγοῦντο ἄλλοτε ἄλλως, ἀναλόγως τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῶν καταστάσεως.

Εἶπομεν, ὅτι αἱ προφητεῖαι αὗται εἶναι πολὺ ἀρχαιότεραι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὥστε δὲν δύναται τις νὰ υποθέσῃ, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ βραδύτερον ἔπλασαν αὐτὰς πρὸς τὸν σκοπὸν των. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο δὲν δύναται τις νὰ υποθέσῃ, ἀλλ' ἔχει ἐναντίον του καὶ σύσσωμον τὸ γένος τῶν Ἑβραίων τὸ ὅποιον κατέχει μέχρι τῆς σήμερον τοὺς προφῆτας του καὶ τὰς προφητείας των καὶ τὰς πιστεύει. Ναι, δὲν τὰς ἐφαρμόζει εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀλλὰ περιμένει ἐπιμονώτατα τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν. Ὡστε κατ' οὐδένα τρόπον καὶ δι' οὐδένα λόγον δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὰς προφητείας τῶν Ἑβραίων περὶ τοῦ μέλλοντος Βασιλέως αὐτοῦ, τοῦ προσδοκώμενου Μεσσίου.

Ἡ διδασκαλία αὕτη περὶ τοῦ ἐλευσομένου Μεσσίου, ὅστις ἔμελλε νὰ καθάρσῃ καὶ φωτίσῃ τὸν νόμον καὶ τὰς τελετάς, ἦτο ἀνέκαθεν τὸ ἄλλας τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ λαοῦ τούτου καὶ ἐκ ταύτης ἐξαρτᾶται ἡ τύχη αὐτοῦ καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη. Πράγμα ἀληθῶς παράδοξον! Οὐδεὶς λαὸς τῆς ὑψηλοῦ εἶναι τόσον προσηλωμένος εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἀτενίζει μετὰ μεγίστης προσδοκίας εἰς τὸ μέλλον! ἀπὸ τριῶν χιλιετηρίδων ὁ λαὸς οὗτος μετ' ἀγωνίας ἀποβλέπει εἰς τὸ μέλλον προσδοκῶν ἐξ αὐτοῦ τὴν ἀπολύτρωσιν του. Ἀφαιρέσατε ἀπὸ τοῦ Ἰσραὴλ τὴν προσδοκίαν τοῦ Μεσσίου καὶ τετέλεσται. Ὁ λαὸς οὗτος διαλύεται ἀμέσως. Ὅ,τι εἶπεν ἡ Σαμαρεῖτις εἰς τὸν Ἰησοῦν. «Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται (διότι τὸν περιέμενον ἀκριβῶς τότε), ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα» (Ἰω. Δ', 25). Ὅ,τι ἔλεγε καὶ περιέμενον ἡ Σαμαρεῖτις εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἰησοῦ, τοῦτο λέγουσι καὶ περιμένον-

σιν ἀπ' αἰῶνων καὶ μέχρι τῆς σήμερον οἱ Ἰουδαῖοι. Διεσκορπισμένοι πανταχοῦ, ἰδίως μετὰ τὴν μεγάλην θυσίαν τοῦ Γολγοθᾶ, ζῶντες πανταχοῦ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, ἵνα ἀναγγείλωσιν αὐτοῖς τί περιμένουσι, καὶ νὰ λαμβάνωσι φοβερὰν ἀπόδειξιν τῆς ματαίας προσδοκίας των, οἱ ἄνθρωποι οὗτοι μετ' ἀνηκούστου ὑπομονῆς ἐγκαρτεροῦσιν ὅμως ἐν πεποιθήσει εἰς τὴν ἔλευσιν τοῦ μέλλοντος βασιλέως των. Ἀμα λείψῃ αὐτοῖς ἡ προσδοκία αὕτη, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξωσιν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν πλέον. Ἐὰν παραδεχθῶμεν, ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἑβραῖοι θὰ πεισθῶσι καὶ εἴπωσιν, ὅτι ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας ἦλθε, τότε αὐτοὶ διαλύονται ἀμέσως ὡς ἔθνος, ὡς λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ· ὁ νόμος των εὐρίσκει τὴν συμπλήρωσιν του ἐν τῷ Χριστιανισμῷ, διότι εἰς αὐτὸν ἀναγκάτως ἄγονται· ἄλλως περὶ πολιτικῆς ὑπάρξεως οὐδεὶς πλέον λόγος. Αὕτη ἐν ὀλίγοις εἶναι ἡ ἱστορία των, τὴν ὁποίαν δὲν δυνάμεθα οὔτε νὰ ἀρνηθῶμεν, οὔτε νὰ ἐξαλείψωμεν, ὀφείλομεν ὅμως νὰ τὴν ἐξηγήσωμεν.

(ἔπεται συνέχεια)

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ*

Πάντες οἱ κριτικοὶ, οἵτινες ὡς στήριγμα τῶν ἑαυτῶν συστημάτων ἔλαβον τὴν ἀρνησιν τοῦ θαύματος, ἠναγκάσθησαν ἐπὶ τέλος νὰ ἀπομακρύνωσιν ἐκ τῶν εὐαγγελίων τὰς διηγήσεις ἐκεῖνας, ἐν αἷς γίνεται λόγος περὶ θαυμάτων τελεσθέντων ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθῇ λεπτομερέστερον. Ἀμα οἱ κριτικοὶ οὗτοι ἀπαντήσωσιν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις λόγον τινὰ, ἀγγέλλοντα τὸ μέλλον, ἀμέσως χαρακτηρίζουσι τὸν λόγον τοῦτον ὡς ὑποβολιμαῖον. Τὸ ἐδάφιον τοῦτο, λέγουσι, προσετέθη μετὰ ταῦτα. Ἀλλ' ἄρα γε ἀπέδειξάν ποτε καὶ τὸν δρῶσθην τῆς τοιαύτης παραχαράξεως ἢ νοθείας; Οὐχὶ βεβαίως, ἀλλ' ὅμως ἡ παραχάραξις εἶναι, λέγουσι, βεβαία. Ἡ προφητεία δὲν ὑπάρχει. Ἡ προφητεία εἶναι ἀδύνατος. Βεβαίως ἡ προφητεία εἶναι ἀδύνατος διὰ τοὺς μὴ πιστεύοντας εἰς Θεόν, ἀλλ' ἄρα γε ἀπέδειξάν ποτε οὗτοι τὸ σύστημα αὐτῶν; Τὸ σύστημα τῆς διαγραφῆς τὸ ἐφαρμοζόμενον εἰς τὰ προφητικὰ χωρία, ποικίλλει. Ἡ λεγομένη μυθικὴ σχολὴ γεννηθεῖσα πρὸ 50 ἐτῶν καὶ ἐκλιπούσα ἤδη ἔλεγεν: Ὅλα τὰ γεγονότα ταῦτα εἰσιν ἐπινοήσεις τῶν πρώτων χριστιανῶν. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ εἶχον ἐν τῷ πνεύματι αὐτῶν τὸ ἰδεῶδες ἐνός Μεσσίου, ὃν ἀνέμενον· ἐπειδὴ δὲ ὃν τι ἀνώτερον, καλούμενον Ἰησοῦς ἔπεισεν αὐτοὺς ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸν ὅλους ἐκεῖνους τοὺς χαρακτῆρας οὓς ἐφαντάζετο ὅτι θέλει ἔχει ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας. Ἀλλ' ἄρα γε ἡ μυθικὴ σχολὴ αὕτη παρέσχεν

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 51 - 54 τοῦ μετὰ χειρᾶς τόμου καὶ τέλος.

ἀποδείξιν τινὰ τῶν τοιούτων ἰδεῶν, ὅτι δηλαδὴ ὁ Ἰησοῦς εἶναι προῖον τῆς φαντασίας τῶν πρώτων χριστιανῶν; Ἐξήγησε τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἱστορικῶν ἄρα γε ἡ σχολὴ αὕτη; πῶς ὁ Ἰησοῦς ὁ υἱὸς τοῦ τέκτονος ἄνευ ἐπιτελέσεως θαυμάτων ἐξήσκησε τσαούτην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ἐμόρφωσεν αὐτοὺς τοιοῦτοτρόπως ὥστε νὰ ἀναδείξῃ αὐτοὺς Ἀποστόλους θαυμασίου αὐτοῦ, διὰ τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν καὶ διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν; Ἀνήρεσαν ἄρα γε τὴν μαρτυρίαν τῶν αὐτοπτῶν μαρτύρων, οἵτινες βεβαιοῦσι τὴν ἀλήθειαν τῆς διηγήσεως αὐτῶν; Ἐψεύδοντο λοιπὸν οἱ Ἀπόστολοι ὑμνοῦντες καὶ δοξάζοντες τὸν διδάσκαλον αὐτῶν καὶ ἡ ἱστορία λοιπὸν εἶναι ἀπάτη καὶ πλάνη;

Κρίνω περιττὸν νὰ ἀνασκευάσω τὰς διδασκαλικὰς ταύτας, αἵτινες παρ' οὐδενὸς πιστεύονται σήμερον.

Ἡ ἀρχαία γερμανικὴ ὀρθολογιστικὴ σχολὴ μετεχειρίσθη τὴν φιλολογίαν ὡς μέσον, ὅπως ἀναίρεσθαι τὴν ὑπαρξίν τῶν θαυμάτων τοῦ Ἰησοῦ. Ἄπας ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ κατ' αὐτὴν ἦν βίος ἀπλῶς ὡς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος βίος· οὐδὲν ἐν αὐτῇ ὑπῆρξε τὸ θαυμάσιον, οὐδὲν θαῦμα ἔλαβε κατ' αὐτὸν χώραν. Ἐν τούτοις τὰ ἀπλούστερα γεγονότα προσέλαβον χαρακτῆρα θαύματος ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν οἱ Εὐαγγελισταὶ ἀφηγήθησαν ἡμῖν ταῦτα. Οἱ Εὐαγγελισταὶ δίδουσι εἰς αὐτὰ χροιάν ποιήσεως, καλλύνουσι καὶ κοσμοῦσι αὐτὰ. Οἱ Εὐαγγελισταὶ τὴν ὀπτικὴν ἀπάτην ἐκλαμβάνουσι ὡς πραγματικότητα. Οἱ νεκροὶ, περὶ ὧν ποιοῦνται λόγον, ἦσαν ἀπλῶς ἐν καταστάσει ὕπνου. Οἱ ὑπὸ δαιμόνων κατεχόμενοι ἦσαν πρᾶφρονες ἢ ἐπιληπτικοί. Ἡ ἀγνοία, ἡ εὐπιστία καὶ ἡ φαντασία ἔδωκαν εἰς τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ τὸν χαρακτῆρα τοῦτον τοῦ θαύματος, ὃν ἡ ἀληθὴς ἐπιστημονικὴ κριτικὴ πρέπει νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτοῦ. Ἡ μέθοδος αὕτη, ἧς οἱ Γερμανοὶ Semler καὶ Paulus ἔκαμον ἀληθῆ κατὰχρησιν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ ἐπὶ πολὺ, πολεμηθεῖσα καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς λεγομένης μυθικῆς σχολῆς.

Ἴδου ποῖα ἐργαλεῖα ἔχουσιν τὰ ἀντιχριστιανικὰ συστήματα τῶν πανθειστῶν, τῶν ὑλιστῶν καὶ τῶν ἀθέων. Τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα ἐχάλκευθησαν ἐν Γερμανίᾳ· ἐν Γαλλίᾳ ἐμιμήθησαν ταῦτα, κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσι ταῦτα ὀξύτερα, λεπτότερα καὶ νὰ χειρίζονται ταῦτα εὐχερέστερον καὶ λεπτότερον. Ἐν τούτοις καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διασπάσωσι τὴν ἀρραγῆ πέτραν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰησοῦ.

Τὴν ἱστορίαν ταύτην ὀφείλομεν νὰ ἀποδεχθῶμεν τοιαύτην, οἷα ἀληθῶς εἶναι, ἢ νὰ ἀπορρίψωμεν αὐτὴν ἐν τῷ ὅλῳ αὐτῆς. Ἀφαιρεῖν ἀπ' αὐτῆς ὅ,τι αὕτη περιέχει τὸ ὑψηλὸν καὶ θαυμάσιον, σημαίνει καταστρέφειν αὐτὴν οὐχὶ βεβαίως αὐτὴν ἐν ἑαυτῇ, διότι αὕτη οὐδένα τοιοῦτον φοβεῖται φόβον, ἀλλ' ἐν τῷ πνεύματι ἐκείνων, οἵτινες πειρῶνται νὰ ἐκκαθάρωσι αὐτὴν, ὡς διατείνονται, ἀπὸ παντὸς ὑπερφυσικοῦ.

Ἐν συνόψει προκειμένου περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς ἐξετάσεως αὐτοῦ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἱστορίας, ἰδοὺ αἱ ἀναγκαῖαι ἐρωτήσεις καὶ αἱ ἀληθεῖς ἀπαντήσεις τῆς ἀμερολήπτου κριτικῆς, ἧτις ἐπὶ μόνου στηρίζεται τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Τίνα εἰσὶ τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα, ἐν οἷς τὰ γεγονότα τοῦ βίου τούτου εἰσὶ κατακεχωρισμένα; Τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια. Τὰ Εὐαγγέλια ταῦτα εἰσὶ ἄρα γε ἔργα ἀμέσων καὶ αὐτοπτῶν μαρτύρων τῶν γεγονότων ἢ τοῦλάχιστον ἀνθρώπων, οἵτινες ἔμαθον αὐτὰ ἐκ τῶν πρώτων καὶ ἀμέσων μαρτύρων; Μάλιστα. Ἡ ἀρχαιότης τῶν Εὐαγγελίων τούτων καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ γνησιότης εἰσὶν ἄρα γε ἀληθεῖς, στηριζόμεναι ἐπὶ πειστικωτάτων ἀποδείξεων; Μάλιστα, καὶ αὐτὴ ἡ ἀπιστος κριτικὴ ἀναγνωρίζει τοῦτο. Τὰ γεγονότα, τὰ ἐν αὐτοῖς ἀναφερόμενα, μολονότι θαυμάσια καὶ ὑπερφυσικά, εἶναι ἄρα γε καταληπτὰ, χωρὶς νὰ περιέχωσιν ἀντίφασιν τινὰ εἴτε ἐξείαση τις ταῦτα ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῶν, εἴτε κρίνῃ τις ταῦτα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν; Μάλιστα, εἰσὶ καταληπτὰ, ἡ ἀρμονία αὐτῶν εἶναι ἀδιάλυτος καὶ ἐν πλήρει καὶ τελείᾳ ἐνότῃ. Καὶ αἰτίαν μὲν ἔχουσι τὴν ἀπειρον δύναμιν τοῦ Θεοῦ ἐκδηλουμένην ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Θεοανθρώπου, σκοπὸν δὲ καὶ τέλος τὴν μόρφωσιν, τὴν καθαγίασιν, τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐκδήλωσιν τῆς ἀρρήτου φιλάνθρωπίας τοῦ Θεοῦ.

Οἱ μάρτυρες πάντων τούτων τῶν ὑπερφυσικῶν γεγονότων εἶναι δυνατόν νὰ μὴ πιστευθῶσιν; Οὐχί, ἢ ἐν ἀγιότητι διανυθεῖσα ζωὴ αὐτῶν καὶ τὸ μαρτύριον αὐτῶν ἐπιβεβαιοῦσι τὴν εἰλικρίνειαν αὐτῶν. Ταῦτα πάντα ἀποδεικνύουσιν ὅτι οὐχὶ μόνον πιστεύουσιν εἰς ὅ,τι ἀφηγοῦνται, ἀλλ' ὅτι καὶ αἱ ἀφηγήσεις αὐτῶν εἰσὶν ἀληθεῖς καὶ πραγματικαί. Διότι ἡ ἀφήγησις αὐτῶν ἀφορᾷ εἰς πράγματα ψηλαφητὰ ἐξωτερικά, ὑποπίπτοντα εἰς τὰς αἰσθήσεις, δημοσίᾳ τελεσθέντα, ἐφ' ὧν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πλανηθῶσιν.

Ἀφοῦ ἡ κριτικὴ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον αὐτῆς, ἀφοῦ ἐκκαθάρῃ καὶ ἐκλέξῃ τὸ ὑλικὸν ἢ ἱστορία δύναται νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἰδικόν της ἔργον καὶ ἀνεγείρῃ τὸ οἰκοδόμημα.

Τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ παρέχονται ἡμῖν ὑπὸ τῶν Εὐαγγελίων. Ὁ ἐξετάζων τὰ Εὐαγγέλια ἀμερολήπτως καὶ ὑπὸ τὸ φῶς κριτικῆς ἀπηλλαγμένης πάσης ἐκ τῶν προτέρων ἐσηματισμένης φιλοσοφικῆς ιδέας, κριτικῆς, ἧτις τότε μόνον δύναται νὰ ὀνομασθῇ κριτικὴ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ ἀπρόσωπος, ὁ τοιοῦτος καὶ ἂν ἔτι δὲν ἔχη ἐν ἑαυτῷ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ὀφείλει νὰ ἀποδεχθῇ ταῦτα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν καὶ ἀπολύτως χωρὶς νὰ ζητῇ νὰ ἀλλοιώσῃ ἢ τροποποιήσῃ ταῦτα, χωρὶς νὰ θελήσῃ οὔτε μίαν λέξιν ἢ ἓνα λόγον νὰ ἀφαιρέσῃ ἐξ αὐτῶν.

Τὰ πάντα ἐν αὐτοῖς εἰσὶν ἱστορικὰ καὶ πραγματικά καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ὑπερφυσικά γεγονότα καὶ

αὐτοὶ ἔτι οἱ θεῖοι λόγοι τοῦ Σωτῆρός εἰσι, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, τὰ μᾶλλον ἱστορικὰ καὶ πραγματικὰ.

Ὡς τοιαῦτα ἀπεδεξάμην τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ τοὺς λόγους ἐν τῷ παρόντι πονήματι, ἐν ᾧ ἠγωνίσθη νὰ ἀναπαραστήσω τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ ἐν μέσῳ τῆς ἰουδαϊκῆς κοινωνίας, ἐν ἣ ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ διῆλθε. Δύο ταξείδια μοὶ ἐπέτρεψαν νὰ μελετήσω ἐκ τοῦ πλησίον τὴν Παλαιστίνην, τὴν γῆν τοῦ Ἰησοῦ. Διέτρεξα τὴν χώραν ταύτην βραδέως καὶ καθ' ὅλας τὰς διαστάσεις ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ Κυρίου ἀπὸ τῆς Βηθλεέμ καὶ τῆς Χεβρών μέχρι τῶν ὀρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος καὶ τῶν πηγῶν τοῦ Ἰορδάνου. Διέτριψα μακρὸν ἐν αὐτοῖς τοῖς τόποις, ἐν οἷς ὁ Ἰησοῦς ἐβίωσε μακρότερον, ἠγωνίσθη θερμότερον ἔπαθεν, ἐδίδαξε πλείοτερον καὶ ἠγάπησε πλείοτερον· προσεπάθησα νὰ ἀναπαραστήσω τοὺς τόπους τούτους τοιούτους, οἳ οἱ ἦσαν πρὸ 18 αἰῶνων. Ἡ παρούσα θλιβερὰ αὐτῶν κατάστασις, τὰ ἐπισεσωρευμένα ἐρείπια, αἱ οἰκοδομαὶ αἱ ἀνεγερεθεῖσαι ὑπὸ τῆς εὐσεβείας τῶν χριστιανῶν οὐδὲν σχεδὸν ἀφῆκαν ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ καταστάσει. Συνεβουλεύθη τὰς σεβαστὰς παραδόσεις, ἠρώτησα τοὺς μᾶλλον πεπειραμένους περιηγητὰς, ἐμελέτησα πρὸ πάντων τὰ Εὐαγγέλια· δύναμαι δὲ νὰ εἴπω ὅτι κυρίως ἠσθάνθη καὶ ἐνόησα ταῦτα ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἐν ἣ πᾶν ὅ,τι ἀφηγοῦνται, ἐτελέσθη. Ὅσοι ἐπολέμησαν τὴν πραγματικότητα τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰησοῦ οὐδέποτε βεβαίως ἐπεσκέφθησαν τὴν Παλαιστίνην. Ἐὰν εἶχον ἐπισκεφθῆ τὴν Παλαιστίνην ἐν χειρὶ ἔχοντες τὸ Εὐαγγέλιον, ἠθελον ἐννοήσαι ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἦ ἐπινόημα. Οὐδεὶς βίος παρουσιάζει ὡς ὁ τοῦ Ἰησοῦ ἀρμονίαν μείζονα μετὰ τῆς γῆς, ἐν ἣ ὁ βίος οὗτος ἐξετυλίχθη. Πόσον ἡ Γαλιλαία μετὰ τῆς ἐν αὐτῇ πόλεως Ναζαρέτ, τῆς λίμνης τῆς Τιβεριάδος, τοῦ ὄρους Θαβὼρ, τῶν βράχων αὐτῆς καὶ τῶν καταπρασίων αὐτῆς κοιλάδων ἐξαίρει θαυμασίως τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ ζῶντος ἐπὶ τριάκοντα ἔτη ἐν τῇ ἀρανείᾳ, εἶτα παρουσιασθέντος ὡς διδασκάλου καὶ κήρυκος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς βασιλείας, διδάσκοντος τὰ πλήθη ἐν παραβολαῖς, ὀδηγοῦντος αὐτὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους ἀπκαλύπτοντος αὐτοῖς τὴν αἰωνίαν αὐτοῦ δοξάν! Πόσον ἡ Ἰουδαία στυγνὴ, ἄγονος μετὰ τῶν πετρωδῶν αὐτῆς ὀρέων, πόσον ἡ Ἱερουσαλήμ μετὰ τῆς κοιλάδος τῶν Κέδρων καὶ τῶν πολυαριθμῶν σκιερῶν τάφων αὐτῆς συμβαδίζουσι πληρέστατα μετὰ τοῦ ἀποδοκιμασθέντος Προφήτου, τοῦ παραγνώρισθέντος, τοῦ ἀσεβῶς καταδικασθέντος καὶ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θανατωθέντος!

Νομίζω ὅτι ἐλθὼν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς Παλαιστίνης, τῶν ἐρειπίων αὐτῆς καὶ τῶν ἱερῶν ἀναμνήσεων, ὧν εἶναι πλήρης, ἀπέκτησα τὴν μόνην ἀληθῆ καὶ πραγματικὴν αἴσθησιν τῶν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἐκτιθεμένων γεγονότων, τῆς ἀληθείας αὐτῶν, τῆς πραγματικότητος καὶ τοῦ κάλλους αὐτῶν. Τὰ γεγονότα ταῦτα εἰσὶν ἀχώριστα καὶ τῆς γῆς ταύτης.

Δύναται αὕτη νὰ ἀποβῆ στυγνοτέρα, ἄγονωτέρα, μᾶλλον νεκρά. Οὐδέποτε θέλει παύσει περιβάλλουσα τὰ γεγονότα ταῦτα διὰ τοῦ φωτός αὐτῆς, διὰ τῶν κοιλάδων αὐτῆς, διὰ τῶν λοφίσκων αὐτῆς, διὰ τῶν ὁδῶν ἐκείνων, δι' ὧν ὁ Ἰησοῦς διῆλθε καὶ δι' ὧν διῆλθον γενεαὶ ἀτελεύτητοι καὶ διέρχονται κατόπιν αὐτοῦ.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ἰησοῦ ὁλόκληρος ἐκτυλίσσεται μεταξὺ δύο χρονολογιῶν ὠρισμένων, ἀναντιρρήτων. Ἐγεννήθη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἡρώδου, ὅστις ἔλαβε χώραν τὸ ἔαρ τοῦ ἔτους 750 ἢ 751 καὶ ἀπέθανε πρὶν ἢ ὁ Πιλᾶτος ἐγκαταλίπη τὴν Ἰουδαίαν, τούτεστι πρὸ τοῦ 36 τῆς συνήθους χρονολογίας. Πρὸς κατάνοησιν τῶν πράξεων καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ αἱ βοηθητικαὶ τῆς ἱστορίας ἐπιστήμαι ἡ ψυχολογία, ἡ ἠθικὴ, ἡ φιλοσοφία, ἡ κοινωνιολογία, ἡ ἀνθρωπολογία δὲν ἀρκοῦσιν. Ὁ Ἰησοῦς ἵσταται ὑπὲρ πάντων τῶν ἐπιστημῶν. Οὐδεμία αὐτῶν δύναται νὰ περιλάβῃ ὅλον αὐτόν. Ἐν τούτοις ὁ Ἰησοῦς δὲν καταστρέφει τὰς ἐπιστήμας ταύτας, ἀλλὰ φωτίζει αὐτάς. Ὁ βίος αὐτοῦ δεσπάζει τῆς ἱστορίας, ἵσταται ὑπὲρ πάντων πάσης γνώσεως καὶ ἐπιστήμης

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ*

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ οἱ Λατίνοι παρρησίᾳ διηλέγοντο ἀβάπτιστοι καὶ ἦσαν ἐχθροὶ διὰ τοῦτο τοῦ Πατριάρχου, ἐπειδὴ δ' ἀφ' ἑτέρου μέλη τινὰ τῆς Ἱ. Συνόδου παντοιοτρόπως παρενέβαλλον κωλύματα ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτοῦ, ὁ Πατριάρχης Κύριλλος ὁ Ε' ἠναγκάσθη ἵνα ἀπελάσῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τοὺς ἀντιφρονοῦντας τῶν Ἀρχιερέων, προσκαλέσας ἑτέραν Σύνοδον πρὸς διοίκησιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων· οὗτοι δ' ἀκριβῶς οἱ ἀπελαθέντες Ἀρχιερεῖς ὡς καὶ οἱ κρυπτόμενοι ἐν τοῖς περὶ τὰς Συκᾶς (Γαλατᾶν) τόποις ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν ἀπὸ Προϊλάβου Καλλίνικον¹ κατώρθωσαν ἵνα καταβιάσῃ τοῦ θρόνου² τῆ ἱς'. Ἰανουαρίου τοῦ 1757 ἔτους Κύριλλον τὸν Ε' καὶ ἐξορίσωσιν εἰς τὸ Σίναιον ὄρος³, ἀναβιβάσωσι δ' ἀντ' αὐτοῦ τὸν εἰρημένον ἀπὸ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 87—88 τοῦ μετὰ χειρας τόμου.

1. κατὰ τὸν Μ. Γεδεών ἡ μητρόπολις Προϊλάβου ἦν οὐχὶ ἡ Ἀμάσχα, ὡς κακῶς φέρεται παρὰ τῷ βαρόνι de Tatt, ἀλλ' ἡ Βραβίλα (ἴδ. Ἐκκλ. Ἀληθ. ἔτ. Γ'. σελ. 775, ὑποσ. 3.) περὶ δὲ Καλλίνικου τοῦ ἀσπονδοτάτου τούτου ἐχθροῦ τοῦ Κυρίλλου ὄρα τὴν ἀξιόλογον πραγματείαν τοῦ κ. Β. Γεωργιάδου ἐν τεύχεσιν Ἐκκλ. Ἀληθ. 39, 40, 41, ἔτ. Γ'. σελ. 617—621, 601—604, 634—635).

2. κατὰ Κομνηνὸν κατεβιάσθη τὸ δεύτερον ὁ Κύριλλος ἐκ τοῦ θρόνου ἕνεκα τῶν περὶ ἀναβαπτισμοῦ θεωριῶν αὐτοῦ (ἴδε Κομν. Ὑψ. Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν. σελ. 476.—

3. Ὁ Κομνηνὸς λανθανόμενος ἀναφέρει ὅτι ἐστάλη παρὰ τοῦ Καλλίνικου εἰς ὑπερορίαν εἰς Ἄγιον Ὄρος καὶ οὐχὶ εἰς Σίναιον. ὁ δὲ Κύριλλος Λαυριώτης ἔτι περισσότερον σφάλλει διηγούμενος ὅτι ἐστάλη εἰς Ἄθω καὶ προσδιορίζων συνάμα μετὰ θετικότη-

Προϊλάβου Καλλίνικον, ἄνδρα μὲν πεπαιδευμένον κατὰ Μακραῖον, «ἀλλ' εἰς προὔπτον κίνδυνον, ἦτοι διὰ δόξαν, ἦτοι δι' ἄλλην τινὰ προσπάθειαν εὐπαραλόγιστον.»

Ἄλλ' ὁ Κύριλλος τοσοῦτον εἶχεν ἤδη ἀποβῆ δημοτικὸς παρὰ τῷ λαῷ καὶ τοσοῦτον ἀγαπητὸς, ὥστε τῇ ἐπαύριον, ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, ὁ νεοψηφισθεὶς Πατριάρχης Καλλίνικος ἦρεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς χεῖρας πρὸς εὐλογίαν τοῦ πλήθους, μετὰ πολλοῦ θορύβου καὶ φωνῶν κατεβιβάσθη τοῦ θρόνου καὶ παρ' ὀλίγον ἐφρονέυετο ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐὰν μὴ ἐσώζετο ὑπὸ τινων φιλανθρώπων· ὀλίγον μετὰ ταῦτα οἱ Ἀρχιερεῖς συνελθόντες ἐξελέξαντο νέον Πατριάρχην Σεραφεῖμ τὸν ἀπὸ Φιλιππουπόλεως, ὅστις ἵνα πρώτιστα πάντων ἐξευμενίσῃ τὸν λαόν, ἀκολουθῶν ἄλλως κατὰ Μακραῖον καὶ τοῖς πρότερον δεδογμένοις περὶ βαπτισμοῦ τῶν λατίνων, ἀνεκάλεσε τῷ 1757 ἐκ τῆς ἐξορίας Κύριλλον τὸν Ε' καὶ παρέσχεν αὐτῷ τὴν ἄδειαν ἵνα μεταβῆ ὅπου ἂν βούληται, οὗτος δὲ πρὸ παντὸς ἄλλου προὔτιμησεν ἵνα μεταβῆ καὶ ἐφησυχάσῃ εἰς Ἄγιον Ὄρος¹.

Οὕτως ἐν τῷ Ἄθῳ ἐφησυχάζων διετέλει Κύριλλος ὁ Ε', ὅτε τῷ 1763 τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς Πατριαρχείας Σαμουήλ τοῦ ἀπὸ Δέρκων, πιεζόμενος ὑπὸ δανειστῶν, ἀπῆλθεν ἄνευ ἀδείας συνοδικῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ διατρίβων εἰς τινὰ τῶν αὐτόθι ἐπιφανῶν οἰκῶν, τὸν τοῦ Μιχαήλ Ρακοβίτζα², ἐπεζήτηε τῇ συνδρομῇ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ὡς καὶ τοῦ Κοινοῦ τὴν τοῦ χρέους αὐτοῦ ἀπαλλαγὴν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἐνοχλῆται ὑφ' οἰουδήτινος ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἐφησυχάζων³. ὁ Πατριάρχης ὅμως Σαμουήλ πληροφορηθεὶς κατὰ τοῦτο καὶ φοβούμενος μὴ ταραχῆ τις ἐπισημῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς τάχιστα καὶ ἄνευ κληῆς σταθμίσεως τοῦ δικαίου καθαιρέσει αὐτὸν ὑπέβαλε καὶ διὰ βασιλικοῦ διατάγματος συγχρόνως προσεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα ἀναχωρήσῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· ἐντεῦθεν ἐπανῆλθεν εἰς Ἄθῳ Κύριλλος ὁ Ε' ἐξοικονομήσας ὅμως τῇ συνδρομῇ τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ καὶ δυναμένων μέγα φίλων δάνεια καὶ μικρὸν τῆς καθαι-

τος τὸν τόπον τῆς ἐξορίας, δηλονότι τὴν Μονὴν τοῦ Βατοπαιδίου. (Ἴδε Πατρ. Χρον. Κυρ. Λαυρ. δημ. ὑπὸ Μ. Ἰ. Γεδεῶν ἐν 5' Τόμῳ Ἀθηναίου σελ. 46.)

1. Ἴδε Ἐκκλ. Ἱστ. Σεργ. Μακραίου σελ. 227.

2. Ὁ κ. Σάθας, εὐφῆμως καὶ οὕτως ποιούμενος μνεῖαν τοῦ Κυρίλλου, πλανᾶται ἐν τούτοις λέγων περὶ αὐτοῦ ὅτι ἀποδρὰς ἐκ τοῦ Σιναίου ὄρους ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκρύβη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁμογενοῦς Χρυσοσκούλλου Ράλλη πρεσβευτοῦ τῶν Ἑνετῶν καὶ ὅτι ἠθωώθη δεκτὸς γενόμενος ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ ἀπῆλθεν εἰς Πελοπόννησον ὀρισθείσης αὐτῷ ἰσοθίου συντάξεως· φαίνεται δὲ συγγένων παραδόξως Κύριλλον τὸν Ε' μετὰ τοῦ Πατριάρχου Καλλίνικου τοῦ ἀπὸ Προϊλάβου, ὅστις ἐκ Σιναίου κατέφυγε μὲν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκρύβη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Χρυσοσκούλλου τούτου Ράλλη καὶ ἄθωοθεὶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μετέβη οὐχὶ εἰς Πελοπόννησον, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα Δημητριάδα.

3. Ἴδε Σεργ. Μακρ. Ἐκκλ. Ἱστ. σελ. 224.

ρέσεως φροντίσας κατὰ Μακραῖον· «ἦν γὰρ αὐτὸς, ὡς λέγει, ἑαυτὸν ἀπογυμνώσας πάσης ἀξίας, τὸ μέγα ἐνδυθεὶς τῆς ταπεινώσεως μοναχικὸν σχῆμα καὶ τὴν ἥττονα ἐκὼν στάσιν λαβὼν, ἵνα ἐν οὐρανῷ τύχη τῆς κρείττονος»¹. Κατὰ δὲ τὸν Κομνηνόν, εἰ καὶ ἐν Ἄθῳ διέτριβε Κύριλλος ὁ Ε' ἐφησυχάζων, οὐχ ἥττον δὲν ἔπαυσαν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καταβαλλόμεναί ἐνεργεῖαι πρὸς ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν· τῷ 1761 Ἰωαννίκιος ὁ Σερρῶν μνησικακῶν κατὰ τοῦ Πατριάρχου Σεραφεῖμ τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως, ὡς ἀποκλεισθεὶς δύο σπουδαιοτάτων θρόνων ἀπὸ μὲν τοῦ τῆς Νικομηδείας τῷ 1758 ἕνεκα τοῦ ἐκλεγέντος εἰς αὐτὸν Προικοννήσου Νικηφόρου, ἀπὸ δὲ τοῦ τῆς Ἡρακλείας τῷ 1760 ἕνεκα τοῦ εἰς αὐτὸν ἀναδειχθέντος ἐπισκόπου Μετρῶν Μεθοδίου καὶ συνεργοῦς ἔχων τοὺς Μητροπολίτας Καισαρείας, Δρύστρας καὶ Χαλκηδόνος, διενήργησε σπουδαίως καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἵνα ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν θρόνον τὸν εἰς τὸ Ὄρος ἐξόριστον Πατριάρχην Κύριλλον τὸν Ε', τὰς δ' ἐνεργείας ταύτας νέαι βραδύτερον ἐπηκολούθησαν καὶ συστηματικώτεροι τῷ 1765 ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Θεοδοσίου τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ πλειοψηφία τῆς Συνόδου δυσμενῶς διέκειτο τῷ Κυρίλλῳ, διεβίβασε δ' ἐγγράφως τὴν περὶ τούτου σκέψιν αὐτῆς τῇ ὀθωμανικῇ Κυβερνήσει, συνοδικῶ γράμματι Κύριλλος ὁ Ε' πρὸς ἡσυχίαν τῆς Ἐκκλησίας κατεκλείσθη εἰς τὸν πύργον τῆς Λαύρας τέως διατρίβων ἐλευθέρως εἰς τὸ μονῆριον τῆς ἁγίας Ἀννης ἐν Ἄθῳ καὶ ἐν αὐτῷ διήγαγε τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ².

(ἔπεται συνέχεια)

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

«Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»

Τῷ παριερωτάτῳ μητροπολίτῃ Αἴνου κ. Λουκᾶ. — Ἐλήφθησαν αἱ τρεῖς ἐτήσιαι συνδρομαὶ τοῦ φύλλου. Εὐχαριστοῦμεν.

4. Αὐτόθι σελ. 247—248.

2. Πλειότερα περὶ Κυρίλλου τοῦ Ε' ἴδε ἐν συγγρ. Κομνην. Ὑψ. σελ. 353, 361—367, 370, 373, 387, 476, 548, 611.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ἡ τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστάματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων καὶ παντὸς εἶδους ἐντύπων εἰς τε τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικὰς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασιῶν γίνονται ὁμοίως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν. Διὰ πᾶσαν τυπογραφικὴν ἐργασίαν ἀπευθυντέον τῷ Ἐπόπτῃ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου κ. Ἰωάννῃ Δ. Τανταλίδῃ, γραμματεῖ τοῦ πατριαρχ. Γραφείου. Διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος πρόεδρος· Συμεὼν Παπαδάκης, ταμίης· Ἰ. Δ. Τανταλίδης, ἐπόπτης· Ἀλιβιάδης Μαυράκης, ἐπιμελητὴς τῆς ἀποθήκης.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΒ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 29 ΜΑΙΟΥ 1892

ΑΡΙΘ. 13.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † Ο Κορυτσάς Φιλόθεος (πρόεδρος)
Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος Κωνσταντίνος
Δ. Θ. Ξανθόπουλος (ταμίας)
Ιωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεὺς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.
Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀληθείαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σ. Μητροπολίτῃ Κορυτσᾶς κ. Φιλοθέῳ Προέδρῳ τῆς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀληθείαν διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ». — Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὕλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ὁρθόδοξοι μελέτη περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ — Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῆς ἐπαρχίας Μελενίκου — Λογοδοσία τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1891 — 1892 ἀναγνωσθεῖσα τῇ 24 Μαΐου, Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς, μετὰ τὴν νενομισμένην ἐπὶ ταῖς ἐτησίαις ἐξετάσεις ἱερὰν τελετὴν ὑπὸ τοῦ σχολάρχου ἀρχιμ. Μ. Κλεοβούλου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Χοροστασία. — Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς ἁγίας Τριάδος πανηγυρίζοντος τοῦ ἐν Πέραν ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος τιμωμένου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐχοροστάτησε τῇ πρωΐᾳ τῆς δευτέρας παρισταμένου πυκνοτάτου ἐκκλησιασματος.

— **Πατριαρχικὴ Μ. τοῦ Γ. Σχολῆ.** — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ μετὰ πολλῆς τῆς ἐπισημότητος ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς ἐνάρξεως τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς. Τὴν τελετὴν ἐτίμησεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἡ Α. Ἐξοχ. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος μετὰ τοῦ Α. Γραμματέως κ. Ε. Ζαλοκώστα. Παρέστησαν δὲ οἱ ἐκ τῶν ἀξιοτίμων ἐφόρων τῆς Σχολῆς κκ. Δ. Μεζίκης καὶ Κ. Κωνσταντινίδης καὶ πλῆθος πολὺ λογίων καὶ ἐπιστημόνων. Μετὰ τὴν ἱερὰν τελετὴν, γενομένην ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἀνελθὼν τὸ βῆμα ὁ γεραρὸς σχολάρχης πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Μιχαὴλ Κλεοβούλος ἀνέγνω τὴν ἐτησίαν λογοδοσίαν ἐκθεῖς τὴν κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος γενομένην πνευματικὴν ἐργασίαν. Τὴν λογοδοσίαν ταύτην πάνυ ἀσμένως ἀρχόμεθα δημοσιεύοντες ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

— **Ἐπικυρώσεις ἐνοριακῶν ἐκλογῶν.** — Τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον ἐν τῇ σημερινῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ λαβὼν ὑπ' ὄψει ἱκανὸν ἀριθμὸν ἐκλογῶν ἐπιτροπῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐφορειῶν σχολῶν τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, διενεργηθεισῶν ἐν αὐταῖς καὶ παραπεμφθεισῶν αὐτῷ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐπεκύρωσε τὰς ἐκλογὰς ἐπιτροπῆς ἐκκλησίας καὶ ἐφορείας σχολῆς τῶν ἐπομένων ἐνοριῶν, ἧτοι Βλάχκας, Μουχλίου, Τεκφούρ-Σεραγίου, Τοπκαπίου καὶ Σαρμασικίου· τὴν ἐκλογὴν μόνον ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐνοριῶν Βαλίνου, ἁγίου Μηνᾶ Ὑψωμαθίων, ἁγίας Κυριακῆς Κοντοσκαλίου, Πασᾶ-Μαχαλέ, Φερίκιοι, Κυπαρισσᾶ καὶ Χάσκιοι· τὴν ἐκλογὴν δὲ μόνον ἐφορείας σχολῶν τῶν ἐνοριῶν Φωτηρᾶ καὶ Ἐγρικαπίου.

Περὶ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς ἐκλογῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐκκλησίας Μουχλίου προκειμένου. σημειωτέον ὅτι αὕτη ἐγένετο ἐπὶ τῷ ὄρω, ἵνα ἡ ἐνορία προβῆ εἰς ἐκλογὴν καὶ ἐτέρου τρίτου μέλους αὐτῆς πρὸς τοῖς ἐκλεγείσι δυσὶν, ἀνεπαρκέσι θεωρηθείσι.

Τῶν δὲ λοιπῶν ἐνοριῶν τῶν ἐξέτασις τῶν ἐκλογῶν, ὅσον καὶ ἡ ἐξελεγεῖς τῶν κατ' αὐτῶν ἐνστάσεων ἀνεβλήθησαν ἕνεκα τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ὥρας διὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

— **Ἐπισκέψεις.** — Τὴν παρελθούσαν Παρασκευὴν ἐπισκέψατο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμ. Πατριάρχην ὁ Ἐξ. Πρεσβευτὴς τῆς Αὐστρο-Οὐγγαρίας βαρῶνος δὲ Κάλιτς, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ διερμηνέως κ. Βόγατσερ. Παρῆν δὲ ἐν τῇ συνεντεύξει ταύτῃ καὶ ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Γ. ἅγιος Ἡρακλείας, καθὼς καὶ ὁ γραμματεὺς καὶ διερμηνεὺς τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου κ. Ι. Δ. Τανταλίδης.

Τῆ ἐπαύριον ὁ οἶκουμ. Πατριάρχης ἀνταπέδωκε τῷ Ἐξ. Πρεσβευτῇ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς Πέραν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Γ. ἀγίου Ἐφέσου κ. Ἀγαθγγέλου.

— *Νέος Μητροπολίτης Σβορνικίου.* — Χηρευούσας ἀπὸ τινος χρόνου τῆς ἱεράς Μητροπόλεως Σβορνικίου ἡ ἱερά Σύνοδος προέβη ἐσχάτως εἰς τὰς προσηκούσας διατυπώσεις πρὸς ἐκλογὴν νέου Μητροπολίτου· γενομένων δὲ τῶν κανονικῶν ψήφων, ἐξελέγη τοιοῦτος ὁ ἀρχ. κ. Νικόλαος Μάνδιτς, συνυποψηφίων τεθέντων τῶν πανιερ. Μητροπολιτῶν Σκοπείων καὶ Νευροκοπίου.

Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτου τελεσθήσεται προσεχῶς ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ τῆς πόλεως Σβορνικίου ὑπὸ τριῶν, κατὰ τὴν τάξιν, ἀρχιερέων, ὀρισθέντων πρὸς τοῦτο τῶν πανιερωτάτων Μητροπολιτῶν Βόσνης κ. Γεωργίου καὶ Ἐρσεκίου κ. Σεραφείμ μεθ' ἑνὸς ἐπισκόπου ἐκ τῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Καρλοβίτσης. Ἐπὶ τούτῳ ἐγράφησαν τὰ προσήκοντα πατριαρχικὰ γράμματα τῇ Α.Μ. τῷ ἀρχιεπ. Καρλοβίτσης, καθὼς καὶ τῷ Μητροπολίτῃ Βόσνης καὶ τῷ ἐψηφισμένῳ Σβορνικίου κ. Νικολάφ Μάνδιτς.

— *Κυριακὸν μάθημα ἐν Κορτοσκαλίῳ.* — Τῆ παρελθούσῃ Δευτέρῃ μ. μ. ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἶκουμ. Πατριάρχης μεταβὰς εἰς Κορτοσκάλιον, παρέστη εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ ἱεροκήρυκος ἱερολογιωτάτου κ. Ἱεροθέου Τεκνοπούλου κατὰ Κυριακὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Νηπιζωγαίου γινόμενον τουρκιστὶ κυριακὸν μάθημα. Τὴν Α. Θ. Παναγιώτητα προσεφώνησαν αὐτόθι διὰ καταλλήλων προσφωνημάτων ὁ τε ἱερολογ. κ. Ἱερόθεος Τεκνόπουλος καὶ ὁ διευθυντῆς καὶ ἡ διευθύντρια τῶν ἑλληνικῶν αὐτόθι Ἐκπαιδευτηρίων. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κυριακοῦ μαθήματος, γενομένου ἐν μέσῳ πολλοῦ πλήθους λαοῦ, ἡ Α. Θ. Παναγιώτης ἐπήνεσε τὸν ζῆλον τοῦ ἱεροδιδασκάλου καὶ ἠύξατο τῷ νεαρῷ λευίτῃ πλουσίαν τὴν καρποφορίαν ἐν τῷ τοῦ Κυρίου ἀμπελῶνι, ἐν ᾧ τυγχάνει ὦν εἰς τῶν μᾶλλον δοκίμων καὶ φερεπόνων ἐργατῶν. Τῆ προσεχει Κυριακῇ, 31 Μαΐου, 7 ὥρα μ. μ. διδαχθήσονται τὰ ἐξῆς: α'] Πόθεν προέρχονται αἱ θρησκευτικαὶ πλάναι; β'] Περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς ἀξίας τῶν συγγραμμάτων τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

— *Ἀναχώρησις.* — Τῆ προσεχει δευτέρῃ ἐγκαταλείπει τὴν βασιλεύουσαν μεταβαίνων εἰς Μόσχαν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀνατεθείσης αὐτῷ ἐξαρχικῆς ἀποστολῆς, καθ' ἃ ἐγράφη, ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ ἀρχιμανδρίτης καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱεράς Συνόδου κ. Κωνσταντῖνος Ἀλεξανδρίδης.

— *Ἡγούμενος Μονῆς Βατσκόβου.* — Ἡγούμενος τῆς ἱεράς Μονῆς Βατσκόβου διωρίσθη ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς ἱεράς Συνόδου τῆς χθὲς ὁ τέως προϋστάμενος τῆς ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι ἱεράς Ἐκκλησίας πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Μακκάριος, ἀνὴρ λόγιος καὶ πεπειραμένος εὐδοκίμως μέχρι τοῦδε ἐν πολλαῖς Κοινοτήσι προϋστάμενος διατελέσας, καὶ διὰ τῆς χρηστῆς αὐτοῦ πολιτείας τὰς συμπαιθείας τῶν χριστιανῶν κτησάμενος.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ*

Αἱ περὶ τοῦ Μεσσίου προφητεῖαι
τῶν Ἑβραίων.

Αἱ προσδοκίαι τῶν Ἑβραίων περὶ τοῦ Μεσσίου ἀρχονται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, δηλ. ἀπὸ τῆς κλήσεως τοῦ γενάρχου αὐτῶν Ἀβραάμ. (2000 π. Χ.). Ἐπίστευον καὶ πιστεύουσιν, ὡς ἀναγινώσκουσιν ἐν τῇ Βίβλῳ, ὅτι εἰς τὸν Ἀβραάμ τὸν ἐκλελεγμένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχηγὸν τοῦ λαοῦ εἶπεν ὁ Θεός. «Καὶ εἶπε Κύριος τῷ Ἀβραάμ· ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν, ἣν ἄν σοι δεῖξω. Καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ εὐλογήσω σε . . . καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς (Γεν. ΙΒ', 1—3). Καὶ κατωτέρω. «Καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς» (Γεν. ΚΒ', 16). Τὴν ἐπαγγελίαν ταύτην ἐπανάλαβεν ὁ Θεός τῷ Ἰσαάκ (Γεν. ΚΣΤ', 3—4) καὶ τῷ Ἰακώβ (Γεν. ΚΗ', 14). Καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος εἰς τὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν τῶν Ἑβραίων, ὅτι ἐν τῷ σπέρματι τοῦ Ἀβραάμ, Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ «ἐνευλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς». Ἡ προφητεία αὕτη, σκοτεινὴ βεβαίως καὶ ἀμυδρὰ, ὡς εἶναι ὅλοι αἱ τοιοῦτου εἶδους ἐκφράσεις, ὑποδηλοῖ ἐκείνο, τὸ ὁποῖον ἀκολουθῶς ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες τοῦ λαοῦ τούτου, ὁ Ἰακώβ, ὁ Μωϋσῆς, ὁ Δαβὶδ, ὅλοι ἐν γενεαὶ οἱ προφῆται ἀμυδρῶς προανήγγειλαν ἐπὶ αἰῶνας μακροῦς περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἀνδρός τούτου, τοῦ προφήτου, τοῦ βασιλέως, Μεσσίου, ὅστις ἔμελλε νὰ μεταβάλλῃ τὴν θέσιν τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ συγχρόνως τὴν τύχην ὅλης τῆς γῆς, διότι δι' αὐτοῦ ἔμελλον νὰ εὐλογηθῶσιν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.

Περὶ τοῦ ἐξόχου τούτου προσώπου τοῦ Ἀβραάμ, ὀρθῶς λέγει ὁ Max Müller. «Οὕτως ἡ πίστις εἰς ἕνα καὶ μόνον Θεόν, Θεὸν ζῶντα, κοινὴ εἰς ὅλας τὰς σημιτικὰς φυλάς, ἀνέρχεται εἰς ἕνα μόνον ἄνθρωπον, τὸν Ἀβραάμ, περὶ οὗ ἐλέχθη, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ἐὰν ἀπὸ τῆς τρυφεράς ἡμῶν ἡλικίας ἠγαπήσαμεν τὸν Ἀβραάμ τὸν φίλον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐσεβάσθημεν αὐτὸν διὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ὃν εἶχε κατὰ τὸν βίον του, διὰ τὴν ὑποταγὴν του εἰς τὸν Θεόν, νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πατρίδος του εἰς ξένην γῆν, εἰς ἣν ὁ Θεὸς τὸν ἐκάλεσε, εἶναι ἐπίσης ἀληθές, ὅτι ὁ σεβάσμιος οὗτος πατριάρχης εἶναι μεγαλπρεπέστερος εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, ὅταν παρατηρήσωμεν εἰς αὐτὸν τὴν πηγὴν τῆς πίστεως ἐκείνης, ἣτις ἔμελλε νὰ ἐνώσῃ ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῆς εὐλογίας ἐκείνης, ἣτις ἔμελλε νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ἔθνικοὺς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ»¹.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 90—93 τοῦ μετὰ χειρας τόμου.

1. Essais sur l'histoire des religions σελ. 540. Renan Vie de Jesus σελ. 8.

Μετά τὸν Ἀβραάμ καὶ Ἰσάκ ὁ Ἰακώβ εὐλο-
γῶν τοὺς υἱοὺς του εἶπεν ἰδιαιτέρως εἰς τὸν Ἰούδα
«οὐκ ἐκλείπει ἄρχων ἐξ Ἰούδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν
μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ, ᾧ ἀπόκειται (Σηλῶ) καὶ
αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν» (Γεν. ΜΘ', 10). Τὴν ἐν τῷ
ἑβραϊκῷ κειμένῳ λέξιν Σηλῶ οἱ Ὁ' μεταφράζουσιν
«ᾧ ἀπόκειται καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν». Οἱ ἑβραϊ-
σταὶ μεταφράζουσιν αὐτὴν «ἕως οὗ ἔλθῃ ἡ εἰρήνη, ἡ ἢ
ἀνάπαυσις, δηλ. ὁ μέγας ἀπόγονος τοῦ Ἰούδα, ὁ φέ-
ρων τὴν εὐλογίαν τῆς εἰρήνης· εἰς αὐτὸν θέλουσιν ὑπο-
ταχθῆ οἱ λαοί. Ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα εἶχε πάντοτε τὰ
πρωτεῖα παρὰ τῷ ἰουδαϊκῷ λαῷ, διότι αὐτὴ ἔσχε τὸ
προνόμιον νὰ χορηγήσῃ ἄρχοντας, βασιλεῖς καὶ τέλος
τὸ ἴδιον ὄνομα καὶ τοῦτο δυνάμει τῆς εὐλογίας τοῦ
Ἰακώβ. Ἐκ τῆς φυλῆς λοιπὸν τοῦ Ἰούδα ἔμελλε νὰ
ἐξέλθῃ ὁ προσδοκώμενος τῶν ἐθνῶν, ὁ ἄρχων τῆς εἰ-
ρήνης, ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου. Ἐκτοτε ἡ προσδοκία τῶν
ἐθνῶν, ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας ἐγένετο τὸ διακε-
κριμένον ἀντικείμενον, τὸ τέρμα τοῦ προορισμοῦ τοῦ
Ἰούδα, ἡ ἐλπίς τοῦ Ἰακώβ καὶ ἡ ἐλπίς τέλος ὅλου
τοῦ γένους τῶν Ἑβραίων.

Ἀκολουθῶς ὁ Μωϋσῆς, ὁ κυρίως ἀρχηγὸς τοῦ
ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ὁ ἐλευθερωτὴς καὶ νομοθέτης αὐτοῦ,
ὁ καταστήσας αὐτὸν ἐκ μιᾶς οἰκογενείας λαὸν μέγαν
προλέγει τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ τὴν ἔλευσιν νέου προφή-
του καὶ θαυματουργοῦ νομοθέτου, ὡς αὐτὸν, «Καὶ
εἶπε Κύριος πρὸς με (λέγει Μωϋσῆς). Προφήτην ἀνα-
στήσω αὐτοῖς ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ὡς περ σέ. Καὶ
δώσω τὰ ρήματα ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ καὶ λαλήσει
αὐτοῖς καθ' ὅ,τι ἂν ἐντείλωμαι αὐτῷ. Καὶ ὁ ἄνθρω-
πος ὅς ἂν μὴ ἀκούσῃ ὅσα ἂν λαλήσῃ ὁ προφήτης ἐ-
κεῖνος, ἐγὼ ἐκδικήσω ἐξ αὐτῶν» (Δευτερονομ. ΙΗ',
18—19). Οἱ Ἑβραῖοι λοιπὸν κατὰ τὴν προφητείαν
ταύτην προσδοκῶσι Προφήτην καὶ νομοθέτην, ὡς περ
τὸν Μωϋσῆν αὐτὸν, μέλλοντα νὰ λαλήσῃ αὐτὸν τὸν
λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἄλλος προφήτης δὲν παρουσιάσθη
εἰς τοὺς Ἑβραίους ὡς ὁ Μωϋσῆς, εἰμὴ ὁ Ἰησοῦς Χρι-
στός. Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε περὶ τούτου, «εἰ γὰρ
ἐπιστεύετε Μωσῆ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐ-
μοῦ ἐκεῖνος ἔγραψε» (Ἰωάν. Ε', 45—46).

Μέχρι τοῦδε αἰ προφητεῖαι προανήγγελλον, ὅτι
ἡ προσδοκία τῶν ἐθνῶν, ὁ μέλλων νὰ ἐπιχέῃ τὴν εὐ-
λογίαν του ἐπὶ ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, ἔμελλε νὰ ἐξέλ-
θῃ ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐκ γυναικὸς μελλούσης
νὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως (Γεν. Γ', 15) ἐκ
τοῦ γένους τοῦ Ἀβραάμ καὶ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα.
Ἀκολουθῶς προδηλοῦται καὶ ἡ οἰκογένεια, αὕτη δὲ
εἶναι ἡ τοῦ Δαβὶδ τοῦ βασιλέως.

Ἀφ' οὗτο ὁ Δαβὶδ ἔλαβε τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι ὁ
οἶκος αὐτοῦ καὶ τὸ βασίλειόν του θέλousi διαιεῖναι,
ὁ δὲ θρόνος του θέλει εἶναι αἰώνιος, οἱ προφήται ἀνε-
φερον τὰς ἐλπίδας καὶ προφητείας των εἰς τὸν οἶκον
Δαβὶδ. «Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι,
Κύριε, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ μεγαλύνων τὰς
σωτηρίας τοῦ βασιλέως αὐτοῦ καὶ ποιῶν ἔλεος τῷ

Χριστῷ αὐτοῦ, τῷ Δαβὶδ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως
αἰῶνος» (Ψαλμ. ΙΖ', 50—51). Ὁ Δαβὶδ αὐτὸς λέ-
γει «Διαθήκη γὰρ αἰώνιον ἔθετό μοι ἐν παντί κειρῷ
πεφυλαγμένην» (Βασιλ. Β', κγ', 5). Ὁ ἐκ τοῦ σπέρ-
ματος Δαβὶδ βασιλεὺς οὗτος κρινεῖ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ
ἐν δικαιοσύνῃ καὶ τοὺς πτωχοὺς ἐν κρίσει καὶ σώσει
τοὺς υἱοὺς τῶν πενήτων, ταπεινώσει συκοφάντην. . .
ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας·
πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ εὐλογη-
θήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ
ἔθνη μακαριοῦσιν αὐτόν» (Ψαλμ. οα'). Καὶ ἀλλαχοῦ
λέγει ὁ Δαβὶδ περὶ τοῦ βασιλέως τούτου, τοῦ Μεσ-
σίου «Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασι-
λεὺς· ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λί-
θου τιμίου. Ζωὴν ἠτήσατό σε καὶ ἔδωκας αὐτῷ μα-
κρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα καὶ εἰς αἰῶνα αἰῶνος»
(Ψαλμ. κ'). Καὶ πάλιν «Ἀνατελεῖ ἐν τρις ἡμέραις
αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης, ἕως οὗ ἀντα-
ναيرهθῆ ἡ Σελήνη. Καὶ κατακυριεύσει (ὁ βασιλεὺς)
ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως
περάτων τῆς οἰκουμένης» (Ψαλμ. οα', 7—8). Ὁ
αἰώνιος αὐτὸς βασιλεὺς θέλει εἶναι ἱερεὺς καὶ βασι-
λεὺς συνάμα, ἀλλ' ἡ ἱερωσύνη του δὲξομαι τῆς τοῦ
Ἀαρῶν καὶ αἰώνιος. . . «εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ
μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς
σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Ράβδον δυνάμεως ἐξα-
ποστελεῖ Κύριος ἐκ Σιών· κατακυριεύει ἐν μέσῳ τῶν
ἐχθρῶν σου. . . ὥμοσε Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθή-
σεται. Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
χισεδέκ» (Ψαλμ. ρθ'). Λόγοι ὑψηλοὶ περὶ μέλλοντος
βασιλέως, αἰώνιου, κραταιοτάτου, ἱερέως κατ' ἄλλην
τάξιν ἢ τὴν τοῦ Ἀαρῶν, βασιλέως τοῦ ὁποῦ το
σκῆπτρον τῆς δυνάμεως θέλει ἐξέλθῃ ἐκ τῆς Σιών.
Οὕτω διετηρήθη ἡ ἐλπίς, ὅτι ἀπόγονός τις τοῦ Δα-
βὶδ, υἱὸς Δαβὶδ, ὃν αὐτὸς ὁ προφητὰναξ καλεῖ Κυρίον
του, θέλει ἰδρύσει καὶ κυβερνήσει τὸ νέον καὶ ἀκμαῖον
μέλλον κράτος καὶ θέλει ὀδηγήσει τὰ λοιπὰ ἔθνη τῆς
γῆς εἰς τὴν πίστιν καὶ λατρείαν τοῦ Αἰωνίου, φέρον-
τα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ τοὺς θήσαυρούς αὐτῶν καὶ
προσκυνοῦντα ἐν αὐτῇ τὸν Θεόν.

Καὶ αὕτη ἡ γενέθλιος πόλις τοῦ μέλλοντος ἐλευ-
θερωτοῦ καὶ βασιλέως, ἡ Βηθλεέμ, ἀναφέρεται ὀνο-
μαστί ὑπὸ τοῦ προφήτου Μιχαίου ὡς πατρίς τοῦ μέλ-
λοντος ἡγεμόνος τοῦ Ἰσραὴλ, ὡς πατρίς τοῦ υἱοῦ τοῦ
Θεοῦ. «Καὶ σὺ Βηθλεέμ. οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ, ὀλιγο-
στός εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιᾶσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ μοι ἐξε-
λεύσεται ἡγούμενος τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα ἐν τῷ Ἰσ-
ραὴλ καὶ αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶ-
νος» (Μιχαίου ε', 2). Οὕτως εἶπον τῷ Ἠρώδῃ οἱ ἀρ-
χιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ πολὺ βραδύτερον
κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ, ὅτε ὁ Ἠρώδης συνα-
γαγὼν πάντα αὐτοὺς ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ
Χριστὸς γεννᾶται; ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω
γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου» (Ματθ. Β', 4—6).
Τελειότερον πάντων τῶν προφητῶν περιέγραψε

τὸν Μεσσίαν ὁ προφήτης Ἡσαΐας, ὁ δικαίως ἐπικληθεὶς πέμπτος εὐαγγελιστής. Αὐτὸς προεῖπε τὴν ὑπερφῶα τοῦ υἱοῦ τοῦ Δαβὶδ γέννησιν ἐκ Παρθένου, προεῖπεν αὐτὸν υἱὸν Θεοῦ, Θεὸν ἰσχυρὸν, ἐξουσιαστὴν, ἀρχόντα εἰρήνης, πατέρα τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. «Ἀκούσατε δὴ οἶκος Δαβὶδ· μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις, καὶ πῶς Κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; Διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον. Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ» (Ἡσαΐου κεφ. Ζ', 13—14).

Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς «Ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα. Οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς . . . Ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν υἱός, καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλής ἀγγελος, θαυμαστός σύμβουλος, Θεὸς ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστής, ἀρχὼν εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄριον. Ἐπὶ τὸν θρόνον Δαβὶδ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, κατορθῶσαι αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἡσαΐου κεφ. Θ', 2, 6—7).

Ὁ Ἡσαΐας προεῖπεν ἐπίσης τὴν ἐκ τῆς ρίζης τοῦ Ἰεσσαὶ, πατρὸς τοῦ Δαβὶδ, ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου. «Καὶ ἐξελεύσεται ράβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαὶ καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ρίζης ἀναβήσεται. Καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας. Ἐμπλήσει αὐτὸν, πνεῦμα φόβου Θεοῦ: οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει» (Ἡσαΐου ΙΑ', 1—3).

Ὁ Ἡσαΐας προεῖπε καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς εἰδωλολατρείας, τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνικῶν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ. «Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς τὸ ὄρος Κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἄκρου τῶν ὀρέων, καὶ ὑψωθήσεται ὑπὲρ πάντων τῶν βουνῶν, καὶ ἤξουσιν ἐπ' αὐτὸ πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ, καὶ ἐροῦσι, δεῦτε καὶ ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος Κυρίου, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ, καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ. Ἐκ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. Καὶ ταπεινωθήσεται πᾶς ἄνθρωπος, καὶ πεσεῖται ὕβρις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὑψωθήσεται Κύριος μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ τὰ χειροποίητα πάντα κατακρύψουσι» (Ἡσαΐας κεφ. Β', 1, 2, 3, 17, 18). Διότι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου, καὶ θυσία καθαρὰ» (Μαλαχ. Α', 11).

Ὁ Ἡσαΐας προεῖπε καὶ τὴν καταδίκην τῶν Ἰουδαίων καὶ τὴν διασπορὰν αὐτῶν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη. «Πορεύθητι καὶ εἶπέ τῷ λαῷ τούτῳ: ἀκοῆ ἀκούσατε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδετε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,

καὶ τοῖς ὤσιν αὐτῶν βρώσας ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκάμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. Καὶ εἶπα· ἕως πότε Κύριε; καὶ εἶπεν· ἕως ἂν ἐρημωθῶσι πόλεις, καὶ ἡ γῆ καταλειφθήσεται ἔρημος» (Ἡσαΐου ς').

Καὶ ὁ προφήτης Ἀμώς προεῖπε περὶ τούτου· «Ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ἐξαρῶ αὐτὴν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Πλὴν ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐξαρῶ τὸν οἶκον Ἰακώβ, λέγει Κύριος. Διότι ἐντέλλομαι, καὶ λικμήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, ὃν τρόπον λικμᾶται ἐν τῷ λικμῷ» (Ἀμώς θ').

Τοιουτοτρόπως ἡ καταδίκη τῶν Ἰουδαίων καὶ ἡ νεωτέρα αὐτῶν κατάστασις τυφλώσεως καὶ διασπορᾶς, ἡ ἐπιστροφή τῶν ἐθνῶν καὶ ἡ κατάστασις εὐλογίας καὶ φωτὸς ἡμῶν τῶν χριστιανικῶν ἐθνῶν, καὶ ἄλλοτε βεβουλισμένων ἐν τῷ σκότει τῆς εἰδωλολατρείας, τὰ δύο μέγιστα ταῦτα θαύματα, ἅπερ οὐδὲν καθ' ἑαυτὸ ἀνήγγελλε, καὶ σήμερον πληροῦσι τὸν κόσμον, σαφῶς προλέγονται ἐν ταῖς ἱεραῖς Γραφαῖς. Οὐκί τῷ μὴ κλονιζομένῳ ἐκ τῆς ἰσχύος τῆς ἀποδείξεως ταύτης! ὑπόκειται καὶ αὐτὸς εἰς αὐτὴν τὴν πώρωσιν τῶν Ἰουδαίων, ὧν τὸ θέαμα δὲν τὸν πείθει!

Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιστροφήν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ καὶ τὸ τελικὸν ἔλεος, οὗ θέλει ἀξιοθῆ, ἀναφέρουσιν ἐν ἀπόπτῳ αἱ προφητεῖαι. «Καὶ ἔσται ὡς ἂν ἔλθωσιν ἐπὶ σέ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, ἡ εὐλογία καὶ ἡ κατάρα, ἣν ἔδωκα πρὸ προσώπου σου, καὶ δέξῃ εἰς τὴν καρδίαν σου ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, οὗ ἂν διασκορπίσῃ σε Κύριος ἐκεῖ. Καὶ ἐπιστροφήσῃ ἐπὶ Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ κατὰ πάντα, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἰάσεται Κύριος τὰς ἀμαρτίας σου, καὶ ἐλεήσει σε, καὶ πάλιν συνάξει σε ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς διεσκορπίσέ σε Κύριος ἐκεῖ. Ἐὰν ἦ ἡ διασπορὰ σου ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖθεν συνάξει σε Κύριος ὁ Θεός σου, καὶ ἐκεῖθεν λήψεται σε Κύριος ὁ Θεός σου. Καὶ εἰσάξει σε ὁ Θεός σου ἐκεῖθεν εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐκληρονόμησαν οἱ πατέρες σου· καὶ κληρονομήσεις αὐτὴν, καὶ εὖ σε ποιήσει, καὶ πλεοναστόν σε ποιήσει ὑπὲρ τοὺς πατέρας σου (Δευτερον. λ', 1—5). (ἔπεται συνέχεις).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ*

Εἶπομεν ἤδη ὅτι ὁ Πατριάρχης Κύριλλος ὁ Β' καθρέθη ἐν ἔτει 1763 ἐπὶ Οἴκουμ. Πατριάρχου Σαμουήλ. Ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς καθιρέσεως ἀναφέρεται ὅτι ὁ Κύριλλος ἐχειροτονήθη μοναχὸς ὑπὸ τοῦ «Ἀγιωτάτου

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 95 — 96 τοῦ μετὰ χειρὸς τόμου.

ἐκείνου τοῦ διδασκάλου τῆς Πάτμου Μκακρίου¹ ἐπὶ τῷ ὄρω δῆθεν τοῦ νὰ μὴ δεχθῆ ποτε ἱερωσύνην, καθόσον ἐξ αὐτοῦ προεμκαντεύετο ὅτι πολλὰ κακὰ ἔμελλον ἵνα ἐπκολουθῆσωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ γένος, ἀλλ' ὅτι ὕστερον, παραβάς τὸν ὄρκον αὐτοῦ, κατώρθωσεν ἵνα ἐκλεγῆ μητροπολίτης Μελενίκου· ὅθεν τὸ ὑπόμνημα τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ ἐπκγεται αὐτολεξεῖ² «τὰ ὅσα κακὰ ἐπροξένησεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μελενίκου, εἶναι ἀνεκδιήγητα καὶ εἰς ἡμᾶς ἀπρεπα νὰ τὰ φανερώσωμεν· τόσον μόνον ἀρκεῖ διὰ πολλὰ ὅτι τὴν νύκτα ἔφυγεν ἀπὸ ἐκεῖ (δηλ. τὸ Μελενίκον) ἐπειδὴ καὶ τὴν ἡμέραν ἀπεφάσισαν νὰ τὸν σκοτώσωσιν οἱ ἐπκρχιῶταί του, φθάνει φυγὰς εἰς τὴν πόλιν καὶ μὴ ἔχοντας πλέον πρόσωπον τὰ γυρίση εἰς τὴν ἐπαρχίαν του ὡσάν ὁποῦ μὲ κανένα τρόπον δὲν τὸν ἐδέχοντο οἱ Χριστιανοί, εὐθύς ἀντικρύζει τὰ μάτια του εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον καὶ εἰς ἓνα καιρὸν ὅπου ὁ Ἀρχιερεὺς τῆς Νικομηδείας ἐζούσεν, ἐκεῖ ὅπου τόσοι ἄλλοι Ἀρχιερεῖς καὶ νέοι καὶ γέροντες δὲν ἐτόλμησε κανένας νὰ λάβῃ ἄλλου Ἀρχιερέως ἐπαρχίαν, αὐτὸς πκρανόμως δέχεται τὸν θρόνον τῆς Νικομηδείας». . . . κτλ. κτλ.

Ἐν τῷ ἐγγράφῳ προσέτι τῆς καθαιρέσεως ἀναφέρεται ὅτι ὕστερον πατριαρχεύσας προήχθη εἰς πολλὰς καταθλίψεις ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, ὅτι θελήσας νὰ ἀναμιχθῆ εἰς τὰ τῆς Κύπρου πράγματα ἐξέπεσε τοῦ θρόνου καὶ ἐξωρίσθη βασιλικῆ νεύσει εἰς τὴν νῆσον Χάλκην³ ὅτι τὸ δεύτερον πατριαρχεύσας καὶ ὑποσκελίσας τὸν γέροντα Παῖσιον κατεχρέωσε τὴν Ἐκκλησίαν καίπερ δικτεινόμενος ὅτι ἐξέπιπτε τὸ χρέος αὐτῆς καὶ κατέτρεχε τοὺς ἀρχιερεῖς· ὅτι διὰ 1700 πουργίων ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ ἐπεβαρύνθη ἡ Ἐκκλησία· ὅτι ἐπὶ τέλους ἐξωρίσθη εἰς τὸ μονύδριον τῆς ἀγίας Ἀννης ἐν Ἀθῶ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖθεν δὲν ἔπκκε παντοιοτρόπως ἐπηρεάζων τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὅτι δι' ὅλους τούτους τοὺς λόγους εἰς καθαιρέσιν ὑποβάλλεται παρὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ γυμνοῦται τῆς θείας χάριτος, ἔκπτωτος θεωρούμενος πάσης χειροθεσίας ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ⁴ . . . κτλ.

1. ὁ Μακάριος οὗτος, οὗ μαθητῆς ἦν Κύριλλος ὁ Ε', ἐδίδαξεν ἐν τῇ Πατριᾷ Σχολῇ μετὰ Γεράσιμον τὸν Κρητὰ ἀπὸ τοῦ 1750 - 1770 διαδεχθεὶς κατὰ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος ὑπὸ Δκνιῆλ τοῦ Κερκαμῆος· ὁ Μακάριος ἐνησχολήθη εἰς συγγραφὴν λόγων Ἐκκλησιαστ. κατὰ τῆς Δυτ. Ἐκκλ. τυπωθέντων ἐν Λειψίχ· (ἴδε Ἀποθ. ὠφελ. γνώσεων ἔτ. 1848 σελ. 205).

2. ἴδε Καθαίρεσιν ἐν Πατριαρ. Κώδ. ὑπ' ἀριθ. 320, σελ. 31, 32 καὶ 33.

3. Τοῦτ' αὐτὸ ὡς αἰτίαν τῆς πτώσεώς του τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἀναφέρει καὶ ὁ Κομνηνός, λέγων ὅτι ἔκκρηκτο ὡς πρωταίτιος τῆς ἐγερθείσης ὑπὸ τῶν Κυπρίων τότε ταραχῆς· ὁ δὲ Σέργιος Μακραῖος ἀναφέρει ὡς κυρίαν αἰτίαν τὴν ὑπαρξιν ἐπιβουλῶν κατ' αὐτοῦ ἐκ μέρους τῶν Δυτικῶν τοῦθ' ὅπερ οὐκ ἀπίθανον.

4. Περιέργον λίαν ἐστὶν ὅτι ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς καθαιρέσεως

Κάτωθεν τοῦ τῆς καθαιρέσεως τοῦ Κυρίλλου ἐγγράφου φαίνονται ὑπογεγραμμένοι οἱ ἀκόλουθοι:

† Σαμουήλ ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως— † Ἰερόθεος ἐλέφ Θεοῦ πατριάρχης Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης— † ὁ Καισαρίας Μελέτιος— † ὁ Ἐφέσου Μελέτιος— † ὁ Κυζίκου Γεράσιμος— † ὁ Βερροίας Δωρόθεος— † ὁ Ἰκονίου Διονύσιος— † ὁ Ξάνθης Κύριλλος.

Κατὰ πόσον ἤδη πάντες οἱ λόγοι οἱ περιεχόμενοι ἐν τῷ ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ τῆς καθαιρέσεως ἔχουσιν ὑπόστασιν δὲν συζητῶ ἐπὶ τοῦ παρόντος, καθόσον καὶ τῷ ἀπλῶς, πολλῶ δὲ μᾶλλον τῷ μετ' ἀκριβείας καὶ βαθυνοίας ἀναγινώσκοντι, τοῦτο γίνεται δῆλον ὅτι ἐσπευσμένως μᾶλλον καὶ ἀνευ ὑπάρξεως εὐλόγων καὶ σπουδαίων αἰτίων συνετάγη καὶ ὑπεγράφη ἡ καθαιρέσις αὕτη· δύο ὅμως τῶν μεγαλειτέρων λόγων, δι' οὓς καταδικάζεται εἰς καθαιρέσιν Κύριλλος ὁ Ε', ἤτοι ἡ δῆθεν αὐτοῦ ἐπίθασις εἰς τὸν τῆς Νικομηδείας θρόνον ὡς καὶ ἡ ἀνάδειξις αὐτοῦ ὡς οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου παρανόμως καὶ μετὰ βίας δῆθεν, αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν καταπίπτουσιν, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν αὐτὰ ταῦτα τὰ ἄχρι τοῦδε περισωζόμενα ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδηξιν ὑπομνήματα τῶν ἐκλογῶν σὺν τῷ ἐγγράφῳ τῆς καθαιρέσεως τοῦ μητροπολίτου Νικομηδείας Γαβριήλ.

Κατὰ τὸ πρῶτον τῶν ὑπομνημάτων τούτων καθαιρεθέντος κατὰ κανόνας τοῦ Νικομηδείας Γαβριήλ τοῦ ἀπὸ Σερρών κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ ε' 1745,¹ ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Παΐσιου, ἐξελέγη ἀντ' αὐτοῦ Μητροπολίτης Νικομηδείας, ὡς αὐτολεξεῖ τὸ ὑπόμνημα ἀναφέρει, «ὁ πανιερώτατος καὶ λογιώτατος Μητροπολίτης Μελενίκου κύρ Κύριλλος» τῷ αὐτῷ ἔτει Ἰανουαρίου κα' εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ.²

Ἐν δὲ τῇ καθαιρέσει τοῦ Νικομηδείας Γαβριήλ ρητῶς ἀφ' ἑτέρου ἀναφέρει ὅτι καθηρέθη οὗτος ὡς εἰς κοσμικὰς καὶ βιωτικὰς μερίμνας ἐπιδιδόμενος καὶ ὡς κακὸν παράδειγμα τοῖς λοιποῖς γιγνόμενος· ὅθεν καὶ τὸ τῆς καθαιρέσεως ὑπόμνημα ἐπιφέρει· «κάντεῦθεν προηγουμένως μὲν βασιλικῆ ὀργῇ ὑπέπεσε καὶ ὑπερήριος ἐγένετο· ἐπομένως δὲ κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἡμῶν κανόνας κοινῇ συνοδικῇ διαγνώσει βρυυτάτη Ἐκκλησιαστικῆ ποινῇ καὶ παιδεῖχ παντελοῦς καθαιρέσεως τῆς Ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ ἐνδίκως καθυπεβλήθη παρ' ἡμῶν δι' ὠμοφορίου καὶ πετραχηλίου . . . ὡς τοιοῦτος καὶ τηλικούτος τὴν παλιντροπίαν καὶ σχολιοβουλίαν καὶ ἀνευλαθῆς περὶ τὰ θεία καὶ Ἐκκλησιαστικὰ καὶ παραβάτης καὶ καταφρονητῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὄρων καὶ κανόνων καὶ ὡς ἀδεῶς τε καὶ

οὐδὲν ἀναφέρεται περὶ τῶν περὶ ἀναβαπτισμοῦ κακοδόξων δῆθεν θεωριῶν τοῦ Κυρίλλου μετὰ τὸ τοσοῦτον πλήθος ἄλλων κατηγοριῶν καὶ μομφῶν.

1. ἴδε ἔγγραφο καθαιρέσεως αὐτοῦ ἐν Πατριαρχικῷ Κώδηξι ὑπ' ἀριθμ. 334 σελ. 41.

2. ἴδε ὑπόμνημα ἐκλογῆς ἐν τῷ αὐτῷ Κώδηξι ὑπ' ἀριθ. 334 σελ. 42.

άνυποστόλως πολιτικαῖς φροντίσι καὶ τύρβαις συμμιγνόμενος, καὶ ταῖς ἀθηντικαῖς ὑποθέσεσιν ἐνασχολούμενος, καὶ ἐξώσθη παντάπασι τῆς νέας αὐτοῦ ἐπαρχίας ταύτης, προβιβασθέντος ἐν αὐτῇ ὅσον οὐπω λόγῳ μεταθέσεως ἑτέρου ἀξίου καὶ ἀρμοδίου προσώπου καὶ ἀποκατασταθέντος διὰ κοινῆς ἐκλογῆς καὶ κανονικῆς ψήφου» κτλ. κάτωθι δὲ τοῦ ἐγγράφου τῆς καθαιρέσεως τοῦ Γαβριήλ, εἰσὶν ὑπογεγραμμένοι οἱ ἀκόλουθοι.

— † Παῖσιος ἐλέω Θεοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.
— † Ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος. — † Ὁ Κυζίκου Ἀναρίας. — † Ὁ Νικομηδείας Κύριλλος. — † Ὁ Νικαίας Καλλίνικος. — † Ὁ Χαλκηδόρος Καλλίνικος. — † Ὁ Ἀδριανουπόλεως Διορύσιος. — † Ὁ Δέρκων Σαμουήλ. — † Ὁ Βερροίας Ἰωακείμ. — † Ὁ Σεργῶν Ἰωαννίκιος. — † Ὁ Μιτυλήνης Ἀρθίμος. — † Ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος. — † Ὁ Μελερίκου Ἰωαννίκιος. — † Ὁ Μεσημβρίας Γρηγόριος. — † Ὁ Χίου Διορύσιος.

(ἔπεται συνέχεια)

ΛΟΓΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1891—1892

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΤΗ 24 ΜΑΙΟΥ, ΚΥΡΙΑΚῃ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ, ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΝΕΝΟΜΙΣΜΕΝΗΝ ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΕΤΗΣΙΟΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΣΙΝ ΙΕΡΑΝ ΤΕΛΕΤΗΝ ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου ἀρχιμ. Μ. ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΥ.

Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, μεγάτιμοι Ἐφοροὶ καὶ ἡ λοιπὴ φιλόμουσος καὶ ἐντιμότητη δμήγυρις.

Ἐὰν ἐπὶ τῷ αἰσίῳ πέρατι παντὸς ἔργου τοῦ κατ' ἰδίαν ἡμῶν βίου ὀφείλωμεν νὰ ἀναπέμπωμεν εὐχαριστίας τῷ παναγάθῳ Θεῷ, οὐ τῇ πικρῇ χάριτι πᾶν ἀγαθὸν συντελεῖται, πολλῶ μᾶλλον ὀφείλονται Αὐτῷ εὐχαριστίαι, ὅτε ἔργα κοινωφελῆ καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν τοῦ γένους ἡμῶν προκοπὴν σκοποῦντα συντελῶνται, ὧν ἐν τυγχάνει ἀναντιρρήτως, καὶ δὴ ἐκ τῶν πρώτων καὶ σπουδαιωτάτων, τὸ ὑπὸ τῶν Σχολῶν τελούμενον. Τοιοῦτου ἔργου τὸ αἶσιον πέρως ἀνακηρύττον σήμερον δι' ἐμοῦ τὸ πρεσβυγενὲς καὶ γεραρδὸν τοῦτο τοῦ ὀρθοδόξου Γένους ἡμῶν παιδευτήριον, καθῆκον αὐτοῦ ἱερώτατον λογιζέται, ὅπως δοξάσῃ τὸν παντοδύναμον Θεὸν καὶ πανάγαθον τῶν Φώτων Πιχτέρα, καὶ θερμὰς ἀναπέμψῃ Αὐτῷ εὐχαριστίας, ὅτι πλουσίαν καὶ κατὰ τὸ λῆγον τοῦτο ἔτος ἐπέχεε τὴν πατρικὴν Αὐτοῦ χάριν καὶ εὐλογίαν ἐπ' αὐτὸ, δι' ἧς ἀπροσκόπτως τὸν ἐνιαύσιον σχολικὸν δόλιχον διαδραμὸν αἰσίως εἰς τὸ τέρμα αὐτοῦ κατήντησε. Καὶ ἀξιοῦται οὕτω καὶ ἐφέτος, τοῖς κειμένοις νόμοις ὑπεῖκον, νὰ ὑποβάλῃ τοὺς ἑαυτοῦ τροφίμους εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν δημοσίων ἐξετάσεων, ἵνα, τῶν δοκίμων φανερῶν γινομένων, ἀκριβῆ πείραν τοῦ βαθμοῦ τῆς τελεσοφώσεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ἔτει τούτῳ κτήσεται. Ἐπειδὴ δὲ πρὸ τοῦ ἀγῶνος τούτου εἴθισται νὰ ἐξαγγέλλωνται δημοσίᾳ ἀπὸ τούτου τοῦ βήματος τὰ κατὰ τὸ δίστημα τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐν αὐτῷ πεπραγμένα, ὅπως ἀκριβῆ τῆς ἐτησίου ἐργασίας αὐτοῦ γνῶσιν αἱ τε σεβασταὶ αὐτοῦ ἀρχαὶ καὶ οἱ γονεῖς καὶ κηδεμό-

νες τῶν εἰς αὐτὸ φοιτῶντων λαμβάνωσι, καὶ τούτῳ τῷ ἔθει κατακολουθοῦν γνωστοποιεῖ σήμερον δι' ἐμοῦ ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ ἀκριβεῖα ὅτι κατὰ τὸ αἰσίως διανυθὲν σχολικὸν τοῦτο ἔτος ἐγένετο ἐν αὐτῷ. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν εὐμενῆ ὑμῶν ἀκρόασιν ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν ἐγγραφῶν.

Α' Περὶ τῶν ἐγγραφῶν τῶν μαθητῶν.

Αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν ἀρξάμεναι συμφώνως τῷ Κανονισμῷ τῇ 20 τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου παρετάθησαν καὶ ἐν τῷ λήγοντι τούτῳ σχολικῷ ἔτει κατ' ἐπίσεικται, ὡς ἐν τῷ παρελθόντι, μέχρι τῶν ἀρχῶν Νοεμβρίου, μὴ δυνηθέντων πολλῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καταγομένων μαθητῶν διὰ διαφόρους εὐλόγους αἰτίαις νὰ προσέλθωσι κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζόμενον χρόνον πρὸς ἐγγραφήν. Ἐνεγράφησαν δὲ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ τάξει τῇ κατωτάτῃ, 60 μαθηταί, ἐξ ὧν οἱ μὲν 55, νέοι, οἱ δὲ λοιποὶ 5, ἀπροβιβάστοι τοῦ παρελθόντος σχολικοῦ ἔτους, ἐν τῇ αὐτῇ τάξει αὐθις ἐγγραφέντες. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τάξει ἐνεγράφησαν 68 ἐκ τούτων οἱ 18, νέοι, οἱ δὲ λοιποὶ 50, τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὧν οἱ μὲν 45, προβιβασθέντες ἐκ τῆς πρώτης τάξεως, οἱ δὲ λοιποὶ 5, ἀπροβιβάστοι τῆς δευτέρας τάξεως. Ἐν τῇ τρίτῃ τάξει, τηρησάσῃ καὶ ἐν τῷ λήγοντι ἔτει τὴν εἰς δύο τμήματα διαίρεσιν, ἐνεγράφησαν ἐν ὄλῳ 74 μαθηταί, ἀνὰ 37 ἐν ἑκατέρῳ τμήματι. Ἐκ τῶν 37 τοῦ πρώτου τμήματος οἱ 19, ἦσαν νέοι, οἱ δὲ λοιποὶ 18, παλαιοὶ, προβιβασθέντες ἐκ τῆς δευτέρας τάξεως τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐκ δὲ τῶν ἰσαριθμῶν τοῦ δευτέρου τμήματος ἐπίσης 19 ἦσαν νέοι, καὶ 18 παλαιοὶ, ἀλλ' ἐκ τούτων οἱ 17, προβιβάσιμοι τῆς δευτέρας τάξεως, ὁ εἷς δὲ, ἀπροβιβάστος τῆς τρίτης τάξεως τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἐν τῇ τετάρτῃ τάξει ἐνεγράφησαν 99 μαθηταί, 39 νέοι, καὶ 60 παλαιοὶ, ὧν οἱ 57 προβιβάσιμοι τῆς τρίτης τάξεως, οἱ δὲ λοιποὶ 3, ἀπροβιβάστοι τῆς τετάρτης τάξεως τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἐν τῇ πέμπτῃ τάξει ἐνεγράφησαν 63· 19 νέοι καὶ 44 παλαιοὶ, ἐξ ὧν οἱ 42, προβιβασθέντες ἐκ τῆς πέμτης τάξεως, καὶ οἱ λοιποὶ 2, ἀπροβιβάστοι τῆς τετάρτης τάξεως τοῦ παρελθόντος σχολικοῦ ἔτους. Ἐν τῇ ἕκτῃ τάξει ἐνεγράφησαν ἐν ὄλῳ 60 μαθηταί. Ἐκ τούτων 3 μόνον ἦσαν νέοι, οἱ δὲ λοιποὶ 57, παλαιοὶ, ἐξ ὧν οἱ 56, προβιβάσιμοι τῆς πέμτης τάξεως, ὁ δὲ εἷς ἀπροβιβάστος τῆς ἕκτης τάξεως τοῦ προλαβόντος ἔτους. Ἐν τῇ ἑβδόμῃ τάξει ἐνεγράφησαν 45 μαθηταί, 2 μόνον νέοι καὶ 43 παλαιοὶ, ὧν οἱ μὲν 42, προβιβάσιμοι τῆς ἕκτης τάξεως, ὁ δὲ εἷς ἀπροβιβάστος τῆς ἑβδόμης τάξεως τοῦ προλαβόντος ἔτους. Ἐν τῇ ὀγδόῃ, τῇ καὶ ἀνωτάτῃ τῆς Σχολῆς τάξει, ἐνεγράφησαν 63 μαθηταί, ἅπαντες παλαιοὶ, τῆς ἑβδόμης τάξεως τοῦ προλαβόντος ἔτους. Ἐν τῇ ὀγδόῃ, τῇ καὶ ἀνωτάτῃ τῆς Σχολῆς τάξει, ἐνεγράφησαν 63 μαθηταί, ἅπαντες παλαιοὶ, τῆς ἑβδόμης τάξεως τοῦ προλαβόντος ἔτους. Ἐνέγραψε δηλαδὴ ἡ Σχολὴ ἐν τῷ λήγοντι τούτῳ ἔτει ἐν ὄλῳ 532 μαθητάς. Πλήν δὲ τούτων καὶ 3 ἀκροατὰς, οἵτινες λίαν βραδύναντες νὰ προσέλθωσι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐγγραφῶσιν ὡς τακτικοὶ μαθηταί κατὰ τὸν τῆς Σχολῆς Κανονισμόν. Ὡστε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς ἦσαν σχεδὸν ἰσάριθμοι πρὸς τοὺς τοῦ προλαβόντος ἔτους ὑπολειπόμενοι τούτων κατὰ 7, ἐνῶ οἱ τοῦ προλαβόντος ἔτους ὑπελείποντο τῶν τοῦ πρὸ αὐτοῦ κατὰ 79. Ἐκ τῶν 535 μετὰ τὸ λῆγον τοῦτο ἔτος ἐγγραφέντων οἱ 177 ἦσαν νέοι, τὸ πρῶτον ἐγγραφέντες, οἱ δὲ ὑπολειπόμενοι 358, παλαιοὶ, ἀνανεώσαντες τὴν ἐγγραφήν αὐτῶν. Ἐκ τούτων δὲ κατήγοντο ἐκ μὲν τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν περιχώρων 171: 28, τῆς πρώτης τάξεως, 22, τῆς δευτέρας, 23, τῆς τρίτης, 26, τῆς τετάρτης, 20, τῆς πέμπτης, 21, τῆς ἕκτης, 9, τῆς ἑβδόμης καὶ 22, ὀγδόης. Ἐκ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους 321: 26, τῆς πρώτης τάξεως, 40, τῆς δευτέρας, 46, τῆς τρίτης, 65, τῆς τετάρτης, 34, τῆς πέμπτης, 37, τῆς ἕκτης, 24, τῆς ἑβδό-

μης καὶ 39, τῆς ὀγδόης. Ἐκ τῆς Ἑλλάδος κατήγοντο 38: 6, τῆς πρώτης τάξεως, 6, τῆς δευτέρας, 5, τῆς τρίτης, 6, τῆς τετάρτης, 9, τῆς πέμπτης, 2, τῆς ἕκτης, 2, τῆς ἑβδόμης καὶ 2, τῆς ὀγδόης. Καὶ ἐκ τῆς Ρουμανίας 2, τῆς τετάρτης τάξεως.

Ταῦτα περὶ τῶν κατὰ τὸ λῆγον σχολικῶν ἔτος ἐγγραφῶν. Ἴδωμεν ἤδη ὁποῖον ἐγένετο τὸ κύριον τῆς Σχολῆς ἔργον, ἢ διδασκαλία.

Β' Περὶ τῶν διδασκθέντων μαθημάτων.

Ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων, ἀρξάμενη τῆ εὐλογίᾳ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆ 2 τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου, παρετάθη συμφώνως ταῖς τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Σχολῆς διακελεύσεσιν ἐν μὲν τῇ τῶν τελειοφοίτων τάξει μέχρι τῆς 20 Ἀπριλίου, ἐν δὲ ταῖς ἐπιλοίοις μέχρι τῆς 20 Μαΐου. Ἐδιδάχθησαν δὲ ἐν τῷ ἑνεαμῆνῳ τούτῳ χρονικῷ διαστήματι ἐν ταῖς 8 αὐτῆς τάξεσι τὰ ἐξῆς μαθήματα.

Ἐν τῇ πρώτῃ τάξει.

1] Ἡ ἱερὰ ἱστορία τῆς παλαιᾶς Διαθήκης μετ' ἠθικῶν ἐπιστάσεων.

2] Ἑλληνικά — Ἑρμηνεία γνωμικῶν, Αἰσωπέων μύθων, ἐκ τῶν διαλόγων Λουκιανοῦ κατ' ἐκλογὴν, τοῦ περὶ προσευχῆς λόγου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Πίνκκος Κέβητος Θηβαίου. Γραμματικῆς τὸ τυπικὸν μέχρι τῶν φωνηεντολήκτων ρημάτων μετὰ τεχνολογικῶν καὶ ὀρθογραφικῶν ἀσκήσεων.

3] Πρακτικὴ Ἀριθμητικὴ μέχρι τῆς ἐξαγωγῆς τῆς τετραγωνικῆς ρίζης.

4] Γενικὰ τῆς Γεωγραφίας γνώσεις. Περὶ τῆς Εὐρώπης ἐν συνόψει· καὶ Φυσικὴ Γεωγραφία τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου.

5] Γυμνάσματα Καλλιγραφίας μέχρι τῶν κεφαλαίων γραμμάτων.

6] Γραμμικὴ Ἰχνογραφία θεωρητικῶς καὶ ἀντιγραφὴ ἐξ ἀπλῶν πρωτοτύπων πρακτικῶς.

Ἐν τῇ δευτέρῃ τάξει τὰ ἐξῆς:

1] Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης μετ' ἠθικῶν ἐπιστάσεων.

2] Ἑλληνικά — Ἐκ τῆς Ξενοφῶντος Κύρου Ἀναβάσεως καὶ Κύρου Παιδείας κατ' ἐκλογὴν καὶ τοῦ πρὸς Δημόνικον λόγου τοῦ Ἰσοκράτους. Ἐπανάληψις γραμματικῆς μέχρι τέλους μετὰ τεχνολογικῶν καὶ ὀρθογραφικῶν ἀσκήσεων.

3] Πρακτικὴ Ἀριθμητικὴ ἀπὸ τῆς ἐξαγωγῆς τῆς τετραγωνικῆς ρίζης μέχρι τέλους.

4] Ἑλληνικὴ Ἱστορία μέχρι τῶν Μηδικῶν.

5] Γεωγραφία τῶν Κρατῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου.

1] Ἐκ τῆς Καλλιγραφίας Κοινὴ κεφαλαία, στρογγύλη, πλαγία καὶ γοθτικὴ Γραφὴ μετὰ πλείστων γυμνασμάτων.

7] Ἐκ τῆς Ἰχνογραφίας σκηνογραφία θεωρητικῶς καὶ ἀντιγραφὴ ἐκ πρωτοτύπων τοποθεσιῶν, ζώων καὶ προσώπων πρακτικῶς.

Ἐν τῇ τρίτῃ τάξει ἐδιδάχθησαν τὰ ἀκόλουθα:

1] Ἱερὰ Λειτουργικὴ.

2] Ἑλληνικά — Ἑρμηνεία τοῦ πανηγυρικοῦ τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ κατὰ Λεωκράτους τοῦ Λυκούργου καὶ ἐκ τῶν τοῦ Πλουτάρχου τοῦ βίου τοῦ Ἀριστείδου. Στοιχειῶδες Συντακτικὸν καὶ ἐπανάληψις τοῦ τεχνολογικοῦ μετ' ἐκθέσεων εἰς τὴν καθωμισμένην.

3] Πρακτικῆς Ἀριθμητικῆς ἐπανάληψις.

4] Ἐκ τῆς Γεωμετρίας ἢ ἐπιπεδομετρία.

5] Ἱστορία Ἑλληνικὴ ἀπὸ τῶν Μηδικῶν μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ Ρωμαϊκὴ μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων.

6] Ἑλληνικὴ Μυθολογία.

7] Γεωγραφία τῶν Δυτικῶν τῆς Εὐρώπης Κρατῶν καὶ τῆς Ἀσίας.

8] Γαλλικά — Ἀνάγνωσις, γραφὴ καὶ ἀριθμησις· Στοιχεῖα Γραμματικῆς, γραμματικὰ ἀσκήσεις καὶ μικρὰ θέματα.

9] Τουρκικά — Ἀνάγνωσις, ἐκ τῆς γραμματικῆς τὸ τεχνολογικὸν τῆς Τουρκικῆς μέχρι τοῦ ρήματος καὶ ἀσκήσεις εἰς τὴν γραφὴν.

10] Ἐκ τῆς Ἰχνογραφίας σκιγραφή καὶ προσωπογραφία καὶ ἀντιγραφὴ ἐξ ἐσκιασμένων πρωτοτύπων.

Ἐν τῇ τετάρτῃ τάξει ἐδιδάχθησαν τὰ ἐξῆς:

1] Ἱερὰ Κατήχησις.

2] Ἑλληνικά — Ἑρμηνεία τῶν τριῶν ὀλυμπιακῶν τοῦ Δημοσθένους καὶ τῶν δύο πρώτων Φιλιππικῶν, τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ πρώτου βιβλίου τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἐκ τῶν τοῦ Λυσίου, τοῦ Ἐπιταφίου καὶ τοῦ κατ' Ἐρατοσθένους λόγου αὐτοῦ. Συντακτικὸν, θεματογραφία ἐκ τῆς καθωμισμένης εἰς τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν καὶ ἐπιστολογραφία.

3] Λατινικά — Μετάφρασις ἀπλῶν προτάσεων, τεχνολογία, Λατινικὴ γραμματικὴ μέχρι τῶν ἀριθμητικῶν καὶ θεματογραφία.

4] Θεωρητικὴ Ἀριθμητικὴ.

5] Μαθηματικὴ Γεωγραφία.

6] Ρωμαϊκὴ Ἱστορία ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Αὐτοκρατόρων μέχρι καταλύσεως τῆς Δυτικῆς αὐτοκρατορίας καὶ Βυζαντινὴ μέχρις ἀλώσεως.

7] Πολιτικὴ Γεωγραφία τῆς Ἀφρικῆς, Ἀμερικῆς καὶ Ὠκεανίας.

8] Τουρκικά — Ἀνάγνωσις καὶ Ἑρμηνεία. Γραμματικὴ μέχρι τῶν μορίων μετὰ τῶν κανόνων τῆς Ἀραβικῆς καὶ Περσικῆς. Τεχνολογικὰ ἀσκήσεις, γραφὴ καὶ θεματογραφία ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν τουρκικὴν.

9] Γαλλικά — Ἀνάγνωσις καὶ καθ' ὑπαγόρευσιν γραφὴ Ἑρμηνεία διχόφων ἐκλεκτῶν τεμαχίων Γάλλων συγγραφέων· γραμματικὴ μέχρι τῶν ρημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν καὶ τούτων συμπεριλαμβανομένων· γραμματικὰ ἀσκήσεις καὶ θεματογραφία.

Ἐν τῇ πέμπτῃ τάξει ἐδιδάχθησαν τὰ ἀκόλουθα.

1] Σύντομος εἰσαγωγὴ εἰς τὰς ἀγίας Γραφάς,

2] Ἑλληνικά — Ἑρμηνεία τοῦ περὶ προαπρεσβείας λόγου τοῦ Δημοσθένους· τοῦ Ε' τῆς Ὀδυσσεΐας μετ' ἐφαρμογῆς ἐκ τῆς γραμματικῆς τῶν διαλέκτων. Ἀνάγνωσις τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου βιβλίου τοῦ Ἡροδότου· Συντακτικὰ ἀσκήσεις καὶ ἐκθέσεις.

3] Λατινικά — Ἑρμηνεία τῶν βίων τοῦ Μιλτιάδου, Ἀριστείδου καὶ Θρασυβούλου· γραμματικὴ μέχρι τῶν ἀνωμάλων ρημάτων καὶ θεματογραφία.

4] Ἐπιπεδομετρία καὶ ἀλγεβρικὸς λογισμὸς.

5] Ἐκ τῆς Γεωμετρίας Χημείας τὸ περὶ τῶν μετάλλων.

6] Ἱστορί· τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς.

7] Ἑλληνικὴ ἀρχαιολογία.

8] Γαλλικά — Ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν τεμαχίων Γάλλων πεζογράφων καὶ ἀποστηθίσεις διχόφων ποιημάτων. Γραμματικὴ μέχρι τῶν ἀνωμάλων ρημάτων, καὶ τούτων συμπεριλαμβανομένων. Πρακτικὰ ἀσκήσεις, θεματογραφία καὶ μικρὰ συνθέσεις.

9] Τουρκικά — Ἀνάγνωσις, Ἑρμηνεία, γραμματικὴ μέχρι τοῦ ἐτυμολογικοῦ μετὰ τεχνολογικῶν ἀσκήσεων. Γραφὴ καὶ θεματογραφία ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν τουρκικὴν.

Ἐν τῇ ἕκτῃ τάξει ἐδιδάχθησαν τὰ ἐξῆς:

1] Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.

2] *Ἑλληνικά* — Ἑρμηνεία τριῶν ραψωδιῶν τῆς Ἰλιάδος, ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ Θουκυδίδου καὶ τῶν ἐλεγειακῶν ποιητῶν ἀνάγνωσις τοῦ Γοργίου τοῦ Πλάτωνος· θεματογραφία καὶ συνθέσεις.

3] *Λατινικά* — Ἑρμηνεία ἐκ τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ Γαλλικοῦ πολέμου τοῦ Καίσαρος μετὰ γραμματικῶν ἀσκήσεων.

4] Στερεομετρία, λογάριθμοι καὶ ἐξισώσεις.

5] Ζωολογίας τὸ γενικὸν μέρος.

6] Εἰσαγωγή εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ ψυχολογία.

7] Ἱστορία Ἑλληνικὴ καὶ Ρωμαϊκὴ.

8] *Γαλλικά* — Ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν τεμαχίων ἐκ διαφόρων δοκίμων συγγραφέων· γραμματικὴ μέχρι τοῦ ἐπιρρήματος· ἀνάλυσις λογικὴ, θεματογραφία καὶ γυμνάσματα ἐπιστολογραφίας.

9] *Τουρκικά* — Ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν τεμαχίων ἐκ διαφόρων συγγραφέων· ἀνάγνωσις ἐκ χειρογράφου· ἐκ τῆς γραμματικῆς οἱ ἀραβικοὶ τύποι, τὸ ἐτυμολογικὸν τῆς περσικῆς καὶ ἀρχαί τοῦ συντακτικοῦ μετὰ τεχνολογικῶν καὶ συντακτικῶν ἀσκήσεων. Ἀσκήσις εἰς τὴν γραφὴν καὶ θεματογραφία ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν τουρκικὴν.

Ἐν τῇ ἐβδόμῃ τάξει ἐδιδάχθησαν τὰ ἀκόλουθα.

1] Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας συνέχεις μέχρι τοῦ 1054.

2] *Ἑλληνικά* — Ἑρμηνεία δημηγόριων Θουκυδίδου, βουκολικῶν, ἐλεγειακῶν καὶ μελικῶν ποιητῶν καὶ τῆς Ἰφιγενείας τοῦ Εὐριπίδου. Ἀνάγνωσις δύο ραψωδιῶν τῆς Ἰλιάδος, συνθέσεις καὶ γραμματολογίας ἑλληνικῆς Α' καὶ Β' περιόδου.

3] *Λατινικά* — Μετάφρασις τῆς συνωμοσίας τοῦ Κατιλίνα ἐκ τοῦ Σαλλουστίου, καὶ ἐκ τοῦ 6 βιβλίου τῶν μεταμορφώσεων τοῦ Ὀβιδίου, τῆς Νιόβης καὶ τῶν Νιοβιδῶν· τεχνολογία καὶ σύνταξις· συνέχεις τοῦ λατινικοῦ συντακτικοῦ καὶ ρωμαϊκῆς γραμματολογίας.

4] *Τριγωνομετρία*.

5] Φυσικῆς τὸ μηχανικὸν μέρος.

6] Βοτανικῆς τὸ γενικόν.

7] Λογικὴ.

8] Ἱστορία Βυζαντινὴ καὶ Μεσαιωνικὴ.

9] *Γαλλικά* — Ἑρμηνεία διαφόρων ποιητῶν καὶ πεζογράφων· ἀνάλυσις λογικὴ καὶ κατασκευὴ τοῦ λόγου· θεματογραφία καὶ συνθέσεις.

10] *Τουρκικά* — Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία χειρογράφων· ἐκ τῆς γραμματικῆς ἐπανάλυσις τῶν τύπων τῆς Ἀραβικῆς, τοῦ ἐτυμολογικοῦ τῆς Περσικῆς καὶ συντακτικῶν μετὰ τεχνολογικῶν καὶ συντακτικῶν ἀσκήσεων καὶ θεματογραφία ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν τουρκικὴν.

Ἐν δὲ τῇ ὀγδόῃ τῇ τῶν τελειοφοίτων τάξει ἐδιδάχθησαν τὰ ἐπόμενα.

1] Ἐπίτομος χριστιανικὴ ἠθικὴ.

2] *Ἑλληνικά* — Ἑρμηνεία τοῦ α' καὶ β' Ὀλυμπιονίκου καὶ τοῦ α' καὶ β' πυθιονίκου τοῦ Πινδάρου· καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος τοῦ Αἰσχύλου· ἀνάγνωσις τῶν Ἰππέων τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τῆς Ἠλέκτρας τοῦ Σοφοκλέους καὶ ἑλληνικῆς γραμματολογίας γ', δ' καὶ ε' περιόδου.

3] *Λατινικά* — Μετάφρασις τοῦ β' βιβλίου τῆς Αἰνειάδος τοῦ Βιργιλίου καὶ ἐξ ὧδων τοῦ Ὀρατίου· σύνταξις καὶ τεχνολογία· Συντακτικοῦ συνέχεις μέχρι τέλους καὶ λατινικῆς γραμματολογίας συνέχεις.

4] *Κοσμογραφία*.

5] Ἐκ τῆς Φυσικῆς ἡ ἀκουστικὴ, ἡ ὀπτικὴ, ὁ μηχανητισμὸς καὶ ὁ ἠλεκτρισμὸς.

6] Ὀρυκτολογία.

7] Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας.

8] Ἱστορία νεωτέρα καὶ σύγχρονος.

9] *Τουρκικά* — Ἑρμηνεία ἐπιστολῶν· ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία χειρογράφων· ἐπανάλυσις ὅλης τῆς γραμματικῆς ἤτοι τοῦ τεχνολογικοῦ, ἐτυμολογικοῦ καὶ συντακτικοῦ μετὰ τεχνολογικῶν καὶ συντακτικῶν ἀσκήσεων· θεματογραφία ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν τουρκικὴν καὶ ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐξ ἐφημερίδων.

10] *Γαλλικά* — Ἑρμηνεία διαφόρων πεζογράφων καὶ ποιητῶν· ἀνάλυσις τῆς Φαίδρας τοῦ Ρακίνα καὶ κωμωδιῶν τοῦ Μολιέρου· συντακτικαὶ ἀσκήσεις· Γαλλισμοὶ καὶ δυσκολίαι τῆς γλώσσης καὶ συνθέσεις.

Ταύτην τὴν πνευματικὴν τροφὴν παρέσχε, Πανχυιώτατε Δέσποτα, καὶ ἡ λοιπὴ σεβαστὴ καὶ φιλόμουτος ἀμήγυρις, ἡ Σχολὴ τοῖς ἐκυτῆς τροφίμοις κατὰ τὸ λήγον τοῦτο σχολικὸν ἔτος, πᾶσαν προσπάθειαν καταβηλοῦσα, ὅπως ὅσον ἔνεστι τελειότερον προαγάγη δι' αὐτῆς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν. Ἐξαιτούμενος συγγνώμην διὰ τὴν ἐνόχλησιν, ἣν παρέσχε ὑμῖν διὰ τῆς λεπτομεροῦς ταύτης τῶν δεδιδαχμένων μαθημάτων ἀναγραφῆς, ἀπολύτως ἀναγκασίας πρὸς ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς ἐν τῇ Σχολῇ τελεσθείσης ἐργασίας, μετὰ πολλοῦ τοῦ ψυχικοῦ ἄλγους ἀναγράφω, ὅτι ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς ταύτῃ δὲν εἶχεν ἐφέτος δυστυχῶς ἡ Σχολὴ τὸν σιδηροῦν καὶ ἀκάματον αὐτῆς ἐργάτην, τὸν ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν ὄλην τελεσφορώτατα ἐν αὐτῇ δρᾶσαντα, τὸν πεπνυμένον καὶ σεβαστὸν τοῦ Γένους διδάσκαλον Βασίλειον Καλλίφωνα. Ἀπ' ἀρχῆς ἤδη τοῦ σχολικοῦ ἔτους ὑπὸ σοβαρῆς προσβληθείς νόσου ὁ ἀείμνηστος, ἀνέρρωτε μὲν ἀρχομένου τοῦ Δεκεμβρίου καὶ ἐπανέλαβε μετὰ πολλῆς τῆς ψυχικῆς χαρᾶς καὶ τοῦ συνήθους αὐτῷ ζήλου τὰ ἐν τῇ Σχολῇ καθήκοντα αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ προσβληθεῖσα τὸν ἀοιδίμον νόσος δὲν εἶχεν ἐξαφανισθῆ, φαίνεται τέλος ἀπ' αὐτοῦ, καὶ, ὑποτροπῆς ἐπελθούσης, ἀπώλεσεν ἡ Σχολὴ πολυτιμοτάτην ὑπαρξιν, βεβρωῶς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ταύτῃ θλιβεῖσα. Τῇ 24 δεκεμβρίου δὲν ὑπῆρχεν ὁ ἀοιδίμος ἐν τοῖς ζῶσι μεταπτᾶς ἐκεῖσε, ὅπου αἰωνία ἀπόκειται ἀνάπυσις καὶ ἀμυρᾶντινος στέφανος τοῖς θεαρέστως κοπιᾶσαι καὶ νομίμως ἀθλήσασιν ἐν τῇ κατὰ τὸν ἐπὶ γῆς βίον κλήσει αὐτῶν. Τὸ δὲ ἐκ τῆς μεταστάσεως τοῦ ἀοιδίου διανοιχθὲν κενὸν ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ πληρώτῃ ἡ Σχολὴ ἀναθεῖσα τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, διδάσκοντος τὰ ἑλληνικὰ ἐν τῇ δ' τάξει καὶ τῷ β' τμήματι τῆς γ' τάξεως, τοῖς ἐκ τῶν καθηγητῶν αὐτῆς κυρίως Ἀναστασίῳ Χουρμουζιάδῃ καὶ Δημοσθένει Οἰκονομίδῃ, οἵτινες καὶ ἀνεπλήρουν τὸν ἀοιδίμον ἀσθενοῦντα, τῷ μὲν πρώτῳ διδάσκοντι τὰ ἑλληνικὰ ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι τῆς τρίτης τάξεως, ἀναθεῖσα τὰ ἑλληνικὰ τοῦ δευτέρου τμήματος αὐτῆς, συνενωθέντος μετὰ τοῦ πρώτου, τῷ δὲ κυρίῳ Δημοσθένει Οἰκονομίδῃ τὰ ἑλληνικὰ τῆς τετάρτης τάξεως, τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων Λατινικῶν ἐν ταῖς ἐπιλοίοις τάξεσιν ἀνατεθέντων τοῖς καθηγηταῖς κυρίως Θ. Σαλτέλλῃ καὶ Ε. Ἀμαξοπούλῳ. Διὰ τῆς τοιαύτης μεσοῦντος τοῦ ἔτους τροποποιήσεως τοῦ ἐκυτῆς προγράμματος, εἰς ἣν ὁ θάνατος τοῦ ἀοιδίου ἠνάγκασε τὴν Σχολὴν, πιστεύει αὕτη, ὅτι δὲν ἐπῆλθε βλάβη τῇ προόδῳ τῶν μαθητῶν.

Μετὰ τὰ ἱκανὰ ταῦτα περὶ τῆς ἐν τῷ λήγοντι σχολικῷ ἔτει διδασκαλίας ἐπιτραπήτω μοι ἤδη νὰ εἶπω τινὰ καὶ περὶ τῆς προόδου τῶν μαθητῶν, ἣν σκοπεῖ ἡ διδασκαλία καὶ ἀπεκδέχεται ἡ τοσοῦτον ὑπὲρ αὐτῆς μεριμνώσα Μήτηρ Ἐκκλησία.

(ἔπεται συνέχεις)

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΒ΄.

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 5 ΙΟΥΝΙΟΥ 1892

ΑΡΙΘ. 14.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- + Ο Κορυτσᾶς Φιλόθεος (πρόεδρος)
 - Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος Κωνσταντῖος
 - Δ. Θ. Ξανθόπουλος (ταμίας)
 - Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεὺς)
 - Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.
- Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὄλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ	5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους	3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ	25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση.	

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀληθεῖαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σ. Μητροπολίτῃ Κορυτσᾶς κ. Φιλοθέῳ Προέδρῳ τῆς τῆν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀληθεῖαν διευθυνοῦσας Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ». — Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά — Θρησκευτικὴ μελέτη περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ — Περὶ τῆς ἐλεημοσύνης παρὰ τοῖς πρώτοις χριστιανοῖς — Λογοδοσία τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1891 — 1892 ἀναγνωσθεῖσα τῇ 24 Μαΐου, Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς, μετὰ τὴν νεομισμένην ἐπὶ ταῖς ἐτησίαις ἐξετάσεις ἱερὰν τελετὴν ὑπὸ τοῦ σχολάρχου ἀρχιμ. Μ. Κλεοβούλου — Δελτίοι κινήσεως τῶν ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Φιλανθρ. Καταστήματι περιθαλπομένων μηνὸς Μαΐου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Χοροστασία. — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μεταβὰς εἰς Βλάχκαν ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐν τῷ αὐτόθι ἱερῷ ναῷ τῶν ἁγίων Θεοδώρων. Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὑπεδέξαντο αὐτόθι μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης ὅ,τε χωρεπίσκοπος μετὰ τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς ἐνορίας καὶ οἱ ἀξιότιμοι ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ καὶ ἔφοροι τῶν σχολῶν μετὰ τῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν. Μετὰ τὰς τῇ Α. Θ. Παναγιότητι γενομένας προσφωνήσεις καὶ ὕμνους πρὸς τε τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν φιλόλκον ἡμῶν Ἀνακτα καὶ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ψαλέντας ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν Σχολῶν, τὸ συρρεῦσαν πλῆθος ἐζητωκράυγησεν ἐνθουσιωδῶς ὑπὲρ τε τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος καὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

— **Ἀντεπίσκεψις.** — Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀντεπισκέψατο τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ἐν Βουγιούκδερε τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς Ρωσικῆς Πρεσβείας κ. Ζάδοβσκη, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ ἁγίου Ὀρους πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτου κ. Χρυσάνθου.

— **Ἐθνικὸν Ἰωακείμιον Παρθεναγωγεῖον.** — Ἐν μέσῳ συρροῆς πολλοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ κόσμου τὸ Ἐθνικὸν Ἰωακείμιον Παρθεναγωγεῖον τὸ ὑπὸ τὴν ἐμφρονα καὶ πεπειρωμένην διεύθυνσιν τῆς κ. Χρυσούλας Ἰωαννίδου ἀπὸ ὀκταετίας διατελοῦν ἐτέλεσε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς τὴν ἑορτὴν τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων ταῖς ἀπολυομέναις τῶν μαθητριῶν. Τὴν τελετὴν ταύτην τῶν γραμματῶν ἐτίμησεν αὐτοπροσώπως ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν Νικομηδείας κ. Φιλοθέου, τοῦ καὶ προέδρου τῆς Ἐφορείας τοῦ Παρθεναγωγείου, Βερροίας κ. Κοσμᾶ, Δράμας κ. Γερμανοῦ, Διδυμοτείχου κ. Μεθοδίου, Κορυτσᾶς κ. Φιλοθέου καὶ Βελεγράδων κ. Δωροθέου ὡς καὶ τοῦ πρῶην Ἐρσεκίου κ. Ἰγνατίου. Ὡσαύτως παρῆσαν οἱ πανοσιολογιώτατοι ἀρχιμανδρίται κκ. Γερμανὸς Ἀποστολάτος ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Ἱεροῦ, Κορνίλιος ἐπίτροπος τοῦ Σινᾶ, Μ. Κλεοβούλος σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς μετὰ τῶν καθηγητῶν καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἐπιστημόνων καὶ λογίων. Ψαλέντος τοῦ εἰθισμένου ἀγιασμοῦ, ἀνῆλθε τὸ βῆμα ἡ ἐλλόγιμος διευθύντρια τοῦ παιδευτηρίου κ. Χρυσούλα Ἰωαννίδου καὶ διὰ λόγου περιεκτικοῦ καὶ προσφόρου ἐξέθηκε τὴν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος γενομένην πνευματικὴν ἐργασίαν. Τὴν κ. διευθύντριαν διεδέξατο ὁ ἐκ τῶν ἐφόρων ἀξιότιμος κ. Π. Χρυσὸς, ὃς δι' ἐκθέσεως σαφοῦς καὶ λεπτομεροῦς παρέστησε τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τοῦ καθιδρύματος, ἣτις χάρις εἰς τὰς ἀόκνους προσπαθείας καὶ τὸν εὐγενῆ ζῆλον τῶν κατὰ καιροῦς ἐφόρων βαίνει ὀλον ἐν βελτιουμένη. Ἐπὶ τούτοις ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξέφρασε τὴν πλήρη Αὐτῆς εὐαρέσκειαν

ἐπαινέσασα τὸν ζῆλον τῶν ὑπὲρ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου μετ' ἀπαραιμίλλου ζήλου καὶ ἀκαμάτως ἐργαζομένων καὶ ἐπιστέψασα διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας τοὺς μόχθους τῶν ἐφόρων καὶ διδασκάλων. Εἰς τὴν βραχεῖαν ταύτην προσλαλιὰν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀπήντησε προσηκόντως ὁ σεβαστὸς πρόεδρος τῆς ἐφορείας τοῦ Παρθεναγωγείου σεβασμ. Μητροπολίτης Νικομηδείας κ. Φιλόθεος μεθ' ὃ ἔληξεν ἡ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν λαμπρὰ αὕτη πανήγυρις τῶν γραμματέων.

— *Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ.*— Ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς διωρίσθη μέλος μὲν αὐτῆς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ τέως τοιούτου καὶ νῦν πανιερωτάτου μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Γερασίμου ὁ ἱερολογ. κ. Νικόδημος Βασιλείου, πρῶτος γραμματεὺς τῆς Μεγάλῃς Πρωτοσυγκελλίας, γραμματεὺς δὲ ὁ ἱερολογ. κ. Φώτιος Καλπιδῆς.

— *Ἐκδοσις πονήματος.*— Ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου διδασκάλου κ. Κωνσταντίνου Γ. Βυζαντίου ἐξεδόθη ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ὑπογραφείῳ μικρὸν πόνημα ὑπὸ τὸν τίτλον «τὸ ἅγιον Πάσχα». Τὸ ἔργον τοῦτο χρησιμὸν παντὶ εὐσεβεὶ καὶ ὀρθοδόξῳ χριστιανῷ περιλαμβάνει κυρίως ἐρμηνείαν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα καὶ τῶν περὶ αὐτὸ ἀπαραιτήτως συμβαινόντων καὶ συνοδεύεται ὑπὸ εἰκόνων ἱερῶν καὶ πινακῶν πρὸς εὐχερῆ κατανόησιν τῶν γραφομένων. Ἡ τιμὴ αὐτοῦ εἶναι γρ. 6.

— *Κυριακὸν μάθημα.*— Ἀντικείμενον τοῦ μαθήματος τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς, 7 ἰουνίου, διδασκόμενου ἐν τῷ Νηπιαγωγείῳ τῆς ἁγίας Κυριακῆς τοῦ Κοντοσκαλίου κατὰ τὴν 7 ὥραν μ. μ., ἔσται: α'] Μόνη ἡ ὑπὸ τῆς καθ' ὄλου Ἐκκλησίας γινομένη ἐρμηνεία τῆς ἁγίας Γραφῆς δύναται νὰ ᾖ ἀκριβῆς καὶ ἀλάτῃστος, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ὑπὸ ἀτόμου τινὸς μερικῶς γινομένη καὶ β'] περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς ἀξίας τῶν συγγραφῶν τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου αὐτῶν. Κατὰ τὴν αὐτὴν Κυριακὴν τὸ ἐπ' ἐκκλησίας κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου γενήσεται ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Κυριακῆς τοῦ Κοντοσκαλίου τουρκιστὶ κατὰ τὴν θεῖαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ*

Ἀκολουθῶς ὅμως ἐνῶ ἡ κυριαρχία τοῦ Μεσσίου ἐξαγγέλλεται κατὰ πρῶτον ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς γῆς, φθίνει ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ κυρίως πνευματικὴ καὶ εἰρηνικὴ. Ὁ προφήτης Ζαχαρίας λέγει: «Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών, κήρυσσε, θύγατερ Ἰερουσαλήμ. Ἴδου ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι δίκαιος καὶ σώζων, αὐτὸς πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ

ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον . . . καὶ πλῆθος καὶ εἰρήνη ἐξ ἔθνων· καὶ κκτάρξει ὑδάτων ἕως θαλάσσης καὶ ποταμῶν δι' ἐκβολὰς γῆς» (Ζαχ. Θ', 9—10).

Ἀπὸ τοῦδε αἰ περὶ τοῦ Μεσσίου δηλώσεις ποικίλλουσι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ἑβραίων· ἐνόμιζον δηλαδὴ ὅτι τὸ βασιλεῖον τοῦ Μεσσίου θέλει γείνει παγκόσμιος μοναρχία, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν θέλουσιν ἄρχει ἐν ἀτελευτήτῳ λαμπρότητι.

Ἄλλαι πάλιν δηλώσεις περὶ τοῦ Μεσσίου παριστάνουσιν αὐτὸν ὡς μέλλοντα νὰ πύθη πολλὰ, νὰ ὑβρισθῆ, νὰ ἐμπτυσθῆ καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἐκ δὲ τῶν ἀπαρδειγματίστων τούτων παθημάτων τοῦ δικαίου τούτου θέλουσιν ἐπιστρέψει τὰ ἔθνη, ἵνα λατρεύσωσι τὸν ἀληθῆ Θεόν. Ὁ Δαβὶδ παρέστησεν ἕνα δίκαιον πύσχοντα μεγάλως καὶ λέγοντα μεταξύ ἄλλων· ὦρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐκυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν ἔβαλον κλῆρον. Ὁ δίκαιος πρατηρῶν τὸ κατὰ πεπονημένον μέχρι θανάτου σώμα του ἀριθμεῖ ἕκαστον τῶν μελῶν του, ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ του εὐφραίνονται ἐπὶ τοῖς παθήμασιν αὐτοῦ (Ψαλμ. ΚΒ', 16—18). Αὕτη εἶναι ἄλλη εἰκὼν τοῦ Μεσσίου ὡς δικαίου καὶ μέλλοντος νὰ πύθη πολλὰ, ἕως καὶ αὐτὰ τὰ ἱμάτιά του νὰ μερισθῶσι μεταξύ των οἱ ἐχθροὶ του.

Ἐπίσης τελεία φαίνεται καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ πύσχοντος Μεσσίου πρὸς τῷ Ἠσαΐᾳ. Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Ἐμμανουήλ, ὁ βλαστὸς, εἶναι κεκλημένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ (Ἠσαΐου ΜΘ', 1). Ὁ Θεὸς μετέδωκεν αὐτῷ ἐκ τοῦ πνεύματός του (Ἠσ. ΜΒ', 1) ἔβαλε τοὺς λόγους του εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ (Ἠσ. ΝΑ', 16)· αὐτὸς θέλει ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς τυφλῶν, θέλει φέρει ἀγαθὴν ἀγγελίαν εἰς τοὺς πύσχοντας, ἀπαλλαγὴν τῶν αἰχμαλώτων (Ἠσ. ΕΑ', 17)· θέλει εἶναι ὁ λυτρωτὴς ἐκείνων, οἵτινες ἐπιστρέφουσιν ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν εἰς τὸν Ἰακώβ, συγχρόνως δὲ θέλει εἶναι φῶς εἰς τὰ ἔθνη (Ἠσ. ΝΘ', 20 ΜΒ', 1—6), ὅπως ἡ σωτηρία τοῦ Ἰακωβὸς φθίσῃ εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς (Ἠσ. ΜΘ', 6—7). Ὁ δοῦλος οὗτος τοῦ Θεοῦ θέλει εἶναι ὁ προσωπικὸς δεσμὸς μεταξύ Θεοῦ καὶ τοῦ λαοῦ του, ὁ μεσίτης μεταξύ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ λαοῦ του (Ἠσ. ΜΒ', 6. ΜΘ', 8)· ἀπ' αὐτοῦ θέλει ἐξέλθει ὁ νέος νόμος τῆς Νέας Διαθήκης (αὐτόθι). Ἀκολουθῶς διηγείται ὁ προφήτης τὰ παθήματα τοῦ δούλου τούτου· καταπεφρονημένος δηλονότι, ἐγκταλελειμμένος καὶ πλήρης δεινῶν θέλει διεγείρει διὰ τῆς δυστυχίας του τὴν ἀπέχθειαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι θεωροῦσι τοῦτο ὡς τιμωρίαν τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ, ἐνῶ αὐτὸς μὲν ὑποφέρει ἐκουσίως καὶ εἶναι ἀθῶος, ἡμεῖς δὲ ἁμαρτωλοί· αὐτὸς ὑπέφερε τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν καὶ τὸ κλῆρος ἡμῶν· διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐπληρώθη, διὰ δὲ τῶν πληγῶν αὐτοῦ ἡμεῖς ἰαθῶμεν. Σιωπῶν ὑποφέρει αὐτὸς, ὡς ἀρνίον φερόμενον ἐπὶ σφαγὴν καὶ ἀποθνήσκει διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· ὁ θάνατός του εἶναι θυσία ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν (Ἠσ. ΝΓ', 7—8). Διὰ τοῦτο ὁ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 98—100 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

Θεός ἐδόξασεν αὐτόν· διὰ τῆς σοφίας του θέλει φέρει πολλοὺς εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ ὁ Θεός θέλει καταστήσει αὐτὸν ἄρχοντα λαῶν (Ήσ. ΝΕ', 4). Ὁ δούλος οὗτος τοῦ Ἰεχωβά συγχρόνως θέλει εἶναι βασιλεὺς, εἰς ὃν ὑπεΐκουσι βασιλεῖς. «Βασιλεῖς ὄψονται αὐτὸν καὶ ἀναστήσονται ἄρχοντες καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν ἕνεκεν Κυρίου» (Ήσ. ΝΘ', 7). Ἀπὸ τῆς αἰσχύνῃς μεταβαίνει εἰς τὴν δόξαν καὶ ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, καταβληθεὶς νικᾷ καὶ ἐκπληροῖ τὸ ἔργον του, μολονότι φαίνεται καταβεβλημένος.

Εἶναι ἄρα δυνατόν τὸ θεῶμα τῆς προφητείας νὰ προβῆ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἀνασύρῃ τὸν τελευταῖον τοῦτον πέπλον, καὶ νὰ δώσῃ ἡμῖν οὐ μόνον περιγραφὴν καὶ ἱστορίαν, ἀλλὰ βιογραφίαν καὶ εἰκόνα τοῦ Μεσσίας;

«Ἰακώβ ὁ παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ. Ἰσραὴλ ὁ ἐκλεκτός μου προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχὴ μου, ἔδωκα τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἐξοίσει· οὐ κεκράξεται, οὐδὲ ἀνήσει, οὐδὲ ἀκουσθήσεται ἔξω ἢ φωνὴ αὐτοῦ. Κλάμον τεθλασμένον οὐ συντρίψει, καὶ λίνον καπνίζόμενον οὐ σθέσει, ἀλλ' εἰς ἀλήθειαν ἐξοίσει κρίσιν. Ἀνχλάμψει καὶ οὐ θραυσθήσεται, ἕως ἂν θῆ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν, καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν» (Ήσ. Ε'). «Τότε ἀνοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὧτα κωφῶν ἀκούσονται. Τότε ἀλείται ὡς ἔλαφος ὁ χωλός, τρανὴ δὲ ἔσται γλῶσσα μογιλάων» (Ήσ. ΛΕ').

«Ἴδου συνήσει ὁ παῖς μου, καὶ ὑψωθήσεται, καὶ δοξασθήσεται σφόδρα. Ὅν τρόπον ἐκστήσονται ἐπὶ σέ πολλοί, οὕτως ἀδοξήσει ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τὸ εἶδος σου, καὶ ἡ δόξα σου ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων. Οὕτω θαυμάσσονται ἔθνη πολλά, καὶ συνέξουσι βασιλεῖς τὸ στόμα αὐτῶν» (Ήσ. ΝΒ').

«Ἀνηγγείλαμεν ὡς παιδίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ρίζα ἐν γῆ διψώση. Οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ οὐδὲ δόξα. Καὶ εἶδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος. Ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, καὶ ἐκλείπον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὢν καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν, ὅτι ἀπέστραπτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. Οὗτος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτόν εἶναι ἐν πόνῳ, καὶ ἐν πληγῇ ὑπὸ Θεοῦ καὶ ἐν κακώσει. Αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Παιδεῖα εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτόν· τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. Πάντες ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν. Ἄνθρωπος τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθη, καὶ Κύριος παρέδωκεν αὐτόν ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν. Καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτόν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη. Τὴν δὲ γενεάν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἰρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον. Καὶ δώσω τοὺς πο-

νηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ, καὶ τοὺς πλουσίους ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ὅτι ἀνομίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Καὶ Κύριος βούλεται καθαρῶσαι αὐτόν τῆς πληγῆς. Ἐὰν δώτε περὶ ἀμαρτίας ἢ ψυχὴ ἡμῶν, ὄψεται σπέρμα μακρόβιον. Καὶ βούλεται Κύριος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀφελεῖν ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δεῖξαι αὐτῷ φῶς καὶ πλάσαι τῇ συνέσει, δικαιῶσαι δίκαιον εἰς δουλεύοντα πολλοῖς, καὶ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει. Διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλοὺς καὶ τῶν ἰσχυρῶν μεριεῖ σκύλα· ἀνθ' ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη, καὶ αὐτὸς ἀμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκε, καὶ διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν παρεδόθη» (Ήσ. κεφ. ΝΓ'). «Τίς ἔγραψε τὴν εἰκόνα ταύτην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; εὐαγγελιστῆς ἢ πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, λέγει ὁ Αὐγουστος Νικόλαος, ὅποιοι χαρκατῆρες, ὅποιοι χρωματισμοί, ὅποια ἐκφρασις, ὅποια συμφωνία πρὸς τὰ γεγονότα, ὅποια ἀκρίβεια καὶ φυσικότης εἰς τὰ ἐμβλήματα! καὶ τί λέγω; δὲν εἶναι διόλου ἐμβληματικὴ ζωγραφία ἀπωτάτου μέλλοντος, ἀλλὰ παράστασις τοῦ παρόντος, καὶ τὸ μὴ ἔτι ὄν παρίσταται ὡς ὄν.

Ὁ Δαυὶδ προεῖπεν, ὅτι ὁ Μεσσίας εἶναι ὁ παρὰ Θεοῦ πεμφθεὶς καὶ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς βασιλεὺς κράτους, τὸ ὅποιον θέλει ἰδρυθῆ ἐφ' ὅλης τῆς γῆς, θέλει περιλάβει ὅλα τὰ ἔθνη καὶ θέλει εἶναι αἰώνιον. Ὁ Δαυὶδ δεικνεύει τὴν ἀλλεπάλληλον διαδοχὴν τῶν μεγίστων κρατῶν, τοῦ ἀσσυριοβαβυλωνιακοῦ, τοῦ περσικοῦ, τοῦ ἐλληνικοῦ, τοῦ ρωμαϊκοῦ, ἀλλ' ὁμως καταβάλλουσα, αὐτὴ δὲ ἀκατάβλητος μένουσα ἐγείρεται ἔπειτα ἡ αἰώνιος βασιλεία τοῦ ἐν οὐρανῷ, ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ὑψωθέντος υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ βασιλεία αὕτη δὲν θέλει δοθῆ εἰς οὐδένα ἄλλον λαόν (Δαυὶδ Β', 44—45).

Ὁ Δαυὶδ προλέγει καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐμελλε νὰ ἐμφανισθῆ ὁ Μεσσίας· ἰδοὺ ἡ προφητεία. «Καὶ ἐννοήθητι ἐν τῷ ῥήματι καὶ σύνες ἐν τῇ ὀπτασίῃ. Ἐβδομήκοντα ἐβδομάδες συνετημήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν σου τὴν ἁγίαν, τοῦ συντελεσθῆναι ἀμαρτίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἀμαρτίας, καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας, καὶ τοῦ ἐξιλάσθαι ἀδικίας, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, καὶ τοῦ σφραγίσαι ὄρασιν καὶ προφήτην, καὶ τοῦ χρεῖσαι ἅγιον ἁγίων. Καὶ γνώση καὶ συνήσεις· ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλὴμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἐβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἐβδομάδες ἐξήκοντα δύο. Καὶ ἐπιστρέψει, καὶ οἰκοδομηθήσεται πλατεῖα, καὶ τεῖχος καὶ ἐκκενωθήσονται οἱ καιροί. Καὶ μετὰ τὰς ἐβδομάδας τὰς ἐξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ· καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ, ἐκκοπήσονται ἐν τῷ κατακλυσμῷ, καὶ ἕως τέλους πολέμου συνετημημένου τάξει ἀφανισμοῖς. Καὶ δυναμώσει διαθήκη πολλοῖς ἐβδομάς μία· καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἐβδομά-

δος ἀρθήσεται μου θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερόν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων, καὶ ἕως τῆς συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν» (Δανιήλ κεφ. Θ', 23—27).

Ὅλοι οἱ ἐξηγηταὶ συμφωνοῦσιν, ὅτι ἐνταῦθα ἐνοοῦνται ἐβδομάδες ἐτῶν· ἐκάστη ἐβδομάς ἀποτελεῖ ἐπτὰ ἔτη· αἱ ἐβδομάδες εἶναι πρῶτον ἐπτὰ, εἶτα ἐξήκοντα δύο καὶ τελευταῖον μία, τὸ ὅλον ἐβδομήκοντα ἐβδομάδες ἐτῶν, ὃ ἐστὶ ἔτη τετρακόσια ἐννεήκοντα. Ἀπὸ τῆς ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλήμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἐβδομάδες ἐπτὰ καὶ ἐβδομάδες ἐξήκοντα δύο. Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ ἐξέδωκε ψήφισμα πρὸς ἀνέγερσιν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐνῶ ὁ Κύρος διὰ δόγματος προγενεστέρου εἶχεν ἐπιτρέψει τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ μόνον. Ἡ ἀδεια τοῦ Ἀρταξέρξου ἐδόθη τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἦτοι τῷ 453 π. Χ. καὶ ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ ἀρίθμησις τῶν ἐβδομάδων. Ἐκ τοῦ 453 ἀφαιροῦμεν τὰ 490 ἔτη τῶν 70 ἐβδομάδων, καὶ ἔχομεν 37 ἔτη μ. Χ. ὅτε τελειώνει ἡ προφητεία. Ἐξηγουσὶ δὲ τὴν προφητείαν ὧδε.

Κατὰ τὰς ἐπτὰ πρώτας ἐβδομάδας ἦτοι τεσσαράκοντα ἐννέα ἔτη ἀνωκοδομήθη ἡ Ἱερουσαλήμ. Ἀκολούθως ἔρχονται αἱ ἐξήκοντα δύο ἐβδομάδες μετὰ τὰς ὁποίας ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, λέγει ὁ προφήτης· τῷ ὄντι· ἀπὸ τοῦ 453 ἀφαιροῦμεν τὰς ἐπτὰ ἐβδομάδας ἦτοι τῆς ἀνωκοδομήσεως τῆς Ἱερουσαλήμ ἔτη 49, ἔχομεν ἔτη 404. Ἀπὸ τούτου ἀφαιροῦμεν τὰς ἐξήκοντα δύο ἐβδομάδας ἦτοι ἔτη 434 καὶ ἔχομεν ἔτη 30 μ. Χ., μετὰ τὰ ὅποια ἔρχεται ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ (ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα). Ὁ θάνατος λοιπὸν τοῦ Χριστοῦ τάσσεται εἰς τὴν τελευταίαν ἐβδομάδα μετὰ τῶν 30 καὶ 37 ἔτη ἀπὸ Χριστοῦ, ὡς καὶ ἐγένετο.

Περὶ τῆς ἐβδομηκοστῆς καὶ τελευταίας ἐβδομάδος ὁ προφήτης λέγει «Καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἐβδομάς μία». Καὶ τῶντι, τῷ 30 ἔτει τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὁ Χριστὸς ἤρχισε τὸ κήρυγμα αὐτοῦ, ὅπερ ἤνοιξε τὰς πύλας τῆς Νέας Διαθήκης. «Καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἐβδομάδος, ἀκολουθεῖ ὁ Προφήτης, ἀρθήσεται μου θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερόν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεως, καὶ ἕως τῆς συντελείας καιροῦ». Καὶ τῶντι ἀπὸ τοῦ ἡμίσεως τῆς τελευταίας ἐβδομάδος, ἦτοι τοῦ 34 ἔτους τοῦ Χριστοῦ ἡ θυσία αὐτοῦ ἦλθε νὰ καταργήσῃ τὴν μωσαϊκὴν θυσίαν καὶ ἐξελίχθη ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων ἡ σειρὰ ἐκείνη τῶν δυστυχιῶν, ἧτις καταντᾷ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Τίτου πόρθησιν τῆς Ἱερουσαλήμ, τὴν βεβήλωσιν καὶ καταστροφὴν τοῦ ναοῦ καὶ τέλος τὴν ἐρήμωσιν, ἣν βλέπομεν ἀκολουθοῦσαν εἰσέτι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν.

(ἔπεται συνέχεια)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΠΡΩΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙΣ

«Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινὰ» (Πράξ. 4, 82, 34). Ἴδου ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ ἡ εἰκὼν τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινωνίας, ἀπόλυτος δηλαδὴ βασιλεία τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Θέλημα θαυμάσιον καὶ ξένον ὅπως διὰ τὸν κόσμον καὶ ὅπερ προεκκάλει ἐκ τοῦ στόματος τῶν τε φίλων καὶ τῶν ἐχθρῶν τοῦ χριστιανισμοῦ τὴν περίφημον ἐκείνην ὁμολογίαν, τὴν φωνὴν ἐκείνην τοῦ θαυμασμοῦ: Ἴδετε πόσον ἀγαπῶσιν ἀλλήλους (Τερτ. Ἀπολ. 39)! Ἔργα θαυμάσια ἀνταποκρινόμενα πρὸς πᾶν εἶδος δυστυχίας καὶ ἀθλιότητος προέκυπτον ἐκ τῆς γονίμου ταύτης ἀρχῆς τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης «Ἐπάρχει μετὰ τῶν ἡμῶν, λέγει ὁ Τερτυλλιανὸς (ἐνθα ἄνωτ.) θησαυρὸς . . . σύγκειται οὗτος ἐκ παρχκαταθηκῶν τῆς εὐσεβείας· διότι ἐκ τοῦ θησαυροῦ τούτου οὐδὲν δαπανᾷται οὔτε εἰς δεῖπνα, οὔτε εἰς ποτὰ, οὔτε εἰς ἀηδεῖς καταχρήσεις, ἀλλὰ μόνη χρῆσις αὐτοῦ γίνεται πρὸς βοήθειαν τῶν πτωχῶν, πρὸς ἐνταφιασμὸν αὐτῶν, πρὸς βοήθειαν τῶν τέκνων, ἀρρένων τε καὶ θηλέων τῶν στερηθέντων τῶν γονέων αὐτῶν καὶ μὴ ἔχόντων πόρον τινὰ ὑπάρξεως, πρὸς ἀνακούφισιν τῶν γηραιῶν ὑπηρετῶν, τῶν ναυαγῶν καὶ τῶν καταδεδικασμένων εἰς τὰ λυτομεῖα, εἰς τὰς νήσους καὶ εἰς τὰς φυλακὰς ἕνεκα μόνον τῆς θείας θρησκείας ἣν πρεσβεύουσιν. Ὁ θησαυρὸς τῆς κοινότητος συνίστατο οὐ μόνον ἐκ τῶν προσφορῶν τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὀβολοῦ τῶν πτωχῶν, καθ' ἐκάστην δὲ ἐπανελαμβάνετο τὸ γεγονός τῆς χήρας τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ συγκινητικὴ ἐκείνη παραβολή, ἧτις πολλάκις ἐνέπνευσε τοὺς καλλιτέχνους τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιότητος. Τὸ ἄνωτέρω μνημονευθὲν χωρίον τοῦ Τερτυλλιανοῦ καὶ ἄλλα πολλὰ τοῦ Ἀθηναγόρου καὶ τοῦ Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου καὶ μάρτυρος μαρτυροῦσιν ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ σοφῶς διωργανώθη ἡ ἐλεημοσύνη. Αἱ συκοφανταὶ τῶν ἐθνικῶν καὶ ἡ ὁμολογία, ἣν προῦκάλεσεν ἡ δύναμις τῆς ἀληθείας παρὰ τισιν ἐξ αὐτῶν, οἷα π. χ. ἐστὶν ἡ τοῦ Πλινίου ἐν τῇ πρὸς τὸν Τραϊανὸν ἐπιστολῇ αὐτοῦ καὶ ἡ τοῦ σατυρικοῦ Λουκιανοῦ ἐν τῷ Περεγρίνῳ αὐτοῦ παρουσιάζουσιν ἡμῖν τὴν πρώτην χριστιανικὴν κοινωνίαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν καὶ ὄψιν. Οὐδεμία δυστυχία διέφευγε τὴν μερίμναν τῶν πρώτων χριστιανῶν, ὡς ἄλλως τε φαίνεται τοῦτο ἐν τῷ προμνημονευθέντι χωρίῳ τοῦ Τερτυλλιανοῦ. Ἐν τούτοις ἀπκριθμοῦντες ἀκριβέστερον τὰς διαφόρους τάξεις, αἰτινες ἦσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλοπτώχου μερίμνης τῶν πρώτων χριστιανῶν, εὐρίσκομεν τὰς ἑξῆς:

1] Τοὺς κληρικούς, οἵτινες ἀποκλειστικῶς ἦσαν ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ κληρικοί οὗτοι εἶχον δικαίωμα νὰ διατηρῶνται ἐκ τῶν

προσφορῶν τῶν χριστιανῶν. Οἱ κληρικοὶ οὗτοι ὤφειλον νὰ ἀπέχῃσι πάσης κοσμικῆς ὑπηρεσίας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὁ ἱερός Κυπριανὸς ἐθεώρησε καθήκον αὐτοῦ νὰ διαμαρτυρηθῇ δι' ἐπιστολῆς κατὰ τινος Γερμίνου, ὅστις ἀποθνήσκων διώρισε τὸν ἱερέα Φοστίνον κηδεμόνα τοῦ τέκνου αὐτοῦ. Στηρίζει δὲ τὴν διαμαρτύρησιν ταύτην ὁ ἱερός ἀνὴρ ἐπὶ ἀποφάσεως συνόδου τινός.

2] Τοὺς ἐν φυλακαῖς ἕνεκα τῆς θρησκείας. Ἄμα διεδίδετο ἡ φήμη ὅτι εἷς ἐκ τῶν πιστῶν ἐφυλακίζετο, ἔβλεπέ τις τρέχοντας εἰς τὴν φυλακὴν ἄνδρας καὶ γυναῖκας, νέους καὶ γέροντας, οἵτινες οὐ μόνον ἤρχοντο νὰ συστήσωσιν ἑαυτοὺς εἰς τὰς προσευχὰς τῶν τοιούτων ὁμολογητῶν, οὐς ἐθεώρουν ἤδη ὡς μέλλοντας μάρτυρας, ἀλλὰ διὰ δαπάνης χρημάτων κατῴρθον νὰ εἰσαχθῶσιν ἐν ταῖς εἰρκταῖς, ὅπως δυνηθῶσιν ν' ἀσπασθῶσι τὰς ἀλύσεις αὐτῶν καὶ παρῆλθωσιν αὐτοῖς πᾶν οὐτινος οὔτοι εἶχον ἀνάγκην. Συχνάκις ἐπεσκέπτοντο αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ ὅπως παραμυθίσωσι καὶ στηρίξωσιν αὐτούς. Ἐὰν δὲ αἱ ἐλεημοσύναι αὐταὶ καὶ προσφοραὶ δὲν ἐπῆρχον, ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ Πρεσβύτερος ἔγραφεν εἰς τὰς ἄλλας ἐκκλησίας, αἵτινες ἔσπευδον τότε ἀμέσως εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Ἡ συνήθεια αὕτη ἀνέρχεται εἰς τοὺς ἀποστολικούς χρόνους. Ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων ἀναγινώσκομεν ὅτι οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ μαθηταὶ γινόντες ἐκ τινος προφητείας ὅτι οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐπασχον ἐκ μεγάλου λιμοῦ, ἀπέστειλαν αὐτοῖς βοήθειαν διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου. Βλέπομεν ὡσαύτως ὅτι ὁ ἅγιος Διονύσιος ἐπίσκοπος Κορίνθου ἔγραφεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους συγχαίρων αὐτοῖς ὡς διακριθεῖσιν ἐν τῇ πράξει ταύτῃ τῆς ἀγαθοεργίας.

3] Τοὺς ἀναπήρους. Πάντες ὅσοι περιέπιπτον εἰς δυστυχίαν ἕνεκα ἀπωλείας μέλους τινός τοῦ σώματος ἐβοηθοῦντο ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως δυνηθῶσιν ἀμεριμνότερόν πως καὶ μετὰ ὀλιγωτέρας λύπης καὶ θλίψεως νὰ διέλθωσι τὰς ὀλίγας ἡμέρας, ἃς ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἐχαρίσατο αὐτοῖς. Καὶ ἐν τούτῳ δὲ τῷ ἔργῳ αἱ εὐπορώτεραι Ἐκκλησίαι ἤρχοντο εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἐνδεεστέρων, ἢ ἀνεπαρκεῖς πόρους ἔχουσῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ ἱερός Κυπριανὸς μαθὼν ὅτι ἐν τινὶ χώρῃ τῆς Ἀφρικῆς εὐρίσκατο δυστυχῆς τις, ὅστις πρὸ τῆς προσελεύσεως αὐτοῦ εἰς τὸν χριστιανισμὸν μετήρχετο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κατωτέρου ἠθοποιοῦ, ὅπερ ἀυστηρῶς ἀπηγορεύετο τοῖς πιστοῖς, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἀνάπηρος καὶ ἄνευ πόρου ζωῆς, ἔδιδεν εἰς τοὺς νέους μαθήματα τῆς τέχνης ταύτης, ἥτις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐθεωρεῖτο τοσοῦτον ἄσεμνος καὶ ἀνήθικος (*impudicæ artis*), ἔγραφεν εἰς τὸν ἐπίσκοπον Εὐκράτιον ὑπομιμνήσκων αὐτῷ ὅτι ὁ ἐν λόγῳ δυστυχῆς ἔδει νὰ συντηρῆται δαπάνῃ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅτι, ἐὰν ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν ἀνῆκε, δὲν ἠδύνατο νὰ συντηρήσῃ αὐτὸν, ἔδει νὰ πεμφθῇ εἰς Κερθαγένην, ἐνθα εὐρήσει τροφήν καὶ ἐνδύματα. (Ἐπιστ. 2 σελ. 171.).

4] Τοὺς ἀσθενεῖς. Οὐ μόνον οἱ ἀδελφοὶ ἐπεσκέπτοντο κατ' οἶκον τοὺς ἀσθενεῖς ὅσον τὸ δυνατόν συχνότερον, ἀλλ' ἐχορήγουν αὐτοῖς πᾶν οὐτινος εἶχον ἀνάγκην, συνεβούλευον αὐτοῖς ὑπομονὴν καὶ μετήρχοντο πᾶν μέσον πρὸς θεραπείαν αὐτῶν. Τὰ καθήκοντα ταῦτα ἐξεπλήρουν μετὰ θάρρους καὶ γενναιότητος καὶ πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἦσαν προσβεβλημένοι ὑπὸ νόσων κολλητικῶν, χωρὶς νὰ ἐμποδισθῶσιν ἐκ τῆς σκέψεως τοῦ κινδύνου, εἰς ὃν ἐξέθετον τὴν ὑγίειαν αὐτῶν. Ἐπὶ τούτου δυνάμεθα νὰ προσαγγίωμεν πλεῖστα ὅσα χωρὶα τῶν πατέρων ἰδίᾳ Ἰουστίνου τοῦ μάρτυρος καὶ τοῦ Τερτυλλιανοῦ. Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας (Εὐσεβ. Ἐκκλ. ἱστορία 7,22) ἀπευθύνει τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ ἐπιστολὴν λίαν συγκινητικὴν, ἐν ἣ λεπτομερῶς περιγράφει λοιμὸν φοβερὸν καταμαστῖσαντα τὰς πέριξ χώρας τὰς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ δικαιοδοσίαν καὶ ἐπαξίως ἐπαινεῖ τὴν ἡρωϊκὴν φιλάνθρωπίαν, ἣν ἐν ταῖς δειναῖς ταύταις καὶ θλιβερωτάταις περιστάσεσιν ἐπεδείξαντο οἱ ἱερεῖς, οἱ διάκονοι καὶ οἱ ἄπλοὶ πιστοί.

5] Τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανά. Αἱ δύο αὗται τάξεις διετέλεσαν ἀείποτε τὸ ἀντικείμενον τῆς ἰδιαιτέρας φιλάνθρωπου μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι γνωστὸν ὅτι χήριν τῶν χηρῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπεφασίσθη ἡ ἐκλογή τῶν ἑπτὰ πρώτων διακόνων. Καὶ ἐν ἄλλαις δὲ Ἐκκλησίαις ἀπομεμακρυσμέναις τῆς Μητροπόλεως οἱ διάκονοι ὠρίσθησαν ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Ἡ τοιαύτη περὶ τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν μερίμνα πηγάζει ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. «Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος, ἔγραφεν ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος, παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν· ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου» (Ἰαν. Α'. 1, 27). Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ μάρτυς ἔγραφεν εἰς τὸν ἅγιον Πολύκαρπον ὅτι αἱ χῆραι δὲν πρέπει νὰ παραθεωρῶνται καὶ ὅτι μετὰ Θεὸν ὁ ἐπίσκοπος εἶναι ὁ προστάτης αὐτῶν. (4,7) Ἡ φιλάνθρωπία τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἦν τοσοῦτον γνωστὴ, ὥστε οἱ ἐθνικοὶ προσεπάθουν νὰ παρεξηγήσωσι ταύτην, ὅπως κηλιδώσωσι τὴν ὑπόληψιν τοῦ χριστιανικοῦ κλήρου. Ἐκ τῶν ἀπολογητῶν καὶ ἰδίως τοῦ Τερτυλλιανοῦ μαθητόμεν ὅτι οἱ πιστοὶ μετὰ γενναιότητος προσέφερον βοήθειαν ὑπὲρ τῶν ἀπολεσάντων τοὺς γονεῖς αὐτῶν καὶ ἄνευ πόρου μεινάντων παιδίων. Ἰδιαιτέραν ὅμως μερίμναν καὶ φροντίδα πάντες οἱ πιστοὶ ἐλάμβανον περὶ τῶν τέκνων τῶν μαρτύρων. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῶν πρώτων αἰώνων ἀφθονα τούτου παρέχει ἡμῖν παραδείγματα. Τὸ ἐνδοξον ὄνομα υἱοῦ μάρτυρος συνετέλεσε βεβαίως πολὺ πλεον ἢ ἡ περίπυστος εὐγλωττία αὐτοῦ ὥστε ὁ μέγας διδάσκαλος Ὠριγένης νὰ ἐφελκύη τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν προσερχομένων ἵνα ἀκροάσωνται τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ. (Εὐσεβ. Ἐκκλ. ἱστ. 6,5.)

6] Τοὺς ξένους καὶ ἐξορίστους. Οἱ πρώτοι χριστιαν-

νοί ἐσυνείθιζον νὰ δέχωνται μετ' ἀγάπης τοὺς ξένους, οἵτινες διήρχοντο διὰ τῶν πόλεων αὐτῶν. "Αμα εἰσῆγον αὐτοὺς εἰς τὰς κατοικίας αὐτῶν, ἐνίπτον αὐτῶν τοὺς πόδας (Α' Τιμ. 5, 9) καὶ μετεχειρίζοντο αὐτοὺς μεθ' ὅλης τῆς γενναϊότητος, ἣν ἐπέτρεπεν ἡ χριστιανικὴ ταπεινώσις. Κατὰ τοῦτο ἐδείκνυντο πιστοὶ εἰς τοὺς λόγους καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ οὐρανοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ ἡγαπημένου αὐτοῦ μαθητοῦ, γράφοντος «ἀγαπητέ πιστὸν ποιεῖς, ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους» (Γ' Ἐπ. Ἰω. 5). Ἐν τοῖς συγγράμμασι δὲ τῶν ἀπολογητῶν βλέπομεν ὅτι ἡ πρὸς τοὺς ξένους διαγωγή τῶν πρώτων πιστῶν ἦτο ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ μετὰ τῆς θρησκείας τῆς ἀγάπης, ἣν ἐπρέσβευον. Ὁ Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς διδάσκει ἡμῖν ὅτι μέρος τῶν προσφορῶν τῶν χριστιανῶν ἀφιερῶτο εἰς ὑποδοχὴν τῶν ξένων, ὃ δὲ Τερτυλλιανὸς ἐν τῷ συγγράμματι, ὅπερ ἀπευθύνει εἰς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ γράφει τὰ ἑξῆς, ὅπως πείσῃ αὐτὴν ὅτι ὁ γάμος χριστιανῆς γυναικὸς μετὰ εἰδωλολάτρου ἀνδρὸς ἦτο ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰ χριστιανικὰ αὐτῆς καθήκοντα. «Τίς ἐθνικὸς θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ νὰ τρέχῃ εἰς τοὺς σκοτεινοὺς δρόμους, νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰς πτωχοτέρους καλύβας, νὰ ἐγείρηται τὴν νύκτα, ὅπως παραστῇ εἰς τὴν σύναξιν τῶν πιστῶν, νὰ κομίζῃ ὕδωρ διὰ τοὺς πόδας τῶν ἁγίων καὶ θὰ δώσῃ αὐτῇ τὴν ἀδειαν νὰ ξενίσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς χριστιανὸν ὁδοιπρόν»; Ὁ ζῆλος οὗτος τῶν χριστιανῶν δὲν ἐψυχράνθη κατὰ τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας, ἀπειρα δὲ τούτου ἔχομεν παραδείγματα παρὰ τῷ Φιρμιλιανῷ, Διονυσίῳ τῷ Ἀλεξανδρείας καὶ ἰδίως Βασιλείῳ τῷ Μεγάλῳ· ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τοὺς ἕνεκα τῆς πίστεως ἐξορίστους, τῶν αὐτῶν ἀπελάμβανον περιποιήσεων παρὰ τῶν χριστιανῶν.

7] Τοὺς δούλους καὶ τοὺς καταδεδικασμένους εἰς τὰ μεταλλεῖα. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἱερός Κυπριανὸς πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ μαθόντες ὅτι τινὲς τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν συνελήφθησαν αἰχμαλῶτοι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, συνῆλθον ἀμέσως καὶ ὤρισαν τὸ ποσὸν, ὅπερ ἔδει νὰ προσενέγκῃ ἕκαστος κατὰ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, ὅπως σχηματίσωσι τὰ πρὸς ἐξαγορὰν τῶν αἰχμαλώτων ἀπαιτούμενα λύτρα. Κατὰ δὲ τὸν Μέγαν Βασίλειον ὁ Πάπας Διονύσιος κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα ἔπραξε τὸ αὐτό. "Αλλοὶ χριστιανοὶ κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα ἐξηγόρασαν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Γότθων αἰχμαλώτους χριστιανοὺς συλληφθέντας ἐν τῇ Θράκῃ καὶ Ἰλλυρίᾳ. Τοσοῦτος δὲ ἦτο ὁ ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἀδελφῶν αὐτῶν ζῆλος τῶν χριστιανῶν, ὥστε τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐξηγόραζον τούτους πωλοῦντες τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐλευθερίαν. (Κλήμ. Ρώμης ἐπιστ. πρὸς Κορινθ.) "Ἐτερον εἶδος δυστυχίας, ὅπερ διήγειρε τὸν ἔλεον τῶν χριστιανῶν ἦσαν οἱ καταδεδικασμένοι εἰς τὰ μεταλλεῖα καὶ λατομεῖα. Λατομεῖα ὑπῆρχον ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Ἑλλάδι, ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἐν τῇ Ἀφρικῇ, ἐν τῇ Σαρδηνίᾳ, ἐν τῇ Δακίᾳ. Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι τὸ

μέγιστον μέρος τῶν μαρμάρων τῶν εὐρεθέντων ἐν τῷ emporium τυγχάνει προϊόν τῶν κόπων καὶ τῶν ὀδυνῶν τῶν πρώτων τῆς πίστεως ὁμολογητῶν. Ἐν ἐπιστολῇ γραφείσῃ κατὰ τὸν δεύτερον αἰῶνα ὑπὸ Διονυσίου ἐπισκόπου Κορίνθου πολὺς γίνεται λόγος περὶ τοῦ τοιοῦτου εἶδους τῶν καταδίκων χριστιανῶν. Οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀφρικῆς ἰδίως κατὰ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου καὶ τὰ μέσα τοῦ τρίτου αἰῶνος πρέσχον θαυμασίον παράδειγμα τοιαύτης ὑπὲρ τῶν καταδίκων χριστιανῶν μερίμνης. Οὐ μόνον διὰ φιλικῶν καὶ συμπθεστώτων ἐπιστολῶν παρεμβύθουν τοὺς θαυμασίους τούτους τῆς πίστεως ὁμολογητάς, ἀλλὰ καὶ διὰ προσφορῶν χρηματικῶν ἀνεκούφιζον τὰς ὀδύνας καὶ στερήσεις αὐτῶν (Γερ. Ἀπ. 29). Σώζεται συγκινητικωτάτη ἐπιστολὴ χριστιανῶν καταδεδικασμένων εἰς τὰ λατομεῖα ἀπευθυνομένη εἰς τὸν ἱερόν Κυπριανὸν καὶ ἐκφράζουσα εὐχαριστίας διὰ τὴν ἀποδοχὴν χρηματικῶν βοηθειῶν. Γινώσκομεν δὲ ἐκ τῆς Ἐκκλησι. Ἱστορίας (Εὐσεβ. 7, 1, 12) ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἦν λίαν προσφιλὲς τοῖς χριστιανοῖς μέχρι τοῦ τέλους τῶν διωγμῶν, μέχρι δηλαδὴ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν οἱ ὁμολογηταὶ τῆς πίστεως οἱ καταδεδικασμένοι ad metalla ἀπήλασαν τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν

8] Τοὺς πτωχοὺς παντὸς εἶδους καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ξένους εἰς τὸν χριστιανισμόν. Περιττὸν θεωρῶ νὰ ἀναγράψω χωρὶα τῶν πατέρων πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἐμερίμων μεγάλως ὑπὲρ τῶν πτωχῶν αὐτῶν καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων τῆς πίστεως. Ἄλλ' ὅπερ ἴσως εἶναι ἥττον γνωστὸν, τυγχάνει ὅτι ἡ πρὸς τοὺς πτωχοὺς ἀγάπη τῶν χριστιανῶν ἐξετείνετο πρὸς ἅπαντας τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐνδεεῖς ἄνευ διακρίσεως θρησκείας. Οἱ χριστιανοὶ εὐηργέτουν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐθνικοὺς, οἵτινες ἐσυκοφάντων καὶ κατεδίωκον αὐτοὺς. Πολλάκις δὲ οἱ ἐθνικοὶ ἐπέστρεφον εἰς τὴν πίστιν ἐπὶ τῇ θέῃ τοιοῦτων εὐρείας φιλανθρωπίας πράξεων. (Ἰουστ. Ἀπολ. 1, 14 καὶ Ἐφ.) Ἐν τούτοις ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐπιβάλλουσα τὴν ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πιστοὺς ὡς ὑποχρέωσιν, ἀρῆκεν αὐτοὺς πάντοτε ἐλευθέρους ἐν ταῖς προσφοραῖς αὐτῶν χωρὶς νὰ δῶ εἰς τοὺς πτωχοὺς δικαίωμα τι ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν πλουσίων. «Οἱ πλούσιοι λέγει ὁ Ἰουστίνος διδοῦσιν ἐλευθέρως ὅ,τι ἀρέσει αὐτοῖς διδόναι»· ὁ δὲ Τερτυλλιανὸς ἐξηγῶν ταύτην προστίθισι «καθ' ἕκαστον μῆνα πᾶς χριστιανὸς κομίζει τὴν μικρὰν αὐτοῦ προσφορὰν ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων οὐδεὶς ἐστὶν εἰς τοῦτο ἠναγκασμένος, ἕκαστός ἐστὶν ἐλεύθερος, ἕκαστη προσφορὰ ἐστὶν ἐκούσιον». Ἀφ' ἑτέρου ὁμως ἡ Ἐκκλησία διὰ παντοίων μέσων προσεπάθει ἵνα ἀνακουρίξῃ τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πτωχοὺς ἵνα ἐλαφρύνῃ τὰς στερήσεις αὐτῶν, ἀγωνιζομένη ἵνα καταστήσῃ αὐτοὺς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν ἐμπνεομένην ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων τῆς ἀμοιβαιότητος καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀδελφότητος.

ΛΟΓΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1891—1892

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΤΗ 24 ΜΑΙΟΥ, ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗ-
ΚΟΣΤΗΣ, ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΝΕΝΟΜΙΣΜΕΝΗΝ
ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΕΤΗΣΙΟΙΣ ΕΒΕΤΑΣΕΣΙΝ ΙΕΡΑΝ ΤΕΛΕΤΗΝ

ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου ἀρχιμ. Μ. ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΥ*.

γ'. Περὶ τῆς προόδου τῶν μαθητῶν.

Καίτοι ἀκριβῆ γνώσιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐτησίας διανοητικῆς τῶν μαθητῶν προόδου μόνον μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων λαμβάνει ἡ Σχολή, οὐχ ἥττον δύναται αὕτη καὶ ἀπὸ τοῦδε τὸ μὲν ἐκ τῶν καθημερινῶν, τὸ δὲ ἐκ τῶν τῆς πρώτης ἐξαμηνίας ἐξετάσεων αὐτῶν κρίνουσα, ἀσμένως νὰ ἐξαγγείλῃ ὅτι καὶ κατὰ τὸ λῆγον τοῦτο ἔτος θαυσιώδως ἠδύλογησε τὸ ἔργον αὐτῆς ὁ πανάγαθος τῶν φώτων πατήρ. Καὶ ἀριθροτέραν θὰ εἶχεν αὕτη τὴν ἔνδειξιν τῆς τοιαύτης ἀνωθεν εὐλογίας ἐν τῇ τελεσφορήσει τοῦ ἔργου αὐτῆς, ἐὰν δὲν προσέκοπτε τοῦτο, ὡς πάντοτε δυστυχῶς, κατὰ προσκομμάτων ἀνυπερβλήτων, τῆς ἀκηδίας πολλῶν γονέων περὶ τῶν εἰς αὐτὸ φοιτῶντων υἱῶν αὐτῶν. Τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν δὲν ἀπεργάζεται μόνη ἡ τῆς Σχολῆς διδασκαλία, ὅσῳ ἐπιμελῆς καὶ μεθοδικῆ ἂν ᾖ αὕτη, ἀλλὰ δεόν νὰ προσέλθῃ εἰς ταύτην καὶ ἡ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων ἀρωγή, ἥτις, ὅταν ἐλλείπῃ, ἐὰν μὴ πάντῃ ἄκαρποι καὶ ἀνωφελεῖς, σπανίως ὅμως ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ λυσιτελεῖς ἀποβαίνουσιν οἱ τῆς διδασκαλίας πόνοι. Διότι ἵνα τελεσφορήσῃ δεόντως ἡ διδασκαλία, δὲν ἀρκεῖ νὰ γίνηται μόνον αὕτη μεθοδικῶς ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ οἰκειοποίησις ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ τῶν διδασκόμενων, ἥτις πρὸς τὴν ἐν τῇ Σχολῇ εἰς τὰ διδασκόμενα προσοχῆν, δεῖται ἀπαραιτήτως καὶ τῆς ἐν τῷ οἴκῳ ἐπιμελοῦς τῶν διδασκόμενων σπουδῆς. Ἄνευ τῆς σπουδῆς ταύτης οὐδεμίαν ἢ λίαν ἀσήμαντον ὠφέλειαν καρποῦται ὁ διδασκθεὶς. Ἄλλ' οὐδεὶς ἀγνοεῖ πόσοι τῶν μαθητῶν οἴκοθεν καὶ αὐθορμητῶς ὑποβάλλονται εἰς τοὺς πόνους τῆς σπουδῆς ταύτης. Ὅταν λοιπὸν οἱ γονεῖς ἢ οἱ κηδεμόνες τῶν μαθητῶν δὲν ἐπιβάλλωσιν αὐτοῖς τὴν κατ' οἶκον ταύτην τῶν ἐν τῇ Σχολῇ δεδιδασμένων σπουδῆν, οὐδαμῶς ἄπορον, ὅτι ἄκαρπος παρὰ τοῖς πλείστοις τούτων ἀποβαίνει ἡ διδασκαλία. Ὅτι δὲ ἡ φροντίς αὕτη τοῦ οἴκου εἶναι ἰσχυρότατος παράγων τῆς διανοητικῆς τῶν μαθητῶν προόδου, πολλὰς ἔχει περὶ τούτου τὰς ἀποδείξεις ἡ Σχολή. Οἱ πλείστοι τῶν δοκίμων αὐτῆς μαθητῶν εἶναι τέκνα γονέων, αὐστηρῶς ἐπιβλεπόντων τὰς ἐν τῷ οἴκῳ σπουδὰς αὐτῶν καὶ τάνάπαλιν οἱ αἰεὶ χαλαίνοντες ἐν τοῖς μαθήμασι καὶ ἀδόκιμοι δὲν ἔχουσι τὴν αὐστηρὰν ταύτην ἐπὶ τῶν κατ' οἶκον σπουδῶν αὐτῶν ἐπιβλεψιν. Ἐχει δὲ αὕτη νὰ ἐπιδείξῃ καὶ μαθητὰς, οἵτινες, ἀμελεῖς καὶ ἀδόκιμοι τὸ πρῶτον ὄντες, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς οἰκιακῆς ταύτης ἐπιβλέψεως, πολλὴν τὴν εἰς τὰ μαθήματα προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν κατόπιν ἐπεδείξαντο, ὅτε ἡ διδασκαλία αὐτῆς προσεκτῆσατο ἀρωγὴν τὴν τοῦ οἴκου φροντίδα. Ὅτι ὑπάρχουσι βεβαίως ὡς ἐν παντὶ οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐξαιρέσεις, ὅτι δηλαδὴ καὶ ἄνευ τῆς οἰκιακῆς ταύτης φροντίδος εἶναι μαθηταὶ τινες, ἀνελλιπῶς τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἐκπληροῦντες καὶ πολλὴν τὴν ἐπιμέλειαν ἐν ταῖς κατ' οἶκον σπουδαῖς αὐτῶν ἐπιδεικνύμενοι, τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν. Ἄλλ' αἱ ἐξαιρέσεις δὲν ἀποτελοῦσι κανόνα, καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς φροντίδος τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων τῶν μαθητῶν περὶ τῆς κατ' οἶκον σπουδῆς τῶν ἐν τῇ Σχολῇ δεδιδασμένων μένει ἀναμφήριστος. Πλὴν τῶν ἔξωθεν, ἐκ τοῦ οἴκου, προερχομένων τούτων κωλυμάτων τῆς διανοητικῆς τῶν μαθητῶν προόδου εἶναι βεβαίως καὶ ἡ πληθὺς τῶν μαθητῶν ἐν

ταῖς πλείστοις τῶν τάξεων οὐχὶ μικρὸν τῆς προόδου αὐτῶν κώλυμα, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν διὰ τὸ πλῆθος νὰ κληρῶνται συγχνάκις πρὸς ἐξέτασιν, καὶ οἱ φυγοπονώτεροι τῶν ἄπαξ ἐξετασθέντων βέβαιοι ὄντες, ὅτι ἱκανὸς θὰ παρέλθῃ χρόνος ἕως οὗ αὐθις κληρωθῶσιν, δὲν παρασκευάζονται δεόντως ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον εἰς τὴν ἐξήχασθησαν ἤδη μάθημα, ὡς πολὺν ἄλλοτε ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἐποησάμεθα περὶ τούτου λόγον. Ἀλλὰ τὸ ἐκ τῆς πληθῆος τῶν μαθητῶν τοῦτο τῆς προόδου αὐτῶν κώλυμα ἠδύνατο νὰ ἀποσοβηθῆ, ἐὰν οἱ γονεῖς καὶ οἱ κηδεμόνες τῶν μαθητῶν ἐπέβιλλον αὐτοῖς τὴν κατ' οἶκον σπουδῆν τῶν ἐν τῇ Σχολῇ διδασκόμενων, περὶ ἧς τόσῳ μᾶλλον ὠφελον οὗτοι νὰ φροντίζωσιν, ὅσῳ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη τοῖς πᾶσι γνωστὴ τυγχάνει ἡ πληθῆος αὕτη, γνωστὸν δὲ καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς εἰς τμήματα διαιρέσεως τῶν τάξεων δι' οἰκονομικοὺς λόγους. Ὅταν τῆς διδασκαλίας τῶν καθηγητῶν ἀκρωῶνται ἐπίσης καλῶς πάντες οἱ τῆς τάξεως μαθηταί, ὡς τοῦτο ἀναντιρρήτως συμβαίνει καὶ ἐὰν ἐτι δὲν κληρῶνται οὗτοι συγχνάκις πρὸς ἐξέτασιν διὰ τὴν πληθύν, δὲν ἀποβαίνει αὐτοῖς ἄκαρπος ἡ διδασκαλία, ὅταν τὰ διδασκόμενα οἰκειοποιῶνται μὲν διὰ τῆς κατ' οἶκον σπουδῆς, ἐπαναλαμβάνονται δὲ τῇ ἐπιούσῃ αὐθις ἐν τῇ Σχολῇ κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ κληρουμένου μαθητοῦ.— Τὴν ἀκηδίαν πολλῶν γονέων τῶν μαθητῶν περὶ τῆς προόδου αὐτῶν μαρτυρεῖ τρανῶς καὶ τὸ ὅτι οὐδ' ἄπαξ τοῦ ἔτους φαίνονται οὗτοι ἐν τῇ Σχολῇ ὅπως αἰτήσονται πληροφορίας περὶ τῶν εἰς αὐτὴν φοιτῶντων υἱῶν αὐτῶν, μόνον, ἐὰν δι' ἀποτυχίαν ἐν ταῖς ἐξετάσεσι συμβῆ νὰ κριθῶσιν οὗτοι ἀπρόβιχστοι, τότε μόνον ἀξίαν τοῦ κόπου κρίνοντες τὴν τῆς Σχολῆς ἐπίσκεψιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἵνα μεμφθῶσι τὴν ἀδικήσαν κατ' αὐτοὺς τοὺς υἱοὺς αὐτῶν Σχολῆν. Τινὲς δὲ οὕτε τὰ δις τοῦ ἔτους ὑπὸ τῆς Σχολῆς ἐκδιδόμενα δελτία τῶν ἐξετάσεων φροντίζουσι νὰ αἰτῶσι παρὰ τῶν υἱῶν αὐτῶν, μὴ λαμβανόντων ταῦτα εἴτε διὰ τοὺς κακοὺς ἐν αὐτοῖς βαθμοὺς, εἴτε διὰ τὸ πλῆθος τῶν σημειουμένων ἀγνώστων τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν ἀπουσιῶν. Καὶ οὕτω καὶ τὸ μόνον τοῦτο τῆς Σχολῆς μέσον, δι' οὗ δύνανται οἱ μὴ ἐπισκεπτόμενοι τὴν Σχολὴν γονεῖς νὰ πληροφορῶνται περὶ τῆς τακτικῆς ἢ μὴ τακτικῆς φοιτήσεως καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιδόσεως τῶν υἱῶν αὐτῶν ἀποβαίνει ἐν πολλοῖς ἄκαρπον. Ἡ ἀκηδία αὕτη τῶν γονέων τῶν τῆς Σχολῆς μαθητῶν καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου κατηγγέθη. Τὸ κακὸν ὅμως μένει ἀθεράπευτον, καὶ εἰς ἀμύθητον λύπην ἐμβάλλει τοῦτο τὴν Σχολὴν, μὴ βλέπουσιν ἀνάλογον πρὸς τοὺς κόπους τῆς διδασκαλίας τὴν τῶν μαθητῶν πρόοδον. Ἐπειδὴ δὲ οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν ἔχει νὰ ἐλπίσῃ αὕτη τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ τούτου ἢ ἐκ μόνων αὐθις τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων, θερμὰς ἀπευθύνει πρὸς αὐτοὺς παρακλήσεις, ὅπως παύσωνται καὶ εἰς τὸ μέλλον τὴν αὐτὴν ἀκηδίαν ἐπιδεικνύμενοι, τὸ χρηστὸν καὶ ἀξιωματικὸν παράδειγμα τῶν εὐαρίθμων ἐκείνων γονέων μιμούμενοι, οἵτινες, τακτικῶς κατὰ μῆνα τὴν Σχολὴν ἐπισκεπτόμενοι, μετ' ἀληθοῦς πατρικοῦ ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦσι τὴν τῶν υἱῶν αὐτῶν πρόοδον, καὶ τῆς Σχολῆς τὸ ἔργον τὰ μάλιστα οὕτω προάγοντες καὶ ἀπαραίτητον πατρικὸν καθήκον ἐκπληροῦντες. Ταῦτα περὶ τῆς διανοητικῆς τῶν μαθητῶν προόδου. Ἐπιτραπήτω μοι ἡδὴ νὰ εἶπω τινὰ καὶ περὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῶν προόδου, τοῦ ἐτέρου τούτου, καὶ δὴ τοῦ κυριωτέρου σκοποῦ τῆς διδασκαλίας.

Τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ δύναται νὰ κρίνῃ ἡ Σχολή περὶ τῆς ἠθικῆς τῶν μαθητῶν αὐτῆς καθόλου προκοπῆς, εἶναι ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ εἶδος τῶν συμβαινουσῶν ἐν αὐτῇ ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀταξιῶν, διότι βεβαίως πᾶσα Σχολή ἔχει μαθητῶν ἀταξίας, οὐδ' αὐτῶν τῶν τελειότατα ὀργανισμένων καὶ πάντα τὰ μέσα τῆς αὐστηρᾶς ἐπιβλέψεως ἔχουσῶν ἐξαιρουμένων. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 102—104 τοῦ μετὰ χειρᾶς τόμου.

λοιπόν και τοῦ εἴδους τῶν συμβασῶν ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ λῆγον τοῦτο ἔτος ἀταξιῶν κρίνουσα ἡ Σχολὴ πιστεύει, ὅτι καὶ ἡ ἠθική τῶν ἐμπειστημένων ἐν αὐτῇ νέων καθόλου προκοπὴ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δὲν ὑπολείπεται τῆς διανοητικῆς, καὶ ἐὰν δὲν εἶχε καὶ αὐτὴ τὰ ἐκυτῆς προσκόμματα, πολλῶ μείζων καὶ δαφιλεστέρα ἀναντιρρήτως ἤθελεν εἶναι. Τὰ προσκόμματα δὲ ταῦτά εἰσιν αἱ συχραὶ καὶ ἀδικαιολόγητοι αὐτῶν ἀπουσίαι, αἵτινες καὶ τὴν εἰς τὰ μαθήματα πρόοδον αὐτῶν τὰ μάλιστα ζημιοῦσι, καὶ αἱ κακαὶ ἀναστροφαί. Ἀπουσιάζων ἐκ τῆς Σχολῆς, καὶ τὴν ἡμέραν ὅλην ἐκτὸς αὐτῆς ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τοῦ οἴκου διατρίβων ὁ μαθητῆς, εἰς οὐδὲν βεβαίως χρησιμώτερον τοῦ ἐν τῇ Σχολῇ ἔργου αὐτοῦ τὸν χρόνον τοῦτον δαπανᾷ, εἰς παντοίας δὲ δύναται νὰ παρεκτραπῆ ἀτοπίας διὰ τῆς κακῆς ἀναστροφῆς, εἰς ὅσας ἡ ἀργία τὴν εὐόλισθον εἰς τὸ κακὸν νεότητα δύναται νὰ ἐξωθήσῃ. Ἐπαναλαμβανομένων τῶν παρεκτροπῶν διὰ τῶν ἀπουσιῶν, γεννᾶται ἐν αὐτῇ ἡ εἰς τὰς παρεκτροπὰς ἕξις, ἣτις καὶ ἄλλως πολλὴν ἔχουσα τὴν δύναμιν, εὐρίσκουσα παρὰ τῶ τοιοῦτω ἀποπλανηθέντι τῆς εὐθείας ὁδοῦ καὶ εἰς τὴν ραθυμίαν ἐθισθέντι μαθητῇ ἰσχυρὸν σύμμαχον τὴν πρὸς τὰ πόνων δεόμενα γράμματα ἀγῆδιαν, κατισχύει καὶ κατακυριεύει αὐτοῦ, καὶ καθίστησι τὴν εἰς τὴν εὐθειαν τῆς ἀρετῆς ὁδὸν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, εἰ μὴ ἀδύνατον, λίαν ὅμως δυσχερῆ καὶ δυσκατόρθωτον. Πλὴν τῶν ἐκ τῶν ἀδικαιολογητῶν ἀπουσιῶν προερχομένων ἠθικῶν ἀποπλανήσεων, τὸ ἦθος καὶ αὐτῶν τῶν τακτικῶς φοιτῶντων μαθητῶν βλάπτουσιν οἱ ἐκτὸς τῆς Σχολῆς κακαὶ ἀναστροφαί. Ὅταν δὲ τὸ ἦθος τοῦ μαθητοῦ διαστραφῇ, τότε οὐ μόνον οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχει πᾶσα ἡ περὶ τὰ γράμματα αὐτοῦ ἐπίδοσις, ἀλλὰ καὶ βλάβης πολλῆς πρόξενος αὐτῇ ἀποβαίνει καὶ εἰς τὴν Σχολὴν, ἐφ' ὅσον ἐν αὐτῇ οὗτος διατρίβει, καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅταν ἀποφοιτήσῃς εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον εἰσελθῇ, δεξιώτερον μόνον εἰς τὸ κρύπτεσθαι καὶ καλύπτειν τὴν κακίαν τῆς διαθέσεως αὐτοῦ αὐτὸν καχιστάσα. Ἄλλ' ὅπως τῶν ἀδικαιολογητῶν ἀπουσιῶν τῶν ἀτάκτως φοιτῶντων μαθητῶν τὸ κακὸν, οὕτω καὶ τῶν τακτικῶς φοιτῶντων αἱ ἐκτὸς τῆς Σχολῆς κακαὶ ἀναστροφαὶ μόνον διὰ τῆς αὐστηρᾶς τῶν γονέων καὶ κη-

δεμόνων ἐπιβλέψει δύναται νὰ ἀποσοθῆθῃ, μὴ ἐχούσης τῆς Σχολῆς τὸ γε νῦν τὰ πρὸς τὴν ἐπιβλεψίν ταύτην ἀπαιτούμενα μέσα. Γινώσκω, ὅτι εἰσὶν οἱ παρὰ μόνης τῆς Σχολῆς τὴν προσήκουσαν κατὰ τε τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν παιδεύειν τῶν μαθητῶν ἀπαιτοῦντες. Ἄλλ' ἀπαιτοῦσι πρᾶγμα ἀδύνατον. Ἐὰν ἐφ' ἀπαντα τὸν βίον τῶν μαθητῶν ἐπέδρα μόνη ἡ Σχολὴ, ἡδύνακτο νὰ ᾔηται ἴσως δικαία ἡ ἀξίωσις αὐτῆ. Δὲν ἔχει ὅμως οὕτω τὸ πρᾶγμα. Καὶ ἐὰν ἔτι οἱ εἰς τὴν Σχολὴν φοιτῶντες ἔχωσιν ἐν τῷ οἴκῳ τὴν δέουσαν διαπαιδαγωγίαν, πολλὰ δύναται μεταξὺ τῆς ἀπὸ τοῦ οἴκου ἐξόδου καὶ τῆς εἰς τὴν Σχολὴν ἀφίξεως αὐτῶν, καὶ αὐθις μεταξὺ τῆς ἀπὸ τῆς Σχολῆς ἐξόδου καὶ τῆς εἰς τὸν οἶκον ἐπανόδου αὐτῶν νὰ παρεμπίσωσι κωλύματα τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ σκοποῦ, ὃν ὁ, τε οἶκος καὶ ἡ Σχολὴ ἐπιδιώκει. Τὰ δὲ κωλύματα ταῦτά εἰσι πλεῖστα φυσικῶς ἐν ταῖς μεγάλας πόλεσιν. ἅς δικαίως διὰ τοῦτο μεγάλα σχολεῖα διαφθορᾶς τῶν παιδαγωγῶν τις ἐκάλεσεν. Καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν λοιπὸν τῶν μαθητῶν προκοπὴν δεῖται ἡ Σχολὴ ἀπαραιτήτως τῆς τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων συμπράξεως, ἥς σχεδὸν οὐδαμῶς καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἠξιώθη αὐτῆ. Γονεῖς τινες μάλιστα καὶ ἐμέμφθησαν τὴν Σχολὴν διὰ τὰς ἐπιβληθείσας τοῖς υἱοῖς αὐτῶν ποινάς.

Ἐν τοιαύτῃ ἀξιοθρηνητῶ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων περὶ τῶν μαθητῶν ἀκηδία οὐδεὶς δικαιούται, νομίζω, νὰ ἀπαιτῇ παρὰ τῆς Σχολῆς μείζονα τὴν καρποφορίαν τῆς διδασκαλίας αὐτῆς. — Περὶ δὲ μεθόδων καὶ συστημάτων διδασκαλίας, ὡς δυνάμενων καὶ τούτων νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν τελειότεραν καὶ προσφορωτέραν πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων τῶν μαθητῶν μόρφωσιν, πρὸς ἀποφυγὴν μακρηγορίας ἐν μόνον τοῦτο λέγω, ὅτι ἡ Σχολὴ ἐπιμελῶς παρακολουθεῖ πᾶσαν παιδευτικὴν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κίνησιν καὶ προθυμεῖται πάσῃ δυνάμει νὰ ὠφελῆται ἐξ αὐτῆς, σταθμίζουσα καλῶς τὰ καινοτομούμενα καὶ ἐκείνα μόνον ἐκ τούτων βραδέως καὶ ἀθορύβως ἐκλέγουσα, ὅσα, ἀποδεδειγμένως τελεσφορήσαντα ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, δύνανται καὶ παρ' ἡμῶν λυσιτελῶς νὰ ἐφαρμοσθῶσιν. Ἀπὸ τῆς προόδου τῶν μαθητῶν μεταφέρω ἤδη τὸν λόγον εἰς τὰς ἐξετάσεις αὐτῶν. (ἔπεται τὸ τέλος).

ΔΕΛΤΙΟΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΣΙ ΠΕΡΙΘΑΛΠΟΜΕΝΩΝ τοῦ μηνὸς Μαΐου 1892.

	Οἱ κατὰ τὴν 1 Μαΐου εὐρεθέντες		Οἱ καθ' ὄλον τὸν μῆνα						Οἱ κατὰ τὴν 31 Μαΐου μείναντες		ὄλον τὸ	
	ἄνδρες	γυναῖκ.	Εἰσελθόντες		τὸ ὄλον	Ἐξελθόντες		Ἀποθανόντες				
			ἄνδρες	γυναῖκ.		ἄνδρες	γυναῖκ.	ἄνδρες	γυναῖκ.			
Ἀσθενεῖς	209	48	329	37	623	309	36	35	8	194	41	623
Γηροκομούμενοι	90	21	4	1	116				1	94	21	116
Φρενοβλαβεῖς	272	132	8	1	413	10	3	1	1	269	129	413
Ὀρφανοὶ	142		3		145	3				142		145
Περιωρισμένοι	3	1			4	1				2	1	4
Προσωπικόν	108	32	6		146	3	1			111	31	146
	824	234	350	38	1447	326	40	36	10	812	223	1447

Ἐν Γαλατᾷ, τῇ 5 Ἰουλίου 1892.

Ἐκ τοῦ Γενικοῦ Γραφείου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ὁ Διευθυντῆς **Ε. ΚΑΒΑΛΑΣ.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΒ΄.

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 1892

ΑΡΙΘ. 15.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Κορυτσᾶς Φιλότης (πρόεδρος)
Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος Κωνσταντῖος
Δ. Θ. Ξανθόπουλος (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεὺς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.
Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΩΡΙΖΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὄλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: «Τῷ Σ. Μητροπολίτῃ Κορυτσᾶς κ. Φιλοθέῳ Πρόεδρῳ τῆς τῆν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ». — Αἱ ἀπαδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά — Ὁρησκευτικὴ μελέτη περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ — Μελέτη εἰς τὸ ΙΗ' κεφάλαιον τοῦ Λουκᾶ περὶ τοῦ Τελῶνου καὶ Φαρισαίου — Λογοδοσία τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1891—1892 ἀναγνωσθεῖσα τῇ 24 Μαΐου, Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς, μετὰ τὴν νενομισμένην ἐπὶ ταῖς ἐτησίους ἐξετάσεσιν ἱερὰν τελετὴν ὑπὸ τοῦ σχολάρχου ἀρχιμ. Μ. Κλεοβούλου (τέλος).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπίσκεψις. — Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπεσκέψατο τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ ἐν Πέρην τὴν Α. Σεβασμιότητα τὸν ἐκ τῶν συνοδικῶν μητροπολίτην Βελεγράδων κ. Δωρόθεον, ἄγοντα τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἑορτήν. Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐπεσκέψαντο καὶ οἱ σεβασμιώτατοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς, ὡς καὶ πολλοὶ ἐκ τε τοῦ κλήρου καὶ τῶν ὁμογενῶν.

— Παρθεναγωγεῖον Παλλάδος. — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων τοῦ Παρθεναγωγείου Παλλάδος μετέβη τῇ πρώτῃ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς εἰς Πέρην μετὰ τοῦ ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν Γέροντος ἀγίου Ἐφέσου κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ προέστη τῆς τελετῆς ταύτης τῶν γραμμάτων. Αὐθημερόν ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρέστη καὶ εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τοῦ ἐλλογίμου κ. Ἰωάννου Βασματζίδου.

Τῇ δευτέρῃ δὲ μετὰ μεσημβρίαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐν Κοντοσκαλίῳ καὶ Ὑψωμαθείοις ἱερῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Σχολῶν. Χθὲς

δὲ πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐν Τόπ-καποῦ καὶ Βελιγραδίῳ ἱερῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Σχολῶν καὶ εἶτα ἐπεσκέφθη τὰ ἐν Ἐπταφυρσίῳ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα.

— Σιγγιλια ὑπὲρ τῶν Ζωγραφείων ἐκπαιδευτηρίων. — Ἠγγέλη ἐν ἡγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὅτι ἐν κοινῇ συνεδρίῳ τῶν δύο Διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωματίων, τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, ἀπεφασίσθη ἡ ἐκδοσις δύο πατριαρχικῶν σιγγιλιωδῶν γραμμάτων, ἐν οἷς διατυποῦνται οἱ ὅροι τῆς ἐν τῷ μέλλοντι διοικήσεως καὶ ἀπροσκόπτου λειτουργίας τοῦ ἐν Πέρην Ζωγραφείου Πρακτικοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου Ζωγραφείου Παρθεναγωγείου καὶ Νηπιαγωγείου. Τὰ σιγγιλιώδη ταῦτα γράμματα παρεσκευάσθησαν ἤδη ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ καὶ ὑπεγράφησαν.

Περὶ τῶν ἐν Νεοχωρίῳ δὲ τοῦ Βοσπόρου ἰδρυμάτων προκειμένου μετ' ἰδιαιτέρας εὐαρεσκείας ἀναγράφομεν νέαν ὑπὲρ αὐτῶν δωρεὰν τοῦ φιλομούσου καὶ μεγατίμου ὁμογενοῦς Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου. Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ἡ Α. Ἐξοχότης ἐν τῇ ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς μορφώσεως τῆς νεολαίας ἀξιεπαίνῳ αὐτῆς μερίμνη ἰδρυσεν ἐν τῷ μνησθέντι προαστείῳ τῷ 1871 περικαλλὲς ἐνδιαίτημα μουσῶν χάριν τῆς διαπαιδαγωγήσεως τῆς θηλείας νεότητος ἐπωνυμούμενον Ζωγράφειον, ὅπερ μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων ἐτῶν, ἤτοι τῷ 1875, συνεπλήρωσε διὰ παραρτήματος Νηπιαγωγείου προικίσασα αὐτὸ διὰ κεφαλαίου ἐκ χιλίων ὀθωμ. λιρῶν εἰς χρεώγραφα ὑπὸ τὸν ὄρον ἵνα τὸ μὲν χρηματικὸν τοῦτο ποσὸν διατελῇ ἀναπαλλοτρίωτον, ἀνέπαρον καὶ ἀμετάβλητον, χρη-

σιμοποιῶνται δὲ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ μόνον οἱ ἐτήσιοι αὐτοῦ τόκοι, ἐπιπροστιθεμένων τούτοις καὶ τῶν ἰδίων τοῦ Παρθεναγωγείου προσόδων, ἧτοι τῶν διδάκτρων κλπ. Ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους ἐλειτούργουν τὰ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα μέχρι τοῦ 1889. Ἐπειδὴ ὅμως κατόπιν ἕνεκα ἀνεπαρκείας πόρων ἢ οἰκονομικῆς αὐτῶν κατὰστασις ἤρξατο σπουδαίως δυσχεραίνουμένη, ἡ Α. Ἐξ. ὁ μεγάλθυμος ἰδρυτῆς βουλόμενος καὶ αὐτὸς ἵνα ἀποσοβῆσθαι ἀπὸ τῶν καταστημάτων πάντα κίνδυνον, καὶ ἄμ. ἀσφάλισιν αὐτὰ εἰς τὸ διηνεκές, ἐδήλωσεν ἐσχάτως δι' ἐπιστολῆς αὐτῆς τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὅτι κατατίθησιν ἕτερον συμπληρωματικὸν κεφάλαιον ἐπαρκές, τὴν δὲ κυριότητα καὶ διοίκησιν τῶν Σχολῶν ἀνατίθησι τῷ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίῳ καὶ ὅτι πληρεξούσιον πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ἀντικειμένου ἀποκαθιστᾷ τὸν ἐπ' ἀνεψιᾷ γαμβρὸν αὐτοῦ ἐξοχώτατον Βασιλῆκην Σαρακιώτην βέην, μέλος τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου. Τῶν ἐγγράφων τούτων ἀναγνωσθέντων ἐν συνεδρίῳ τοῦ Συμβουλίου, ἐγένοντο ὁμοθυμῶς ἀποδεκτὰ τὰ ὑπὸ τῆς Α. Ἐξοχ. προτεινόμενα, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπεφασίσθη ἡ ἐκδοσις τοῦ ἀνωτέρω πατριαρχικοῦ σιγγιλιώδους γράμματος.

— *Ἐπικυρώσεις ἐνοριακῶν ἐκλογῶν.* — Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίῳ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἐπεκυρώθησαν αἱ ἐκλογαὶ τῶν τεσσάρων μελῶν τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν λοιπῶν Ἐπιτροπῶν τῶν ἱερῶν ναῶν, ἧτοι τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου. Ἐπειδὴ δὲ δύο τῶν μελῶν τῆς Κεντρικῆς ἐξαμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἡ ἐκλογικὴ περίοδος μετ' οὐ πολὺ λήγει, διετάχθη ἀρμοδίως ὁ ἐν Σταυροδρομίῳ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Σταυρουπόλεως κ. Γεννάδιος ἵνα συγκαλέσῃ νέαν ἐνοριακὴν συνέλευσιν καὶ προβῆ τὸ μὲν εἰς ἐκλογὴν δύο ἄλλων μελῶν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρησόντων, τὸ δὲ καὶ εἰς ἐκλογὴν μουκτᾶρη τῆς ἐνορίας. Ἄμ. δὲ ἐνεκρίθη ὅπως ὑποβληθῆ πρὸς ἐξέλεξις ἀρμοδίως καὶ ἐπικύρωσιν καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν μελῶν τῆς Ἐφορείας τῶν σχολῶν κατὰ τὰ νενομισμένα.

— *Μητροπολίτης Σερβίας.* — Ὁ Σεβασμ. ἀρχιεπίσκοπος Βελιγραδίου καὶ Μητροπολίτης Σερβίας κ. Μιχαὴλ διὰ μακρᾶς αὐτοῦ ἐκθέσεως πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ὑποδεικνύει τὴν ἀνάγκην, ὅπως διὰ κοινῆς συνεννοήσεως τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καθορισθῆ ἀκριβέστερον ἐπιστημονικῶς ἢ μετὰ τὴν πραγματικὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Πάσχα ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν σχετικῶν διατάξεων τῶν ἱερῶν Κανόνων.

Πρὸς ἐξέτασιν τῆς προτάσεως ταύτης καὶ γνωμοδότησιν ἐπ' αὐτῆς συνέστη ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τετραμελὴς Ἐπιτροπὴ, συγκειμένη ἐκ τοῦ Σχολάρχου τῆς ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτου κ. Γερμανοῦ Γρηγοῦ, τοῦ ἐν αὐτῇ καθηγητοῦ τῆς Ἐκκλησιαστ. Ἱστορίας ἱερολογ. κ. Γερμανοῦ Κ.

ραβαγγέλη καὶ τῶν καθηγητῶν τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν ἔλλογιμωτάτων κκ. Α. Σπαθῆρη καὶ Γ. Λιανοπούλου.

— *Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον.* — Ἡ ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων διορισθεῖσα ἐξεταστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπαρτιζομένη ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Νικομηδείας κ. Φιλοθέου, Ἰωαννίνων κ. Γρηγορίου καὶ τοῦ ἔλλογιμωτάτου κ. Χριστοφόρου Σαμαρτσίδου, ἔργον δ' ἔχουσα κατὰ τὸν κανονισμὸν ἵνα πρῆσται μὲν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐξετάσεων τῶν τελειοφοίτων μαθητριῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ζαπείου Παρθεναγωγείου ὑποβάλλῃ μετὰ τὸ πέρασ αὐτῶν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῳ σχετικὴν ἐκθεσιν, ἐξετέλεσε τὸ καθήκον αὐτῆς δηλώσασα δι' ἐκθέσεως ὅτι, καθ' ἃ ἐκ τῶν ἐξετάσεων τούτων ἐπίστη, ἡ μὲν διδασκαλία τῶν μαθημάτων ἐγένετο ἐν τῷ παιδευτηρίῳ εὐμεθόδως, αἱ δὲ ἀπολυόμεναι ἕνδεκα τελειόφοιτοι κόραι ἐκτῆσαν τὰς γνώσεις τὰς ἀπαιτουμένας, ὅπως ἀναδείξωσιν αὐτὰς εὐδοκίμους διδασκάλους καὶ συστησαμένη εἰς τὰς εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τὴν διεύθυνσιν, τὸ διδάσκον προσωπικὸν καὶ τὰς ἕνδεκα πτυχιούχους τελειοφοίτους τοῦ ἰδρύματος.

Ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως ταύτης διεβιβάσθη διὰ καταλλήλου πατριαρχικοῦ πιττακίου τῷ ἀξιότιμῳ Διοικητικῷ Συμβουλίῳ τοῦ Ἐθνικοῦ Ζαπείου Παρθεναγωγείου.

— *Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ.* — Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λογαριασμῶν Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς διορίσθη ἐν τῇ συνεδρίῳ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς χθὲς ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Δωρόθεος ἀντὶ τοῦ τέως τοιοῦτου Σεβασμ. Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. Προκοπίου.

— *Ἱερὰ Μητρόπολις Δρυϊνουπόλεως, καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης.* — Ὁ πανιερώτατος Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως κ. Κωνστάντιος ἀπέρχεται ὁσονούπω ἐκ Κοζάνης εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ πανιερώτατος Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Γεράσιμος πρᾶσκευάζεται, ὅπως ἀπέλθῃ προσεχῶς καὶ ἀναλάβῃ τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα. Οἱ δημογέροντες, ἔφοροι καὶ πρόκριτοι Κοζάνης δι' ἐπιστολῶν αὐτῶν θερμῶς συνεχάρησαν τῷ νέῳ αὐτῶν Μητροπολίτῃ δηλοῦντες ἄμ. ὅτι ἀναμένουσι ταχέως τὴν Α. Πανιερότητα.

— *Ἀφίξεις.* — Τῇ πρώτῃ τοῦ παρελθόντος σαββάτου ἀφίκετο εἰς βσιλεύουσαν ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Χαλδαίας κ. Γερβάσιος διορισθεὶς, ὡς γνωστὸν, μέλος συνοδικὸν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν περίοδον. Ἡ Α. Σεβασμιότης κατευθυνθεῖσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἀπὸ δὲ τῆς Τρίτης ἀνέλαβε τὰ ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ καθήκοντα αὐτοῦ.

Σήμερον ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ἡ Α. Π. ὁ μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Κωνστάντιος, προσελθὼν ἄμ. τῇ ἀφίξει αὐτῆς πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

— *Διορισμός.* — Πρόεδρος τῆς τε Ἐπιτροπῆς τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ἁγίου Μύρου διωρίσθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς ἱεραῆς Συνόδου τῆς τρίτης ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ μητροπολίτης Χαλδείας κ. Γερβάσιος ἀντὶ τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Ἐλασσῶνος κ. Νικοδήμου.

— *Ἐξαρχία εἰς Μόσχαν.* — Ὁ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μετ' ἐξαρχικῆς ἐντολῆς εἰς Μόσχαν πρό τινας ἀπελθόν πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱεραῆς Συνόδου κ. Κωνσταντῖνος Ἀλεξανδρίδης τηλεγραφικῶς ἀνήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν αὐτόσε αἰσίαν ἀφιξίν αὐτοῦ.

— *Διορισμός ἐξάρχου Γηρομερίου.* — Ἡγούμενος τῆς ἐν τῇ ἐξαρχίᾳ Γηρομερίου ἐν Ἡπείρῳ ἱεραῆς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς διωρίσθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ τῆς ἁγίας καὶ ἱεραῆς Συνόδου ὁ ἐν Διπλοκιονίῳ τοῦ Βοσπόρου ἱερατικῶς προϊστάμενος πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀγαθόγγελος.

— *Ἐκλογή ἡγουμένου.* — Τῆς θέσεως τοῦ ἡγουμένου τῆς παρὰ τὴν Αἶνον ἱεραῆς πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου τῆς ἐπιλεγομένης Τζαδῆρι ἀπὸ διετίας χηρευούσης, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς ἱεραῆς Συνόδου τοῦ παρελθόντος σαββάτου διώρισεν ἡγούμενον τὸν ἱεροδικκονον κ. Ἰγνάτιον, ὅστις προχειρίζομενος μετ' ὀλίγων εἰς ἀρχιμανδρίτην μεταβαίνει εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ θέσιν.

— *Κυριακὸν μάθημα.* — Ἐν τῷ μαθήματι τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς, 14 ἰουνίου, 7 ὥρᾳ μ. μ. διδασκομένῳ ἐν Κοντοσκαλίῳ, ἀναπτυχθήσονται τάδε: α'] μόνῃ ἢ ὑπὸ τῆς καθ' ὅλου Ἐκκλησίας γενομένη ἐρμηνεία τῶν Γραφῶν δύναται νὰ ᾖ ἀκριβῆς καὶ ἀλύθηστος, οὐχὶ δὲ καὶ ἀτομικὴ τις ἐρμηνεία καὶ β'] Περὶ τῆς ἁγιότητος τοῦ βίου τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ δὲ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου γενήσεται τὴν αὐτὴν Κυριακὴν κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῇ ἱεραῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Βλάχκας.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ*

Παρὰ τῷ Προφῆτῃ Ζαχαρίᾳ φαίνεται πάλιν ὁ υἱὸς τοῦ Δαβὶδ, ὁ βλαστός, πρὸς τὸν ὅποιον στρέφονται τὰ βλέμματα τοῦ ἐλπίζοντος λαοῦ. Ἐν εἰρήνῃ κατέχων τὰ δύο ἀξιώματα, τὸ ἱερατικὸν καὶ τὸ βασιλικόν, κτίζει τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου μετὰ τῶν μακρόθεν ἐρχομένων. «Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ, ἰδοὺ ἀνὴρ, Ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἀνατελεῖ, καὶ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον Κυρίου. Καὶ αὐτὸς λήψεται ἀρετὴν, καὶ καθιεῖται καὶ κατάρξει ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ

ἔσται ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ βουλή εἰρηνικὴ ἔσται ἀναμέσον ἀμφοτέρων. Ὁ δὲ στέφανος ἔσται τοῖς ὑπομένουσι, καὶ τοῖς χρησίμοις αὐτοῖς, καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτὴν, καὶ εἰς χάριτα υἱοῦ Σοφονίου, καὶ εἰς ψαλμὸν ἐν οἴκῳ Κυρίου. Καὶ οἱ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἤξουσι, καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου, καὶ γνώσεσθε διότι Κύριος παντοκράτωρ ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἔσται, ἐὰν εἰσακούοντες εἰσακούσητε τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν» (Ζαχ. 5', 12—15).

Ὁ λόγος τοῦ εἰσδύει εἰς τοὺς ἐθνικοὺς καὶ ἡ κυριαρχία τοῦ ἐκτείνεται ἐπὶ ὅλης τῆς γῆς. Ἐπειτα φαίνεται ὡς κλὸς ποιμὴν, ὅστις ἀναλαμβάνει πράεως καὶ μετ' ἀγαθότητος τὸν καταπονούμενον λαὸν ὑπὸ τῶν φιλαύτῶν ποιμένων, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἀχαρίστου ποιμνίου ἀπαρνούμενος (διὰ τριάκοντα ἀργύρια), ἡσυχῶς θραύει τὴν ράβδον τοῦ καὶ ἀποτίθησι τὸ ποιμνικὸν ἀξίωμα τοῦ καὶ καταλείπει τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν του διχόνοιαν (Ζαχ. 1Α', 4—17).

Πρὸ πολλοῦ ἤδη ὁ Ἱερεμίας εἶχεν εἰπεῖ τὸν ἀξιωματικόν, ὅστις μόνος ἠδύνατο νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν Ἰουδαίων τῶν τελευταίων χρόνων καὶ νὰ καταβάλῃ τὸν τυφλὸν ζῆλόν των ὑπὲρ τοῦ νόμου· ὅτι δηλαδὴ θέλει ἐλθεῖ καιρὸς, καθ' ὃν δὲν θὰ ἐνθυμῶνται πλέον τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης καὶ δὲν θὰ ἐπιθυμῶσιν αὐτὴν, οὔτε θέλουσι ποιῆσαι αὐτὴν ἐκ νέου. Ὁ δὲ καιρὸς οὗτος εἶναι, ὅταν οἱ ἐθνικοὶ θὰ συνέλθωσιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Κυρίου, εἰς τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ (Ἱερεμ. Ρ', 16—17).

Τοῦτο ἐδείκνυε μεταβολὴν ὅλης τῆς τυπικῆς καὶ νομικῆς λατρείας. Συνάμα ὁ Προφῆτης Ἱερεμίας ἀνήγγειλε Νέαν Διαθήκην, ἣν ὁ Θεὸς θέλει ποιῆσαι μετὰ τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι δηλαδὴ θέλει γράψῃ τὸν νόμον ἐν τῇ καρδίᾳ του, «Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ καὶ τῷ οἴκῳ Ἰούδα διαθήκην καινὴν, οὐ κατὰ τὴν Διαθήκην, ἣν διεθέμην τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ γὰρ ἠμέλησα αὐτῶν, φησὶ Κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, φησὶ Κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπιγράψω αὐτοὺς ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν καὶ ὄψομαι αὐτοὺς καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. . . . Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται καὶ οἰκοδομηθήσεται πόλις τῷ Κυρίῳ. . . . ἁγίασμα τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκέτι οὐ μὴ ἐκλίπη καὶ οὐ μὴ καθαιρεθῆ ἕως τοῦ αἰῶνος» (Ἱερεμ. 1Α', 31—40).

Βεβαιῶν εἶχεν ὑποσχεθῆ ὁ Ἱεζεκιήλ, ὅτι ὁ Θεὸς, ἵνα ἀφήσῃ τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ του, θέλει τῷ δώσει νέον πνεῦμα, θέλει ἀφαιρέσει ἐκ τοῦ σώματος του τὴν λιθίνην καρδίαν καὶ θέλει τῷ δώσει σαρκίνην (Ἱεζεκ. 1Α', 19. ΛΣΤ', 26).

Ὁ τελευταῖος εἰς τὴν σειρὰν τῶν προφητῶν Μαλαχίας παρατηρεῖ εἰς μέλλον ἀπώτερον ἱερατεῖον κε-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 106—108 τοῦ μετὰ χειρὰς τόμου.

καθαρμένον. Οί καθαρθέντες οὗτοι υἱοὶ τοῦ Λευὶ θέλουσιν ἀνήκει εἰς τὸν Κύριον ὡς κτήματα αὐτοῦ. Αὐτοὶ θέλουσι προσφέρει εἰς τὸν Κύριον θυσίαν ἐξ Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμᾶς πανταχοῦ καὶ μεταξύ τῶν ἐθνικῶν ἔτι ἐπικαλουμένων ὁμῶς τὸν ἀληθῆ Θεόν (Μαλ. Γ', 1—3 Α', 11). Ἡ προφητεία αὕτη συνεπλήρου καὶ ἐβεβαίου τὴν τοῦ Ἡσαίου, ὅστις προανήγγειλεν, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει ἐκλέξει εἰς ἑαυτὸν ἱερεῖς καὶ λευίτας ἐκ τῶν ἐθνικῶν οὐχὶ διὰ τὴν παλαιὰν τοῦ νόμου λατρείαν, ἀλλ' ἵνα τῷ προσφέρωσι νέαν καὶ καθαρὰν θυσίαν (Ἡσ. ΞΣΤ' 20—21). Ὁ Μαλαχίας προστίθουσιν ἔπειτα εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Μεσσίου τοὺς τελευταίους προφητικούς χαρακτήρας. Αὐτὸς ἐξαγγέλλει τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πεμφθησόμενον ἄγγελον, ὅστις θέλει παρασκευάσει τὴν ὁδὸν εἰς τὸν Κύριον, τὸν Πρόδρομον αὐτοῦ. Τὸν ἄγγελον τοῦτον χαρακτηρίζει ὡς δευτέρον Ἠλίαν, ὡς κήρυκα καὶ πρότυπον μετανοίας, ὅστις θέλει ἐνώσει καὶ ἐπιστρέψει νέους καὶ γέροντας (Μαλαχ. Δ', 2—5).

Ἐκτοτε ἐσίγησαν οἱ προφῆται, ἀφοῦ μάλιστα ὁ Δανιὴλ προεῖπε καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου. Ἀλλὰ καὶ ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καθ' ὃ ἐμελλε νὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὸν κόσμον ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας, κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ Μαλαχίου προηγήθη αὐτοῦ ὁ πρόδρομος Ἰωάννης. Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου προεφήτευσεν περὶ αὐτοῦ λέγων: «Καὶ σὺ παιδίον προφήτης Ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ» (Λουκ. κεφ. Α', 76). Τὸ παιδίον τοῦτο ἦτο Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής καὶ Πρόδρομος.

Ἡ Ἐλισάβετ μήτηρ τοῦ Προδρόμου πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπε τῇ Μαριάμ, μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπισκεψαμένη αὐτήν. «Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου» (αὐτόθι)· ἡ δὲ Μαριάμ «Ἴδου γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακκριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαὶ» (Λουκ. Α', 48). Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ καθαρισμού αὐτῆς ἐν τῷ ναῷ ὁ προφήτης Συμεὼν προφητεύων λέγει «Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ρῆμά σου ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας, κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ» (Λουκ. Β', 29—32).

Μετὰ τριάκοντα ἔτη ὁ Ἰωάννης κατὰ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου Μαλαχίου «Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσῃ τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου» (Μαλκ. Α', 2), ἐβάπτισεν ἐν τῇ ἐρήμῳ εἰς ἄρεσιν ἁμαρτιῶν. Ἐτρεχον εἰς αὐτὸν τὰ πλήθη καὶ διελογίζοντο μήπως αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός· ἀλλ' ὁ Ἰωάννης εἶπεν ἐνώπιον πάντων. «Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμι ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἰμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί». Ὅτε δὲ ἦλθεν αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἵνα

βαπτισθῆ, ὁ Ἰωάννης τὸν ἔδειξεν εἰς τὸν λαὸν λέγων. «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (Ἰωάνν. Α', 29). Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐβάπτισθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ. Οὕτω μετὰ τεσσάρων αἰῶνων σιωπῆν, ἀφ' οὗ ὁ τελευταῖος προφήτης, ὁ Μαλαχίας, εἶπεν «Ἴδου ἔρχεται» καὶ ἄμα ἔληξεν ὁ ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ ὀρισθεὶς χρόνος, ἐφάνη ὁ Ἰωάννης, ὁ Βαπτιστής, ὁ Πρόδρομος, καὶ εὐθὺς μετὰ τοῦτον ἦλθεν εἰς τὸν νκὸν αὐτοῦ καὶ ἤρχισε τὴν ἑαυτοῦ ἀποστολὴν ὁ ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν προσδοκώμενος Ἰησοῦς Χριστός.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Τοιοῦτοι εἶναι οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, ἀνδρῶν ὀλοκλήρους ἑκατονταετηρίδας ἀκμασάντων πρὸ τῆς τῆς ἐμφάνισως τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, τοιοῦτον τὸ προφητικὸν περὶ τοῦ Μεσσίου κάτοπτρον, ὅπερ οἱ Ἑβραῖοι εἶχον καὶ ἔχουσι πάντοτε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. «Ὅποια ἀλληλουχία καὶ θαυμαστὴ συμφωνία! λέγει ὁ εὐσεβὴς ἄμα καὶ σοφὸς Αὐγουστος Νικόλαος. Ἀπὸ τριάκοντα αἰῶνων, καθ' οὓς οἱ προφῆται διεδέχοντο ἀλλήλους, ἀναγγέλλοντες τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Μεσσίου, τοῦ καθολικοῦ ἀναγεννητοῦ πάντων τῶν ἐθνῶν, οὐδεμία οὐδενὶ ἐγένετο ἐφαρμογὴ τῶν προφητειῶν τούτων· καὶ ὁ αἰετοτε ἐπαγγελόμενος Μεσσίας ἦτο καὶ αἰετοτε προσδοκώμενος. Ἐρχεται εἰς τὸν κόσμον ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀσημότητι, καὶ οὐχ ἦττον εὐθὺς κηρύττεται ὡς Ἐκεῖνος, οὗ ἡ ἐλευσις ἠτοίμαστο κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν, ἵνα ἡ φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ ἡ ἐκβασίς ἔρχεται ἀμέσως μετὰ ταῦτα, δικαιολογούσα τὴν προφητικὴν ταύτην τῶν προφητειῶν ἐφαρμογὴν».

«Καὶ εἰ μὲν αἱ προφητεῖαι ἐφηρμόζοντο εἰς τὸν Χριστὸν, ἀφ' οὗ ἡ γῆ ἠσπάσθη τὸ Εὐαγγέλιον ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κωνσταντίνου, ἢ τοῦ Θεοδοσίου, ἢ ἰσχύς καὶ ἡ ἀκρίβεια τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν ἠθελον εἶσθαι τὰ μέγιστα συμπερασματικά· ὁμῶς ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ, ὅτι τὸ γεγονὸς ἀνέμνησε καὶ ἐφείλκυσε αὐτὰς εἰς ἑαυτό. Ἀλλ' οὐδαμῶς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ βαθυτάτου σκοτούς καὶ τῆς φυσικῆς ἀγνοίας τοῦ γεγονότος, καὶ ὅτε τὰ πάντα ἐφάνιντο ἀντιφάσκοντα πρὸς αὐτὸ, ἐφαρμόζονται αἱ προφητεῖαι ἄνευ δισταγμῶν καὶ διὰ λόγων τόσον ἐκφραστικῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν, ὥστε ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ δόξης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ οὔτε εὐρέθησαν, οὔτε θέλουσι ποτε εὐρεθῆ ἄξιώτεροι, ἵνα ἐξυμνήσωσιν αὐτήν.»

«Ὑπὸ τὴν ὄψιν ταύτην, ἣν ἀρκούντως δὲν παρετήρησαν, τὰ ἄσματα τοῦ Ζαχαρίου, τοῦ Συμεὼν καὶ τῆς Ἀγίας Παρθένου, καὶ οἱ λόγοι τῆς Ἐλισάβετ καὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, εἶναι ἀσυγκρίτως αἱ μέγιστα καὶ συμπερασματικώτατα πασῶν τῶν προφητειῶν, καθὼς ἔχοντες ὑπὲρ τοὺς ἄλλους πάντας τὸν ἀποφασιστικὸν τοῦτον χαρακτήρα, ὅτι οὐ μόνον προ-

λέγουσι τρανῶς τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ ἐφαρμύζουσι τὴν πρόρρησιν ἐν μέσῳ ὅλων τῶν φαινομένων ἀντιφάσεων τοῦ παρόντος· καὶ οὐ μόνον ἀναγγέλλουσι ἐν γένει τὸν Σωτῆρα, ἀλλὰ καὶ ἀμέσως ἐνδεικνύουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.»

«Καὶ ἡ μὲν πρώτη πασῶν τῶν προφητειῶν εἶχεν εἶπει, ὅτι ἐμελλε νὰ γεννηθῆ ἕκ τῆς γυναικὸς ἐν γένει· αἱ δὲ ἄλλα, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀκριβεῖς εἶχον ἀναγγέλει ὅτι ἤθελεν ἐξέλθει ἐκ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ἐξ οἴκου Δαβὶδ, καὶ ἐκ τοῦ πολιχνίου Βηθλεέμ· καὶ τέλος, ὁ Δανιὴλ εἶχεν ἀκριβῶς προειπεῖ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ. Ἄλλ' ὅσον ἀκριβεῖς καὶ ἂν ἦσαν αἱ προρρήσεις αὗται, ἠδύναντο εἰσέτι νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἀνθρώπων τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, τῆς αὐτῆς φυλῆς, τοῦ αὐτοῦ οἴκου, τῆς αὐτῆς ἐποχῆς μᾶλλον ἢ ἥττον ἀκριβῶς. Ἄλλ' ἐνταῦθα ἡ ἀκριβεία τῆς προφητείας φθάνει εἰς τὸ μὴ περαιτέρω· θέτει τὸν δάκτυλον ἐπ' αὐτοῦ τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ λέγει *Αὐτός ἐστιν*. Ἴδου ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ἰδου ὁ πρὸ καταβολῆς κόσμου ἐπαγγελλόμενος· καὶ τὸν ἐνδεικνύει οὕτως ὅτε φυσικῶς οὐδὲν ἀποκαλύπτει αὐτὸν, ἢ μᾶλλον ὅτε πάντα φαίνονται ὑπαφαιρούντα αὐτὸν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν προφητειῶν, ὅταν δὲ εἶναι εἰμὴ κοινὸς ἀνθρώπος, ἄσημον παιδίον, καρπὸς κεκρυμμένος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ».

«Ὡστε πάντα ὑπερφυσικὰ καὶ ἀποδεικτικὰ ἐν ταῖς προφητεῖαις. Ὅλος ἐπεφυλάχετο ἐν αὐταῖς ὁ Θεός, ἵνα ἀναγκασθῶμεν ν' ἀναγνωρίσωμεν αὐτόν. Αὐτὸς ὁ ποιήσας τὴν προφητείαν, ἐποίησε καὶ τὸ γεγονός καὶ τὴν εἰς αὐτὸ ἐφαρμογὴν αὐτῆς. Ἄλλ' ἐὰν αἱ σκέψεις αὗται δικαιοῦνται, ὡς εἶδομεν, ὑπὸ τῶν προφητειῶν, ὧν ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον, ἢ ἀλήθειαν αὐτῶν καθίσταται ἔτι μᾶλλον κατὰ δὴλος, ἐν αἷς αὐτὸς εἶναι ὁ προφητεύων».

«Οἱ μὲν προφῆται προανήγγειλαν, ἀλλὰ δὲν προανηγγέθησαν, παρατηρεῖ ὁ Πασχάλης. Οἱ δὲ ἄγιοι ἀκολουθῶς προλέγονται ἀλλὰ δὲν προλέγουσιν ἐν ᾧ ὁ Χριστὸς καὶ προφητεύεται καὶ προφητεύει. Καὶ προφητεύει, εἴτε ἐφαρμύζων ἑαυτῷ τὰς ἀρχαίας προφητείας, εἴτε ἐκτείνων αὐτὰς καὶ ποιῶν ἄλλας νέας».

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ οἱ Ἰουδαῖοι πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς καταβεβλημένοι περιέμενον μετὰ μεγαλειτέρας ἐπιθυμίας καὶ ζήλου τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Μεσσίου των, ὅστις, ὡς ἐνόμιζον καὶ νομίζουσι ἔτι, ἤθελεν ἀπολυτρώσει αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς εἰς ἀλλότρια ἔθνη καὶ ἤθελεν ἀνυψῶσει αὐτοὺς ὑπεράνω τῶν ἔθνων τῆς γῆς. Ὑπελάμβανον δὲ ἐν γένει, ὅτι ὡς βασιλεὺς ἤθελε βασιλεύσει μετὰ μεγάλῃς ἀξιοπρεπείας καὶ δυνάμεως, καὶ ὡς ἱερεὺς ἤθελεν ἐπιτηρεῖ, οὐχὶ δὲ καταλύσει τὸν ἱεροτελεστικὸν νόμον. Καὶ οἱ προκριτώτεροι τοῦ ἔθνους καὶ οἱ καλύτεροι ὅλων τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ περιέμενον, ὅτι

τὸ βασίλειον τοῦ Μεσσίου δὲν ἤθελεν εἶναι καθαρῶς πνευματικόν, ἀλλὰ κυρίως κοσμικόν.

(ἔπεται τὸ τέλος).

ΜΕΛΕΤΗ ΕΙΣ ΤΟ ΙΗ' ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΟΥ ΛΟΥΚΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ

Ἐὰν ἠρωτώμεθα τίς τῶν δύο τούτων ἀνθρώπων ἦν μείζων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τίνα ἐξ αὐτῶν ἠθέλομεν ὑποδείξει; Ὁ Φαρισαῖος ἀνῆκεν εἰς τὴν μερίδα ἐκείνην τοῦ Ἰσραὴλ, ἥτις ἦν ἡ αὐστηροτέρα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων. Ἠγάπα τὴν θρησκείαν καὶ τὴν γῆν τῶν πατέρων αὐτοῦ· ἐβδελύσσετο δὲ καὶ ἐμίσει τὸν ζυγὸν τῶν Ῥωμαίων. Ἦτο ἐνθερμος προστάτης ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ, ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως αὐτῶν, τοιαύτης οἷαν ἐνόει καὶ ἐσκέπτετο οὗτος. Ὁ ἕτερος ἦτο τελώνης, ἀνθρώπος ἄσημος καὶ περιπεφρονημένος, ὅστις εἰσέπραττε τοὺς φόρους διὰ λογαριασμὸν τῶν ξένων. Ὁ Φαρισαῖος ἦτο τίμιος ἀνθρώπος ἀπολαύων τῆς κοινῆς ὑπολήψεως, ὃν οἱ ἄνθρωποι ἐχαίρετιζον ἐν ταῖς ὁδοῖς μετὰ σεβασμοῦ καὶ ὃν μάλιστα ἐτίμων καὶ ἐσέβοντο διὰ τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίου θρησκείας ζῆλον αὐτοῦ. Ὁ τελώνης ἦν τὸ ἀντικείμενον τοῦ κοινῶς μίσους. Οὐ μόνον εἰσέπραττε φόρον, ὃν οἱ Ἰουδαῖοι ἐβδελύττοντο, ἀλλὰ ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἔργου αὐτοῦ μετείχετο ἴσως καὶ τρόπον χυδαῖον καὶ ἀγροικίαν πολλήν, ἥτις καθίστα αὐτὸν βδελυκτὸν τοῖς πᾶσι. Κατὰ τὰ φαινόμενα λοιπὸν πάντα ὁ Φαρισαῖος ἦν ἀνώτερος τοῦ Τελώνου, ἢ δὲ ἠθικῆ αὐτοῦ ἀξία ἀσυγκρίτως ἀνωτέρα.

Ἐν τούτοις ὁ Σωτῆρ ἀποφαίνεται ἄλλως. Πόθεν ἄρχε ἢ τοιαύτη διαφορά μετὰ τῆς ἀποφάνσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ τῆς ἡμετέρας; Διότι ἡμεῖς βλέπομεν μόνον τὰ ἐξωτερικὰ ἔργα, ἐνῶ ὁ Κύριος εἰσδύει εἰς τὰ βάθη τῶν καρδιῶν. Ἐνῶ ἡμεῖς γνωρίζομεν μόνον τὴν ἐπιφάνειαν τῶν πραγμάτων, ὁ Σωτῆρ γνωρίζει τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον, ὃν φέρομεν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ὅστις πολλάκις ὑποκρύπτει τοσαύτας ἀσχημίας. Ἴδου διατί ἡ ἀπόφανσις τοῦ Σωτῆρος ἐπανορθοῖ καὶ τελειοποιεῖ τὴν ἡμετέραν κρίσιν. Ἴδου διατί κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μισθαποδοσίας ὁ Κύριος ἔσται οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων πρὸς ἐκείνους, πρὸς οὓς ἡμεῖς ἐσμὲν ἀπηνεῖς καὶ σκληροί. Ἀνθρώπος, ἀπ' οὗ ἡμεῖς ἀποστρέφομεν τὸ πρόσωπον μετὰ βδελυγμίας ὡς ἀπὸ φοβεροῦ καὶ ἀκαθάρτου νόσου, εἶναι πολὺ δυνατὸν νὰ γένηται δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μετ' εὐμενείας καὶ οἴκτου. Τούναντίον δὲ ὁ δεινὰ Φαρισαῖος, οὗ ἡμεῖς ἐπαινοῦμεν καὶ θαυμάζομεν τὴν εὐσέβειαν καὶ οὐτινος θεωροῦμεν καύχημα καὶ δόξαν ἡμῶν τὸ νὰ ὦμεν φίλοι, εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδοκιμασθῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μετ' αὐστηρότητος καὶ ὀργῆς.

Τὸ πρῶτον σφάλμα τοῦ Φαρισαίου εἶναι ὅτι ἐλησμόνησεν ἐν τῇ ματαιότητι αὐτοῦ ὅτι εὐρίσκεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ἁγίου. Ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τούτου τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, οὗ τὸ ὕψιστον μεγαλεῖον εἶναι γεγραμμένον ἐπὶ τῶν θαυμασίων τοῦ στερεώματος, ἡ ἀπαστρέπτουσα αἴγλη τῶν ὁποίων ἀσιγήτως διηγείται τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ οὗ ἡ ὑπερτάτη δύναμις καὶ ἰσχύς πασιφανῶς καταφαίνεται διὰ μέσου τῶν ἀπειραρίθμων θαυμάτων τῆς δημιουργίας, οἱ ἄγγελοι καλύπτουσι τὸ πρόσωπον αὐτῶν, ὁ δὲ ἄνθρωπος δὲν ὀφείλει ἐν τῇ μηδαμινότητι αὐτοῦ ἢ νὰ ἀνακράζη, Κύριε ἰλάσθητί μοι.

Ὁ Φαρισαῖος λησμονεῖ δεῦτερον τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἠθικοῦ νόμου. Παραβιάζει τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν διαγωγὴν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀντὶ νὰ θέσῃ ταύτην ἀπέναντι τοῦ ἁγίου τούτου ἠθικοῦ νόμου, ὅστις οὐδέποτε παύει ρίπτων φῶς ἀπλετον εἰς τὰ ἐρεβώδη βύθη τῶν καρδιῶν ἡμῶν. Ὁ Φαρισαῖος δὲν ἐγένετο ἄρπαξ· ἀλλ' ὅμως ἐσεβάσθη ἄρχ γε ἐκτὸς τῆς περιουσίας τὴν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν τοῦ πλησίον; Προσηνέχθη ἄρχ γε πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἐκτιμήσεως καὶ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ; Οὐδέποτε ἄρχ γε ἐσχεδίασε κατὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ προθέσεις ἐχθρικές;

Δὲν ἦτο ὁ Φαρισαῖος ἄδικος, ἔστω· ἀλλὰ δὲν ἄρκει μόνον τὸ μὴ παραβιάζειν τοὺς ἄλλους, ἀπαιτεῖται προσέτι τὸ συμμερίζεσθαι τὰς θλίψεις αὐτῶν, ἀνακουφίζειν τὰ βάρη αὐτῶν δι' ἐνεργοῦ συμπαθείας καὶ ἀγάπης, τείνειν εἰς αὐτοὺς χεῖρα καὶ ἀνεγείρειν αὐτοὺς ἐν ταῖς στιγμαῖς τῆς καταπτώσεως αὐτῶν.

Δὲν ἐγένετο ὁ Φαρισαῖος μοιχός, ἔστω· δὲν ἔχρανε τὴν ἀθωότητα, δὲν ἐγένετο αἷτιος νὰ εἰσαχθῇ ἡ διαφθορὰ εἰς τὰς οἰκογενείας, ἐγένετο ἀνώτερος τῶν φοβερῶν τούτων κακιῶν, αἷτινές εἰσιν ἡ ὀλεθρία πληγὴ τῶν ἡμετέρων σημερινῶν κοινωνιῶν. Ἄλλ' ἄρχ γε ἡ σχετικὴ αὕτη καθρότης τῶν ἠθῶν δὲν εἶναι καρπὸς μᾶλλον τῆς ἰδιοσυγκρασίας ἢ τῆς βουλήσεως αὐτοῦ; Ἐγένετο ἄρχ γε πάντοτε ἄγνός ἐν τοῖς διανοήμασιν αὐτοῦ, καθαρὸς ἐν τοῖς αἰσθήμασιν, ἄμεμπτος ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις; Ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν ἀλαζονείαν, ἣτις ἐστὶ τύφλωσις τοῦ πνεύματος καὶ ἣτις τασάκις ἀποκρύπτει ἀπὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν τὰς ἡμετέρας κακίας καὶ ἀδυναμίας. Ἄλλ' ὁ Φαρισαῖος δὲν καυχᾶται μόνον δι' ἄρνητικὰς ἀρετὰς, ἀλλ' ἀποδίδωσιν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀρετὰς θετικές. Νηστεύει δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατοῖ πάντα ὅσα κτᾶται, σέβεται τὰς διατάξεις τῆς θρησκείας. Ἐλαττοῦν τὴν πολυτέλειαν τῆς τραπέζης, νικᾷ τὴν λιμαργίαν, προσφέρειν δῶρά τινα εἰς τοὺς ἱερεῖς, νομίζει ὅτι ἐν τούτοις συνίσταται ἅπασα ἡ θρησκεία τῶν πατέρων αὐτοῦ. Τύφλωσις βδελυκτῆ, ἣτις ἀείποτε παρεμόρφωσε καὶ διέστρεψε τὸ μεγαλεῖον τοῦ ὠραιότερου καὶ ἁγιωτέρου τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων.

Ἡ θρησκεία Πῶς νὰ ὀμιλήσῃ τις περὶ

αὐτῆς ἐπαξίως; Ἡ θρησκεία δείκνυσιν ἡμῖν τὴν μηδαμινότητα πάντων τῶν ὄρατῶν πραγμάτων καὶ δίδωσιν ἡμῖν πτέρυγας, ὅπως ἀνυψωθῶμεν δι' αὐτῶν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἀόρατων πραγματικοτήτων, τῶν μόνων αἰώνιων. Ἡ θρησκεία . . . ἀναμιμνήσκουσα ἡμῖν τὴν ἀξίαν τῆς φύσεως ἡμῶν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς καταγωγῆς δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ἀναπαυώμεθα οὔτε εἰς τὰς τιμὰς καὶ τὰ μεγαλεῖα τῆς γῆς, οὔτε εἰς τὰς ἡδύτητας τῆς εὐεστοῦς, οὔτε εἰς τὰ ὠφέλη τῆς τύχης, οὔτε εἰς τὴν δόξαν τῆς γνώσεως καὶ ἐπιστήμης. Ἡ θρησκεία ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ ἐπιζητῶμεν, ἀείποτε νὰ ἐπιζητῶμεν, μέχρις οὗ δυνηθῶμεν νὰ ἐπαναπαυθῶμεν ἐν τῷ Θεῷ, ὅστις ἐστὶ τὸ αἰώνιον φῶς, τὸ τέλειον κάλλος, ἡ ἄπειρος εὐσπλαγχνία. Ἡ θρησκεία . . . ἀποκαλύπτουσα ἡμῖν τὸ εὐθραστον καὶ ἀτελές τῶν ἐπὶ γῆς συμπαθειῶν μετὰ θάρρους λέγει ἡμῖν ὅτι δυναμέθα νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν ὡς πατέρα καὶ τὴν ἀγαθὴν ταύτην καὶ ἄμεμπτον ἀγάπην νὰ καταστήσωμεν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἔμπνευσιν τῆς ἡμετέρας ζωῆς.

Ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸ κάλλος τῆς θρησκείας δὲν εἶναι μόνον ἡ ἐξωτερικὴ λατρεία καὶ ἡ προσευχὴ, οὐδὲ αὐτὴ ἡ ἐλεημοσύνη μόνον, ἀλλὰ πρὸς τούτοις διότι ἡ θρησκεία εἶναι ἡ λατρεία, ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς τῶν πνευμάτων. Ἡ θρησκεία ἀποδείκνυσιν ἡμῖν τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν καὶ πειθεῖ ἡμᾶς νὰ ζητῶμεν τὴν δύναμιν ἡμῶν ἐν τῷ Θεῷ. Ἡ θρησκεία ἀπογύμνοι ἡμᾶς τῆς ἀθλιότητος ἡμῶν καὶ ἐνδύει ἡμᾶς τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ δικαιοκρίτου Θεοῦ, ἡ θρησκεία ὑπομιμνήσκει ἡμῖν τὴν μηδαμινότητα ἡμῶν καὶ ὑπόσχεται ἡμῖν τὴν κληρονομίαν τῶν οὐρανῶν. Ταῦτα δὲ πάντα διότι ὁ Θεὸς αὐτὸς ἐνεργεῖ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κατέχοντος τὴν ἀληθῆ θρησκείαν, τὸ πνεῦμα αὐτοῦ πνέει ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, κινεῖ τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ διευθύνει τὴν βούλησιν αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς καταλαμβάνων ὁλόκληρον τὸν θρησκευτικὸν ἄνθρωπον, περιβάλλει αὐτὸν ἐσωτερικῶς ὅλον διὰ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ, διὰ τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ, διὰ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ καὶ μεταμορφοῖ αὐτὸν ὡς ἐπὶ ἄλλου Θεῶν, μεταβάλλων τοιοῦτοτρόπως τὸ ἀσθενές καὶ οἰκτρὸν τοῦτο ὄν εἰς πολίτην τῶν οὐρανῶν, συμπολίτην τῶν ἀγγέλων, εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τῶν βασιλευόντων.

Τῆς οὐρανίου ταύτης καὶ θαυμασίας θρησκείας ὁ Φαρισαῖος καυχᾶται ὅτι κατέχει τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ἄπειρον μεγαλεῖον, διότι δις τῆς ἐβδομάδος ἀπέχει τροφῶν τινῶν καὶ διότι ἀποτίνει τακτικῶς τὴν δεκάτην εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Λευί. Τυφλέ καὶ ἀλαζῶν Φαρισαῖε, ἀνοιξὸν τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε τὴν γύμνωσιν, τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν ἠθικὴν πτωχείαν σου. Πρόσπεσον εἰς τὸ ἔλεος τοῦ αἰωνίου κριτοῦ καὶ ταπεινώσον σεαυτὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ὡς ὁ τελώνης, τότε δὲ καὶ μόνον ἐπιστρέψεις εἰς τὸν οἶκόν σου δεδικαιωμένος.

ΛΟΓΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1891—1892

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΤΗ 24 ΜΑΙΟΥ, ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗ-
ΚΟΣΤΗΣ, ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΝΕΝΟΜΙΣΜΕΝΗΝ

ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΕΤΗΣΙΟΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΣΙΝ ΙΕΡΑΝ ΤΕΛΕΤΗΝ

ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου ἀρχιμ. Μ. ΚΑΘΟΒΟΥΛΟΥ*.

Α' Περὶ τῶν ἐξετάσεων.

Ἡ Σχολὴ συμφώνως τῷ Κανονισμῷ αὐτῆς τοὺς μὲν μαθητὰς τῶν 7 κατωτέρων τάξεων εἰς δύο ὑποβάλλει δοκιμασίας, ἀμφοτέρας γραπτὰς, τὴν μίαν ἐν τῷ τέλει τῆς πρώτης ἐξαμηνίας, τὴν δὲ ἑτέραν ἐν τῷ τέλει τῆς δευτέρας, ἐξετάζουσα αὐτοὺς κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἐν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πρώτῃ ἐξαμηνίᾳ διδασκασμένοι μαθηταὶ, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος δεδιδασκασμένοι, μὴ ἐξαμηνίᾳ διδασκασθέντων ἤδη ἐν τῇ πρώτῃ δοκιμασίᾳ. Τοὺς δὲ μαθητὰς τῆς ὀγδόης τάξεως ἐξετάζουσα γραπτῶς κατὰ διαφόρους καιροὺς τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐκ τῶν κατὰ τὰ προλαβόντα ἔτη διδασκασθέντων μαθημάτων ἐν τῇ Ἑκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ, τῇ Ἀλγέβρᾳ καὶ Γεωμετρίᾳ, τῇ ἑλληνικῇ καὶ ρωμαϊκῇ ἱστορίᾳ, καὶ τῇ Ψυχολογίᾳ καὶ Λογικῇ, ὑποβάλλει ἀπὸ τῆς 22ας Μαΐου εἰς διπλᾶς αὐθιᾶς ἐξετάσεις γραπτὰς καὶ προφορικὰς, γραπτῶς μὲν ἐξετάζουσα αὐτοὺς ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς καὶ τῇ ἑλληνικῇ γραμματολογίᾳ, τοῖς Λατινικοῖς καὶ τῇ Λατινικῇ γραμματολογίᾳ, τῇ ἱστορίᾳ τῆς φιλοσοφίας, τῇ Κοσμογραφίᾳ, τῇ Ὀρυκτολογίᾳ, τοῖς Τουρκικοῖς καὶ τοῖς Γαλλικοῖς, προφορικῶς δὲ μετὰ τὸ πέρας τῶν γραπτῶν τούτων ἐξετάσεων ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἠθικῇ, τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ, τῇ Πειραματικῇ Φυσικῇ, τοῖς Ἑλληνικοῖς, τοῖς Λατινικοῖς, τοῖς Γαλλικοῖς καὶ τοῖς Τουρκικοῖς. — Ἡ ὀγδὴ τάξις τῶν τελειοφίτων, ὑπέστη ἤδη πρὸ πολλοῦ τὰς μνησθείσας πρώτας γραπτὰς αὐτῆς ἐξετάσεις ἐν τοῖς κατὰ τὰ προλαβόντα ἔτη δεδιδασκασμένοι μαθημασιν. Ἀπὸ δὲ τῆς προλαβούσης Παρασκευῆς, 22ας Μαΐου ἤρξαντο αἱ ἑτήσιοι γραπτὰς ἐξετάσεις ταύτης τε καὶ τῶν ἐπιλοίπων τῆς σχολῆς τάξεων, λήγουσαι τῇ 30ῃ τοῦ αὐτοῦ. Καὶ ἀπὸ τῆς 1 Ἰουνίου μέχρι τῆς 9 τοῦ αὐτοῦ ὑποβλήθησεται αὐθιᾶ ἢ τῶν τελειοφίτων τάξις εἰς τὰς τελευταίας αὐτῆς προφορικὰς ἐξετάσεις, αἵτινες διεξαχθήσονται, καθὰ ἤδη εἴθισται, ὡς ἐξῆς: Διαιρεθέντων τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ἐφέτος εἰς ὀκτάδας διὰ τὴν μείζονα αὐτῶν πληθύν, τῶν δὲ ἐξετασθησομένων μαθημάτων, ὡς ἄλλοτε εἰς τρεῖς κατηγορίας, τὴν τῶν Ἑλληνικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ γλωσσικῶν, ἐξετασθήσονται καθ' ἑκάστην τρεῖς ὀκτάδες μαθητῶν, μία ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς, μία ἐν τοῖς γλωσσικοῖς καὶ μία ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς, ὠρισμένοι ἐκ τῶν προτέρων διὰ κληρώσεως οὕτως, ὥστε ἕκαστος τῆς τάξεως μαθητῆς, νὰ ὑποστῇ τρεῖς ἐν ὅλῳ ἐξετάσεις ἀνὰ μίαν ἐν ἑκάστη τῶν τριῶν κατηγοριῶν, γινώσκων μὲν τὴν ἡμέραν τῆς ἐξετάσεως αὐτοῦ καὶ τὴν κατηγορίαν τῶν μαθημάτων, ἐν ἣ κατ' αὐτὴν μέλλει νὰ ἐξετασθῇ, ἀγνοῶν ὅμως ἐν μὲν τοῖς Ἑλληνικοῖς τὸ προβληθησόμενον ὑπὸ τοῦ ἐξετάζοντος Καθηγητοῦ πρὸς ἑρμηνείαν μέρος* ἐν δὲ τοῖς γλωσσικοῖς καὶ ἐπιστημονικοῖς τὸ εἶδος τοῦ μαθήματος καὶ τὸ μέρος ἐν ᾧ θὰ ἐξετασθῇ, ὀριζόμενον δι' ἰδίου κλήρου ἐν τῇ στιγμῇ τῆς πρὸς ἐξέτασιν κληρώσεως αὐτοῦ. Ἐπικαλούμενος τὰς εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἑκκλησίας πρὸς αἰσίαν καὶ ἀνεπαίσχυντον ἀποπεράτωσιν τοῦ ἀρξάμενου τούτου τῶν

ἐξετάσεων ἀγῶνος, καὶ ἰδίᾳ τοῦ τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων τῶν τελειοφίτων, καθήκόν μου θεωρῶ νὰ δικηκρῶζω ἤδη ἐν τῇ εὐσήμῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ, ὅτι πάντες οἱ ἀξιότιμοι τῆς Σχολῆς καθηγηταὶ μετὰ πολλῆς τῆς φιλοπονίας καὶ τοῦ ἐγνωμένου αὐτῶν ζήλου ἐπετέλεσαν καὶ ἐφέτος τὴν ἐμπειστητευμένην αὐτοῖς ἐν τῷ γερῶν τούτῳ παιδευτηρίῳ διακονίαν καὶ ἄξιοι εἰσιν τῶν εὐλογιῶν καὶ ἐπαίνων τῆς Μητρὸς Ἑκκλησίας. Ἐν δὲ ἐκ τῶν Καθηγητῶν αὐτῆς κ. Α. Σπαθάρη, Ἀρχιεπισκόπος, ἴδιοι ἔπαινοι ὀφείλονται διὰ τε τὴν τακτικὴν τῶν Ἀρχείων τήρησιν καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς πρὸς τακτοποίησιν τῆς Ὀρυκτολογικῆς καὶ Βοτανικῆς συλλογῆς κόπους. Τῇ ἰδίᾳ εὐλογίᾳ τῆς Μητρὸς Ἑκκλησίας συνίστημι καὶ τοὺς κόπους τοῦ Καθηγητοῦ κυρίου Ν. Βούρου βιβλιοφύλακος καὶ γραμματέως ἐν τῷ λήγοντι ἔτει, ὡς καὶ τῶν Καθηγητῶν κυρίου Α. Χουμουζιχίδου καὶ Δ. Οἰκονομίδου, οἵτινες ἐπὶ ἐξαμηνίαν ὅλην δωρεὰν ἀνεπλήρωσαν τὸν ἀοίδιμον διδάσκαλον Καλλίφωνα ἀσθενοῦντα. Ἀλλὰ κἀγὼ πολλὰς ὁμολογῶ χάριτας πᾶσι τοῖς ἀγαπητοῖς συνεργάταις μου ἐν τῷ πνευματικῷ τούτῳ τῆς Μητρὸς Ἑκκλησίας γεωργίῳ δι' ἣν προφρόνως πρέσχον μοι πάντοτε αἰτούμενοι τε καὶ αὐθορμητῶς πολυτιμὸν μοι αὐτῶν ἀρωγὴν ἐν τῷ τῆς Διευθύνσεως ἔργῳ. Εὐχαριστῶ δὲ καὶ τοῖς εὐαρίθμοις ἐκείνοις ἀληθῶς φιλοστόργοις γονεῦσι τῶν μαθητῶν, οἵτινες ἐπισκεπτόμενοι κατὰ καιροὺς τὴν Σχολὴν ἱκανῶς ἀνεκούφισαν τὰς ὑπὲρ τῆς προόδου τῶν υἱῶν αὐτῶν φροντίδας αὐτῆς. Ἐὰν δὲ παντὶ ὀπωσθήποτε ὠφελήσαντι τὴν Σχολὴν ὀφείλονται εὐχαριστῆσαι καὶ ἔπαινοι, ἀναντιρρήτως ἐπαίνων καὶ εὐχαριστιῶν ἄξιοι εἰσιν καὶ ὅσοι διὰ δωρεῶν διαφόρων διετρέψαν τὴν πρὸς αὐτὴν ἀξιοζήλον εὐμένειαν αὐτῶν. Ἀρχαίῳ δὲ ἔθει κατακολουθῶν ἀναγράφω ἐνταῦθα τὰ ἄξια εὐφρήμου μνείας ὀνόματα αὐτῶν μετὰ τοῦ εἴδους τῶν δωρεῶν αὐτῶν.

Ε' Περὶ δωρεῶν.

Τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Σχολῆς ἐδωρήσαντο:

Ἡ Α. Θειοτάτη Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κύριος κύριος Νεόφυτος ὁ Η' δύο ἀντίτυπα τῆς δαπάνῃ Αὐτοῦ ἐκδοθείσης Ἱερᾶς Ἀκολουθίας τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Νεοφύτου.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀμασείας κ. Ἀνθίμος ἐν ἀντίτυπον τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης «Ἀμισινηῆς χώρας».

Ὁ Σεβασμιώτατος πρώην Πατρῶν κ. Νικηφόρος Καλογεράς τὰς ἐξῆς δύο ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσας συγγραφάς: «Λόγον Πανηγυρικὸν εἰς τὸν Ἁγίον Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην καὶ «Περὶ τοῦ πῶς ἴσχυσε καθ' ἡμῶν ὁ Λατίνος».

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Βασίλειος ἐν ἀντίτυπον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντος «Ἱεροῦ Νυμφαγωγῶ» ἢ τοι ὁμιλιῶν περὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου.

Τὸ ἐν Ἑλλάδι ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας: τὸν 4ον τόμον τῆς Ὀλυμπίας, συγγράμματος, περιέχοντος τὰ προϊόντα τῶν ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως γενομένων ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν γερμανιστὶ γεγραμμένου.

Ὁ ἐνταῦθα Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος τὰς ἐξῆς συγγραφάς:

1] Τοὺς ἄχρι τοῦδε τῆς ἐπιστάσις αὐτοῦ ἐκδοθέντας 4 τόμους τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον.

α'] «Ἀντιγόνην Σοφοκλέους», ἐκδ. ὑπὸ Δ. Σεμιτέλου.

β'] «Φοινίσσης Εὐριπίδου», ἐκδ. ὑπὸ Δ. Βερναρδάκη.

γ'] «Ἡσιόδου Ἄπαντα» ἐκδ. ὑπὸ Καρόλου Σίττλ.

δ'] «Πέρσας καὶ Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας Αἰσχύλου» Ν. Βεκλαῖν.

2] Τὸν 8ον, 9ον, 20όν, 22ον καὶ 22ον τόμον τοῦ ὁμωνύμου Περιδικῶ ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον.

3] Τὰ παραρτήματα τοῦ 19ου, 20ου, 21ου, καὶ 22ου τόμου τοῦ αὐτοῦ περιδικῶ ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον.

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 111—112 τοῦ μετὰ χειρὸς τόμου.

4] Ἐν ἀντίτυπον τοῦ Ζωγραφείου Ἀγῶνος, ἦτοι τῶν ἐν τῷ νῦν Ἑλληνικῷ λαῷ ζώντων μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.

Ὁ Παλαιστινὸς Σύλλογος ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων τὸν 1 τόμον τῶν Ἀναλέκτων Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας καὶ τὸν 1 τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Βιβλιοθήκης ἀνα ἐν ἀντίτυπον.

Ἡ ἐν Ἀθήναις Φιλεκπαιδευτικῆ Ἐταιρεία «Τὰ κατὰ τὸ ἔτος 1890—1891 πεπραγμένα ὑπ' αὐτῆς»

Ὁ ἐρίτιμος ὁμογενῆς κ. Χρηστάκης ἐφένδης Ζωγράφος ἐν σῶμα τοῦ Λεξικοῦ Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας ὑπὸ Στ. Βουτυρᾶ τόμ. 9.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς ἐν Καισαρείᾳ Ροδοκανακείου Σχολῆς διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας κ. Β. Μυστακίδης ἐν ἀντίτυπον τῆς δπ' αὐτοῦ γερμανιστὶ ἐκδοθείσης συγγραφῆς «Περὶ τῶν σχέσεων τῶν Βυζαντινῶν πρὸς τοὺς Γερμανοὺς κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Ὁθῶνων.»

Ἀνώνυμος. Λόγους Δημοσθένους καὶ Αἰσχύλου μετὰ μεταφράσεως Λατινικῆς ὑπὸ Ἱερωνύμου Βολφίου ἀντίτυπον 1.

Ὁ Διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας κ. Γεώργιος Α. Παπαβασιλείου τὴν ὑπ' αὐτοῦ γραφεῖσαν διατριβήν: «Ὁ Ζηκίδης καταφωρῶμενος λογοκλόπος καὶ ἀμαθής».

Ὁ Διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας κ. Ἰωακείμ Βαλαβάνης τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκδοθέντα φύλλα τοῦ περιοδικοῦ «Παρνασσῶ».

Ὁ ἐλλόγιμος Καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Σχολῇ Σμύρνης κ. Σάββας Κεσσίσογλους τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθεῖσαν συγγραφὴν «Περιοδείας τοῦ Ἄδου εἰς 24 ὥρας» 1 ἀντίτυπον.

Ὁ Διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας κ. Δ. Μοστράτος τὴν γερμανιστὶ γεγραμμένην ἐναίσιμον αὐτοῦ διατριβὴν περὶ τῆς «Παιδαγωγικῆς τοῦ Ἑλβετίου» (Die Pädagogik des Helvetius).

Ὁ ἐλλόγιμος κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος ἐν ἀντίτυπον τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθεισῶν «Συμβολῶν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς».

Ὁ ἐλλόγιμος κ. Ἰω. Ἀγαπίδης ἐν ἀντίτυπον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντος «Ὁρθογραφικοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης».

Ὁ πανοσιολογ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Ζιγαβηνδης, προϊστάμενος τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ὀρθοδόξου κοινότητος τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «Ὁ Ἐξηγητὴς τῶν Ἁγίων Γραφῶν» μετὰ τῶν οἰκείων παραρτημάτων.

Αἱ ἀξιότιμοι διευθύνσεις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», τοῦ «Νεολόγου», τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ τῆς «Βυζαντιδος» πάντα τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκδοθέντα φύλλα αὐτῶν.

Τῷ δὲ Μουσεῖω τῆς Σχολῆς ἐδωρήσαντο:

Ὁ ἐκ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς μαθητῶν κ. Χ. Βουλαλᾶς δειγμάτων χρυσταλλικοῦ ἀσβεστολίθου τῆς Μιτυλήνης.

Ὁ ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐπίσης μαθητῶν αὐτῆς κ. Κωνσταντ. Γεωργιάδης Σάσσης ἐν τεταρχειυμένον κροκοδειλέα.

Ἡ κ. Βασιλικὴ Λαζάρου 8 εἶδη ὀρυκτῶν τοῦ Λαυρείου.

Ἡ ἐλλόγιμος κ. Καλλιρρόη Νικολαΐδου μικρὰν συλλογὴν φυτῶν καὶ ἐντόμων.

Ἀνώνυμος ἔδωκε λίρας δέκα εἰς δετικὰ διαφορῶν τῆς βιβλιοθήκης βιβλίων.

Πλὴν τῶν πρὸς τὴν Σχολὴν δωρεῶν τούτων ἐγένοντο καὶ πρὸς τοὺς ἀπόρους μαθητὰς αὐτῆς δωρεαί, ἅς καθήκον μου θεωρῶ νὰ μὴ παρέλθω ἐν σιγῇ.

Οἱ ἐρίτιμοι καὶ φιλόμουσοι κ. κ. Κ. Βλαστάρης καὶ Βα-

σιλειος Σουβατζόγλους, ἐπεμψαν τῇ Σχολαρχίᾳ ὁ μὲν 13 ἀντίτυπα Λογικῆς καὶ 10 ἀντίτυπα Ἠθικῆς Φιλοσοφίας τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἰ. Δ. Ἀριστοκλέους ἀξίας λιρῶν 5. Ὁ δὲ 15 ἀντίτυπα Λογικῆς καὶ 13 Ἠθικῆς Φιλοσοφίας τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἀξίας λιρῶν 6, ὅπως διανεμηθῶσι δωρεὰν τοῖς ἐκ τῶν διδασκομένων τὰ μαθήματα ταῦτα ἀπόροις μαθηταῖς.

Ὁ παντὸς ἐπαίνου ἄξιος Σύλλογος «Ἑρμῆς» ἐχορήγησε καὶ ἐφέτος πολλοῖς τῶν συσταθέντων ὑπὸ τῆς Σχολαρχίας ἀπόρων μαθητῶν τῆς Σχολῆς δωρεὰν τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτοῖς βιβλία.

Πᾶσι τούτοις τοῖς φιλομούσοις δωρηταῖς θερμὰς ἀπονέμει ἡ Σχολὴ εὐχαριστίας καὶ εὐχεται, ὅπως πολλοὺς ἀξιοθῆ νὰ ἴδῃ τοὺς μιμητὰς αὐτῶν ἐν τῷ προσεχῇ ἔτει.

Περὶ δωρεῶν ὄντος τοῦ λόγου, ἀναφέρω ἐνταῦθα, ὅτι καὶ χρηματικῶν δωρεῶν δὲν ἐστερηθῆ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ Σχολὴ ἀλλὰ παρατρέχω τὴν ἀναγραφὴν αὐτῶν σήμερον, μελλουσῶν νὰ ἐξαγγελθῶσιν ἐν τῇ λογοδοσίᾳ τοῦ ἐρίτιμου ταμίου τῆς Σχολῆς κ. Κωνσταντίνου Σισμάνογλου, ἀναγνωσθησομένη κατὰ τὰ νενομισμένα τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους. Τοῦτο μόνον ἐπάναγκες θεωρῶ νὰ δηλώσω σήμερον, ὅτι ἡ Σχολὴ πρὸς ταῖς γενομέναις ἤδη καὶ ἄλλων δεῖται χρηματικῶν δωρεῶν, ὅπως θεραπείᾳ ἐπιγούσας ἀνάγκας ἐπισκευῶν, μὴ δυναμένη ἐκ τῶν οἰκείων πόρων νὰ τελέσῃ τὴν θεραπείαν αὐτῶν. Πέποιθε δὲ, ὅτι ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ὁ ἀνώτατος ἄρχων καὶ πατὴρ, ὁ τοσαύτην περὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας πρόνοιαν ἐπιδεικνύμενος, προφρόνως θὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐξεύρεσιν γενναίου δωρητοῦ, ἀναλαμβάνοντος τὴν δαπάνην πάσης ἀναγκαίας ἐπισκευῆς.

Ἡ τε πεποίθησις αὕτη καὶ ἡ πολλὴ περὶ τοῦ γεραροῦ τούτου ἐκπαιδευτηρίου ἰδία μέριμνα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπιβάλλει αὐτῷ τὸ ἀπαράιτητον ἱερὸν καθήκον, ὅπως ἐξαγγεῖλῃ σήμερον δι' ἐμοῦ τὴν ἀμετρον αὐτοῦ πρὸς Αὐτὴν εὐγνωμοσύνην. Εὐχαριστίας μεγάλας ὁμολογεῖ τούτῳ καὶ πάσῃ τῇ χορείᾳ τῶν Σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν ἐπὶ τῇ πατρικῇ αὐτῶν πρὸς αὐτὸ διαθέσει. Εὐχαριστεῖ δὲ μεγάλως καὶ τῷ προέδρῳ τῆς Ἐφορείας αὐτοῦ Σεβασμιωτάτῳ ἁγίῳ Δέρκων κυρίῳ Καλλινίκῳ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μεγατίμων ἀνδρῶν κκ. Βασιλείου Σαρακιώτου βέη, Δημητρίου Πασπαλλῆ, Δημητρίου Μεζίκη, Δημητρίου Εὐθυβούλου, Κωνσταντίνου Γ. Κωνσταντινίδου καὶ Κωνσταντίνου Σισμάνογλου ἐπὶ ταῖς πολλαῖς ὑπὲρ αὐτοῦ φροντίσιν αὐτῶν καὶ τοῦ πολλοῦ ζήλου, ὃν ἐπιδεικνυνται ὑπὲρ τῆς προόδου αὐτοῦ. Τὰς αὐτὰς εὐχαριστίας ἀπονέμει καὶ τῷ τέως ταμίᾳ κ. Β. Ἐλευθεριάδῃ, οὗτινος τὴν κατὰ τὸ διάστημα τῆς Ἐφορείας αὐτοῦ ἐν πολλαῖς περιστάσεσι καὶ πολλαχῶς διατρυνθεῖσαν πρὸς αὐτὸ ἀκραίφνη ἀγάπην οὐδέποτε τοῦτο θὰ λησμονήσῃ. Εὐχαριστεῖ ἔτι καὶ τῇ Ἀδελφότητι Ἐπρωκρήνη ἀνθ' ὧν καὶ ἐφέτος ὑπὲρ αὐτοῦ ἐτέλεσεν αὕτη πολλὰς ὁμολογεῖ χάριτας καὶ τῇ Α. Ἐξοχότητι τῷ πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος πρίγκηπι Ν. Μαυροκορδάτῳ καὶ πᾶσι τοῖς σεβαστοῖς καὶ ἐρίτιμοις κυρίοις, τοῖς τιμήσασιν αὐτὸ σήμερον διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν.

Ἄλλ' ἄφραστον εὐγνωμοσύνην ὀφείλει τῇ Αὐτοῦ τρισεβάστω Μεγαλειότητι τῷ φιλολάῳ καὶ φιλομουσοτάτῳ ἡμῶν Ἀνακτι ἐπὶ τῇ πολλῇ καὶ ἀληθῶς βασιλικῇ εὐμενείᾳ, ἣν εὐδοκεῖ νὰ ἐπιδαφιεύῃ τῇ παιδευτικῇ τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν Γένους δράσει, καὶ εὐχεται, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς χορηγῇ Αὐτῷ μακρότητα ἡμερῶν καὶ βίον ἄλυπον καὶ πανένδοξον. Γένοιτο.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.